

ایران‌داک

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

گزارش عملکرد

۱۴۰۳

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزارش عملکرد
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)
۱۴۰۳

تابستان ۱۴۰۴

گزیده برای مدیران

پژوهش

- همکاری ۲۵ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۴ کتاب، ۵۰ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، و راهنمایی و مشاوره نه بار؛
- پایان ۱۳ طرح پژوهشی تقاضامحور و ۲۲ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی هشت طرح پژوهشی تقاضامحور و ۳۱ طرح پژوهشی سازمانی؛
- برگزاری هشتمین جایزه ملی فناوری اطلاعات و پنجمین نمایشگاه و کنفرانس بین‌المللی شهر هوشمند و ۱۳ رویداد علمی؛
- راه‌اندازی مرکز رشد واحدهای فناور ایران‌دک؛
- هماندجویی ۲۰۲،۳۳۳ مدرک با میلتکین روزانه ۵۵۳ در سال ۱۴۰۳.

پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

- تکهداری و به‌روزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛
- تکهداری و به‌روزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛
- تکهداری و به‌روزرسانی پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (۱۵)؛
- تکهداری و به‌روزرسانی سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک)؛
- تکهداری و به‌روزرسانی سامانه آمار پایش تأثیر پژوهش در ایران (تأثیر)؛
- تکهداری و به‌روزرسانی سامانه رتبه‌بندی رؤیت‌پذیری؛
- تکهداری و به‌روزرسانی سامانه علم‌بنسجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری.

مدیریت اطلاعات علم و فناوری

- تکهداری و به‌روزرسانی پایگاه «گنج» با ۱،۹۶۴،۸۴۱ رکورد، ۸۴۰ هزار و ۶۵۹ کاربر، ۲،۵۳۰،۷۳۳ بازدید سالانه، و ۶،۹۳۴ کاوش روزانه؛
- ثبت ۲۲۰ بار، ۱۷۴ پیشنهاد و یک پارسای خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت» در سال ۱۴۰۳؛
- همکاری ۵۹۷ مؤسسه آموزش عالی با ایران‌دک برای ساخت آرشو ملی بار؛
- پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۶۴ هزار درخواست پیشینه پژوهش در سال ۱۴۰۳؛
- تکهداری و به‌روزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و به‌روزرسانی ده‌ها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

آموزش

- برگزاری ۱۴۰ دوره آموزشی برای ۵۰۸۰ تن، دربردارنده ۴۱۲۶ دانشجو، ۵۸۸ همکار ایران‌دک، و ۳۸۶ عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛
- پذیرش ۱۹ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون و پذیرش هشت دانشجوی کارشناسی ارشد در رشته زبان‌شناسی رایانشی در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۳؛
- شرکت ۵۸۸ کارمند ایران‌دک در ۹۱ دوره آموزشی ایران‌دک.

همکاری و هماهنگی

- طراحی و راه‌اندازی سامانه انتشارات دانشگاهی (ساد)؛
- برگزاری هفتمین مجمع عمومی سالانه و یک نشست به دست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی؛
- عضویت ایران‌دک در سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ آیسکو، مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، اینفوترم (مرکز بین‌المللی اطلاعات اصطلاح‌شناسی)، و ترم‌نت (شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی)؛
- همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی؛
- افزودن ۲۰ تفاهم‌نامه ملی و بین‌المللی تازه به ۱۹ تفاهم‌نامه در دست اجرای پیشین.

فهرست نوشته‌ها

سرفصل‌ها	برگ‌شمار
فهرست نوشته‌ها.....	۷
فهرست نمودارها.....	۱۰
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه.....	۱۲
۱. مدیریت اطلاعات علم و فناوری.....	۱۷
۱-۱. ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات.....	۱۸
۲-۱. سازمان‌دهی اطلاعات.....	۲۵
۱-۲-۱. واژه‌نامه‌ها.....	۲۵
۲-۲-۱. توصیف‌گرهای ایرانداک.....	۲۶
۳-۲-۱. اصطلاح‌نامه‌ها.....	۲۶
۴-۲-۱. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها).....	۲۶
۳-۱. اشاعه اطلاعات.....	۲۸
۱-۳-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج).....	۲۸
۲-۳-۱. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناورانه ایران.....	۳۰
۳-۳-۱. فهرستگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی.....	۳۱
۴-۳-۱. فهرست نشریات علمی دسترسی آزاد ایران.....	۳۲
۴-۱. مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش.....	۳۳
۱-۴-۱. سامانه پیشینه پژوهش.....	۳۳
۲-۴-۱. پایگاه پیشنهادهای پژوهش در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها.....	۳۴
۲. پژوهش.....	۳۶
۱-۲. سازمان پژوهش.....	۳۶
۲-۲. نیروی انسانی.....	۳۸
۳-۲. دستاوردهای پژوهشی.....	۳۹

۴۱	۲-۳-۱. کتاب.....
۶۰	۲-۳-۲. مقاله نشریه.....
۶۱	۲-۳-۳. طرح پژوهشی.....
۱۱۴	۲-۳-۴. رساله‌های دانشجویان دکتری.....
۱۱۵	۲-۳-۵. راهنمایی و مشاوره دانشجویان.....
۱۱۶	۲-۳-۶. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات.....
۱۱۸	۲-۴-۴. رویدادهای علمی.....
۱۱۸	۱-۴-۲. سخنرانی‌های علمی.....
۱۱۹	جدول ۲-۱. سخنرانی‌های برگزار شده با همکاری پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
۱۱۹	۲-۴-۲. هشتمین جایزه ملی فناوری اطلاعات.....
۱۲۱	۳-۴-۲. پنجمین نمایشگاه و کنفرانس شهر هوشمند ایران.....
۱۲۳	۲-۵. آیین‌نامه‌های اجرایی.....
۱۲۴	۲-۶. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش.....
۱۲۶	۲-۷. شورای پژوهش.....
۱۲۷	۲-۸. خدمات‌های دانش‌بنیان.....
۱۲۹	۲-۹. افتخارات.....
۱۳۰	۲-۱۰. سامانه‌های پشتیبان پژوهش.....
۱۳۳	۲-۱۱. اخلاق و درستی پژوهش.....
۱۳۶	۲-۱۲. فناوری اطلاعات.....
۱۳۶	۱-۱۲-۲. مرکز رشد واحدهای فناور.....
۱۳۷	۲-۱۲-۲. مأموریت‌های ایرانداک در حوزه هوش مصنوعی.....
۱۴۱	۳. آموزش.....
۱۴۲	۳-۱. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی.....
۱۴۹	۳-۲. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی.....
۱۵۰	۳-۳. تحصیلات تکمیلی.....

۴. همکاری و هماهنگی..... ۱۵۳
- ۴-۱. همکاری و هماهنگی در اساس نامه ایرانداک..... ۱۵۴
- ۴-۲. خدمات ایرانداک در زمینه همکاری و هماهنگی..... ۱۵۵
- ۴-۳. شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری..... ۱۵۶
- ۴-۴. عضویت‌ها..... ۱۶۰
- ۴-۵. تفاهم‌نامه‌ها..... ۱۶۲
۵. پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری..... ۱۶۹
- ۵-۱. خدمات ایرانداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری..... ۱۷۰

فهرست نمودارها

برگ شمار

سر فصل ها

- نمودار ۱-۱. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۹
- نمودار ۱-۲. اندازه مشارکت مؤسسه ها در سامانه ثبت ایرانداک ۲۰
- نمودار ۱-۳. فراوانی ثبت پارسای گروه های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۴۰۳ ۲۱
- نمودار ۱-۴. فراوانی ثبت پارسای گروه های گوناگون موضوعی در سال ۱۴۰۳ ۲۲
- نمودار ۱-۵. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۲۳
- نمودار ۱-۶. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۲۳
- نمودار ۱-۷. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۲۴
- نمودار ۱-۸. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۲۴
- نمودار ۱-۹. اصطلاح نامه های ایرانداک و شمار واژه های آنها ۲۶
- نمودار ۲-۱. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۳۷
- نمودار ۲-۲. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۳۸
- نمودار ۲-۳. آمار دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۴۰
- نمودار ۲-۴. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب ۴۱
- نمودار ۲-۵. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه ۶۱
- نمودار ۲-۶. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی ۶۲
- نمودار ۲-۷. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: رساله های دکتری ۱۱۴
- نمودار ۲-۸. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان ۱۱۵
- نمودار ۲-۹. آیین نامه های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۲۴
- نمودار ۲-۱۰. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۲۵
- نمودار ۲-۱۱. عملکرد شورای پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۲۶
- نمودار ۲-۱۲. خدمات های دانش بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری ۱۲۸
- نمودار ۲-۱۳. افتخارات ایرانداک در سال ۱۴۰۳ ۱۳۰

- نمودار ۱-۳. دوره‌های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۴۰۳ در ایرانداک
 ۱۴۴.....
- نمودار ۱-۴. نقش‌ها و وظیفه‌های ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه..... ۱۵۴
- نمودار ۲-۴. انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک عضویت آنها را دارد..... ۱۶۱
- نمودار ۳-۴. نهادهای دارای تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران..... ۱۶۵

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه

«پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)» بر پایه گاه‌شمار و همچنین نخستین سند در این زمینه، در یکم مهر سال ۱۳۴۷ خورشیدی با نام فارسی «مرکز اسناد ایران» در برابر نام انگلیسی «Iranian Documentation Center» پایه‌گذاری شد و پیش از نام کنونی، با نام «مرکز مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۵۰، «مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۷۰، و «پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۸۴ نیز خوانده شد. پژوهشگاه با نام کوتاه «ایراندک» شناخته می‌شود. «داک»، کوتاه‌نوشت «doc» در «documentation» و در زبان فارسی به معنای «تکیه‌گاه» و «چوبی است که دیوار و در را بر آن محکم سازند». نام نمادین ایراندک، «گنج دانش» است و شعار آن، «به از گنج دانش به گیتی کجاست». ایراندک برای استقرار، حفظ و ارتقای مدیریت تداوم کسب و کار؛ استاندارد ISO 22301:2019 را در سال ۱۴۰۳ دریافت کرده است.

ایراندک با تاریخی نزدیک به ۶۰ ساله، اکنون سه پژوهشکده در زمینه پژوهش و آموزش و معاونت «اطلاع‌رسانی علم و فناوری ایران» با زمینه کاری مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه دارد. افزون بر این، دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز در ایراندک جای دارد. ایراندک

کارهای کلیدی خود را با همکاری و همراهی بیش از ۱۲۰ عضو هیئت علمی و کارشناس به انجام می‌رساند.

ایرانداک دارای پایگاه داده‌ای با بیش از یک میلیون رکورد از مدارک علمی و فنی کشور است و به شکل رسمی، کار ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترا (پارسا) و پیشنهادها را انجام می‌دهد. هماهنگی اشتراک منابع در کشور از خدمات اطلاعاتی دیگر ایرانداک است. ایرانداک ویژگی‌ها و نقش‌هایی دارد که آن را از دیگر سازمان‌های ملی و جهانی همانندش متفاوت می‌سازند. شماری از این ویژگی‌ها در شکل ۱-۱ آمده‌اند. شکل ۱-۱

شکل ۱-۱. ویژگی‌ها و نقش‌های کلیدی ایرانداک

نزدیک به ۶۰ سال پیشینه و پیشگامی در مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه و خدمات اطلاع‌رسانی

ترکیب نظر و علم در عرصه علم و عمل

دارای نمانام ملی و جهانی

پیشگام در پژوهش‌های مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه و علوم و فناوری اطلاعات

تمرکز بر فناوری‌های نوپهور در علوم و فناوری اطلاعات

پدیدآورنده ابزارهای تخصصی سازمان‌دهی اطلاعات همانند آنتولوژی‌ها

نهاد هماهنگ‌کننده تأمین و اشتراک منابع اطلاعات

واسپارگاه و آرشیو ملی پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های کشور

دارای گنجینه بی‌همتای اطلاعات علمی و فناوریانه ایران

کانون دانش و نوآوری در علوم و فناوری اطلاعات

تأثیر تعیین‌کننده در مشارکت به زبان فارسی در دنیای علم

بهبود و گسترش خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوه

علم‌سنجی و تحلیل مشارکت و جایگاه علم، فناوری و نوآوری ایران در جهان

گسترش علوم و فناوری اطلاعات

قطب زیرساخت سخت‌افزاری برای پردازش‌های کلان داده و هوش مصنوعی

توسعه هوش مصنوعی و هوشمندسازی

6 فصل 6 (د) اطلاعات و امنیت

- نگهداری و بروزرسانی پایگاه «گنج» با ۱.۹۶۴.۸۴۱ رکورد، ۸۴۰ هزار و ۶۵۹ کاربر، ۲۵۳۰.۷۳۳ بازدید سالانه، و ۶.۹۳۴ کاوش روزانه؛
- ثبت ۲۲۰ پارسا، ۱۷۴ پیشنهاد و یک پارسای خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت» در سال ۱۴۰۳؛
- همکاری ۵۹۷ مؤسسه آموزش عالی با ایرانداک برای ساخت آرشیو ملی پارسا؛
- پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۶۴ هزار درخواست پیشینه پژوهش در سال ۱۴۰۳؛
- نگهداری و بروزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و بروزرسانی دهها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

۱. مدیریت اطلاعات علم و فناوری

مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک با شعار «به از گنج دانش به گیتی کجاست» انجام می‌شود. فراهم‌آوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل و اشاعه اطلاعات و مدارک علمی و فناوری کشور و همچنین اطلاعات پشتیبان آنها از کارهای کلیدی در مدیریت اطلاعات علم و فناوری هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری با فراهم‌آوری و ثبت اطلاعات آغاز می‌شود و با اشاعه آن به کاربران به پایان می‌رسد. در این میان نیز گام‌های بسیاری انجام می‌شوند که گاه در همین فرایند و گاه پشتیبان آن هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک به سال ۱۳۴۷ بازمی‌گردد. اکنون این مأموریت ایرانداک در معاونت اطلاعات علم و فناوری ایران و با پشتیبانی سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، و شبکه‌ای مرکز فناوری اطلاعات انجام می‌شود.

۱-۱. ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) کار مدیریت اطلاعات علم و فناوری را از سال ۱۳۴۷ آغاز کرد و افزون بر اطلاعات جاری، اطلاعات پیش از آن را نیز سازمان داد. دستاوردهای این کار در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات و منابع مرجع ارائه می‌شوند. نخستین بار بر پایه بخش‌نامه شماره ۱۲۲۳۸/۸۹/۴۳ تاریخ ۱۳۸۶/۸/۲۰ وزیر علوم، تحقیقات، و فناوری و برای تکمیل پوشش پایگاه اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارسا)، بهبود دسترسی به این منابع، و پیشگیری از دوباره‌کاری در پژوهش‌های دانشگاهی؛ همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری کشور باید یک نسخه از این مدارک را در اختیار ایرنداک بگذارند و از آنان خواسته شده است که «صدور گواهی فراغت از تحصیل، به اعلام وصول پایان‌نامه دانش‌آموخته» از ایرنداک سپرده شود. آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/ و تاریخ ۱۳۹۶/۹/۶) از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری خواسته است که فایل تمام‌متن این مدارک را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) ثبت و همانندجویی کنند. دانشجویان پس از پذیرش پیشنهاد، به این سامانه مراجعه و اطلاعات پیشنهاد خود را ثبت و شناسه ره‌گیری دریافت می‌کنند. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز پس از ثبت و بارگذاری فایل تمام‌متن و تأیید ایرنداک، آماده پذیرش دانشگاه می‌شوند. دریافت شناسه ره‌گیری به‌منزله ثبت پایان‌نامه یا رساله در سامانه است و دانشجو باید آن را برای گام‌های بعدی به آگاهی مؤسسه محل تحصیل برساند. سپس دانشگاه وارد سامانه می‌شود و اطلاعات دانشجو را بررسی و اگر تأیید کند، ثبت پایان می‌یابد. بر پایه تبصره ۴ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی آن (مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۹۸ هیئت وزیران)؛ همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی باید تمام‌متن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های (پارسا) دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را که طبقه‌بندی ندارند، در ایرنداک، همانندجویی و تمام‌متن پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های خود را ثبت کنند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای انجام این قانون، «سامانه همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR و «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها» را در نشانی SBT.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذاشته است.

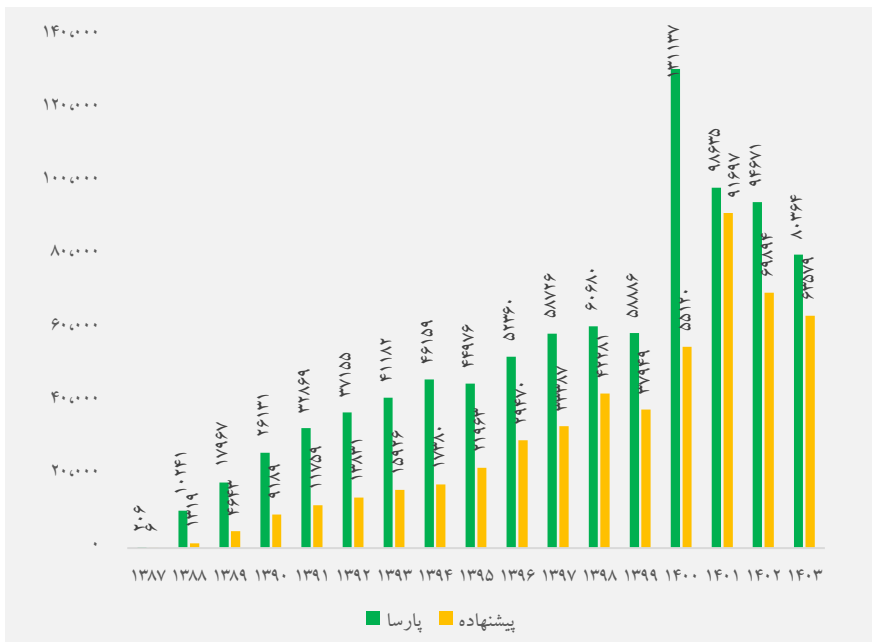

پس از تأیید، مدرک برای سازمان‌دهی به سامانه ویرایش و سازمان‌دهی می‌رود و پس از انجام فرایند سازمان‌دهی، در سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج) به نشانی GANJ.IR.ANDAC.AC.IR در اختیار همگان گذاشته می‌شود. در جدول ۱-۱ شمار ثبت پارسا و پیشنهاد در سال ۱۴۰۳ نشان داده شده است.

سند	شمار ثبت در سال ۱۴۰۳	میانگین شمار روزانه ثبت در سال ۱۴۰۳
پارسای (پایان‌نامه و رساله) داخل کشور	۸۰۳۶۴	۲۲۰
پیشنهاد (پروپوزال)	۶۳۵۷۹	۱۷۴
پارسای خارج از کشور	۲۸۳	۱

جدول ۱-۱. شمار ثبت پیشنهاد و پایان‌نامه/رساله در سال ۱۴۰۳

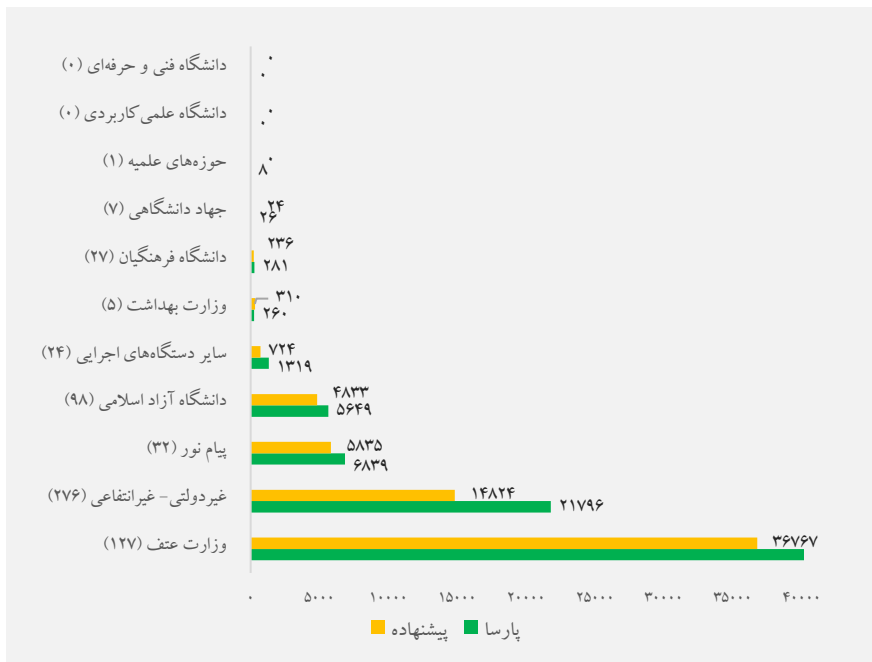
در نمودار ۱-۱ روند ثبت پارسا و پیشنهاد از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۴۰۳ نشان داده شده است. گفتنی است در سال ۱۴۰۰ حدود ۴۰ هزار از پارساهای دانشگاه تهران به صورت دستی در سامانه ثبت شده، از این رو شمار پارسا در این سال افزایش چشمگیری داشته است.

نمودار ۱-۱. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

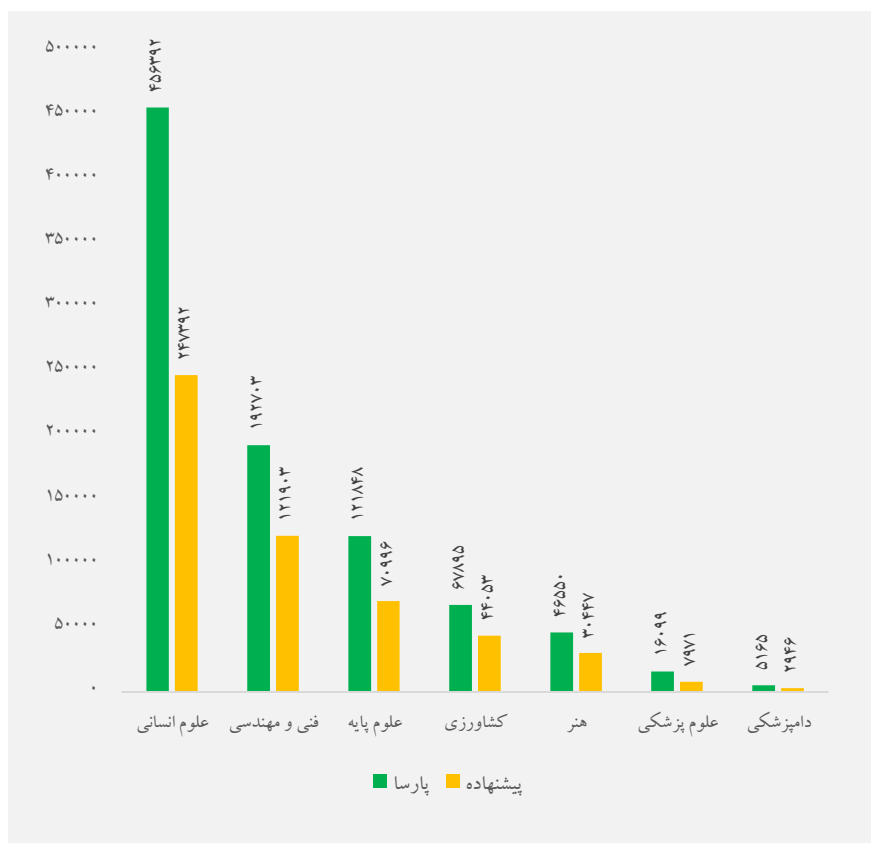
پیش از آغاز کار سامانه ثبت، گردآوری پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها دستی بود و شمار همه آنها به ۱۱۰ هزار می‌رسید که پس از آغاز به کار این سامانه، فایل‌های الکترونیکی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه بارگذاری شدند. گفتنی است از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۴۰۳ بیش از ۲۶۰ هزار نسخه چاپی پارسا نیز به ایرنداک فرستاده شدند. تا پایان سال ۱۴۰۳ بیش از ۳۵۳ هزار نسخه چاپی پارسا در آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نگهداری می‌شوند. افزون بر پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، در آرشیو ایرنداک منابع ارزشمند و بی‌مانند دیگری نیز هستند. این آرشیو دربردارنده نزدیک به ۳۵۰ هزار پارسی دانشجویان مؤسسه‌های ایرانی، ۴۳ هزار پارسی دانشجویان ایرانی مؤسسه‌های خارجی، ۲۵ هزار گزارش دولتی، ۱۵ هزار جلد مقاله نشریه‌های فارسی، و سه هزار جلد مقاله همایش‌ها است. در نمودار ۱-۲ شمار مؤسسه‌های وابسته به نهادهای گوناگون و اندازه مشارکت آنها در ثبت پارسا و پیشنهاد در سال ۱۴۰۳ نشان داده شده است. ۱۲۷ مؤسسه وابسته به وزارت عتف بیشترین شمار پارسا و پیشنهاد را در سامانه ثبت داشتند.

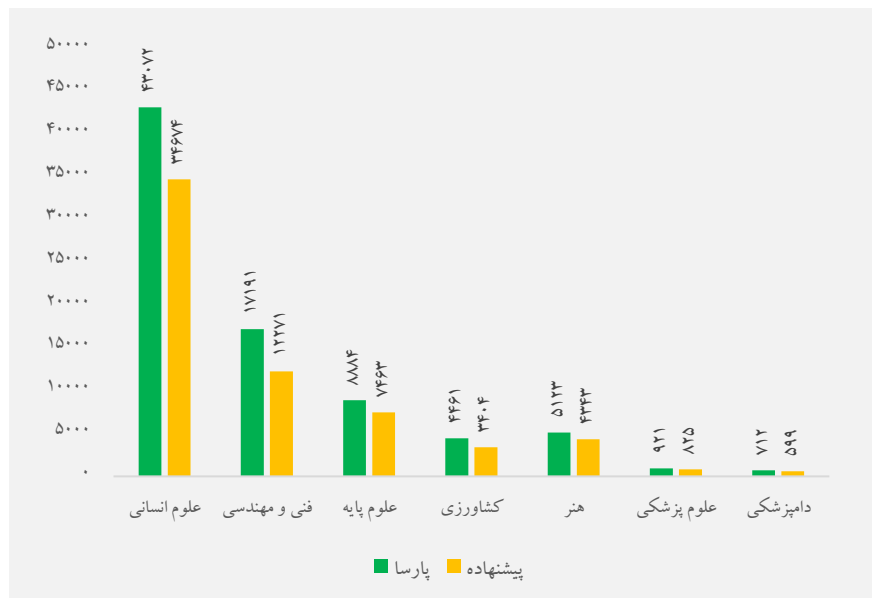
نمودار ۱-۲. اندازه مشارکت مؤسسه‌ها در سامانه ثبت ایرنداک

دوره کارشناسی ارشد با ۷۰,۸۲۹ پارسا در سال ۱۴۰۳ بیشترین فراوانی را در سامانه ثبت دارد. دوره‌های دکتری تخصصی با ۸,۶۵۱، دکتری حرفه‌ای با ۷۷۶، دستیاری تخصصی بالینی با ۴۶، حوزه علمیه با ۳۸، و دوره «ام. پی. ای.» با یک پارسا در جایگاه‌های بعدی هستند. از دیدگاه موضوعی نیز گروه علوم انسانی بیشترین فراوانی را در ثبت پارسا و پیشنهاد دارد. در نمودار ۱-۳ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۴۰۳ و در نمودار ۱-۴ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی در ۱۴۰۳ آمده است.

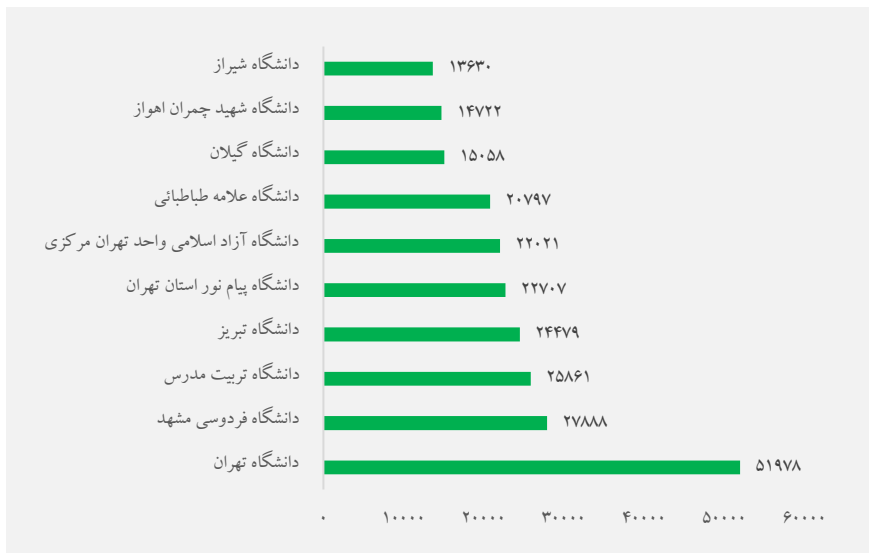
نمودار ۱-۳. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۴۰۳

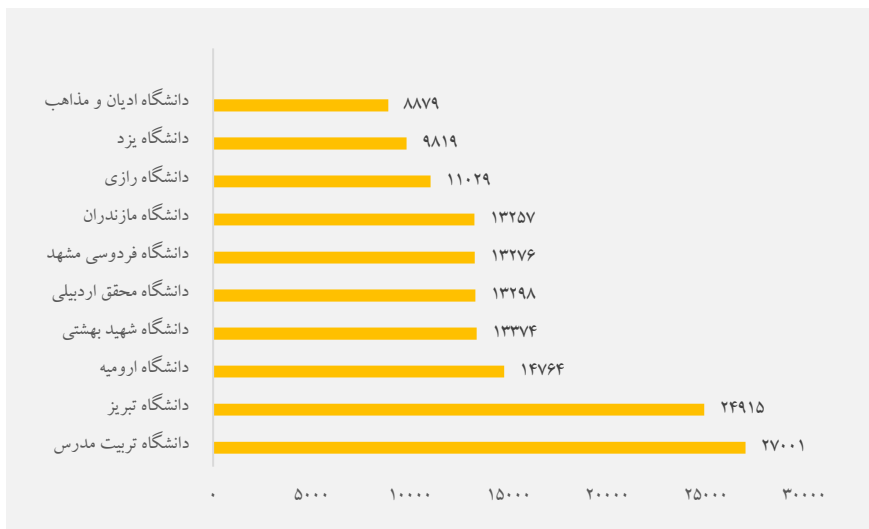
نمودار ۱-۴. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی در سال ۱۴۰۳

دانشگاه تهران با ثبت ۵۱.۹۷۸ پارسا از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۴۰۳ بیشترین مشارکت را از دیدگاه شمار پارسای ثبت شده در سامانه ثبت داشته است. دانشگاه تربیت مدرس نیز با ۲۷.۰۰۱ پیشنهاد در جایگاه نخست مشارکت در ثبت پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک دارد. در نمودار ۱-۵، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک تا پایان ۱۴۰۳ و در نمودار ۱-۶، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک تا پایان ۱۴۰۳ آمده‌اند.

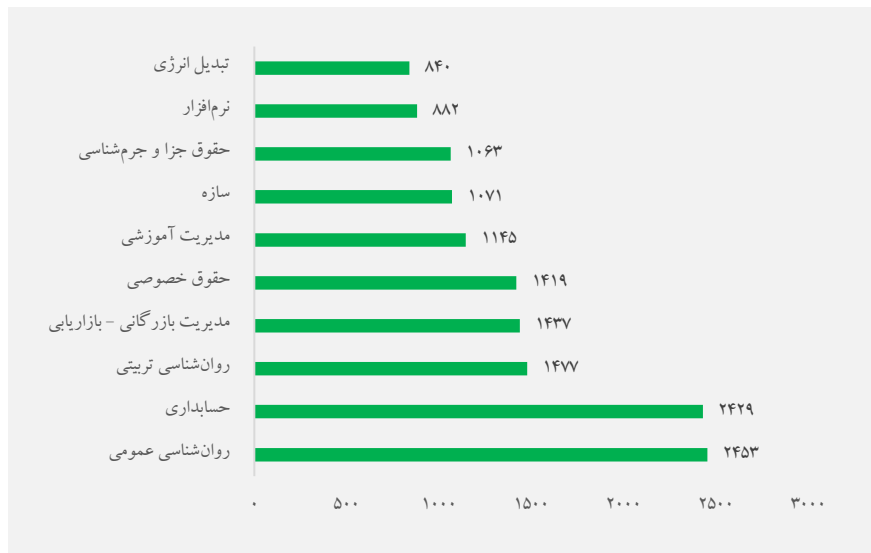
روی هم رفته، ۲۴.۵۳ پارسا در رشته روان‌شناسی عمومی در سال ۱۴۰۳ در سامانه ثبت ایرانداک ثبت شدند که نسبت به رشته‌های دیگر فراوانی بیشتری دارد. از دیدگاه ثبت پیشنهاد نیز رشته حسابداری با ۱.۷۰۸ پیشنهاد بیشترین فراوانی را دارد. در نمودار ۱-۷، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک در سال ۱۴۰۳ و در نمودار ۱-۸، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک در سال ۱۴۰۳ آمده‌اند.

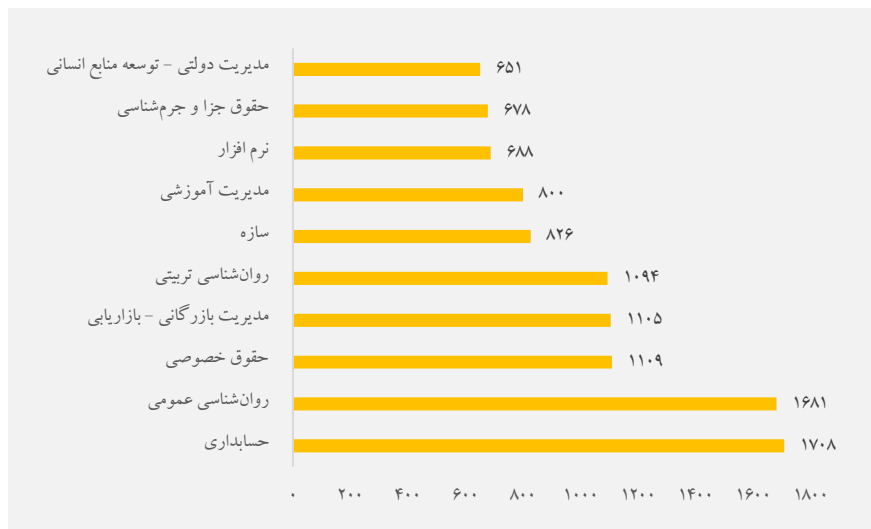
نمودار ۱-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۱-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۱-۷. رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایراندک

نمودار ۱-۸. رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایراندک

۲-۱. سازمان‌دهی اطلاعات

پس از ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساه‌ها)، کارشناسان به نمایه‌سازی و ویراستاری آنها می‌پردازند. نمایه‌سازی، تحلیل هوشمندانه نوشته پارساه‌ها برای شناسایی مفاهیم ارائه شده در آنها و تخصیص اصطلاحات نمایه‌ای در پیوند، با هدف امکان بازیابی اطلاعات است. پس از نمایه‌سازی، همه اطلاعات در بخش کنترل داده‌ها (ویراستاری)، کنترل و بازنگری می‌شوند. ایرانداک برای بهبود و شتاب نمایه‌سازی اطلاعات منابع گوناگون مانند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساه‌ها)، سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات را در ویندوز طراحی و کار با نسخه نخست این سامانه را از تیر سال ۱۳۹۳ آغاز کرد. نسخه دوم این سامانه در اسفند سال ۱۳۹۴ با بهبود نسخه پیشین و افزودن امکانات و توانمندی‌های تازه بهره‌برداری شد. در سال ۱۴۰۳، ایرانداک ۳۷.۳۶۴ پایان‌نامه/ رساله را نمایه‌سازی و ویرایش کرد. سازمان‌دهی اطلاعات نیاز به منابع مرجع دارد که برخی از آنها پیش از سازمان‌دهی و برخی نیز در هنگام سازمان‌دهی درست می‌شوند و همگی آنها نیاز به روزآوری دارند. برخی از منابع مرجع: واژه‌نامه‌ها، واژگان‌ها، دانشنامه‌ها، اصطلاح‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها هستند.

۱-۲-۱. واژه‌نامه‌ها

واژه‌نامه‌ها در گسترش و همگانی‌سازی علم و استانداردسازی زبان آن نقش کلیدی دارند. ایرانداک در سازمان‌دهی اطلاعات، همواره با واژه‌های نوین علمی و فناوریانه روبرو بوده است و باید برای واژه‌های بیگانه، برابر نهادهای درست فارسی را بیابد یا برگزیند و هرگاه نیاز باشد، توصیف آنها را نیز همراه واژه‌ها بیاورد. از این رو، ساخت واژه‌نامه‌ها یکی از کارهای همیشگی ایرانداک است که نخستین آنها در سال ۱۳۵۹ با نام «فرهنگ اصطلاحات دکومانتاسیون» با ۵۳۷ واژه به چاپ رسید. در پایگاه وب واژه‌نامه‌ها به نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR همراه با باز نشر واژه‌نامه‌های چاپی ایرانداک در محیط وب، واژه‌هایی که در کار روزانه سازمان‌دهی اطلاعات، کنترل و برگزیده می‌شوند، در اختیار همگان گذاشته شده است. افزون بر این، واژه‌نامه‌های فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز در این سامانه در دسترس کاربران هستند. این سامانه بیش از ده واژه‌نامه و بیش از ۱۰۰ هزار واژه را دربردارد. ایرانداک پذیرای دیدگاه‌های کاربران گرامی درباره هر واژه و برابر نهاد یا توصیف آن است و آمادگی دارد که واژه‌نامه‌های تخصصی نهادهای دیگر را نیز به این مجموعه ارزشمند بیفزاید.

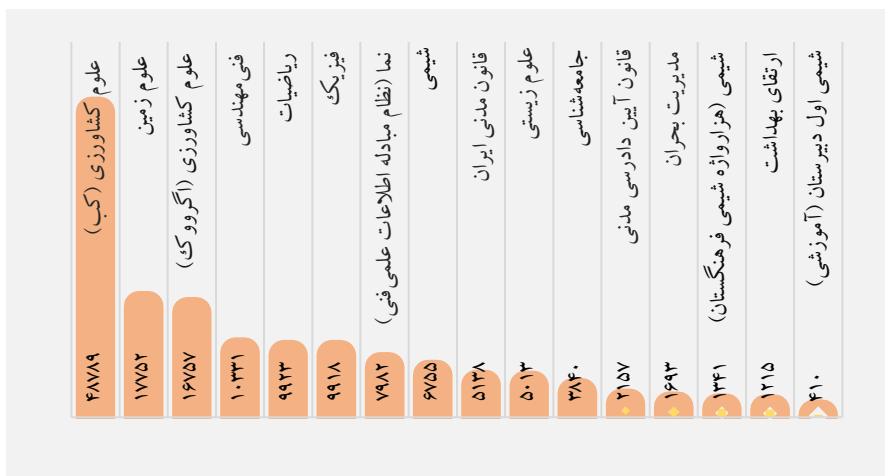

۲-۲-۱. توصیف گره‌های ایرنداک

توصیف گره‌ها، کلیدواژه‌های استخراج شده از مدارک در سامانه ویرایش و سازماندهی اطلاعات هستند. تاکنون بیش از ۱۴۰.۱۰۷ کلیدواژه در این سامانه ثبت شده است که از این تعداد، ۹۸.۳۵۱ کلیدواژه کنترل شده، و ۸۳.۹۹۷ کلیدواژه ویرایش شده است.

۳-۲-۱. اصطلاح‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای انجام بهتر سازمان‌دهی و تحلیل اطلاعات علمی کشور، شانزده عنوان اصطلاح‌نامه را با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح (مرجع و غیرمرجع) در موضوع‌های گوناگون تدوین کرده که در نشانی ESN.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. اصطلاح‌نامه‌های ایرنداک تک‌زبانه و یا دوزبانه بوده و با همکاری متخصصان هر زمینه و گروه‌های تخصصی فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگاشته شده‌اند. در این زمینه، ایرنداک با سازمان‌های جهانی «ترمنت» و «اینفوترم» نیز همکاری دارد. اصطلاح‌نامه «اگرووک» در علوم کشاورزی که «فانو» به چاپ رسانده نیز در ایرنداک ترجمه، بومی‌سازی، و در پایگاه این سازمان ثبت شده است.

نمودار ۱-۹. اصطلاح‌نامه‌های ایرنداک و شمار واژه‌های آنها

۴-۲-۱. فهرست‌های مستند نام‌های ایرنداک (نام‌ها)

مستندسازی نام‌ها در زمینه‌های موضوعی مختلف مانند نام مشاهیر و پدیدآوران، نام مکان‌ها، نام

کتاب‌ها، و نام نمایشنامه‌ها یکی از کارهای ایرانداک است که می‌تواند مهار واژگان، آسانی جست‌وجو، هدایت کاوش‌گران به نام‌ها و اصطلاح‌های همانند، تغییر سریع شناسه‌ها، بازیابی سریع و آسان یک موضوع یا نام، مفاهیم مرتبط و گونه پیوند آنها با هم، و نمایان‌سازی و کنترل واژه‌ها و اصطلاحات دارای دو یا چند معنی را برای جلوگیری از اختلال معنایی در هنگام بازیابی در پی داشته باشد. پایگاه وب فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک به نشانی NAMHA.IRANDOC.AC.IR برای پاسخ‌گویی به بخشی از نیاز مدیریت دانش در قلمروی سازمان‌دهی اطلاعات راه‌اندازی شده است. این سامانه، فهرست مستند نام‌های نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی، نام پژوهشگران، نام‌های جغرافیایی ایران، و نام کتاب‌ها (برگرفته از پارساهای موجود در ایرانداک) را دربردارد.

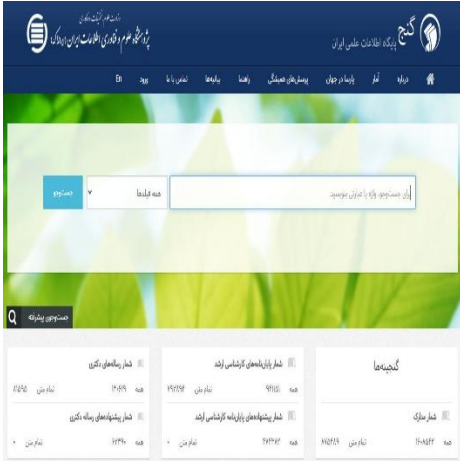

۳-۱. اشاعه اطلاعات

۱-۳-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

پایگاه اطلاعات علمی ایران

نام	پایگاه اطلاعات علمی ایران
نام کوتاه	گنج
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	ganj.irandoc.ac.ir

درباره

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، دستاورد کاربرد فناوری اطلاعات در خدمات مدیریت اطلاعات علم و فناوری در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) است. پیشینه این بخش از خدمات ایرنداک به دهه چهل بازمی‌گردد که کار گردآوری، سازمان‌دهی، و اشاعه اسناد علمی و فناوریانه در ایرنداک آغاز شد. هر چند اکنون بیشترین داده‌های روزآمد گنج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و پیشنهادهاست، ولی قلمرو آن گسترده است و طرح‌های پژوهشی، گزارش‌های دولتی، و مقاله‌های علمی را نیز در بر دارد. کار پایگاه اطلاعات علمی ایران، نخستین بار در سال ۱۳۷۰ در رایانه‌های «مین فریم» و محیط نرم‌افزار «سی‌دی‌اس‌آی‌اس‌آی‌اس» شروع شد. در سال ۱۳۷۳ این پایگاه با فناوری «دایال‌آپ» در شبکه‌ای با نام «صبا» از دور در دسترس کاربران قرار گرفت. سال ۱۳۷۸ بود که اینترنت به ایرنداک وارد شد و دسترسی به گنج نیز در وب فراهم شد. از آن پس با پیشرفت فناوری اطلاعات، این پایگاه نیز قابلیت‌های تازه‌ای یافته است و در گذر زمان، نسخه‌های گوناگونی از آن با فناوری‌های روز به کار رفته‌اند. این پایگاه با بیش از یک میلیون و سیصد هزار پیشینه از بزرگ‌ترین گنجینه‌های علمی کشور و هم‌اکنون مرجع بسیاری از پژوهشگران ایران و جهان است و روزانه بیش از هشت هزار کاربر،

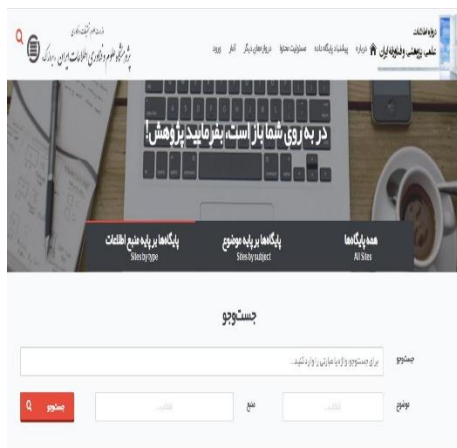

بیش از چهار هزار جست‌وجو در آن انجام می‌دهند. این سامانه بنیان سامانه‌های دیگری در ایرانداک همچون سامانه همانندجو و سامانه پیشینه پژوهش است.

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) اکنون دربرگیرنده ۱۵۶۳۰۲۴۴ رکورد پیشنهاد و پارساست. نسخه پیشین این پایگاه افزون بر پارسا و پیشنهاد، طرح پژوهشی، مقاله نشریه، گزارش‌های دولتی، و مقاله همایش را نیز پوشش می‌دهد. پایگاه گنج در مجموع ۱۹۶۴۸۴۱ مدرک دارد و در سال ۱۴۰۳ در این پایگاه ۱۰۹۷۰۱۸۴ جست‌وجو با میانگین روزانه ۳۰۲۷۱ جست‌وجو روی داده است.

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران

نام	دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران
نام کوتاه	در
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	dar.irandoc.ac.ir

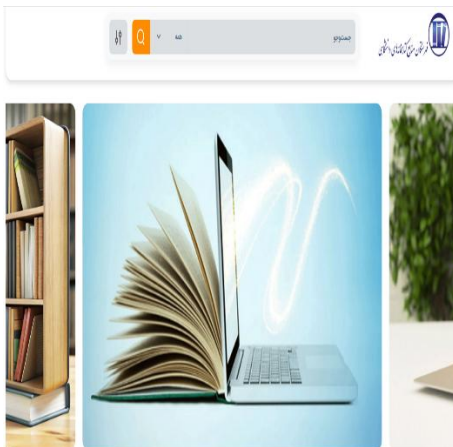
درباره

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در) نخستین دروازه اطلاعات علمی در ایران است که در مهر ۱۳۹۵ با بیش از ۲۰۰ پایگاه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه راه‌اندازی شد. این دروازه از یک سو دست‌یابی پژوهشگران را به پایگاه‌های داده آسان می‌کند و از سوی دیگر به سیاست‌گذاران علم و فناوری نمایی فراگیر را از وضعیت این پایگاه‌ها نشان می‌دهد. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه پیوند به پایگاه‌های داده گوناگون را با مدارکی مانند پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، نشریه‌ها، گزارش طرح‌های پژوهشی، کتابخانه‌های دانشگاهی، همایش‌ها، کتاب‌های دانشگاهی، و انجمن‌ها در رشته‌های اصلی و فرعی فراهم می‌سازد. این دروازه، پایگاه‌های داده را در وب بر پایه نیاز کاربران در چارچوب‌ها و موضوع‌های کاربردی با بهبود شیوه ارائه و کیفیت خدمات و همچنین با افزایش دسترسی‌پذیری و کاربردپذیری در درگاهی ارزشمند برای استادان، دانشجویان، و پژوهشگران بازنمایی می‌کند.

فهرستگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی

فهرستگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی	نام
-	نام کوتاه
۱۴۰۲	سال راه‌اندازی
ایراندک	ناشر
همگان / رایگان	دسترسی
aln.irandoc.ac.ir	نشانی

درباره

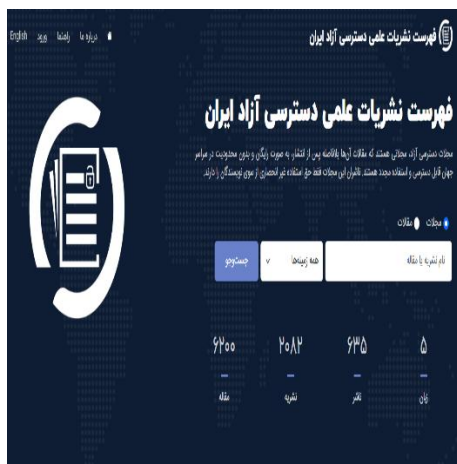
سامانه فهرستگان منابع کتابخانه‌های دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سوی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) راه‌اندازی و در دسترس پژوهشگران قرار گرفت. سامانه فهرستگان منابع کتابخانه‌ها به کاربران امکان دسترسی به منابع علمی گوناگون را خواهد داد. این منابع می‌توانند شامل مقاله‌های علمی، کتاب‌ها، گزارش‌های تحقیقاتی و منابع دیگر باشند. کاربران می‌توانند به صورت آنلاین به این منابع دسترسی پیدا کرده و از محتوای علمی بروز و معتبر استفاده کنند. افزون بر آن، سامانه فهرستگان منابع کتابخانه‌ها امکان جست‌وجوی پیشرفته را فراهم می‌کند. کاربران می‌توانند با استفاده از فیلترها، واژگان کلیدی، نام‌های نویسندگان، موضوعات و دیگر پارامترهای مشخص، جست‌وجوی دقیق‌تری انجام دهند و به مطالعه مقاله‌ها و منابع موردنظر خود بپردازند.

این سامانه به منظور سهولت در بازیابی اطلاعات، از فرایند نمایه‌سازی بهره می‌برد. با استفاده از نمایه‌سازی، امکان جست‌وجوی سریع و دقیق‌تر در میان مقاله‌ها و منابع علمی فراهم می‌شود و کاربران می‌توانند به اطلاعات موردنیاز خود دسترسی پیدا کنند.

فهرست نشریات علمی دسترسی آزاد ایران

نام	فهرست نشریات علمی دسترسی آزاد ایران
نام کوتاه	دوآجی
سال راه‌اندازی	۱۴۰۳
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	doaji.irandoc.ac.ir

درباره

«پایگاه نشریه‌های دسترسی آزاد ایران» یا «دوآجی» یکی از محصولات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در زمینه علم باز است. «دوآجی» به عنوان نخستین پلتفرم جامع نمایه‌سازی نشریه‌های علمی دسترسی آزاد ایران، گام بلندی در راستای گستراندن دانش و پژوهش ایرانی برداشته است. ایرانداک بر این باور است که دستاوردهای پژوهشی ارزشمند ایرانی باید در دسترس همگان قرار گیرد و پژوهشگران، دانشجویان، و علاقه‌مندان به علم در سراسر جهان بتوانند به آسانی به این گنجینه ارزشمند دسترسی داشته باشند. «دوآجی» با الهام از جنبش جهانی دسترسی آزاد و همسو با پلتفرم‌هایی مانند «دوآج» (DOAJ: Directory of Open Access Journals)، متعهد است تا پلی میان نشریه‌های باکیفیت ایرانی و جامعه علمی بین‌المللی ایجاد کند. مأموریت اصلی «دوآجی» نمایه‌سازی جامع و دقیق تمامی نشریه‌های علمی دسترسی آزاد منتشر شده در ایران است. ما تلاش می‌کنیم با ایجاد یک پلتفرم کاربرپسند و با امکانات پیشرفته، به مرجعی قابل اعتماد برای جستجوی نشریه‌ها و پژوهش‌های ایرانی در سطح جهانی تبدیل شویم. در آینده، «دوآجی» را به عنوان پیشرو در عرصه دسترسی آزاد به دانش در ایران می‌بینیم و امیدواریم که دستاوردهای پژوهشی ایرانی جایگاه شایسته خود را در ادبیات علمی جهان پیدا کنند.

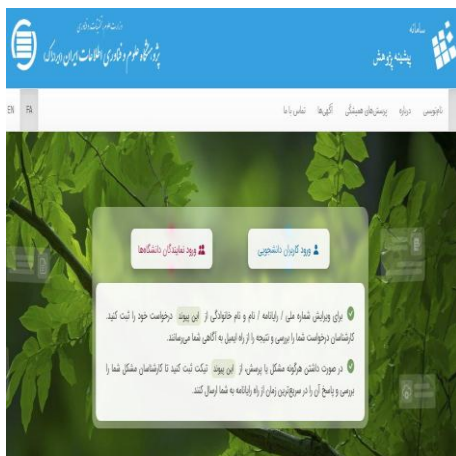

۴-۱. مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش

۱-۴-۱. سامانه پیشینه پژوهش

سامانه پیشینه پژوهش

نام	سامانه پیشینه پژوهش
نام کوتاه	پیشینه
سال راه‌اندازی	۱۳۹۳
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان/آبونمانی
نشانی	pishineh.irandoc.ac.ir

درباره

بسیاری از پژوهش‌های دانشگاهی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام می‌شوند و بخشی از مقاله‌های علمی نیز دستاورد همین پژوهش‌ها هستند. آسانی دستیابی به این منابع کلیدی و کاربرست دستاوردهای آنها در فرایند پژوهش بسیار ارزشمند است. ایرانداک کار ثبت، سازمان‌دهی، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور را بر عهده دارد و از دیرباز مرکز دریافت نسخه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آنها به جامعه علمی کشور بوده است. ایرانداک با این پشتوانه، سامانه پیشینه پژوهش را راه‌اندازی کرده است و به دانشجویان و پژوهشگران کمک می‌کند تا از پیشینه کار خود آگاهی یابند، از دوباره کاری پرهیز کنند، و با منابع موجود درباره پژوهش خود نیز آشنا شوند. کاربران می‌توانند پس از ثبت نام و تأیید آن، وارد سامانه شوند و درخواست خود را ثبت نمایند. نتیجه بررسی کارشناسان آموزش‌دیده ایرانداک برای کاربر و نیز همه کسانی که کاربر بخواهد، فرستاده می‌شود. یک میلیون و ۶۴۲ هزار و ۹۷۵ درخواست تا پایان ۱۴۰۳ برای سامانه پیشینه فرستاده شده که کارشناسان ایرانداک به تمام آنها پاسخ داده‌اند.

۱-۴-۲. پایگاه پیشنهادهای پژوهش در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

پایگاه پیشنهادهای پژوهش در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

نام	پایگاه پیشنهادهای پژوهش در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
نام کوتاه	جهت
سال راه‌اندازی	۱۴۰۱
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	jahat.irandoc.ac.ir

درباره

«پایگاه پیشنهادهای پژوهش در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها»، دستاورد کاربست هوش مصنوعی برای ساخت ارزش افزوده از داده‌های پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) است. این پایگاه که «جهت» نامیده شده، با استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی، و با شناسایی خودکار و بازنمایی پیشنهادهایی که در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها برای پژوهش‌های آینده آمده‌اند، جهت‌دهی‌های پژوهشی ارائه شده در این مدارک علمی را در اختیار جامعه علمی قرار می‌دهد. در این پایگاه می‌توان به جستجو بر روی پیشنهادهای پژوهش و اعمال فیلترهای مختلف بر روی نتایج پرداخت. «جهت» پایگاهی نوپاست و با توجه به شناسایی خودکار پیشنهادها، کاستی‌هایی دارد. پنهان ماندن برخی از پیشنهادهای پژوهش یا برخی از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های «گنج» از این شمارند که امید است در ویراست‌های آینده این پایگاه برطرف شوند.

□ همکاری ۲۵ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۴ کتاب، ۵۰ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، و راهنمایی و مشاورهٔ نه پارسا؛

□ پایان ۱۳ طرح پژوهشی تقاضامحور و ۲۲ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی هشت طرح پژوهشی تقاضامحور و ۳۱ طرح پژوهشی سازمانی؛

□ برگزاری هشتمین جایزه ملی فناوری اطلاعات و پنجمین نمایشگاه و کنفرانس بین‌المللی شهر هوشمند و ۲۳ رویداد علمی؛

□ راه‌اندازی مرکز رشد واحدهای فناور ایرانداد.

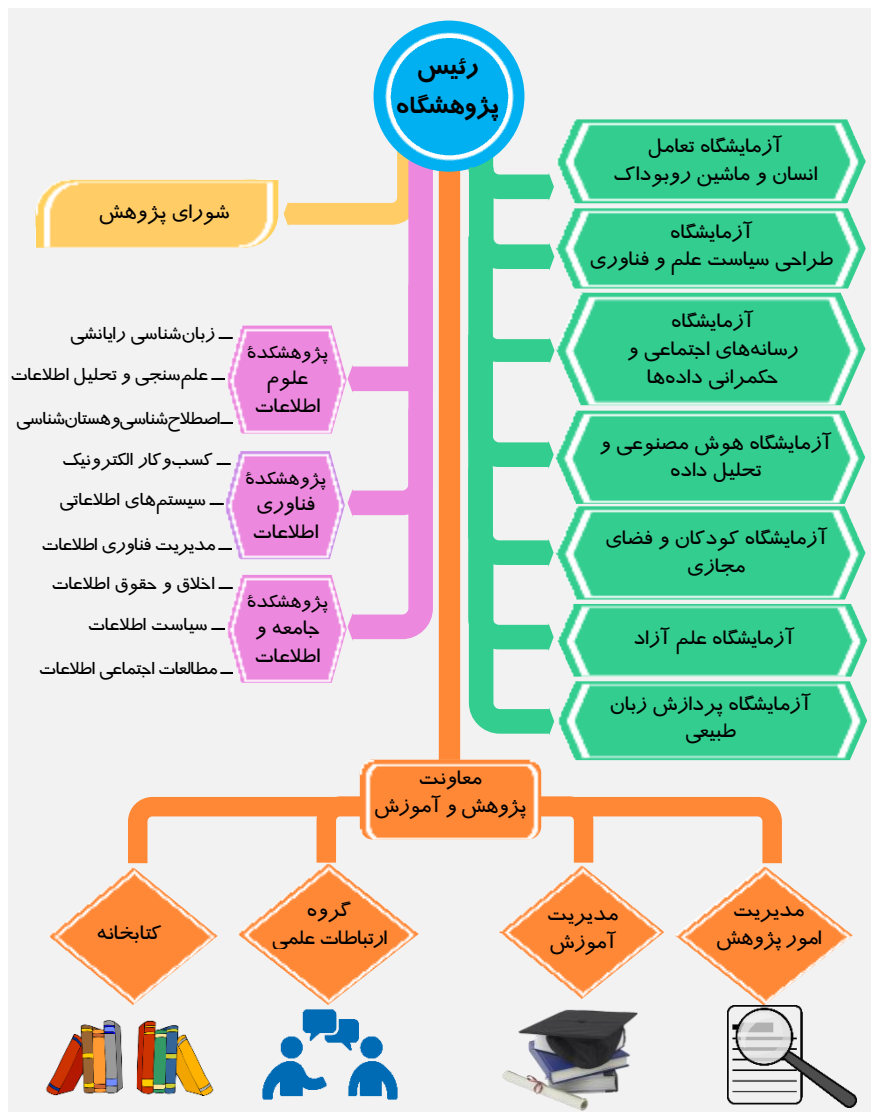

۲. پژوهش

ده‌ها عضو هیئت علمی و پژوهشگر پژوهش را در پژوهشکده‌ها و آزمایشگاه‌های ایرانداک به انجام می‌رسانند. دستاورد این کار، انجام صدها طرح پژوهشی است که در گزارش، کتاب، مقاله نشریه، مقاله همایش، سخنرانی، و میزگرد نیز ارائه می‌شوند. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات که تنها نشریه برگزیده ملی در سال ۱۳۹۴ است و انتشار آن به سال ۱۳۵۱ بازمی‌گردد، از دیگر دستاوردهای پژوهش در ایرانداک است. بسیاری از خدمات پژوهشی ایرانداک نیز از سال ۱۳۵۰ به این سو، به جامعه علمی کشور داده شده‌اند.

۱-۲. سازمان پژوهش

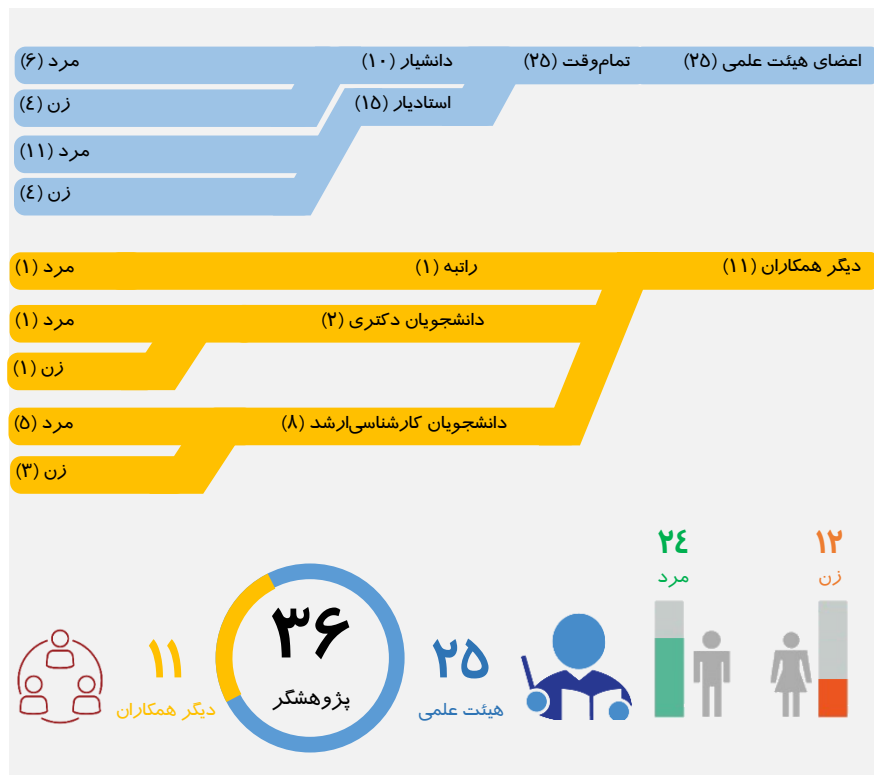
سازمان پژوهش ایرانداک دربردارنده دو بازوی اجرایی، سه پژوهشکده و نه گروه پژوهشی، هفت آزمایشگاه، و یک معاونت با چهار بخش برای مدیریت امور پژوهشی و آموزشی است. در نمودار ۱-۲ سازمان پژوهشی ایرانداک نشان داده شده است.

نمودار ۱-۲. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲-۲. نیروی انسانی

روی هم رفته، ۳۶ پژوهشگر در ایرانداک کار پژوهش را پیش می‌برند. در نمودار ۲-۲ آماری از پژوهشگران ایرانداک آمده است.

نمودار ۲-۲. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پژوهشگران نقش کلیدی در شناسایی و پاسخ‌گویی به چالش‌های روز و نیاز جامعه دارند. بر پایه نمودار ۲-۲، پژوهشگران شاغل در ایرانداک دربردارنده اعضای هیئت علمی تمام‌وقت و پاره‌وقت، پژوهشگران راتبه، و دانشجویان دکتری و کارشناسی‌ارشد هستند. در راستای تعامل با نخبگان، پژوهشگاه در سال ۱۴۰۳، شمار ۲۰ کارآموز، یک امریه سربازی و یک مورد فرصت مطالعاتی جذب کرده است.

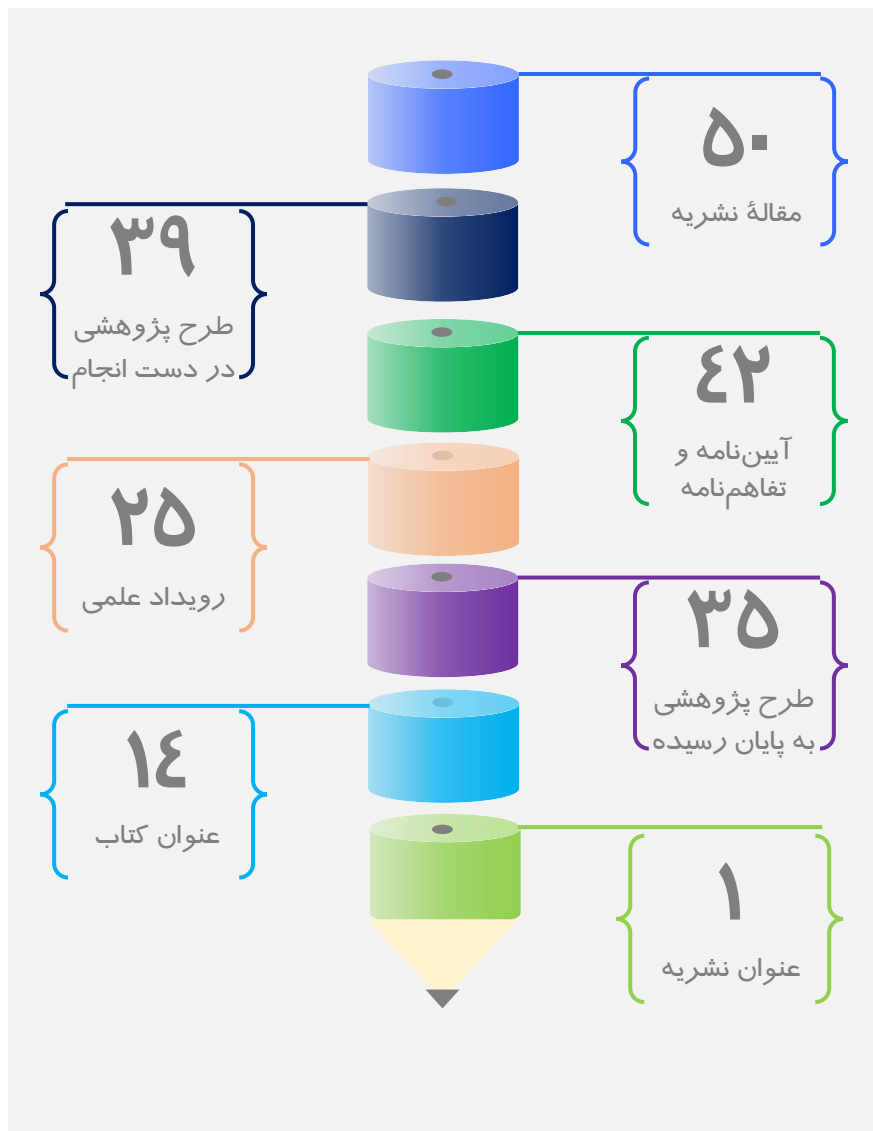

۳-۲. دستاوردهای پژوهشی

کوشش‌های پژوهشگران ایرانداک در انجام پژوهش، آثار گوناگونی را پدید آورده است. نمودار ۳-۲ آماری از دستاوردهای پژوهشی ایرانداک را در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد. ایرانداک سال‌هاست که یکی از نشریه‌های پرآوازه و با کیفیت کشور را مدیریت و منتشر می‌کند. این نشریه با نام «پژوهش‌نامه» پردازش و مدیریت اطلاعات» در برخی از نمایه‌های سرشناس جهانی نیز نمایه می‌شود. پژوهشگران ایرانداک ۱۴ کتاب را در سال ۱۴۰۳ نوشتند. برخی از این کتاب‌ها با همکاری ناشران غیردولتی منتشر شدند.

در سال ۱۴۰۳، گزارش پایانی ۳۵ طرح پژوهشی منتشر شد و ۳۹ طرح دیگر نیز در دست انجام بودند. روی‌هم‌رفته، ۲۵ رویداد علمی، دربردارنده پنل و نشست‌های علمی، سخنرانی‌ها، نشست‌های معرفی کتاب، کرسی‌های ترویجی و همایش در ایرانداک یا با همکاری آن برگزار شدند. سه آیین‌نامه اجرایی تازه در پیوند با پژوهش در ایرانداک تصویب و ۲۰ تفاهم‌نامه تازه نیز با نهادهای گوناگون امضا و به ۱۹ تفاهم‌نامه در دست اجرای پیشین پژوهشگاه افزوده شدند.

سرانجام، همکاران پژوهشی ایرانداک توانستند ۵۰ مقاله را در نشریه‌های علمی منتشر کنند. از این شمار، ۳۲ مقاله در نمایه‌نامه «آی. اس. سی.»، ۲۳ مقاله در نمایه‌نامه «اسکوپوس»، و ۱۱ مقاله در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» با وابستگی سازمانی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در نشریه‌های تخصصی جای گرفتند و تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی ایرانداک را به آگاهی دانشگاهیان و صنعتگران ایران و جهان رساندند.

نمودار ۲-۳. آمار دستاورهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۱-۳-۲. کتاب

کتاب از رایج‌ترین دستاوردهای پژوهشی در زمینه‌های گوناگون علمی است. ایرانداک از نخستین سال پیدایش تاکنون بیش از ۲۵۰ عنوان کتاب در علوم اطلاعات و اطلاع‌رسانی، مهندسی فناوری اطلاعات، مدیریت فناوری اطلاعات، و زمینه‌هایی از این دست منتشر کرده و یافته‌های پژوهشی‌اش را برای همگان دسترس‌پذیر ساخته است. در سال ۱۴۰۳ نیز همانند سال‌های پیش، پژوهشگران ایرانداک کتاب‌هایی را به رشته نگارش درآوردند. انتشار ۱۴ عنوان کتاب، دستاورد این کوشش‌ها بوده است که نام این کتاب‌ها در نمودار ۲-۴ آمده است.

نمودار ۲-۴. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب

اصطلاحنامه دوزبانه حقوق مدنی ایران (فارسی - انگلیسی)

پدیدآور(ان)	صفر بیگزاده
سال انتشار	۱۴۰۳
ویژگی(ها)	۶۴۲ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
شابک	۹۷۸۶۲۲۹۳۴۸۴۱۳

خلاصه

در این کتاب، اصطلاحات موجود در حقوق مدنی ایران تدوین و دسته‌بندی شده و به شکل دوزبانه (فارسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی) ارائه گردیده‌اند. با توجه به این که تاکنون (سال ۱۴۰۱) در زبان فارسی اصطلاحنامه‌ای مستقل با این عنوان تدوین نشده، این اصطلاحنامه، تنها اصطلاحنامه تدوین شده در زبان فارسی شمرده می‌شود. در این اصطلاحنامه ارتباط مفهومی اصطلاحات موجود در حقوق آیین دادرسی مدنی ایران به شیوه سلسله‌مراتبی و تعیین اصطلاح عام، خاص (اعم و اخص) و وابسته گردآوری شده و همچنین در مواردی که لازم بوده از طریق افزودن توضیحات مرتبط با یک اصطلاح (توضیح دامنه)، حوزه معنایی آن‌ها روشن گردیده است. افزون بر این، چون در بسیاری از موارد، برابر انگلیسی یک اصطلاح در فهم معنای اصطلاحی آن بسیار مؤثر است، در مقابل هر اصطلاح اصلی، برابر انگلیسی آن نیز با مراجعه به فرهنگ‌های معتبر حقوق انگلیسی - فارسی یا فارسی - انگلیسی آورده شده، که از این منظر اصطلاحنامه حاضر می‌تواند فرهنگ دوزبانه (فارسی -

انگلیسی) حقوق مدنی ایران نیز شمرده شود و از این رو، مندرجات این اصطلاحنامه برای حقوقدانان، پژوهشگران حقوق، مترجمان اسناد رسمی، متخصصان رشته دانش‌شناسی، و اصطلاحنامه‌نویسان سودمند است.

اصطلاحنامه دوزبانه آیین دادرسی مدنی (فارسی - انگلیسی)

صفر بیگ زاده	پدید آور(ان)
۱۴۰۳	سال انتشار
۲۸۷ برگ	ویژگی (ها)
ایرنداک	ناشر(ان)
۹۷۸۶۲۲۹۳۴۸۴۲۰	شابک

خلاصه

در این کتاب، اصطلاحات موجود در حقوق آیین دادرسی مدنی ایران تدوین و دسته‌بندی شده و به شکل دوزبانه (فارسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی) ارائه گردیده‌اند. با توجه به این که تاکنون (سال ۱۴۰۱) در زبان فارسی اصطلاحنامه‌ای مستقل با این عنوان تدوین نشده، این اصطلاحنامه، تنها اصطلاحنامه تدوین شده در زبان فارسی شمرده می‌شود. در این اصطلاحنامه ارتباط مفهومی اصطلاحات موجود در حقوق آیین دادرسی مدنی ایران به شیوه سلسله‌مراتبی و تعیین اصطلاح عام، خاص (اعم و اخص) و وابسته گردآوری شده و همچنین در مواردی که لازم بوده از طریق افزودن توضیحات مرتبط با یک اصطلاح (توضیح دامنه)، حوزه معنایی آن‌ها روشن گردیده است. افزون بر این، چون در بسیاری از موارد، برابر انگلیسی یک اصطلاح در فهم معنای اصطلاحی آن بسیار مؤثر است، در مقابل هر اصطلاح اصلی، برابر انگلیسی آن نیز با مراجعه به فرهنگ‌های معتبر حقوق انگلیسی - فارسی یا فارسی - انگلیسی آورده شده، که از این منظر اصطلاحنامه حاضر می‌تواند فرهنگ دوزبانه (فارسی -

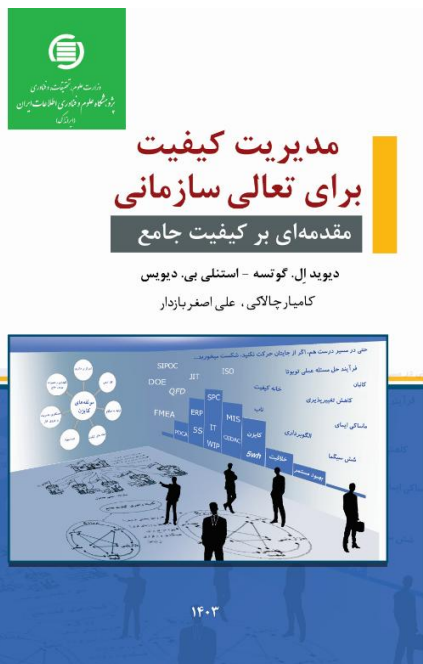

انگلیسی) حقوق آیین دادرسی مدنی ایران نیز شمرده شود و از این رو، مندرجات این اصطلاحنامه برای حقوقدانان، پژوهشگران حقوق، مترجمان اسناد رسمی، متخصصان رشته دانش‌شناسی، و اصطلاحنامه‌نویسان سودمند است.

مدیریت کیفیت برای تعالی سازمانی: مقدمه‌ای بر کیفیت جامع

کامیار چالاکی علی اصغر بازدار	مترجم (ان)
۱۴۰۳	سال انتشار
۱۱۵۸ برگ	ویژگی (ها)
ایرانداک	ناشر (ان)
۹۷۸۶۲۲۹۳۴۸۴۹۹	شابک

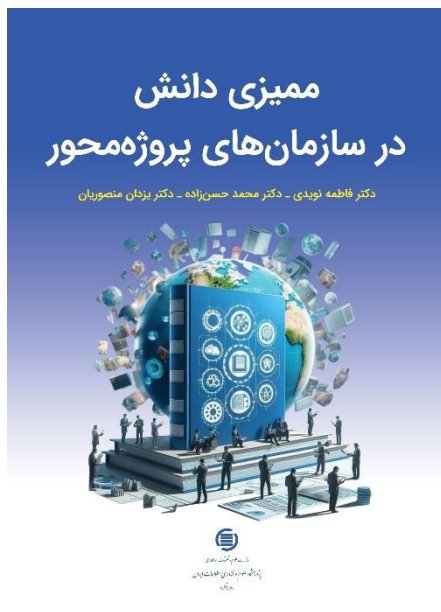
خلاصه

این کتاب شامل ۲۲ فصل است که از دویخش تشکیل شده است. بخش یک فلسفه و مفاهیم مدیریت کیفیت را توضیح می‌دهد و بخش دو ابزارها و تکنیک‌های مدیریت کیفیت را پوشش می‌دهد. درس‌اسر کتاب از یک قالب استاندارد استفاده شده است. هر فصل با فهرستی از اهداف شروع می‌شود و خلاصه‌ای جامع ارائه می‌دهد. اصطلاحات و مفاهیم کلیدی، سوالات مروری واقعی، یک فعالیت تفکری انتقادی، تکالیف مباحثه‌ای و یادداشت‌های پایانی ارائه می‌شود. یادداشت‌های پایانی فهرست جامعی از مطالب خواندنی و تحقیقاتی اضافی را در اختیار خوانندگان قرار می‌دهند که می‌توانند بنا به صلاح‌دید دانشجویان یا مربیان دنبال شوند. موارد دیگر به تشویق برای بررسی، تفکر بیشتر و ترویج بحث و تحقیقات اضافی منجر می‌شوند.

ممیزی دانش در سازمان‌های پروژه‌محور

فاطمه نویدی محمد حسن‌زاده یزدان منصوریان	پدیدآور(ان)
۱۴۰۳	سال انتشار
۱۹۵ برگ	ویژگی (ها)
ایرانداک	ناشر(ان)
۹۷۸۶۲۲۸۴۶۶۰۰۲	شابک

خلاصه

با توجه به ضرورت ممیزی دانش در موفقیت مدیریت دانش در سازمان‌های پروژه‌محور و با در نظر گرفتن این مهم که در نظر نگرفتن بافت، نیازها و اولویت‌های سازمانی در به کارگیری مدل ممیزی دانش می‌تواند منجر به شکست برنامه‌های ممیزی دانش و در نتیجه شکست اقدامات مدیریت دانش شود؛ این کتاب با هدف تدوین و پیشنهاد مدل مناسب ممیزی دانش در سازمان‌های پروژه‌محور تدوین شده است.

کتاب حاضر، در پنج فصل به نگارش در آمده است. در سه فصل اول، پس از بیان مقدمه مختصری از مفاهیم دانش و مدیریت دانش؛ به بررسی ممیزی دانش از مفهوم گرفته تا مولفه‌ها، مدل‌ها و روش‌شناسی‌های موجود در ادبیات مدیریت دانش و سیر تحول مطالعات ممیزی دانش پرداخته می‌شود.

در دو فصل پایانی نیز پس از شناسایی مولفه‌های ممیزی دانش در سازمان‌های پروژه‌محور، مولفه‌ها با توجه به الزامات و ویژگی‌های سازمان‌های پروژه‌محور وزن‌دهی شده و مدل مناسب برای این سازمان‌ها ارائه شده است.

در این بین، مطالب کاربردی، فرایندها، مکانیزم‌ها و مدل عملیاتی اجرای ممیزی دانش در سازمان‌های پروژه‌محور و نیز ارزش‌گذاری دانش و در این سازمان‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

مدیریت داده‌های تحقیقاتی: رویکرد تطبیقی و فناوری

خلاصه

مدیریت داده‌های پژوهشی به مدیریت داده‌های پژوهشی شامل جمع‌آوری، سازماندهی، ذخیره‌سازی و مستندسازی اطلاق می‌شود که در طول و بعد از یک فعالیت پژوهشی به آن اشاره دارد. مدیریت مناسب داده کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود که پژوهشگران داده‌های خود را به روشی منصفانه به اشتراک می‌گذارند. این فعالیت‌های شامل کارهایی چون: قابلیت یافتن، در دسترس بودن، قابلیت همکاری، و قابلیت استفاده مجدد است. بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت داده‌های پژوهشی نقش مهمی دارد که به این فناوری‌ها در متن پرداخته شده است.

اخلاق و راهنمایی و ارزیابی پایان‌نامه‌ها: راهنمای علمی دانشجویان، استادان راهنما، استادان داور و مؤسسات آموزشی- پژوهشی

پدیدآور(ان)

رحمان شریف‌زاده

سال انتشار

۱۴۰۳

ویژگی(ها)

۲۸۰ برگ

ناشر(ان)

ایرانداک

شابک

۹۷۸۶۲۲۹۳۴۸۴۸۲

اخلاق راهنمایی و ارزیابی پایان‌نامه‌ها

راهنمای علمی دانشجویان،
استادان راهنما، استادان داور
و مؤسسات آموزشی پژوهشی

نویسنده:
رحمان شریف‌زاده

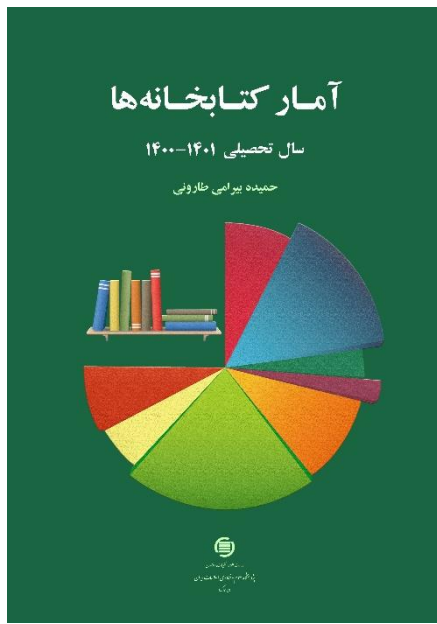
خلاصه

نگارش پایان‌نامه معمولاً نخستین پژوهش مهم دانشجوی محسوب می‌شود، و پایان‌نامه، به‌ویژه پایان‌نامه دکتری، محصول چندین سال هزینه مادی و غیرمادی دانشجو و دستگاه‌های ذی‌ربط است. چهار نوع کشگر اصلی، یعنی استاد راهنما، دانشجو، موسسه آموزشی- پژوهشی، و داور با چهار نقش حرفه‌ای مجزا به شکل مستقیم در فرایند پژوهش دانشگاهی پایان‌نامه نقش‌آفرینی می‌کنند و در نتیجه نحوه عمل و ارتباط این کشگران با هم در کیفیت و موفقیت این پژوهش کاملاً اثرگذار است. این کشگران در این فرایند چه مسئولیت‌هایی بر عهده دارند؟ این کتاب در پی شناسایی و تدوین مهمترین مسئولیت‌های این کشگران در فرایند پایان‌نامه است و در این راستا به مهمترین چالش‌های اخلاقی، دوراهی‌ها و تنش‌های میان این کشگران می‌پردازد.

آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

خلاصه

آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه استاندارد NISO Z39.7 نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازبینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰، مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۳۰۷ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۲۳۴ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۷۳ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

رتبه‌بندی کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

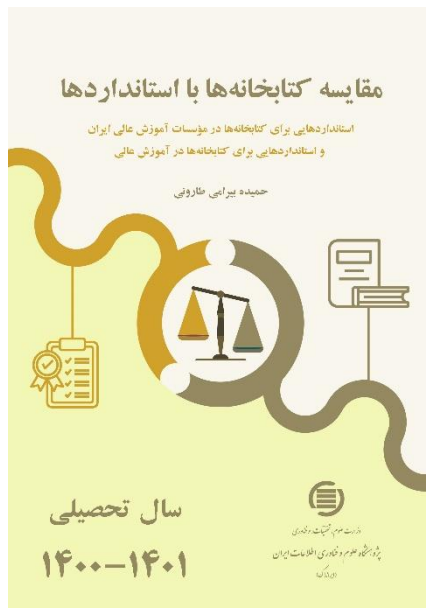
خلاصه

رتبه‌بندی کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه استاندارد NISO Z39.7 نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازمینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱، مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۳۰۷ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۲۳۴ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۷۳ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

خلاصه

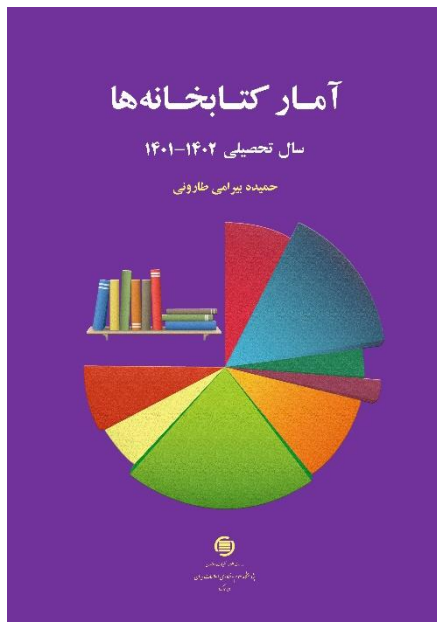
مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱) وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در مؤسسات آموزش عالی ایران» و «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در آموزش عالی (ای.سی.آر.ال.)» نشان می‌دهد. از «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در مؤسسات آموزش عالی ایران» ۱۵ شاخص درون‌داد و چهار شاخص برون‌داد در مقایسه به کار رفته‌اند. از «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در آموزش عالی (ای.سی.آر.ال.)» نیز ۲۱ شاخص برآیند به کار رفته‌اند. مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱) در شاخص‌های درون‌داد (نیروی انسانی سه شاخص، منابع سه شاخص، زیرساخت پنج شاخص، بودجه دو شاخص، و مدیریت دو شاخص)؛ در شاخص‌های برون‌داد (دسترس‌پذیری یک شاخص و خدمات سه شاخص)؛ و در شاخص‌های برآیند (اثربخشی سازمانی سه شاخص، ارزش‌های حرفه‌ای، نقش آموزشی، و کشف هر کدام یک

شاخص، مجموعه پنج شاخص، فضا دو شاخص، مدیریت/ اداره/ رهبری سه شاخص، کارکنان چهار شاخص، و روابط بیرونی یک شاخص) ۱۰۵ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند.

آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

خلاصه

آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ وضعیت کتابخانه‌ها را بر پایه استاندارد NISO Z39.7 نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازبینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۳۰۸ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۲۳۵ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۷۳ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

رتبه‌بندی کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

خلاصه

رتبه‌بندی کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲) جایگاه کتابخانه‌ها را برپایه نظام رتبه‌بندی ARL نشان می‌دهد. بر این پایه، رتبه‌بندی کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲) در ۱۲ دسته در زیرگروه‌های مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات؛ جایگاه کتابخانه‌ها را برای ۳۰۸ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) بازنمایی می‌کند. از این شمار، ۲۳۵ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری و ۷۳ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند.

مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

خلاصه

مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها (سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱) وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در مؤسسات آموزش عالی ایران» و «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در آموزش عالی (ای.سی.آر.ال.)» نشان می‌دهد. از «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در مؤسسات آموزش عالی ایران» ۱۵ شاخص درون‌داد و چهار شاخص برون‌داد در مقایسه به کار رفته‌اند. از «استانداردهایی برای کتابخانه‌ها در آموزش عالی (ای.سی.آر.ال.)» نیز ۲۱ شاخص برآیند به کار رفته‌اند. مقایسه کتابخانه‌ها با استانداردها (سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱) در شاخص‌های درون‌داد (نیروی انسانی سه شاخص، منابع سه شاخص، زیرساخت پنج شاخص، بودجه دو شاخص، و مدیریت دو شاخص)؛ در شاخص‌های برون‌داد (دسترسی پذیری یک شاخص و خدمات سه شاخص)؛ و در شاخص‌های برآیند (اثربخشی سازمانی سه شاخص، ارزش‌های حرفه‌ای، نقش آموزشی، و کشف هر کدام یک

شاخص، مجموعه پنج شاخص، فضا دو شاخص، مدیریت/ اداره/ رهبری سه شاخص، کارکنان چهار شاخص، و روابط بیرونی یک شاخص) ۱۰۵ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند.

گزارش عملکرد سه‌سالانه پژوهشگاه‌های ملی کشور (سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲)

خلاصه

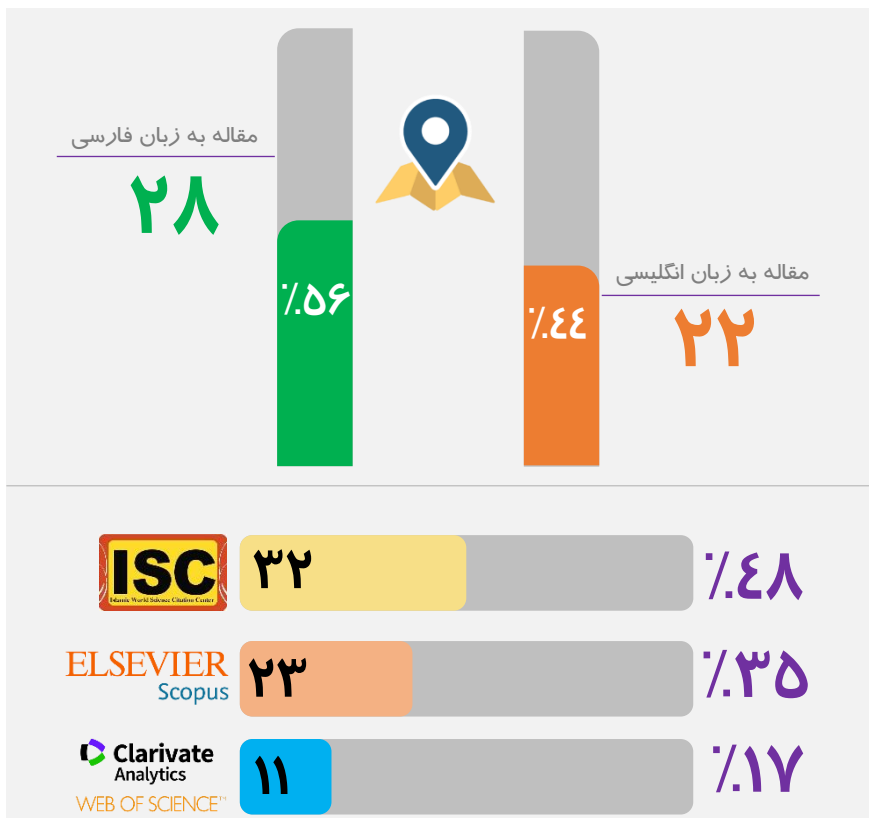
مجمع پژوهشگاه‌های ملی کشور با هدف ارتقای جایگاه نهادها و اعضای هیئت علمی پژوهشی در وزارت عتف و کشور؛ هماهنگی و همکاری میان نهادهای پژوهشی؛ محوریت بخشیدن به نقش پژوهشگاه‌ها در حل مسائل کلان ملی؛ کنش و واکنش یکپارچه در زمینه سیاست‌های ملی و بخشی برای پژوهش، فناوری، و نوآوری و دیگر سیاست‌های تأثیرگذار در این زمینه؛ شناسایی و کاربست دارایی‌ها و مزیت‌های استراتژیک سازمانی برای پیشبرد پژوهش، فناوری، و نوآوری در وزارت عتف با مشارکت ۱۶ پژوهشگاه و موسسه پژوهشی با مأموریتی ملی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۷ تاسیس شد. این کتاب در راستای گزارش عملکرد سه‌سالانه این پژوهشگاه‌ها از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ تدوین شده است. وضعیت عملکرد این پژوهشگاه‌ها و موسسه‌های پژوهشی از جنبه‌های گوناگونی

همچون نیروی انسانی، منابع فیزیکی، بودجه، فعالیت‌های پژوهشی از جمله شمار طرح‌ها، مقاله‌ها، کتاب‌ها، جوایز و افتخارها، شرکت‌های دانش‌بنیان، شبکه‌سازی میان متخصصان، دیگر خدمات آزمایشگاهی و پژوهشی و مشاوره‌ای، و پروژه‌های شاخص ملی و بین‌المللی بررسی و در قالب داده‌نما، نمودارها، روندها و اطلاعات جدولی ارائه شده است.

۲-۳-۲. مقاله نشریه

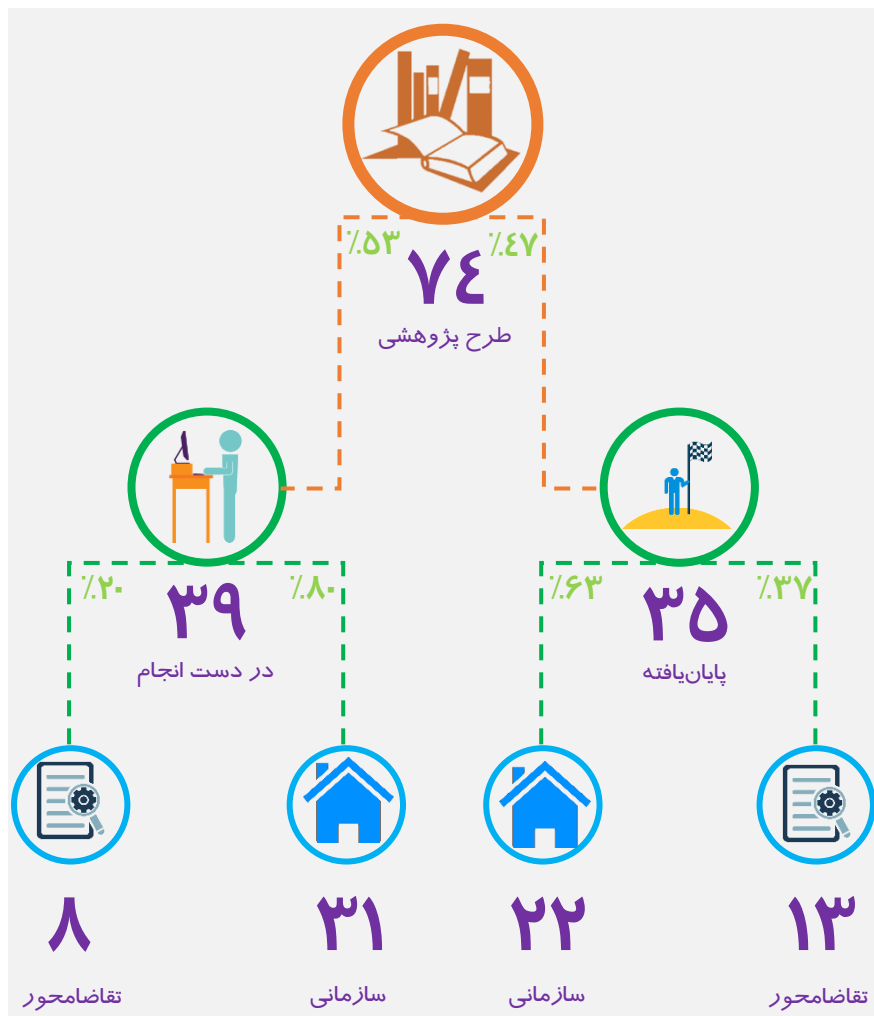
بخشی دیگر از یافته‌های پژوهشی پژوهشگران ایرنداک در نشریه‌های علمی و تخصصی منتشر شده‌اند. در سال ۱۴۰۳ روی هم رفته، ۵۰ مقاله با وابستگی سازمانی «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک)» در نشریه‌های گوناگون چاپ شدند. آنها تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی را به زبان‌های فارسی و انگلیسی در نشریه‌های ایرانی و جهانی به آگاهی هم‌ترازان، حرفه‌مندان، و دیگران رسانده‌اند. آماری از آنها در نمودار ۲-۵ آمده است.

نمودار ۲-۵. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه

۲-۳-۳. طرح پژوهشی

شناسایی چالش‌های پژوهشی تازه و پرس‌وجو درباره آنها یکی از کارهای استادان و دیگر پژوهشگران ایرانداک برای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه و گروه‌های هدف و هم‌راستا با هدف‌های ایرانداک است. پژوهشگران پیشنهاددهای پژوهشی خود را برای بررسی به شورای پژوهشی ایرانداک می‌فرستند و پس از تصویب، در چارچوب زمانی روشن به انجام طرح می‌پردازند. بخشی از طرح‌های پژوهشی، سازمانی و در چارچوب وظیفه استادان و شماری دیگر برای کارفرماهای بیرون از ایرانداک و تقاضامحور هستند. آماری از طرح‌های پژوهشی ایرانداک در نمودار ۲-۶ آمده است.

نمودار ۲-۶. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی

بر پایه نمودار ۲-۶، پژوهشگران ایرانداک در پیشبرد ۷۴ طرح پژوهشی نقش داشته‌اند. از این شمار، گزارش پایانی ۳۵ طرح (۴۷ درصد) منتشر شد که ۱۳ طرح از آنها تقاضامحور بودند (۳۷ درصد). از

سوی دیگر، ۳۹ طرح پژوهشی (۵۳ درصد) دربردارنده هشت طرح تقاضامحور (۲۰ درصد) نیز در سال ۱۴۰۳ پیشرفت داشته‌اند. در ادامه، نام طرح‌های پژوهشی به همراه چکیده‌ای از آنها آمده است.

طرح‌های پژوهشی پایان یافته

طراحی ساختار و محتوای سالنامه آماری پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها

سالنامه‌ها مجموعه‌ای مستند از حقایق و آمار مرتبط با رویدادهای سال گذشته هستند که اهمیت تاریخی دارند. سالنامه‌ها انواع گوناگونی دارند و برخی از آن‌ها اطلاعات را به گونه فشرده و غالباً به شکل جدول و نمودارهای اطلاعاتی و یا در قالب اعداد و ارقام منعکس می‌کنند که سالنامه‌های آماری نام‌گذاری می‌شوند. این سالنامه‌ها مبنایی برای تصمیم‌گیری‌ها، پژوهش‌ها، آمار و اطلاعات مورد نیاز ذی‌نفعان در همه سطوح را فراهم می‌کنند و گستره کاربست وسیع‌تری دارند و در پیوستار ذی‌نفعان و مخاطبان، افراد حقیقی و حقوقی گوناگونی را هدف قرار می‌دهند. از سوی دیگر، ایرانداک از چند سال گذشته گزارش‌هایی را با گستره استفاده عمومی یا برای سیاست‌گذار تهیه و ارائه کرده است که برخی از آن‌ها به عملکرد سالیانه ایرانداک اختصاص دارند و برخی دیگر، به نقش و جایگاه ملی این سازمان ارتباط می‌یابد. دسته دیگر، گزارش‌هایی است که داده‌های ثبتی (پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، و جنسیتی)؛ شاخص‌های عملکرد علمی (نوآوری، دانش، رتبه‌بندی، کارنمای رتبه‌بندی، نما)؛ همانندجوبی (دانشگاه‌های برگزیده، عملکرد دانشگاه‌ها) را بازنمون می‌کنند که هم جنبه عمومی و هم سیاستی دارد. این گزارش‌ها به‌طور معمول، بر پایه داده‌های به‌دست آمده از سامانه‌های ایرانداک و به سبب نیازهای مقطعی، آنی یا سیاستی و یا بر پایه دیدگاه سیاست‌گذاران و مدیران ایرانداک تهیه شده است. نخستین گزارش‌هایی از این دست که ایرانداک تهیه و منتشر کرده گزارش «سامانه ملی ثبت پارسا» و «پیشنهاد و عرضه و تقاضای پژوهش» در سال ۱۳۹۶ بود که با گزارش «عملکرد تبصره نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» در سال ۱۳۹۷ ادامه یافت. با این حال این گزارش‌ها بیشتر از نوع داده‌های جدولی بوده‌اند و گزارش‌هایی یا نمودارهای گرافیکی و دیداری‌سازی‌شده در این گزارش‌ها نیامده‌اند. افزون بر این، این گزارش‌ها مقطعی بوده و به‌نظر می‌رسد داده‌های آن‌ها یکپارچه نیست و با وجود گذشت چند سال از برخی از این گزارش‌ها، روندهای مقایسه‌ای در این گزارش‌ها به‌چشم نمی‌خورد و یا دست‌کم نمی‌توان از داده‌های موجود این روندهای مقایسه‌ای را به‌دست آورد یا تهیه کرد. افزون بر این، این دست گزارش‌ها تنها بر پایه داده‌های داخلی تهیه می‌شوند، به‌نظر می‌رسد می‌توان گزارش‌های تکمیلی و یا جداگانه دیگری از این سامانه‌ها تهیه و ارائه کرد که یکپارچه و سالیانه باشد تا به‌صورت چاپی و یا الکترونیکی در اختیار ذی‌نفعان قرار گیرد. سالنامه‌ای که پیش‌روی شما قرار دارد، بر پایه ساختاری است که از بررسی سالنامه‌های آماری مشابه (با تأکید بر سالنامه‌های آماری علم، فناوری و نوآوری) به‌دست آمده است. از این رو الگو و محتوای سالنامه آماری پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها طراحی و سالنامه آماری پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادها برای سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ تدوین شده است. در این سالنامه، داده‌های سامانه‌های ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد؛ همانندجوبی؛ پیشینه پژوهش؛ و پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) در سال یاد شده را پیش چشم علاقمندان قرار می‌دهد.

تدوین برنامه بازاریابی برای دوره‌های آموزش کوتاه‌مدت تخصصی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) با رویکرد آمیخته بازاریابی: تحلیل هزینه و فایده

یکی از ماموریت‌های بنیادین پژوهشگاه در اساسنامه، آموزش است و پژوهشگاه در سال‌های گذشته صدها دوره آموزشی کوتاه‌مدت برای پژوهشگران سراسر کشور برگزار کرده است. یکی از اهداف آموزش کسب درآمد و سودآوری برای پژوهشگاه است. تا کنون برنامه بازاریابی مدونی برای پیشبرد اهداف دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تدوین نشده است تا بتواند این منبع درآمدی پژوهشگاه را به یک منبع درآمد پایدار تبدیل کند. از این رو در این پژوهش قصد داریم در گام نخست با مطالعه آمیخته بازاریابی آموزش شامل محصول (Product)، قیمت (Price)، توزیع (Place) و پیشبرد (Promotion) یا به بیان دیگر چهار پی به بررسی مشکلات و چالش‌های پیش روی آموزش بپردازیم و در گام بعد با انتخاب سه سناریوی منتخب (که برگرفته از گروه کانونیست) به تحلیل هزینه و فایده آن در سه حالت بدینانه، واقع بینانه و خوش بینانه بپردازیم که در آن میزان سودآوری هر یک از سناریوها با تعیین نرخ بازگشت سرمایه (IRR) مشخص خواهد شد و این سناریوها با یکدیگر مقایسه می‌شوند. روش پژوهش مورد نظر برای گام اول این پژوهش، استفاده از مطالعه کتابخانه‌ای و بررسی منابع، مصاحبه با مدیران و همکاران آموزش برای تعیین و تبیین مشکلات دوره‌های آموزشی از چهار منظر محصول، قیمت، توزیع و پیشبرد است که در پایان سه سناریوی ایجاد مدرسه، برگزاری دوره‌های میکرومستر و تهیه ویدئوهای آموزشی انتخاب شدند و در سه حالت بدینانه، واقع بینانه و خوش بینانه مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد در مجموع، هر سه سناریو دارای پتانسیل‌های مناسبی هستند. با این حال، سناریوی ویدئوهای آموزشی و دوره‌های میکرومستر به دلیل نرخ بازگشت سرمایه بالاتر و هزینه‌های کمتر، به عنوان گزینه‌های جذاب‌تری برای سرمایه‌گذاری و توسعه محسوب می‌شوند. از سوی دیگر، برگزاری مدارس آموزشی می‌تواند به تقویت برند پژوهشگاه کمک کند، اما برای بهبود عملکرد آن، نیاز به بازنگری و اصلاح در مدل‌های مالی و اجرایی وجود دارد.

شناسایی وظایف اخلاقی کنشگران درگیر در فرایند انجام پژوهش پایان‌نامه و رساله در ایران: با تمرکز روی نقش‌های دانشجو، موسسه آموزشی-پژوهشی، و داور

این طرح پژوهشی در پی استخراج وظایف اخلاقی سه کنشگر مهم فرایند انجام پایان‌نامه، یعنی دانشجو، موسسه آموزشی-پژوهشی، و داور است. این طرح در ادامه طرح پیشین پژوهشگر، «تدوین و تبیین کدهای اخلاقی استادان راهنمای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های ایران»، که به استخراج کدهای اخلاقی استادان راهنما/مشاور پرداخت، تلاش می‌کند تا منشور اخلاقی انجام پایان‌نامه را برای کنشگران اصلی آن تکمیل کند. فرایند کار از نظر روش‌شناختی به این شکل بوده که پژوهشگر پس مطالعه منابع پژوهشی گوناگون و همچنین آیین‌نامه‌های دانشگاهی متعدد در زمینه نحوه انجام پایان‌نامه و وظایف کنشگران آن، تا نقطه اشباع اطلاعاتی پیش رفته و مجموعه کدهایی را گردآوری می‌کند. سپس کدها را بر اساس ربط و نسبت‌شان در مقولات گوناگونی می‌گنجانند. پس از آن طی چندین گروه کانونی به بحث درباره مقوله‌بندی و همچنین جامعیت و ربط کدهای اخلاقی با زمینه دانشگاهی ایران می‌پردازد، و در نهایت مجموعه کدهای مشخصی را برای هر یک از این سه کنشگر طرح می‌کند. نتایج نهایی پژوهش به شکل بود که وظایف دانشجویان در ۵ مقوله «تعامل با استاد راهنما»، «پیش‌برد کار»، «نگارش»، «انتقال و انتشار»، و «آیین‌نامه و مقررات»، و در کل ۴۳ وظیفه یا کد اخلاقی معرفی شدند. وظایف موسسات آموزشی-پژوهشی در ۴ مقوله «آموزش»، «پشتیبانی»، «تعیین و انتخاب»، و «نظارت و بازخورد»، و در کل ۳۹ وظیفه یا کد اخلاقی تدوین شدند. و

سرنجام، کدهای اخلاقی استاندارد داور را در ۵ مقوله ارزیابی، جلسه دفاع و تصمیم‌گیری، تعارض منافع، و محرمانگی، و در کل ۴۲ وظیفه یا کد اخلاقی تعریف کردیم. این طرح ضمن استخراج و مقوله‌بندی کدهای اخلاقی، به بحث‌های مفهومی راجع به مفاهیم و مسائل اصلی هریک از کنشگران کلیدی فرایند انجام پایان‌نامه می‌پردازد و در فصل پایانی برخی از مهمترین تنش‌ها و دوراهی‌هایی را که ممکن است در این فرایند رخ دهد به بحث می‌گذارد.

طراحی چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

هنگامی که یک سازمان در حوزه فناوری اطلاعات فعالیت می‌کند، با ریسک‌های مختلفی ناشی از تهدیدات و اختلالات مواجه خواهد بود. در این مواقع علل بالقوه و فقه در کسب‌وکار در سازمان نه تنها ناشی از عوامل خارجی مانند بلایای طبیعی، بلکه داخلی از جمله خطای انسانی، اختلال در تاسیسات، حمله‌های سایبری و تهدید آسیب از خارج است. برای اطمینان از اینکه فرایند کسب‌وکار می‌تواند در شرایط عادی یا بحرانی دوام بیاورد و در برابر خطرات احتمالی تاب‌آوری داشته باشد، سازمان باید چارچوب مشخصی برای مدیریت تداوم کسب‌وکار داشته باشد. تداوم کسب‌وکار فعالیتی است که توسط سازمان انجام می‌شود تا اطمینان حاصل شود که کارکردهای حیاتی کسب‌وکار برای مشتریان، تامین‌کنندگان و سایر نهادهایی که به آن عملکردها دسترسی دارند در دسترس خواهد بود. هدف این پژوهش آنست تا چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) طراحی کند. به منظور دستیابی به این هدف، ۱- تعیین قلمرو چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار ایرانداک، ۲- شناسایی ابعاد اصلی چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار ایرانداک، و ۳- طراحی جزئیات هر کدام از ابعاد چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار ایرانداک مدنظر قرار گرفته است. در گام اول به منظور دستیابی به اهداف اول و دوم، با استفاده از ابزارهای گردآوری مطالعه کتابخانه‌ای و روش‌های تحلیل محتوا و اجماع قلمرو و ابعاد چارچوب مدیریت تداوم کسب‌وکار در طی شش ماه استخراج خواهد شد. مبتنی بر نتایج گام نخست، در گام دوم نیز در طی شش ماه با استفاده از ابزار مصاحبه نیمه‌ساخت یافته و مطالعه کتابخانه‌ای و روش اجماع جزئیات هر کدام از ابعاد شامل روابط، فرآیندها و دستورالعمل‌ها استخراج و ارائه خواهد شد. نتایج این پژوهش می‌تواند چارچوبی ساختارمند را مدیریت تداوم کسب‌وکار و کاهش مخاطرات ناشی از وقفه‌ها را در اختیار سیاست‌گذاران و مدیران پژوهشگاه قرار دهد و موجب بهبود عملکرد سازمانی در مواقع بحرانی گردد.

تدوین مدل روابط میان شاخص‌های علم‌سنجی و دگرسنجی در مقالات پر استناد

مقالات پر استناد به عنوان آثار هسته و دارای کیفیت یک حوزه علمی شناخته می‌شوند و از تعداد آنها به عنوان شاخصی جهت بررسی کیفیت و تأثیرگذاری فعالیت‌های پژوهشی استفاده می‌شود. هر چند استاندارد مهم‌ترین و قابل‌قبول‌ترین شاخص‌ها برای ارزیابی عملکرد و کارایی علمی است، لکن با محدودیت‌هایی چون: وابستگی زمانی، وابستگی به پایگاه‌های گران‌قیمت با محدودیت دسترسی مواجه است. در این میان آلترمتریکس (دگرسنجی) که به عنوان ابزاری برای سنجش تأثیر علمی در محیط وب معرفی شده است، می‌تواند جنبه‌های دیگری از اثرگذاری مقالات را بر جامعه علمی نمایان سازد. با این دیدگاه این پژوهش با هدف تدوین مدلی برای روابط بین شاخص‌های علم‌سنجی و دگرسنجی در مقالات پر استناد، ضمن تعیین میزان حضور مقالات پر استناد در رسانه‌های اجتماعی و شناسایی اثرگذارترین این مقالات بر مبنای شاخص‌های دگرسنجی، همبستگی شمار استنادات این مقالات را با امتیاز دگرسنجی آنها و نیز با شمار خوانندگان این مقالات در برخی از شبکه‌های اجتماعی علمی

مهم (همچون مندلی، تویتور و فیس بوک) مورد تحلیل قرار داده است. در گام اول وضعیت مقالات پراستاد پژوهشگران کشورهای ایران، ترکیه، عربستان و ژاپن نمایه شده در پایگاه وب آوساینس (در بازه زمانی ۲۰۱۸-۲۰۱۹)، با رویکرد علم سنجی مورد تحلیل و بررسی مقایسه‌ای قرار گرفت. مبنای انتخاب این کشورها با در نظر گرفتن عواملی همچون مؤلفه‌های بافتی آنها، رقابت تنگننگ ایران با دو کشور اسلامی ترکیه و عربستان در تولید مقالات علمی و پراستاد، و لزوم بررسی مقایسه‌ای آنها با یکدیگر و با یکی از کشورهای توسعه یافته خاور دور یعنی ژاپن بوده است. همچنین با بهره‌گیری از رویکرد دگر سنجی و اطلاعات یکی از مهم‌ترین ارائه‌دهندگان خدمات دگر سنجی یعنی آلتمتریکس اکسپلورر، علاوه بر شناسایی اثر گذارترین مقالات بر مبنای شاخص‌های دگر سنجی، میزان حضور مقالات پراستاد در رسانه‌های اجتماعی ارزیابی شد. بررسی رابطه همبستگی بین شمار استنادات و امتیاز دگر سنجی مقالات مورد مطالعه نشان داد با توجه به پایین بودن میزان ضریب همبستگی دو متغیر، افزایش شمار استنادات مقالات مورد مطالعه، تأثیر قابل توجهی در امتیاز دگر سنجی این مقالات ندارد. همچنین بین شمار استنادات و شمار خوانندگان مقالات در شبکه‌های اجتماعی مندلی، تویتور و فیس بوک رابطه آماری معنادار مثبت و در عین حال ضعیفی مشاهده شد. با توجه به یافته‌های متفاوت سایر مطالعات در این زمینه و ضریب همبستگی ضعیف به دست آمده در این پژوهش، نمی‌توان هیچ نوع نتیجه‌گیری قطعی در مورد همبستگی بین این متغیرها گرفت. به عبارتی منابع پراستاد الزاماً ممکن است به همان میزانی که استناد گرفته‌اند، در رسانه‌های اجتماعی مورد توجه نباشند و دستورالعمل واحدی برای ارزیابی همبستگی این دو متغیر وجود ندارد. همچنین ارزیابی ارتباط برخی متغیرها همچون همکاری علمی، دسترسی آزاد مقالات و شاخص نوین استنادی مجلات، با شمار استنادات و امتیاز دگر سنجی مقالات بیانگر پایین بودن میزان همبستگی بین این متغیرها با یکدیگر بود. در مجموع یافته‌های پژوهش نشان داد که عوامل محرک استنادات و دگر سنجیها با یکدیگر متفاوت است. بنابراین معیارهای رسانه‌های اجتماعی را نمی‌توان به عنوان جایگزینی برای استنادها در نظر گرفت و حداکثر می‌توانند به عنوان مکملی برای انواع دیگر شاخص‌ها عمل کنند که با در نظر گرفتن مزایای آنها از قبیل سرعت رؤیت پذیری و گسترش جامعه مخاطبان، نقش مفید و کمک‌کننده‌ای در افزایش اثرگذاری پژوهشگران خواهند داشت.

استانداردسازی ثبت اسامی کوی و برزن شهر تهران

تابلوهای کوی و برزن شهرها به خط فارسی نوشته می‌شود و شکل لاتین آنها نیز روی تابلو درج می‌شود. قدمت این کار به ۱۵۰ سال قبل باز می‌گردد. از آن زمان تاکنون ناهمگونی در نحوه ثبت معادل‌های لاتین این اسامی وجود داشته است. این ناهمگونیها به دلایلی نظیر عدم سیاست واحد در ثبت اسامی به خط لاتین و نداشتن سیاست نظری مشخص و نامشخص بودن علائم لاتین برای حروف فارسی است. تشتت ثبت اسامی به گونه‌ای است که ثبت لاتین آنها از منطقه‌ای به منطقه دیگر و از کوچه‌ای به کوچه دیگر تفاوت می‌کند و حتی گاهی معادل لاتین یک اسم واحد در یک تابلو واحد به دو شکل در دوسوی آن نوشته شده است. تابلوهایی نیز وجود دارد که در یک روی تابلو و در معادل لاتین آن تناقض مشاهده می‌شود. در این طرح انواع تشتت در شیوه ثبت اسامی لاتین کوی و برزن شهر تهران از ۸ منطقه و چندین محله در هر منطقه و از میان ۳۸۴ مثال و داده و مطابق جدول مورگان و کرسی استخراج و سپس راهکارهایی برای یکدست کردن آنها عرضه شده است. بدیهی است نتایج این طرح به شهر تهران محدود نمی‌شود و به کار همگون کردن تابلوهای کوی و برزن دیگر شهرهای ایران نیز می‌آید.

بررسی پیکره بنیاد نقش‌نماهای نگرشی در زبان فارسی

نقش‌نماهای نگرشی بیانگر نگرش گوینده/ نویسنده و مشخص‌کننده موضع یا احساس وی در رابطه با یک موضوع خاص هستند. نقش‌نماها کارکردهای متفاوتی دارند که مطالعه و بررسی آن‌ها ما را در تعبیر و تفسیر هر چه بهتر متن کمک می‌کنند. تاکنون فهرست و طبقه‌بندی از نقش‌نماهای نگرشی در زبان فارسی ارائه نشده است که بتوان بر اساس آن به بررسی رفتار آن‌ها در متون گوناگون پرداخت و تحلیل‌های زبان‌شناسی ارائه داد. بنابراین، تهیه فهرستی از نقش‌نماهای نگرشی که از ادبیات مربوطه استخراج شده باشد، گام اول در بررسی‌های زبان‌شناختی نقش‌نماهای نگرشی در حوزه تحلیل گفتمان است. هدف اصلی این پژوهش، استخراج و طبقه‌بندی نقش‌نماهای نگرشی در زبان فارسی بوده است. برای تهیه فهرست نقش‌نماهای نگرشی در فارسی از مقاله‌های فارسی و انگلیسی حوزه زبان‌شناسی که در آن‌ها به نوعی به نقش‌نماهای نگرشی پرداخته شده است، استفاده شده است. پس از تهیه فهرست، به دسته‌بندی نقش‌نماهای نگرشی در فارسی پرداخته شده است و نقش‌نماهای نگرشی در ۱۲ دسته قرار گرفته و واژه‌ها و عبارات مربوط به هر دسته نیز فهرست شدند. پس از استخراج و دسته‌بندی نقش‌نماهای نگرشی در فارسی، فراوانی آن‌ها نیز از یک پیکره عمومی (پرسیکا) و یک پیکره تخصصی (پکا) استخراج شد. سپس، به بررسی رابطه معناداری میان فراوانی نقش‌نماهای نگرشی در پیکره عمومی و تخصصی پرداخته شد. نتیجه آزمون همبستگی نشان داد، از آنجائیکه سطح معناداری آزمون بالاتر از ۵ درصد است، نمی‌توان گفت همبستگی میان فراوانی نقش‌نماهای نگرشی در دو پیکره از دیدگاه آماری معنادار است.

بررسی هم‌راستایی خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با اهداف و ماموریت‌های سازمانی دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های شاخص جهانی

هدف: پژوهش بررسی هم‌راستایی خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با اهداف و ماموریت‌های سازمانی دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های شاخص جهانی است.

روش: روش پژوهش اسنادی و پیمایشی است. رویکرد پژوهش نیز کمی است. در روش نخست، ابتدا بررسی محتوای اسناد بالادستی، برنامه استراتژیک، اهداف و ماموریت‌های مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور و نیز کتابخانه‌های شاخص جهانی مورد بررسی قرار گرفت. در قسمت دوم پژوهش با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌های مرکزی وابسته به دانشگاه‌ها در مراکز استانی مورد بررسی قرار گرفت. جامعه آماری شامل ۱۰ دانشگاه منتخب و مطرح جهان براساس شاخص رتبه‌بندی تایمز در سال ۲۰۲۲ بود. علاوه بر آن، ۳۴ کتابخانه در مراکز استانی و ۷ کتابخانه در تهران (در مجموع ۴۱ کتابخانه) انتخاب شدند. روایی پرسشنامه بر اساس روایی صوری مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: تطبیق میان انواع خدمات کتابخانه‌ای و نقشه جامع علمی کشور نشان می‌دهد که این خدمات تا حد متوسط توانسته است اهداف این شاخص‌ها را تامین کند. این زمینه‌های اصلی در ارتباط با مولفه‌هایی چون: تلفیق آموزش با تربیت، پژوهش و مهارت؛ توسعه علم، فناوری و نوآوری؛ سطح دانش و نیز گسترش علمی قابل ملاحظه است. در ارتباط با برنامه وزیر عتف، خدمات کتابخانه‌ای نیازمند ارتقاء به ویژه در حوزه مرتبط با موفقیت در حوزه‌های علمی و فناوری در سطح ملی و بین‌المللی و رویکردهای نوین آموزشی و پژوهشی است. در خصوص برنامه سیاست‌های پژوهش و فناوری کشور نیز خدمات کتابخانه‌ای در ارتباط با مولفه‌های تحقیق و توسعه، شبکه‌سازی در زمینه دانش و خدمات مشاوره‌ای وضعیت بهتری دارد. در رابطه با نقش

کتابخانه در سند دانشگاه اسلامی، حوزه‌های مرتبط تا حدودی دارای همپوشانی و تامین شاخص‌های آن هست. در ارتباط با قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خدمات کتابخانه‌ای بیانگر ارتباط مناسب‌تری است. نتیجه‌گیری: خدمات کتابخانه‌ای در ارتباط با فعالیت‌های کتابخانه‌های شاخص جهانی و نیز اسناد بالادستی حوزه آموزشی و پژوهشی وزارت عتف نیازمند تقویت و بهبود است.

مطالعه کتابخانه‌ای و الگوبرداری از سازمان‌های پیشرو برای طراحی محصولات مبتنی بر هوش مصنوعی در سازمان‌های ارائه‌کننده خدمات اطلاعاتی

هوش مصنوعی شیوه زندگی روزمره بشر را به شدت تحت تأثیر قرار داده و در بسیاری از جنبه‌ها موجب تغییراتی چشم‌گیر در آن شده است. به دلیل مزایای بی‌شماری که هوش مصنوعی و فناوری‌های مبتنی بر آن دارند، همه سازمان‌ها به نوعی به دنبال بهره‌برداری از آن‌ها هستند و نادیده گرفتن آن می‌تواند پیامدهای جبران‌ناپذیری برای این سازمان‌ها به دنبال داشته باشد. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) که یکی از مؤسسه‌های کلیدی گردآورنده داده و ارائه‌کننده خدمات اطلاعاتی در ایران است، تا کنون به روندهای تازه هوش مصنوعی در ارائه خدمات و تولید محصولات توجهی جدی نداشته است. از سوی دیگر بهره‌برداری کورکورانه از هوش مصنوعی می‌تواند موجب هدررفت منابع سازمانی شود و سازمان را با آشفتگی مواجه سازد. هدف این پژوهش مطالعه فرصت‌هایی است که هوش مصنوعی برای ایرانداک ایجاد خواهد کرد و در نهایت پیشنهاد سه خدمت مبتنی بر هوش مصنوعی است که ایرانداک می‌تواند بر پایه این فرصت‌ها ارائه کند. این پیشنهادها می‌توانند برای بهبود خدمات جاری پژوهشگاه یا طراحی خدمات تازه ارائه شوند. برای دستیابی به این هدف، این پژوهش در دو گام مستقل و متوالی انجام خواهد شد. در گام نخست، محصولات (کالا/ خدمت) مبتنی بر هوش مصنوعی در نهادهای (ایرانی و خارجی) همانند ایرانداک مطالعه و بررسی خواهند شد. در گام دوم، با کمک یک گروه کانونی، دربردارنده متخصصان موضوعی و مدیران ایرانداک، مهمترین محصولاتی که ایرانداک می‌تواند مبتنی بر هوش مصنوعی ارائه کند، مشخص خواهند شد. ورودی این گروه کانونی یافته‌های گام نخست پژوهش خواهد بود که فهرستی از محصولات گوناگون در آن به دست آمده است. سرانجام، محصولات پیشنهادی در قالب شناسنامه‌هایی شامل فهرست نیازمندی‌های فنی، تخمینی از منابع مالی مورد نیاز، زمانبندی احتمالی توسعه، و فرایندهای لازم برای راه‌اندازی این محصولات در پژوهشگاه گزارش خواهند شد. یافته‌های این دو پژوهش می‌تواند دید روشنی به سیاست‌گذاران و مدیران ایرانداک دهد که اگر تمایل به بهره‌برداری از هوش مصنوعی و فناوری‌های آن برای ارائه خدمات و دستیابی به مأموریت‌های سازمان دارند، چگونه و به چه شکل باید عمل کنند و چالش‌ها، تهدیدها، فرصت‌ها، و موانع این بهره‌برداری چیست.

ایجاد هستی‌شناسی از اصطلاح‌نامه کشاورزی ایرانداک (آگرووک)

تحول در حوزه نظام‌های ذخیره و بازیابی اطلاعات منجر به ظهور دستاوردهای نوینی شده که هر یک از آنها ابزارهایی را به کار می‌گیرند تا بتوانند پاسخگوی نیاز کاربران خود باشند. وب معنایی تجسم پیشرفت هوشمند وب کنونی برای جمع‌آوری، استفاده و تفسیر اطلاعات در فرمتی قابل پردازش برای ماشین، نمونه‌ای از این امکانات نوظهور است که برای طراحی اطلاعات در قالب مدل‌های قابل پردازش برای ماشین، از ابزار "هستی‌شناسی" استفاده می‌کند. هستی‌شناسی به عنوان قلب فرایند ذخیره و بازیابی معنایی، در طول زمان پیشرفت و مقبولیتی کسب کرده است. وابستگی قابل توجه وب معنایی به هستی‌شناسی‌ها به سبب مهمترین ویژگی این ابزار یعنی بیان مفاهیم با تبیین روابط میان آنها در یک حوزه دانش بشری است که درک و پردازش

ماشینی را سبب می‌شود هدف از ایجاد هستی‌شناسی کشاورزی و به کارگیری آن در نظام بازیابی اطلاعات، ساختارمند نمودن اطلاعات و در نهایت بازنمایی دانش به کمک ماشین با استفاده از فناوری‌ها و استانداردهایی است که به وسیله کنسرسیوم وب جهان گستر در حال تدوین و تکمیل است. به عبارت دیگر در وب معنایی ماشین‌ها با شناسایی داده‌های اسناد و مدارک موجود در فرایند تحلیل و استخراج اطلاعات مورد نظر کاربر مشارکت کرده و در این زمینه هوشمندانه‌تر عمل می‌کنند. در وب معنایی موتورهای جستجو بیش از پیش بر مفهوم داده‌ها و جداسازی آنها مسلط هستند. از دهه ۱۹۸۰ سازمان غذا و کشاورزی وابسته به سازمان ملل (فائو) اصطلاح نامه چند زبانه "آگرووک" را تدوین و منتشر کرد، که نمایی موضوعات مورد نظر فائو اعم از تغذیه، کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری و محیط زیست و نیز واژگان مرجع ارگانیک‌ها و مفاهیم محیط زیست، روشهای کشت گیاهان و تحقیقات زیست محیطی و دیگر موضوعات مرتبط را در بیش از ۴۰ زبان گردآوری کرده است. در حال حاضر حدود ۲۵ سازمان ملی و بین‌المللی در سراسر دنیا اصطلاح‌نامه آگرووک را پشتیبانی می‌کنند. آگرووک به صورت برخط در دسترس می‌باشد و مبتنی بر ساختار RDF و SKOS شکل گرفته است و بیش از ۴۰۰۰۰ مفهوم را در برمی‌گیرد که دارای URI های متمایز کننده هستند. اما در نهایت در برابر هر مفهوم در هر زبان یک اصطلاح مرجع قرار می‌گیرد. در ادامه تبدیل اصطلاح‌نامه‌های ایراندک به آنتولوژی، طرح ایجاد هستی‌شناسی علوم کشاورزی با استفاده از اصطلاح نامه علوم کشاورزی ایراندک و با انطباق با Agrontology در سایت FAO در دسترس است به توسعه مفاهیم و گسترش روابط معنایی آن می‌پردازیم. بدین منظور نرم‌افزار پروتژه که دسترس‌پذیر و قابل استفاده برای زبان فارسی است، به کار گرفته و در نهایت هستی‌شناسی کشاورزی حاصل خواهد شد. همچنین پیاده‌سازی آنتولوژی‌ها تدوین شده در سامانه‌ای جداگانه و قرار گرفتن در سایت پژوهشگاه با همکاری متخصصین مرفا انجام خواهد پذیرفت.

طراحی مفهومی پلتفرم هوش مصنوعی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

هوش مصنوعی به شبیه‌سازی هوش انسانی در ماشین‌ها به ویژه سامانه‌های کامپیوتری اشاره دارد. با اینکه این تعریف گستره وسیعی از قابلیت‌های شناختی انسان را در بر می‌گیرد اما در عمل بیشتر فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی برای انجام یک کار خاص یا محدود توسعه داده شده‌اند. این فناوری‌ها عمدتاً از یادگیری ماشین بهره می‌گیرند که شاخه‌ای از هوش مصنوعی است و نقش بسزایی در موفقیت این حوزه داشته است. پلتفرم هوش مصنوعی مجموعه‌ای از فناوری‌ها و ابزارهای یکپارچه است که به کاربران خود امکان توسعه، آزمایش، به اشتراک‌گذاری و استقرار مدل‌های یادگیری ماشین را می‌دهد. با توجه به آنچه گفته شد در این طرح پژوهشی قصد داریم تا برای پلتفرم هوش مصنوعی پژوهشگاه یک طراحی مفهومی ارائه دهیم. بدین منظور از روش‌شناسی علم طراحی استفاده خواهیم کرد. در این راستا ابتدا به بررسی نمونه‌های مشابه خواهیم پرداخت. سپس نیازمندی‌های پلتفرم هوش مصنوعی پژوهشگاه را مشخص خواهیم کرد. در ادامه مدل مفهومی پلتفرم هوش مصنوعی پژوهشگاه را طراحی کرده و با استفاده از نظرات خبرگان بازمینی و اصلاح خواهیم نمود.

بررسی و تحلیل نقش هوش مصنوعی در سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد در حوزه علم و فناوری

علی‌رغم توسعه سریع الگوریتم‌های هوش مصنوعی شاهد این بوده‌ایم که نقش‌ها و کارکردهای آن در دولت و به ویژه سیاست‌گذاری علم و فناوری به نحوی نظام‌مندی مورد بررسی قرار نگرفته و مطالعات جامعی در این زمینه انجام نشده است.

از این رو، مجری این پژوهش در ادامه مطالعات متعددی که در حوزه سیاست گذاری مبتنی بر شواهد انجام داده است به دنبال آن است تا با رویکردی میان رشته ای نقش ها و کارکردهای هوش مصنوعی را در سیاست گذاری مبتنی بر شواهد در حوزه علم و فناوری مورد بررسی قرار دهد. در این پژوهش با یک نگاه غیر ارزشی و غیر هنجاری، موضوع کاربرد هوش مصنوعی در سیاست گذاری مبتنی بر شواهد از زاویه نقش و کارکرد مفهوم سازی می شود. این پژوهش در دو گام انجام می شود در گام نخست سیاست گذاری مبتنی بر شواهد متأثر از هوش مصنوعی و مقولات مربوط به آن شامل مولفه های فناوریانه هوش مصنوعی در بستر سیاست گذاری، کارکردهای هوش مصنوعی، و گام های فرایند سیاست گذاری مبتنی بر شواهد متأثر از هوش مصنوعی، با استفاده از روش مطالعه کتابخانه ای و بر پایه یافته های پژوهش ها و مطالعات مرتبط شناسایی و مفهوم سازی می شوند. در گام دوم، به منظور توسعه چارچوب مفهومی سیاست گذاری مبتنی بر شواهد متأثر از هوش مصنوعی، با استفاده از روش کیفی تحلیل تطبیقی پایدار (CCM) مقولات شناسایی شده دسته بندی و میان آن ها ارتباط برقرار می شود. این چارچوب مفهومی توضیح نحوه عملکرد هوش مصنوعی در فرایند سیاست گذاری مبتنی بر شواهد می پردازد. بنابراین، این چارچوب مفهومی شامل عناصری مانند تعریف دقیق مولفه های فناوریانه هوش مصنوعی در بستر سیاست گذاری، کارکردهای هوش مصنوعی در سیاست گذاری، مراحل فرایند سیاست گذاری مبتنی بر شواهد که هوش مصنوعی در آن وارد می شود (سیاست گذاری مبتنی بر شواهد متأثر از هوش مصنوعی) و ارتباطات میان این عناصر است. در نهایت چارچوب مفهومی پیشنهادی قادر است به پژوهش های مرتبط با این موضوع کمک نموده و مفاهیم و متغیرهای مهم مرتبط با نقش هوش مصنوعی در سیاست گذاری مبتنی بر شواهد را تبیین کند.

بررسی وضعیت مؤسسه های آموزشی و پژوهشی کشور در رابطه با داده های رتبه بندی و ثبتی، و تحلیل ساختار پایان نامه ها و رساله ها (پارسی موجود در ایرانداک)

در این گزارش، وضعیت این دانشگاه ها در رتبه بندی های جهانی (برگرفته از سامانه نما)، داده های ثبت شده این دانشگاه ها در سامانه های «گنج»، «ثبت»، «پیشینه» و «هماندجو» را در مقایسه با داده های دانشجویان و دانش آموختگان این دانشگاه ها (برگرفته از آمارهای مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی) خواهد آمد. افزون بر این، بررسی و تحلیل ناهمخوانی/خطاهای ساختاری پارسی ثبت شده این دانشگاه ها در پایگاه «گنج» بر پایه راهنمای یاد شده «راه» برگرفته از طرح پژوهشی رجعی بگلو، آخشیکی و ناخدا (۱۳۹۶) نمایش داده می شود. در این گزارش تلاش خواهد شد «گزارش مبتنی بر شواهد»ی از داده های در اختیار ایرانداک از دانشگاه های برگزیده کشور ارائه شود. گفتنی است، گزارشی که در ادامه از این دانشگاه ها ارائه می شود بر پایه «الگوی گزارش شواهد برای کاربست در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری» برگرفته از طرح پژوهشی نامداریان و رسولی (۱۴۰۰) تهیه و تدوین شد. گزارش تهیه شده در سه بخش معرفی جایگاه معرفی پایگاه مؤسسه های آموزشی و پژوهشی در رتبه بندی های موجود در سامانه نما، وضعیت ثبت پایان نامه ها و رساله ها، پیشینه و پیشنهادها، همانندجویی آنها و تحلیل ساختار پایان نامه ها و رساله های ثبت شده و موجود از این دانشگاه ها در سامانه گنج بود. تهیه گزارش تفکیکی برای هر یک از ۶۲ دانشگاه همراه با یک گزارش جامع برای همه دانشگاه های بررسی شده (۱۳) دانشگاه برتر کشور و ۶۲ مؤسسه آموزشی و پژوهشی کشور) در سه بخش رتبه بندی، ثبت و همانندجویی و ساختار پارسی ثبتی بود. از این رو، هدف دیگر این پژوهش ارائه گزارشی جامع از وضعیت این مؤسسه های آموزشی و پژوهشی از جنبه های گوناگونی همچون وضعیت همه مؤسسه های آموزشی و پژوهشی در رتبه بندی های بین المللی، داده های ثبتی یاد شده و تحلیل ساختار پارسی مبتنی بر «راه»

بود. از این‌رو، بهبود تعامل و ارتباط میان ایراندک با مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی و وزارت عتف، و بررسی مهم‌ترین چالش‌های ساختاری نگارش پارسی ثبت‌شده این مؤسسه‌ها از اهداف جزئی دیگر تهیه این گزارش بود.

طراحی چارچوب برنامه پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)

پژوهش حاضر با هدف شناخت نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت‌های پژوهش پژوهشگاه؛ تعیین اهداف کلان و راهبردهای کلیدی حوزه پژوهش پژوهشگاه؛ و تعیین کارهای کلیدی و ارائه برنامه عملیاتی ۵ ساله و در حوزه پژوهش پژوهشگاه انجام پذیرفت. از آنجا که برنامه راهبردی پژوهشگاه براساس مدل برایسون نوشته شده است و این پژوهش در ادامه تعیین برنامه راهبردی کل پژوهشگاه است لذا از مدل برایسون بهره گرفته شد. روش استفاده شده، بحث گروهی و بارش فکری است که طی جلسات منظم با رؤسای پژوهشکده و برخی از خبرگان صورت گرفت. یافته‌های بدست آمده مبتنی بر شناسایی هشت وظیفه غیررسمی، ۱۷ ذی‌نفعان داخلی و ۱۲ ذی‌نفعان خارجی است. چشم‌انداز پژوهش پژوهشگاه نیز چنین تعریف شد: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران چشم‌انداز خود را تبدیل شدن به قطب پژوهش‌های میان‌رشته‌ای و مسئله‌محور و مرجع علمی در حوزه علوم و فناوری اطلاعات در سطح ملی و جهانی در جهت رشد جامعه و صنعت ترسیم می‌کند و در این مسیر به رویکردهای پیشرو مانند علم باز و ... پایبند است. در راستای این چشم‌انداز، چهار مأموریت شامل موارد زیر تدوین شد: ۱- اندیشگاه و کانون تفکر ملی در حوزه علوم و فناوری اطلاعات؛ ۲- پشتیبانی و ترویج پژوهش‌های میان رشته‌ای ملی در حوزه‌های نوظهور علوم و فناوری اطلاعات؛ ۳- آموزش کاربردی و مهارت‌آفرینی در حوزه علوم و فناوری اطلاعات؛ و ۴- نهادهای سازی و گسترش مفاهیم و رویکردهای پیشرو مانند علم باز، اخلاق پژوهش و حقوق علوم و فناوری اطلاعات، هوش مصنوعی و افزون بر مأموریت ۴ هدف نیز پیشنهاد شد: ۱- افزایش کمی و کیفی برונدهای علمی حوزه علوم و فناوری اطلاعات؛ ۲- حمایت از فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی حوزه علوم و فناوری اطلاعات؛ ۳- مشارکت در سیاست‌گذاری علوم و فناوری اطلاعات؛ ۴- تبدیل شدن به مرجعیت داده‌های علم و فناوری کشور. گفتنی است بر پایه مأموریت و اهداف پژوهش، ۱۲ راهبرد و ۳۸ طرح و اقدام پیشنهاد شد.

بررسی دیدگاه دانشجویان کاربر سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد در زمینه چگونگی اشاعه فراداده‌ها، داده‌ها، و متن آن‌ها

ده‌ها سال است که پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) در کار گردآوری پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها است و چند سالی است که پیشنهادهای این مدارک را نیز گردآوری می‌کند. ولی در سال ۱۳۹۵ این کار با آیین‌نامه‌ای در شش فصل و ۱۸ ماده پیشرفت بسیاری کرد. در این آیین‌نامه، برای نخستین بار سخن از پیشنهادها نیز به میان آمد. افزون بر ثبت مدارک، ایراندک باید بخشی از اطلاعات آن‌ها را بی‌درنگ و تمام‌متن پیشنهادها و نیز پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را هم پس از گذشت زمان‌هایی در وب و رایگان اشاعه دهد. در ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ نیز مجلس شورای اسلامی «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» را تصویب کرد که بصره‌ی نه آن درباره ثبت همه پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادهای آن‌ها برای همه دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری کشور در ایراندک بود. بر پایه این پیشینه، کار ثبت و اشاعه اطلاعات پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها در ایراندک در سامانه ملی ثبت پیشنهاد، پایان‌نامه، و رساله و نیز پایگاه اطلاعات

علمی ایران (گنج) گسترش یافت. با این همه، تاکنون دیدگاه بهره‌داران این سامانه‌ها بررسی نشده است. از این رو، در این پژوهش، دیدگاه دانشجویان کاربر سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد در زمینه چگونگی اشاعه فراداده‌ها، داده‌های گزیده و افزوده، چند برگ، و تمام‌مثن پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها بررسی و بر پایه آن، پیشنهادهایی برای بهبود سامانه‌ها و نیز سیاست‌ها داده شد. رویکرد این کار، کمی و روش آن پیمایش بود. شمار نمونه ۴۴۹ تن و شیوه نمونه‌گیری هم «نمونه‌گیری در دسترس» بود و پرسش‌نامه برخط برای گردآوری و نرم‌افزار «اس‌پی‌اس‌اس» برای واکاوی داده‌ها به کار رفتند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که موافقت دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد و دکتری با بسیاری از گزینه‌های پیشنهاد شده در پژوهش برای ثبت و اشاعه فراداده‌ها، داده‌های گزیده و افزوده، چند برگ، و تمام‌مثن پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها بیش از میانگین (۳) بود. در میان کلیدی‌ترین گزینه‌ها می‌توان از موافقت آنان با دسترسی باز به فراداده‌های پیشنهادها و پایان‌نامه‌ها/رساله‌ها به زبان انگلیسی و همچنین انتشار تمام‌مثن آن‌ها در نهادهای جهانی نام برد. افزون بر این، بیش از نیمی از جامعه با دسترسی باز به تمام‌مثن پیشنهادها و پایان‌نامه‌ها/رساله‌ها در گنج، بی‌درنگ پس از ثبت آن‌ها در ایرانداک موافق بودند. نگارش و بارگذاری خلاصه همگان‌فهم در ایرانداک، بارگذاری فایل‌های دیداری شنیداری پیرامون پایان‌نامه/رساله در ایرانداک، افزودن فراداده‌های تازه مانند شناسگر دیجیتال برای مدارک و دانشجویان، نشان دادن سازمان‌های متقاضی پژوهش، و امکان بازخورد و تکمیل اطلاعات از دیگر گزینه‌هایی بودند که پاسخ‌گویان با آن‌ها موافقت داشتند. در برابر، تنها کمتر از نیمی از آنان با بارگذاری (آپلود) داده‌های دیجیتال پژوهش و کدهای رایانه‌ای پایان‌نامه‌ها/رساله‌ها موافق بودند.

طراحی و پیاده‌سازی وب سرویس استخراج خودکار کلیدواژه از مستندات علمی فارسی

کلیدواژه‌های اسناد علمی مانند پاراسهای (پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها) ثبت شده در پایگاه گنج، بیانگر موضوعات اصلی مطرح شده در سند هستند و در کارهایی نظیر بازیابی اطلاعات، خلاصه‌سازی خودکار اسناد، خوشه‌بندی اسناد، طراحی و ساخت آنتولوژی، و دسته‌بندی موضوعی اسناد، نقش کلیدی دارند. پاراسهای کشور در پایگاه گنج ایرانداک ثبت می‌شوند و طی فرایند نمایه‌سازی توسط متخصصین کلیدواژه‌هایی به آنها اختصاص می‌یابد. تاکنون نزدیک به ۸۰۰ هزار پارسا در پایگاه گنج ثبت شده که حدود ۳۱۵ هزار رکورد نمایه شده‌اند و بیش از ۴۰۰ هزار رکورد در پایگاه گنج ثبت شده‌اند اما هنوز کلیدواژه‌ای به آنها تخصیص نیافته و در صف نمایه‌سازی هستند. از آنجاییکه فرایند تخصیص کلیدواژه به صورت دستی بسیار زمان‌بر است، باید از روش‌های استخراج خودکار کلیدواژه برای اسنادی که تاکنون نمایه‌نشده‌اند و آنهایی که از این به بعد در پایگاه گنج ثبت می‌شوند، استفاده شود. در این طرح پژوهشی با توجه به تجربیات گذشته در طراحی و توسعه روش‌های استخراج خودکار کلیدواژه در طرح‌های پژوهشی پیشین که در ایرانداک انجام شده، برای پاراسهای ثبت شده که هنوز نمایه نشده‌اند، کلیدواژه تخصیص می‌یابد. همچنین سرویسی در قالب API ارائه می‌شود که برای پاراسهایی که پس از آن در گنج ثبت می‌شوند نیز کلیدواژه تخصیص یابد. الگوریتم تخصیص کلیدواژه بر پایه اطلاعات اصطلاحنامه‌های تخصصی و منابع دانشی مانند فهرست کلیدواژه‌های کمکی و نیز کلیدواژه‌های اسناد مشابه است. برای ارزیابی الگوریتم، تعداد محدودی از اسناد (حدود ۱۰۰۰ سند) به صورت تصادفی از حوزه‌های موضوعی مختلف انتخاب شده و کلیدواژه‌های آنها براساس الگوریتم تخصیص یافته است. سپس در یک سامانه ارزیابی که در این طرح توسعه یافته، نظرات متخصصین نمایه‌ساز درباره کلیدواژه‌های تخصیص یافته به آن اسناد دریافت و بررسی شده است. در نهایت از معیارهای دقت و فراخوانی و معیار F برای ارزیابی الگوریتم استفاده شده

است. همچنین برای سرویس نمایه‌سازی، API توسعه یافته که با دریافت اطلاعات اولیه سند مانند عنوان و چکیده، در انتها کلیدواژه‌های مناسب را به آن تخصیص می‌دهد.

پایش و پاسخ‌دهی به ۵۰۰۰۰ درخواست پیشینه پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها یکی از منابع اصلی پژوهشی و علمی در جامعه دانشگاهی هر کشوری محسوب می‌شود. همچنین بخشی از مقاله‌های پژوهشی انتشار یافته در مجله‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی (پاراساها) است که پیش‌تر در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی به انجام رسیده است. پژوهشگران برای انجام فعالیت‌های آکادمیک و علمی خویش نیاز دارند تا از سابقه پژوهش‌های علمی آگاهی کافی داشته باشند. آشنایی با منابع و اطلاعات علمی این مزیت را به همراه دارد که پژوهشگران با نتایج و یافته‌های علمی قبلی آشنا می‌شوند؛ روش‌های مناسب علمی را می‌شناسند و نیز درمی‌یابند که آیا پیش‌تر، پژوهشی که قصد انجام آن را دارند، در چرخه تحقیقی و جامعه علمی انجام شده است یا خیر؟ بنابراین برای جلوگیری از انجام پژوهش‌های تکراری، آشنایی با متون علمی و اطلاع از مطالعات پیشین که هم‌راستا با طرح مورد نظر پژوهشگر هستند، لازم و ضروری است. در این گزارش، پس از بیان ضرورت توجه به پیشینه و مطالعه مبسوط آن، اهداف اصلی این پژوهش تبیین شد. از آنجا که ظرفیت کنونی فرایند پاسخ‌دهی به درخواست‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی در داخل ایرانداک جواب‌گوی همه درخواست‌ها نیست، لازم است بخشی از درخواست‌ها در قالب فرایندی به صورت برون‌سپاری شده پاسخ‌دهی گردند. از این رو، این پژوهش با هدف تکمیل فرایند حفظ و اشاعه اطلاعات در قالب سامانه پیشینه تعریف شد. در فصل اول، چهار گام اصلی این پژوهش تعیین و سپس به معرفی اهداف و کارکردهای اصلی سامانه پیشینه پژوهش پرداخته شد. در فصل دوم، گزارشی از پاسخ به ۵۰ هزار درخواست پیشینه پژوهش آورده شد. فصل سوم، میزان رضایت کاربران سامانه ملی پیشینه پژوهش، بر پایه داده‌های سامانه نظرسنجی ایرانداک (سنا) تحلیل و گزارش شد. در فصل چهارم نیز، به جمع‌بندی مطالب گفته شده پرداخت.

طراحی و توسعه پایگاه نمایه‌سازی نشریه‌های علمی دسترسی آزاد ایران (دوآجی)

امروزه نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های مختلف ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اهمیت زیادی پیدا کرده است و به نشریات در سطوح مختلف اعتبار پژوهشی می‌بخشد. با توجه به بررسی صورت گرفته پایگاه‌های مختلفی در سطوح مختلف وجود دارد که نمایه‌سازی نشریات را انجام می‌دهند که از این میان، میتوان به مگ ایران در سطح ملی، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام یا آی‌اس‌سی در سطح منطقه‌ای، و گوگل اسکالر، دوآج، اسکوپوس و وب آوساینس در سطح بین‌المللی اشاره کرد. نمایه بودن یک نشریه در هر یک از پایگاه‌های نمایه‌سازی نشان دهنده اعتبار آن نشریه در جنبه‌ای مشخص و به ویژه جنبه پژوهشی است. پایگاه دوآج یکی از پایگاه‌های نمایه‌سازی بین‌المللی است که به طور مشخص به نمایه‌سازی نشریات با دسترسی آزاد می‌پردازد. این پایگاه به طور مستقیم از نظر سطح پژوهش نشریات را بررسی نکرده و تنها داشتن دسترسی باز و شفافیت در این زمینه را بررسی می‌نماید. این پایگاه نشریات علمی را از سراسر دنیا بررسی و نمایه میکند و در حال حاضر نشریات ایرانی زیادی در این پایگاه نمایه شده‌اند. با این حال، با توجه به دلایلی متعدد از جمله عدم اشراف کارشناسان نشریات به زبان انگلیسی و عدم تأثیر نمایه شدن در این پایگاه در ارزیابی‌های کشوری، نشریات زیادی نیز وجود دارند که تاکنون اقدامی برای نمایه‌سازی آنها در

این پایگاه صورت نگرفته است. همچنین با توجه به گستره جهانی این پایگاه، نظارت خاصی بر روی نشریات ایرانی به ویژه فارسی زبان نمایه شده در این پایگاه صورت نمی گیرد. این مهم تا حدودی نشان دهنده لزوم ایجاد پایگاهی ویژه برای نمایه سازی نشریات ایرانی است. مسأله ای که لزوم ایجاد چنین پایگاهی را پررنگتر مینماید این است که با وجود اینکه تقریباً تمام نشریات ایرانی فارسی زبان از سیاست دسترسی آزاد پیروی می کنند، اما پایگاه جامعی که به طور یکپارچه فراهم کننده دسترسی آزاد به آنها باشد وجود ندارد و دسترسی به مقالات آنها از طریق پایگاه هایی مانند مگ ایران نیازمند پرداخت هزینه است! از اینرو طراحی و توسعه پایگاهی با هدف نمایه سازی نشریه های علمی دسترسی آزاد ایرانی در دستور کار ایرانداک به عنوان مرکز اسناد علمی ایران قرار گرفت. پایگاه طراحی و توسعه یافته با الهام از پایگاه بین المللی دواچ ایجاد شده و دواچی نامگذاری شده است. این پایگاه از معیارهایی تقریباً یکسان با معیارهای پایگاه دواچ استفاده کرده و شفافیت و رعایت استانداردها در ارائه دسترسی آزاد توسط نشریات ایرانی را بررسی و صحت سنجی میکند. با توجه به معیارهای در نظر گرفته شده در دواچی، نمایه نشریات در این پایگاه مشکلات احتمالی نمایه نشریات ایرانی در پایگاه دواچ را نمایان و به برطرف نمودن آنها کمک کرده و بالتبع احتمال نمایه سازی نشریات در پایگاه های بین المللی را افزایش می دهد. هدف اصلی این طرح پژوهشی، طراحی و توسعه پایگاهی جامع برای نمایه سازی نشریه های علمی دسترسی آزاد ایران است. در راستای دستیابی به هدف اصلی پژوهش، اهداف جزئی زیر تعریف و دنبال شده است

O طراحی و پیاده سازی رابط کاربری، و

O ارزیابی فرایندها از جمله فرایند ثبت نشریات متقاضی ارزیابی، ارزیابی نشریات، و مدل داده ای.

ارزیابی دسترسی پذیری و کاربردپذیری سامانه های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) از دید کاربران با آسیب بینایی

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی وضعیت دسترسی پذیری و کاربردپذیری پایگاه و سامانه های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران بر اساس تجارب کاربران با آسیب بینایی و بر پایه شاخص های استخراجی کنسرسیوم وب جهانگستر ۲.۲ (۲۰۲۳) است. کشف چگونگی تعامل و شناسایی موانع کار با سامانه های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران بر اساس تجربه کاربران با آسیب بینایی و ارائه راهکارهایی برای افزایش دسترسی پذیری و کاربردپذیری این سامانه ها از دیگر اهداف مهم پژوهش است.

روش شناسی: پژوهش حاضر نوعی پژوهش اکتشافی آمیخته (کمی و کیفی) است که داده های مورد نظر در آن با استفاده از روش ارزیابانه کمی و مشاهده رفتار کاربران با آسیب بینایی با پروتکل بلنداندیشی همزمان در سامانه های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران گردآوری شد. ابتدا تلاش شد تا در فرایند سنجش فنی، خطاها و موانع دسترسی پذیری در صفحات مختلف سامانه های مورد مطالعه (جمعاً ۳۹ صفحه)، توسط ابزار خود کار Accessibility Insights بررسی و گزارش شود. در مرحله دوم، با پیمایش شنیداری پژوهشگر از طریق نرم افزار صفحه خوان (نرم افزار NVDA) و بررسی کد HTML هر صفحه (منبع کدها هر صفحه)، دسترسی پذیری سامانه های ایرانداک با آخرین شاخص های استخراجی کنسرسیوم وب جهانگستر (ویرایش ۲۰۲۳) در دو اولویت A و AA بررسی شد. در مرحله سوم وضعیت کاربردپذیری سامانه های ایرانداک بر اساس تجربه کاربران با آسیب بینایی بر مبنای وظایف تعریف شده در سامانه ها مورد بررسی قرار گرفت. ۲۴ مشارکت کننده، ۴۸ بار سامانه های ایرانداک را مورد بازدید قرار دادند. مدیریت بازدیدها از نظر اشباع نظری از دید پژوهشگر مبنای قرار گرفت.

شرکت‌کنندگان وظایف معمولی را در سامانه‌ها تکمیل کردند و عملکرد هر فرد با نرخ تکمیل موفقیت‌آمیز کار، مدت زمان لازم برای انجام کارها، رتبه‌بندی رضایت، میزان دریافت راهنمایی و کمک و بازخورد کلامی اندازه‌گیری شد. از ابزار پرسشنامه در مرحله قبل و بعد از انجام وظایف استفاده شد. در مرحله آخر مصاحبه‌ها و صحبت‌های ۲۴ کاربر با آسیب‌بینایی (در فرایند پروتکل بلنداندیشی همزمان) در حین انجام وظایف در سامانه‌ها بررسی و تحلیل محتوا شد. از نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس، اکسل و مکس کیودا برای تحلیل‌های داده‌ها، از نرم‌افزار اسکایپ و گوگل میت برای برگزاری جلسات آنلاین با کاربر، از نرم‌افزار Fast stone و oCam برای ضبط صفحه و از نرم‌افزار ان.وی.دی.ای. به عنوان نرم‌افزار صفحه‌خوان (برای خوانش صفحه) استفاده شد. برای تایید روایی پرسشنامه‌ها به ترتیب از روایی محتوایی و جهت استحکام و صحت داده‌های کیفی نیز از معیارهای گوبا و لینکلن (اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری) استفاده شد.

تدوین استاندارد ملی کتابخانه‌های دانشگاهی

با عنایت به نقش کتابخانه‌های دانشگاهی و تأثیر آنها در فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، انجام کارهای حرفه‌ای توسط این کتابخانه‌ها متناسب با معیارهای علمی نقشی برجسته دارد. بر همین اساس هدف این پژوهش تهیه و نگارش استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی متناسب با مأموریت و رسالت سازمانی این مراکز علمی و آکادمیک در ایران است. روش این پژوهش تحلیل محتوای منابع اطلاعاتی مرتبط با فعالیت‌های حرفه‌ای کتابخانه‌های دانشگاهی است. بر این اساس با مطالعه منابع اطلاعاتی مرتبط، شاخص‌ها و معیارها متناسب با کارهای تخصصی کتابخانه‌های دانشگاهی تعیین شده و با استفاده از الگوهای استاندارد کتابخانه‌ای در ایران و جهان، استاندارد ملی کتابخانه‌های دانشگاهی ایران تدوین می‌شود. این پژوهش در دو گام اصلی به انجام می‌رسد. گام نخست: مطالعه اسناد و متون معتبر علمی و فرهنگی مرتبط با حوزه کاری کتابخانه‌های دانشگاهی و استخراج شاخص‌ها و معیارها اصلی استاندارد. گام دوم: تدوین و تنظیم نهایی استاندارد متناسب با الگوهای شناخته شده استاندارد کتابخانه‌ها در سطح ملی.

شناسایی ابعاد تحول در نظام آموزش عالی ایران و تحلیل ابزارهای سیاستی مرتبط با این ابعاد

در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال شناسایی ابعاد تحول در نظام آموزش عالی و تحلیل ابزارهای سیاستی موجود مرتبط به این ابعاد تحول است. نظام آموزش عالی برای پاسخگویی به نیازهای جامعه و همخوانی با تغییرات گسترده در محیط پیرامونی خود نیاز به تغییر و تحول دارد. با توجه به اهمیت روز افزون نقش نظام آموزش عالی در توسعه کشور، ضرورت شناخت ابعاد تحول در این نظام بسیار ضروری می‌باشد. برای انجام این کار، پژوهشگر ابتدا پژوهش‌های پیشین این حوزه را مرور خواهد کرد. سپس اسناد سیاستی بالا دستی نظام آموزش عالی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. با انجام مصاحبه نیمه ساختار یافته ابعاد تحول در نظام آموزش عالی شناسایی شده و ابزارهای سیاستی مرتبط با این ابعاد شناسایی و تحلیل می‌شوند. خروجی این پژوهش می‌تواند به عنوان گام اول برای طراحی یک برنامه تحول در نظام آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.

طراحی و توسعه یک سامانه واژه‌نامه جدید با به کارگیری کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی‌زبان

بسیاری از پژوهشگران در زمان تدوین و نگارش پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و همچنین برای انتشار مقالات علمی خود نیاز به انتخاب منبعی مورد اعتماد دارند تا ترجمه‌های مناسبی را برای واژه‌های تخصصی خود پیدا کنند. یکی از این منابع، واژه‌نامه‌های تخصصی هستند که توسط انجمن‌ها و مراکز علمی تهیه و منتشر می‌شوند. سامانه‌های بسیاری، از جمله سامانه واژه‌نامه‌های ایرنداک، نیز وجود دارند که امکان استفاده از این واژه‌نامه‌های تخصصی را به صورت برخط در اختیار کاربران قرار می‌دهند. با این حال، پژوهشگران همچنان با چالش‌های زیادی روبه‌رو هستند. وجود ترجمه‌های فارسی عامه‌پسندتر و بهتر برای برخی واژگان و اصطلاحات تخصصی، عدم وجود ترجمه برای تمام واژگان و اصطلاحات تخصصی به‌ویژه در موضوعات به‌روز، و عدم وجود واژه‌نامه‌های تخصصی برای تمام زمینه‌ها و موضوعات تخصصی برخی از مهم‌ترین چالش‌ها در این زمینه هستند. در راستای حل مساله بیان شده، در این پژوهش یک سامانه واژه‌نامه جدید (قابل دسترس از طریق آدرس <https://vocab.irandoc.ac.ir>) طراحی شده که هدف اصلی آن استفاده از کلیدواژه‌های گزارش شده توسط دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود برای توسعه خودکار واژه‌نامه است. در مقایسه با دیگر سامانه‌های موجود، توسعه واژه‌نامه در سامانه جدید خودکار بوده و ثبت هر پایان‌نامه یا رساله در پایگاه‌های اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) منجر به توسعه واژه‌نامه خواهد شد. از طریق سامانه جدید، پژوهشگران می‌توانند با بررسی و مقایسه تعداد پایان‌نامه‌ها/رساله‌های مختلف استفاده‌کننده از ترجمه‌ها و معادل‌های متفاوت، موارد بهتر و متداول‌تر را شناسایی و استفاده کنند. علاوه‌بر دریافت ورودی از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، در سامانه جدید امکان دریافت واژه‌ها و اصطلاحات، و ترجمه‌های آن‌ها از طریق واژه‌نامه‌های تخصصی موجود و همچنین پیشنهاد کاربران تایید صلاحیت شده نیز با هدف هر چه کامل‌تر بودن پایگاه داده سامانه فراهم شده است. کاربران همچنین می‌توانند با محدودسازی نتایج بر اساس اقلام اطلاعاتی متفاوتی مانند نوع منبع ورودی (شامل پایان‌نامه/رساله، واژه‌نامه، و پیشنهاد کاربران)، موضوع، رشته، سال، نام سازمان، نام واژه‌نامه و غیره، ترجمه‌های مرسوم واژگان و اصطلاحات تخصصی در منابع، موضوعات، رشته‌ها، بازه‌های زمانی، سازمان‌ها و واژه‌نامه‌های متفاوت را مشاهده نمایند.

تقاضامحور، مفهوم‌سازی، طراحی، و ساخت نظام رتبه‌بندی رؤیت‌پذیری مؤسسه‌های آموزش عالی

بسترسازی برای حضور موفق مؤسسه‌ها در فضای علمی، صنعت، و جامعه مستلزم رؤیت‌پذیری آنها از سوی پژوهشگران، کارفرمایان، نهادها، سیاست‌گذاران، و عامه مردم است. از سوی دیگر، رؤیت‌پذیری به عنوان سرآغاز بازیگری فعال مؤسسه‌ها در عرصه‌های ملی و جهانی در نظر گرفته می‌شود و به عنوان یکی از ارکان اصلی مؤسسه‌های آموزش عالی، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. یکی از راه‌های افزایش رؤیت‌پذیری مؤسسه‌های آموزش عالی فراهم کردن سازوکاری است که این مؤسسه‌ها بتوانند در زمینه رؤیت‌پذیری با یکدیگر رقابت کنند. ارزیابی، مقایسه، و رتبه‌بندی سازوکاری است که می‌تواند مؤسسه‌ها را به سوی به کار بستن ابزارها و راهکارهایی برای رؤیت‌پذیری بیشتر سوق دهد. هدف این پژوهش، شناسایی شاخص‌ها و سنجه‌های سنجش رؤیت‌پذیری در یک چارچوب فراگیر و ساخت یک نظام رتبه‌بندی در این حوزه است. پژوهش کنونی به دنبال دستیابی به چندین هدف کلیدی است:

شناسایی و اعتبارسنجی شاخص‌ها و سنجه‌های اندازه‌گیری میزان رؤیت‌پذیری دانشگاهی مؤسسه‌های آموزش عالی ایران؛

وزندگی شاخص‌ها و سنجش‌های اندازه‌گیری میزان رؤیت‌پذیری دانشگاهی مؤسسه‌های آموزش عالی ایران؛ تعریف شناسنامه و تعیین منابع گردآوری داده‌های شاخص‌ها و سنجش‌های اندازه‌گیری رؤیت‌پذیری دانشگاهی مؤسسه‌های آموزش عالی؛

طراحی و پیاده‌سازی سامانه سنجش و پایش رؤیت‌پذیری دانشگاهی مؤسسه‌های آموزش عالی ایران؛ شناسایی جایگاه (رتبه) ملی مؤسسه‌های آموزش عالی ایران بر پایه میزان رؤیت‌پذیری آنها.

تقاضامحور ~ تدوین سند برنامه راهبردی و برنامه اجرایی ایجاد مدیریت اسناد و مدارک شهرداری تهران

بخشی از اقدامات و فعالیت‌های شهرداری تهران که از ابتدای تاسیس تا کنون در قالب اسناد و مدارک با صرف هزینه و وقت بسیار تولید و یا انتشار یافته است، دربردارنده اطلاعات و تجربیات گرانمایی هستند که در تعالی و توسعه شهر تهران نقش بی‌بدیل بر عهده دارند. این اسناد و مدارک از جنبه‌های گوناگون تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، هویتی و نمادین، دارای اهمیت فراوان و غیرقابل جایگزین هستند. تولید، فراهم‌آوری، سازماندهی، ذخیره و نگهداری، و دسترس‌پذیری آنها از موضوعات قابل توجه برای حفظ هویت شهر تهران به شمار می‌شود. شهرداری تهران نیز برای حفظ هویت و سابقه تاریخی خود نیازمند ساز و کاری برای حفظ و بهره‌برداری از آنها و دسترس‌پذیری آنها برای شهروندان، پژوهشگران و دیگر نیازمندان به این اسناد و مدارک است. ایجاد مدیریت اسناد و مدارک شهرداری تهران، مسیری است که از طریق آن می‌توان آن را تحقق بخشید و به عنوان یکی از ابزارهای مدیریتی در تهیه برنامه‌های جاری و تصمیم‌گیری برای حفظ هویت شهری از آن استفاده کرد. در این راستا ضرورت دارد اسناد موجود به صورت طبقه‌بندی شده در یک مرکز استاندارد و مجهز به صورت یکپارچه نگهداری و عرضه گردد تا ضمن اجتناب از اقدامات موازی و تکراری، زمینه مطالعه و پژوهش در خصوص مستندات و اطلاعات شهری نیز برای پژوهشگران و علاقمندان فراهم شود و زمینه لازم برای حفظ هویت شهر تهران فراهم شود.

تقاضامحور ~ طراحی مدل سنجش و ارزیابی بهره‌وری در دانشگاه‌های ایران

گزارش حاضر با عنوان "مدل سنجش و ارزیابی بهره‌وری در دانشگاه‌های ایران"، با هدف استخراج ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های بهره‌وری در دانشگاه‌های ایران و چگونگی محاسبه آن طراحی شد.

این پژوهش از نوع کیفی آمیخته بوده و در روش کیفی از راهبرد نظریه داده‌بنیاد برای تحقق اهداف پژوهش در بخش اسناد و منابع مکتوب استفاده شده و از ابزار پرسشنامه و آمار توصیفی برای استخراج و جمع‌بندی نظرات خبرگان استفاده گردید.

برای استخراج ابعاد و مولفه‌های بهره‌وری دانشگاه‌ها، ادبیات مربوطه در داخل کشور و ادبیات دانشی خارجی بررسی شد. بر این اساس مدل‌های و الگوهای رایج بهره‌وری عبارتند از:

مدل گودوین، مدل هرشاور و راش، مدل تحلیلی بهبود بهره‌وری (APIM)، مدل سوترمایستر، مدل بهره‌وری سازمان‌های خدماتی مدل بهره‌وری فراگیر، مدل مدیریت راهبردی بهره‌وری (SPM)، مدل‌های بهره‌وری آموزش عالی، الگوی نوین بهره‌وری سازمانی بر اساس نظریه مدیریت تغییر، الگوی ارتقای بهره‌وری فرهنگ‌سازمانی سازمان‌های فرهنگ‌ساز پارادایم‌های بهره‌وری نیز عبارتند از:

الگوی بهره‌وری خلق ارزش، الگوی بهره‌وری کارایی، الگوی بهره‌وری فرایندی و الگوی بهره‌وری عمل‌گرایانه. بررسی ادبیات مربوطه منجر به استخراج تعریفی منتخب از بهره‌وری دانشگاه‌ها شده و در مرحله کسب نظرات خبرگی تعریف زیر تایید شد:

«بهره‌وری دانشگاه‌ها مفهومی چندوجهی است که بر اساس توانایی دانشگاه در تولید خروجی‌های باکیفیت بالا از منابع موجود سنجیده می‌شود. بنابراین به طور کلی بهره‌وری دانشگاه شامل استفاده بهینه از منابع برای ایجاد دانش، آموزش آن و انجام پژوهش برای اثرگذاری بر عرصه عمومی و بازخوردگیری از جامعه برای افزایش کارایی نظام‌های دانشگاهی است». پس از استخراج تعریف فوق، ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های بهره‌وری دانشگاه‌ها از اسناد و ادبیات تحقیق استخراج شده و در مرحله کسب نظرات خبرگی تایید گردیده و مدل نهایی و شاخص‌های بهره‌وری دانشگاه‌ها بر این اساس ارائه گردید. بر اساس نتایج حاصله از پژوهش و تایید خبرگان، مولفه‌های بهره‌وری دانشگاه‌ها در دو بعد ورودی و خروجی عبارتند از:

مولفه‌های بعد ورودی:

- مالی
- منابع فیزیکی و اطلاعاتی
- نیروی انسانی

مولفه‌های بعد خروجی:

- آثار زیست‌محیطی
- ارتباط حوزه و دانشگاه
- اعتبارات
- بومی‌سازی دانش
- پژوهش
- حمایت از نخبگان
- درآمدها
- نوآوری
- نیروی انسانی
- همکاری بین‌المللی

با توجه به موارد فوق، ابعاد و مولفه‌های ورودی و خروجی در ۱۲ حوزه به شرح زیر طبقه‌بندی شد:

- مالی
- پژوهش
- همکاری بین‌المللی
- نیروی انسانی
- درآمدها
- منابع فیزیکی و اطلاعاتی

- نوآوری
- ارتباط حوزه و دانشگاه
- اعتبارات
- بومی سازی دانش
- حمایت از نخبگان
- آثار زیست محیطی

۱۲ حوزه فوق، دارای ۷۸ شاخص برای محاسبه بهره‌وری دانشگاه‌ها می‌باشد. بر اساس این شاخص‌ها، به تفکیک حوزه‌های گوناگون عملکردی چگونگی محاسبه بهره‌وری برای هر کدام از ابعاد و مولفه‌های استخراجی ارائه شد.

تقاضامحور - تحلیل و دیداری‌سازی عملکرد سه ساله پژوهشگاه‌های ملی ایران

مجمع پژوهشگاه‌های ملی کشور با هدف ارتقای جایگاه نهادها و اعضای هیئت علمی پژوهشی در وزارت عتف و کشور؛ هماهنگی و همکاری میان نهادهای پژوهشی؛ محوریت بخشیدن به نقش پژوهشگاه‌ها در حل مسائل کلان ملی؛ کنش و واکنش یکپارچه در زمینه سیاست‌های ملی و بخشی برای پژوهش، فناوری، و نوآوری و دیگر سیاست‌های تأثیرگذار در این زمینه؛ شناسایی و کاربست دارایی‌ها و مزیت‌های استراتژیک سازمانی برای پیشبرد پژوهش، فناوری، و نوآوری در وزارت عتف با مشارکت ۱۶ پژوهشگاه و موسسه پژوهشی با مأموریتی ملی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۷ تأسیس شد. در نشست پیشین این مجمع، تدوین گزارش عملکرد این پژوهشگاه‌ها به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) سپرده شد. در این پژوهش تلاش خواهد شد ساختار و محتوای این گزارش به صورت سه ساله و در قالب یک کتاب تدوین و منتشر شود. بنابراین وضعیت عملکرد این پژوهشگاه‌ها و موسسه‌های پژوهشی از جنبه‌های گوناگونی همچون نیروی انسانی، منابع فیزیکی، بودجه، فعالیت‌های پژوهشی از جمله شمار طرح‌ها، مقاله‌ها، کتاب‌ها، جوایز و افتخارها، شرکت‌های دانش‌بنیان، شبکه‌سازی میان متخصصان، دیگر خدمات آزمایشگاهی و پژوهشی و مشاوره‌ای، و پروژه‌های شاخص ملی و بین‌المللی بررسی خواهد شد. این پژوهش در دو گام و در دو ماه انجام خواهد شد.

تقاضامحور - خدمات مشاوره پژوهشی انتشار فصلنامه کمیته امداد امام خمینی (ره)

اگر چه کلیه نهادهای کشور در قبال محرومیت‌زدایی مسئولیت دارند ولی کمیته امداد امام (ره) در این میان نقش پیشران و راهبری را ایفا می‌کند. با توجه به این وظیفه خطیر، انتظار می‌رود کمیته امداد امام (ره) فقر و محرومیت را در جامعه همواره مورد پایش قرار داده و در جهت رفع آن و توانمندسازی محرومین، در کشور موجی ایجاد نماید. بنابراین باید دو مقوله توانمندسازی به عنوان وظیفه عام در جامعه و محرومیت‌زدایی به عنوان وظیفه کمیته امداد مورد توجه قرار بگیرند. فعالیت‌های علمی و ترویجی می‌تواند کمیته امداد امام (ره) را در انجام این وظیفه خطیر یاری رساند. یکی از مهم‌ترین این فعالیت‌ها، راه‌اندازی نشریه‌ای علمی و تخصصی در حوزه محرومیت‌زدایی است. از آنجا که کمیته امداد امام (ره) همواره رسالت خود را به خود کفا کردن افراد تحت حمایت با حفظ کرات انسانی و شخصیت آن‌ها قرار داده است، لذا ترویج و توسعه ایده‌های علمی و دقیق در زمینه کارآفرینی، ایجاد اشتغال مولد و پایدار، و طرح‌های خودکفایی، می‌تواند به کمیته امداد امام (ره) در انجام این رسالت کمک نماید.

تقاضامحور پژوهش، مشاوره و اجرای اقدامات مربوط به علم‌سنجی و رتبه‌بندی دانشگاه حضرت معصومه (س)

ارزیابی مؤسسه‌های آموزش عالی از مباحث کلیدی است که در یکی دو دهه گذشته، با پیدایش نظام‌های جهانی رتبه‌بندی، بسیار در کانون توجه مدیران و سیاست‌گذاران آموزش عالی بوده است. شاخص‌ها و ابزارهای علم‌سنجی نیز فضایی فراهم آورده‌اند تا این ارزیابی بهتر و کارآمدتر انجام شود. این مطالعه با هدف آگاهی از عملکرد دانشگاه حضرت معصومه در کسب جایگاه جهانی در میان مؤسسه‌های جهان‌تراز انجام شده است. برای دست‌یابی به این هدف از رویکرد علم‌سنجی بهره‌برداری شده است. در این گزارش، عملکرد دانشگاه در زمینه انتشارات بین‌المللی، جایگاه آن در نظام‌های جهانی رتبه‌بندی، و حضور آن در پلتفرم‌های علمی برخط واکاوی شده است. دانشگاه در زمینه‌های گوناگونی نیاز به سیاست‌ها و برنامه‌های فوری و جدی دارد تا بتواند جایگاه واقعی خود در زیست‌بوم جهانی آموزش عالی را مستحکم سازد. این گزارش دربردارنده راهکارهایی برای بهبود وضعیت موجود است و یافته‌های آن می‌تواند سرنخ‌هایی به مدیران و سیاست‌گذاران دانشگاه دهند تا به راهکارها و برنامه‌های بیشتر بیاورند.

تقاضامحور استخراج و شناسایی شاخصه‌های فرهنگی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی

شهید سلیمانی به عنوان یکی از شاخص‌ترین شخصیت‌های انقلاب اسلامی و محور مقاومت در هر سه ساحت پیش‌ها، گرایش‌ها و کنش‌ها شخصیتی برجسته، رشد یافته و بسیار ممتاز است و تبیین صحیح این شاخص‌ها می‌تواند او را به عنوان الگویی قهرمان برای افشار مختلف جامعه به خصوص جوانان مطرح کند (مومنی و عباسی شوازی، ۱۴۰۱). هر یک از این ابعاد به ویژگی‌های مهمی در شخصیت او منتهی می‌شود که از ابعاد نظامی و سیاسی گرفته تا اجتماعی و فرهنگی را شامل شده است. این خصوصیات توانایی بالایی برای شخصیت آن شهید و الا مقام به همراه داشته که او را یکی از شخصیت‌های برجسته دوران معاصر ساخته است.

برای مکتب شهید سلیمانی خصوصیات و ویژگی‌هایی را می‌توان برشمرد: شهادت‌طلبی، شجاعت و شهامت، اخلاص و دینداری، آینده‌نگری، تکلیف‌گرایی، اخلاق‌مداری، خدمت‌رسانی به محرومان، دشمن‌شناسی و تمرکز بر هدف. این خصوصیات را می‌توان در دو بُعد دسته‌بندی کرد: بُعد فردی و بُعد مدیریتی (باقری دولتابادی، ۱۴۰۰). همچنین ویژگی‌های این شهید و الا مقام در پنج بُعد اخلاص، ولایت‌مداری، ساده‌زیستی، کارآمدی، مردم دوستی و خدمت به مردم قابل عنایت است (مرادی کوچی، قناعت‌پیشه و برزوئی نژادلنگرودی، ۱۳۹۹). علاوه بر آن در تبیین شخصیت شهید قاسم سلیمانی می‌توان ۱۰ مضمون فراگیر را معرفی کرد. این مضمون‌ها شامل «مهرورزی با مردم»، «تکلیف‌گرایی»، «تخلق به ارزش‌های الهی»، «تمرکز بر مأموریت»، «معنویت فردی»، «شخصیت با صلابت»، «پرورش کارکنان»، «داشتن آرمان متعالی»، «اخلاص در عمل» و «بصیرت زیاد» به عنوان مؤلفه‌های سبک متعالی رهبری خدمتگزار شهید قاسم سلیمانی است (قرباغی و ازگلی، ۱۳۹۹).

مهمترین موضوعی که در فرماندهی سردار سلیمانی تجلی داشت و خود را به رخ می‌کشید، توکل به پروردگار متعال و توسل به اهل بیت علیهم السلام بود. او به خوبی می‌دانست آنکه خدا را صاحب هر امری و عالم به آن می‌داند هرگز دست نیاز به سوی دیگر مخلوق ناتوان خدا نمی‌برد؛ زیرا او مطمئن است یگانه نیروی تاثیرگذار در امور خداوند است (موسوی، ۱۳۹۸).

درواقع، شهید سیهید سلیمانی قبل از اینکه سردار مقاومت همه ایرانیان باشد، سردار مقاوم زندگی خودش بود. منش مقاومت‌ورزی و تسلیم‌ناپذیری شهید قاسم سلیمانی، زمینساز علاقه او به طرح‌ها و مسائل نظامی و حضور در جبهه بود. اعتقاد شهید سیهید سلیمانی به ساختن جهانی انسانی‌تر با مناسبات عادلانه، دقیقاً معادل گفتن مقاومت است که برگرفته از قدرت روایت انقلاب اسلامی است و هرگونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری را رد می‌کند. نقطه عطف و عزیمت این گفتن پیش از اینکه طبیعت و خصلت جهان‌شمولی دین اسلام باشد، از ماهیت و رسالت فراملی انقلاب اسلامی است (محمدری مصیری، ۱۳۹۹).

مجموعه اقدامات و افتخارآفرینی‌های شهید قاسم سلیمانی در دوران چهل ساله انقلاب اسلامی، ایشان را به چهره ای بین‌المللی و نماد مقاومت تبدیل کرده است. بنابراین بررسی مکتب شهید قاسم سلیمانی به‌عنوان مکتبی جهانشمول و اخروی و الگوسازی آن برای الگو قرارگیری از سوی فرماندهان و مدیران از ضرورت‌های اساسی جامعه امروزی ماست (دهقانی پوده و پاشایی هولاسو، ۱۳۹۹). شهید قاسم سلیمانی از نظر رهبری و نقش کاریزماتیک در میان مردم و رزمندگان جبهه مقاومت نیز نقشی برجسته دارد. او در این زمینه نفوذی قابل توجه داشته و توانسته است افراد زیادی را جذب کند.

محققان حوزه مدیریت و رهبری، مهم‌ترین مهارت رهبری را قدرت نفوذ آن بر افراد و توان همراه سازی آنان در جهت تحقق اهداف می‌دانند. شهید قاسم سلیمانی نیز با اتکا به همین قدرت نفوذ اجتماعی توانست در سطح عمومی به محبوب‌ترین شخصیت سیاسی، نظامی کشور و در سطح بین‌الملل نیز به محور وحدت و نقطه ثقل تمامی جریان‌های جبهه مقاومت تبدیل شود و معادلات منطقه‌ای را به نفع جریان مقاومت تغییر دهد (روح‌اللهی، ۱۴۰۰). به همین دلیل بررسی شخصیت آن شهید و الومقام قابل توجه و بررسی عمیق است.

شهید قاسم سلیمانی شخصیتی چند وجهی داشت، برای شناسایی و استخراج مکتب حاج قاسم سلیمانی باید همه ابعاد شخصیت او واکاوی و مورد بررسی قرار گیرد؛ یکی از ابعاد مکتب حاج قاسم سلیمانی؛ شناسایی و استخراج وجه فرهنگی مکتب اوست، ایشان در عمر پربار و عزت آفرین خود نه تنها در ابعاد نظامی یک استراتژی دان برجسته و فرماندهی شجاع در میدان نبرد بود، بلکه در ابعاد فرهنگی هم سرمشق؛ الگو و نمونه ای از فضایل و خصوصیات بارز فرهنگی و الهام بخش بود. برای بسیاری از یاران و اطرافیان خود؛ برای شناسایی و استخراج شاخصه های فرهنگی مکتب او مبانی فکری حاج قاسم در حوزه های مختلف فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد تا بتوانیم شاخصه های برجسته فرهنگی سردار سلیمانی را استخراج نموده و ارائه نماییم؛ باید بررسی کنیم نگاه حاج قاسم سلیمانی به اصحاب رسانه؛ هنرمندان، شاعران؛ نویسندگان چگونه بوده است؟ فرهنگ انس با قرآن کریم و تاثیر آن در زندگی ایشان چگونه بوده است؟ فرهنگ مطالعه در زندگی آن بزرگوار چقدر اهمیت داشته؟ نگاه او به فضای مجازی چگونه بوده؟ تواضع و فروتنی؛ احترام فوق العاده به پدر و مادر؛ فرهنگ حساسیت و جلوگیری از اسراف و توجه ویژه به حقوق بیت المال، فرهنگ وجدان کاری، فرهنگ شرکت در مجالس مذهبی، فرهنگ برخورداری از سنت های مقبول در جامعه؛ فرهنگ امیدآفرینی، حفظ ارزش های خانواده، فرهنگ توجه به هویت ملی، فرهنگ حاکمیت ضوابط به جای رابطه بازی، فرهنگ خدمت رسانی به مردم؛ فرهنگ مسئولیت پذیری؛ فرهنگ احترام به قانون، فرهنگ تفکر عاشورایی؛ چگونه در وجود شهید قاسم سلیمانی به‌عنوان مجموعه‌ای از شاخصه‌های فرهنگی ناب تبلور پیدا کرد؟ در این پژوهش تلاش می‌شود نمونه‌هایی از این فرهنگ غنی بررسی و واکاوی و مورد شناسایی قرار گیرد تا به عنوان الگو‌هایی غنی از تفکرات فرهنگی

حاج قاسم سلیمانی برای نسل های حال و آینده روشن و نمایان شود. چرا که ایشان الگویی برای همه اقشار جامعه بود و شناسایی رفتار و کردار و عمل او در بعد فرهنگی می تواند الهام بخش بسیاری از جوانان و نوجوانان باشد لذا استخراج و شناسایی شاخصه های فرهنگی شهید قاسم سلیمانی جهت تاثیر گذاری؛ نهادینه سازی برای نسل های حال و آینده از اهداف اصلی این طرح است.

تقاضامحور - طراحی و توسعه سیستم هوشمند تشخیص ناهنجاری های اسکلتی با استفاده از روش های پردازش تصویر

هدف از انجام این طرح، طراحی و توسعه سیستمی است که از طریق آن بتوان با استفاده از تصاویر یا ویدیو های مختلف از فرد با روش های تشخیص ژست (pose detection) و تحلیل وضعیت بدن (posture Analysis) در هوش مصنوعی، ناهنجاری اسکلتی فرد را شناسایی کرد.

تقاضامحور - مطالعه تطبیقی طراحی الگوی ارزیابی پژوهش و فناوری در سطح ملی با کشورهای غرب آسیا (ترکیه و عربستان) و اقیانوسیه (استرالیا و نیوزلند)

تاریخچه شاخص های علم و فناوری نشان میدهد که دولت آمریکا نخستین دولتی بود که درگیر اندازه گیری علم و فناوری شد و بنیاد ملی علوم آمریکا بر پایه آزمونها و بررسی های گوناگون در این حوزه در دهه های ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰، و سرانجام در دهه ۱۹۵۰ در زمینه شاخص های علم و فناوری پیشرو گردید. سپس سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در سال ۱۹۶۲ با بهره گیری از مفاهیم و تعاریف بنیاد ملی علوم آمریکا تصمیم به درست کردن دستنامه ای برای سنجش تحقیق و توسعه با نام دستنامه فراسکاتی گرفت. (Godin, 2001) بنیاد ملی علوم آمریکا شاخص های خود را بر پایه سیستم دانشگاهی، ولی سازمان همکاری و توسعه اقتصادی آنها را بر پایه اقتصاد بر میگزید. (UNESCO, 2002)

شاخص های ارزشیابی علم و فناوری در هر دوره، همواره با سیاست های علم و فناوری آن درست شده اند. همانگونه که ویرایش های نخست دستنامه فراسکاتی نیز نشان میدهند تا میانه دهه ۱۹۷۰ بیشتر شاخصها بر درونداد علم یعنی سرمایه گذاری های مالی و منابع انسانی علم و فناوری تمرکز داشتند. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در دهه ۱۹۶۰ شروع به کاربرد شاخص های برونداد در تحلیل های خود نمود، با این همه پس از دهه ۱۹۷۰ بود که ایالات متحده شروع به ساخت سیستماتیک شاخص های برونداد کرد که آنها را بیشتر کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در دهه ۱۹۸۰ به کار بردند. (Godin, 2002) در دهه ۱۹۸۰، پژوهشگران پی بردند که سنجش تحقیق و توسعه به تنهایی نمیتواند شاخص خوبی برای سنجش دگرگونی های فناورانه باشد، زیرا بر پایه رویکرد خطی توسعه فناوری پایه گذاری شده است. پیش فرض رویکرد خطی این بود که سرمایه گذاری بیشتر در تحقیق و توسعه، دستاوردهای فناورانه و نوآورانه بیشتری را در پی خواهد داشت. (OECD, 1994) سنجش تحقیق و توسعه، کارایی فرایند داده ها به ستاده ها را نشان نمیدهد، اهمیت اقتصادی و کیفی نوآوری ها و فناوری ها را منعکس نمیکند، و مقایسه میان کشورها را دشوار مینماید. (Combos et al., 1996) ناهمخوانی رویکرد خطی با توسعه فناوری، واقعیت غیرخطی اقتصاد نوین، و نارسایی های سنجش تحقیق و توسعه در ارزیابی دگرگونی های فناورانه، پژوهشگران را به کاربرد رویکرد سیستمی با سه گام درونداد، عملکرد، و برونداد در ساخت شاخص ها رهنمود ساخت. از سوی دیگر شاخص ها باید گویای دگرگونی های اقتصادی و اجتماعی باشند و برای رسیدن به این هدف باید از سنجهای فعالیت به

سوی سنجه‌های اثر رفت تا بتوان پیامدهای فعالیتهای را دید. در ایران در سال ۱۳۷۹، هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی بر پایه وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی و با هدف ارزیابی وضعیت فرهنگی و علمی کشور تشکیل شد. بر پایه مصوبه این شورا، شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری کشور در سه بخش کلان، خرد، و کیفی در چند دوره تهیه و منتشر گردید. بر پایه این مصوبه ارزیابی بر پایه شاخص‌های کلان باید روند عمومی بخش علم و فناوری کشور و جایگاه آن را در جهان روشن میکرد. این شاخص‌ها پنج حوزه انسانی، مالی، ساختاری، عملکردی، و بهره‌وری را در بر دارند. افزون بر این، ارزیابی بر پایه شاخص‌های خرد باید رتبه‌بندی دستگاهها و سازمانهای این بخش را در پی میداشت. شاخصهای کیفی ارزیابی علم و فناوری، مولفه‌ها و مقوله‌هایی از سامانه علم و فناوری ملی را بررسی و درباره آنها پرسش میکند (هیئت نظارت و ارزیابی شورای عالی انقلاب فرهنگی (1384 - 1386))

کتاب وضعیت تولیدات علمی ایران و کشورهای منطقه در سالهای ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بر پایه آمار موسسه اطلاعات علمی آی.اس.آی که در بستر مطالعات علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور در سال ۱۳۸۶ چاپ شد، از دیگر کارها در این حوزه است (نوروزی و دیگران، ۱۳۸۸)، در همین زمینه، کتاب خلاصه عملکرد پژوهش و فناوری (دانشگاهها و موسسات پژوهشی) است که گزارش کوتاهی از عملکرد پژوهشی سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۵ را ارائه میکند. این گزارش، اطلاعاتی در پنج شاخص شمار پژوهشگران، شمار مقاله‌های آی.اس.آی، کتاب‌های تالیف و ترجمه‌شده، شمار اختراعات، و مبلغ قراردادهای پژوهشی در پی داشت (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، «۱۳۸۷ پایش جهانی توانمندی فناوری» «گزارش سال ۲۰۰۹ نیز که انجمن علمی مدیریت فناوری ایران در سال ۱۳۸۸ منتشر کرد، توانمندی فناوری را در سه دسته شاخص‌ها (زیرساخت توسعه فناوری، توانمندی نوآوری، و کیفیت سرمایه) می‌سنجد (انجمن علمی مدیریت فناوری، ۱۳۸۸).

روی هم رفته میتوان گفت که فراوانی و پراکندگی شاخص‌های پژوهش و فناوری در اسناد و گزارش‌های ملی و جهانی دسترسی و گزینش و کاربرد آنها را برای سیاست‌گذاران دشوار ساخته است. از سوی دیگر، تاکنون الگوی روشی برای ارزیابی پژوهش و فناوری ارائه نشده است. استقرار الگویی درست با توجه به الگوهای ارزیابی کشورهای توسعه‌یافته نه تنها هدایت کارآماری و شناسایی شکاف‌های سنجش پژوهش و فناوری را در پی دارد، بلکه درک بهتری از چگونگی پیوند میان شاخص‌های گوناگون ارزیابی پژوهش و فناوری فراهم مینماید.

تقاضامحور تدوین اسناد شناخت وضع موجود، نیازسنجی و طراحی مفهومی پایگاه داده جغرافیایی WEB-GIS و اطلس توانمندسازی مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره)

بی‌شک یکی از اساسی‌ترین اصول اقتصاد اسلامی این است که افراد با استفاده از امکانات و فرصت‌های موجود در جامعه به تناسب توانایی‌ها و علائق خود در جهت کسب روزی حلال بکوشند و علاوه بر تأمین نیازهای معیشتی خود در افزایش تولید و رفاه جامعه مؤثر بوده و فرصت‌های جدید بیشتری برای رشد و توسعه مادی و معنوی خود و جامعه فراهم آورند. پس از انقلاب اسلامی جهت مدیریت و فقرزدایی و اهمیت امر نیکوکاری و احسان، کمیته امداد امام خمینی (ره) بر اساس اندیشه و تفکر دینی و فقهی حضرت امام خمینی (ره) و به دست ایشان با هویتی دینی و مردمی، جهادی، عام المنفعه و غیر انتفاعی تأسیس شد تا پیام آور فرهنگ احسان، ایثار، انفاق و نیکوکاری در جامعه اسلامی بوده و غیرت و

کرامت انسانی را در حمایت از محرومان حفظ کند. این نهاد به نمایندگی از سایر نهادهای سازمانها به پستوانه احکام اسلامی و اصول قانون اساسی و ظرفیت عظیم نیت های خیرخواهانه مسلمانان، عهده دار این مسئولیت خطیر است. کمیته امداد امام خمینی (ره) صرفاً یک بنگاه خدمات اجتماعی نیست و مأموریت آن در حمایت از اقشار محروم جامعه، در مرحله اول، خوداشتغالی و بسترسازی برای تأمین معاش آنان و در مرحله بعد، ارائه آموزشها و مهارتهای مختلف با هدف توانمندسازی اقشار محروم و خودکفایی و در نهایت خروج از چتر حمایت این نهاد است. بنابراین نهاد کمیته امداد امام خمینی (ره) به عنوان حلقه رابط بین دولت و مردم نقش بسزایی در پیشبرد اهداف و سیاستهای دولت در توانمندسازی مناطق محروم دارد. از سویی دیگر، امروزه توانمندسازی به عنوان یک فن مدیریتی در واکنش به نیاز کسب و کار سازمانها به کار گرفته می شود. این رویکرد در حوزه توانمندسازی نیازمند داده و اطلاعات در کنار ابزارهای سیستمی جهت تحلیل و ایجاد زمینه تصمیم گیری بر پایه داده و اطلاعات خواهد بود. در این صورت است که تصمیمات دانش محور و خردمندانه حاصل شده و عملکردهای سازمان را متحول می سازد.

در حال حاضر، کمیته امداد با جامعه هدف و تحت پوشش بیش از: ۲۴ میلیون خانوار، ۵۱ میلیون مددجو، ۴۵۷ هزار نفر ایتم و محسنین خانوار، ۱۲۶ میلیون زنان سرپرست خانوار، ۱۶ میلیون سالمند، ۴۷ هزار نفر دانشجو، ۱ میلیون دانش آموز و ۶۳ هزار نفر بیماران صعب العلاج و خاص که در پهنه جغرافیایی کل کشور در شهرها و روستاهای با سطح برخورداری و زیرساختهای کاملاً متفاوت پراکنده اند، تلاش می نماید تا با بهره گیری از فناوریهای نوین مدیریت اطلاعات، بتواند داده و اطلاعات مرتبط با این جامعه تحت پوشش را بر اساس مشخصات، شرایط، محدودیتها و نیازمندیهای ایشان دسته بندی و با شاخصهای مختلف بررسی نماید تا امکان ارائه بهینه خدمات و امکانات به بخشهای مختلف را برآورده نماید.

از اینرو با عنایت به پراکنش گسترده جغرافیایی جامعه تحت پوشش کمیته امداد در پهنه کل کشور، توجه به پهنه بندی جغرافیایی، شرایط محیطی و زیرساختی هر یک از این پهنه های جغرافیایی شهری و روستایی همراه با مشخصات آنها به انضمام مشخصات موقعیتی افراد و خانوارهای تحت پوشش، می تواند سطح تصمیم گیریها و برنامه ریزیها در حوزه های مختلف خدمات و امدادسانی را به شکل قابل ملاحظه ای ارتقاء و بهبود بخشد. چنین رویکردی زمانی بیشتر نقش و تأثیر خود را نشان می دهد که مطابق با برآوردهای صورت گرفته در سطح بین المللی، حدود ۸۰ درصد داده و اطلاعات موجود در سازمانها، ماهیت مکان محور داشته و امروزه توجه به ابعاد مکانی و زمانی داده و اطلاعات سازمانها، نقش حیاتی در تحلیلها، تصمیمات و برنامه ریزی ایفا می نماید. بدین ترتیب به تناسب داده و اطلاعات مکان محور، پایگاهها و سامانه های مدیریت اطلاعات مکانی امکان مدیریت و تحلیل این داده ها را در کنار سایر داده و اطلاعات غیر مکانی موجود در سازمان و اتخاذ تصمیمات بهینه و جامع تری را فراهم می نماید.

در حال حاضر کمیته امداد امام خمینی (ره) با تکیه بر تجارب و توان داخلی خود علی الخصوص طی دو سال اخیر توانسته است با رفع چالشهایی همچون: سیستمهای جزیره ای، پیچیدگی و بروکراسی در فرآیندها، عدم شفافیت در ارائه خدمات، عدم یکپارچگی داده ها، عدم هوشمندی در سامانه ها، قدیمی بودن فناوریهای مورد استفاده در نرم افزارها و ...، در قالب سیستم امداد هوشمند (سها) به سطحی مطلوب از جنبه هایی همچون: پایگاه داده استاندارد و منسجم، داشبوردهای آماری شفاف و دقیق، هوشمندی در سیستمها، فرآیند محور بودن و تسهیل گر، دارای هسته نرم افزاری متن باز، مبتنی بر

فناوریهای به روز، یکپارچگی در سیستمها و ... دست یابد و این روند را در قالب طرحهایی همچون: مددجو ۳۶۰، سیستم توصیه گر کمیته امداد و ... در دست تداوم و توسعه دارد.

با توجه به اینکه توجه به جنبه‌های مکانی- زمانی داده و اطلاعات مطابق با رویکردهای مورد اشاره از اهمیت ویژه‌ای در سطح فعلی خدمات رسانی کمیته امداد برخوردار است، هدف اصلی پروژه "انجام مطالعات، طراحی، پیاده سازی و استقرار Web-GIS و اطلس توانمندسازی مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره)"، بهره گیری از قابلیت‌های پایگاهها و سیستمهای مدیریت اطلاعات مکانی به صورتی یکپارچه با پایگاهها و سیستمهای موجود در کمیته امداد امام خمینی (ره) و پاسخگویی به انتظارات و نیازمندیهای تحلیلی و تصمیم گیری مبتنی بر پهنه‌ها و موقعیتهای جغرافیایی می باشد.

تقاضامحور^{۳۶} بررسی فرآیندهای صدور بیمه‌نامه‌های اعتباری صندوق به منظور شناسایی موانع و ارائه اصلاحات

پیشنهادی

مدیریت اثربخش فرآیندهای سازمانی در رویارویی با تلاطم‌های محیطی و نیل به اهداف سازمانی دارای اهمیتی ویژه‌ای است. ضرورت این موضوع برای صندوق بیمه سرمایه گذاری فعالیت‌های معدنی که دارای طیف وسیعی از ذی نفعان، انواع خدمات بیمه‌ای و کاربران گوناگون است دوچندان می‌باشد. در چنین سازمان‌هایی ارتقاء کارایی، مستلزم بهبود مستمر فرآیندها است. بطور معمول پروژه‌های بهبود فرآیند بمنظور کاهش هزینه و زمان، افزایش اثربخشی عملکردی فرآیندها و دستیابی به رضایت مخاطبان برنامه‌ریزی شده و در این راستا ساده‌سازی فرآیندها، حذف فرآیندهای تکراری و بازطراحی فرآیندها در دستور کار قرار می‌گیرد.

تحولات اساسی در عرصه کسب و کارها موجب بروز رخدادهای زیر شده است:

- افزایش عرضه نسبت به تقاضا
- افزایش رقابت (جهانی)
- پیچیده شدن بازارها
- انفجار اطلاعات
- مشتریان خیلی عجول
- تبدیل شدن شرکت‌ها به کشورها
- تغییرات تکنولوژیکی

لازم به ذکر است که در دنیای امروز تغییرات دارای ویژگی‌های زیر می‌باشند.

- فرار (VOLATILE)
- نامعلوم/ غیر قطعی (UNCERTAIN)
- پیچیده (COMPLEX)
- مبهم (AMBIGUOUS)

از این رو و با توجه به ویژگی‌های بیان شده در رابطه با تغییرات، الزامات پیش روی سازمان‌ها به صورت زیر می‌باشند:

- کاهش هزینه‌ها
- بهبود بهره‌وری
- افزایش انعطاف‌پذیری
- کوتاه کردن چرخه توسعه محصولات
- افزایش کیفیت
- تجزیه و تحلیل گسترده عملیات
- استفاده از آخرین فناوری‌ها

از این رو لازم است تا سازمان‌ها مدیریت صحیح و اثربخشی بر روی فرآیندهای خود داشته باشند. در غیر این صورت به راحتی سازمان‌ها در گیر و دار فرآیندهای نامطلوب و غیر کارا گرفتار می‌شوند. برخی از نمونه‌هایی از فرآیندهای نامطلوب عبارتند از:

- شرکت بیمه عمر و حوادث Aetna: انجام درخواست بیمه مسکن تا ۲۸ روز، در حالیکه تنها نیاز به ۲۶ دقیقه کار مفید دارد (همر^۱، ۲۰۱۵).
 - شرکت کرایسلر: برای هر قلم خرید (مانند نوشتن افزایش ارزش ۱۰ دلار)، انجام هزینه‌های اداری داخلی شامل بررسی‌ها، تاییدها و امضاها نزدیک به ۳۰۰ دلار
 - شرکت پیسی: ۴۴ درصد صورتحساب‌های ارسالی به خرده فروشان دارای اشتباه بوده و موجب بحث و گفتگو و تحمیل هزینه‌های فراوان می‌شود.
- برای فهم مفهوم فرآیند، در ابتدا بایستی به دو سوال اصلی زیر پاسخ داد:
- فرآیند چیست؟
 - فرآیند چه خصوصیتی باید داشته باشد؟
- واقعیت آن است که فرآیند را می‌توان "مجموعه‌ای از فعالیت‌های ارزش‌افزا برای ایجاد ارزش برای مشتری" دانست. به بیان دیگر فرآیند عبارت است از: مجموعه‌ای از فعالیت‌های وابسته یا مرتبط، که ورودی‌ها را به خروجی‌ها تبدیل می‌نمایند.

تقاضامحور^۲ سنجش بهره‌وری فعالیت‌ها در شرکت مادر تخصصی و صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و ارائه راهکارهای ارتقاء آن

بر اساس ماده ۱۲ قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی مصوب ۱۴ دی ماه ۱۳۷۹ مجلس شورای اسلامی، این وزارتخانه موظف به حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با مشارکت تولیدکنندگان شد که به این منظور هیئت وزیران در جلسه مورخ ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۱ بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، اساسنامه صندوق‌ها را تصویب کرد. بر این اساس صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه در بخش کشاورزی به عنوان جایگاه تامین منابع مالی و اعطای اعتبارات ارزان با مشارکت

¹ Hammer

تولیدکنندگان با توجه به سازوکار برنامه سوم تشکیل شدند تا این منابع مالی را به مساوات در اختیار تولید کنندگان قرار دهند. گفتنی است که این صندوق مطابق قوانین تجارت تاسیس شده و عمده سهام آن متعلق به بخش غیردولتی است؛ این صندوق همچنین در جذب مستمر منابع مالی تولیدکنندگان به منظور افزایش توان مالی صندوق، کمک به مباحث و موضوعات تحقیقاتی مربوط به بخش کشاورزی، ایجاد شعبات و دفاتر شهرستانی در استان در صورت لزوم، ارائه راهکارها و پیشنهادات جهت افزایش توان مالی صندوق و سایر عملیات و فعالیت‌های مجاز مرتبط با حمایت از توسعه بخش کشاورزی استان فعالیت می‌کند.

اهداف بلندمدت شرکت
مادر تخصصی صندوق
حمایت از توسعه
سرمایه‌گذاری در بخش
کشاورزی

- مدیریت و سیاست‌گذاری در توسعه سرمایه‌گذاری و ارتقاء نرخ رشد سرمایه‌گذاری و بهره‌وری سرمایه در بخش کشاورزی
- هدایت، حمایت و ساماندهی تأمین، تجهیز و تخصیص بهینه منابع مالی در بخش کشاورزی
- بهبود فضای مالی کسب و کار در بخش کشاورزی
- تشکیل، بسط و گسترش فعالیت شبکه صندوقهای غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- ارتقاء ظرفیت و توانمندی شرکت و صندوقهای غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- توسعه همکاریهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

اهداف بلندمدت
صندوق‌های غیردولتی
حمایت از توسعه بخش
کشاورزی

- تحقق بهینه تأمین، تجهیز و تجمع بهینه منابع مالی
- تحقق مدیریت بهینه تخصیص منابع مالی
- افزایش بهره‌وری، تقویت حجم و کیفیت سرمایه‌گذاری
- پوشش حداکثری جامعه هدف
- توسعه و گسترش خدمات و نهادهای مکمل

اهداف بلندمدت شرکت مادر تخصصی و صندوقهای حمایت از توسعه بخش کشاورزی

همانگونه که در شکل بالا مشاهده می‌شود اهداف بلندمدت شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی حوزه‌های اصلی سیستمی مانند مدیریت، سیاست‌گذاری، ساماندهی، بهبود و توسعه در حوزه‌های مالی و سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی را در برمی‌گیرد. از سوی دیگر، صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه در بخش کشاورزی تحقق سیاست‌گذاری‌ها و هدف‌گذاری‌ها را در حوزه سرمایه‌گذاری در اهداف خود دارد. از این رو، شاخص‌های خدمت‌محور بهره‌وری در شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی بیشتر مورد کاربرد قرار می‌گیرد و شاخص‌های عملیاتی و محصول‌محور در بخش صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه در بخش کشاورزی بیشتر مورد توجه است. براین اساس اهداف زیر در این پروژه مورد توجه قرار گرفت.

- ☐ هدف اصلی این پژوهش عبارتست از ارتقاء سطح بهره‌وری در شرکت مادر تخصصی و صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- ☐ اهداف فرعی عبارتند از

- شناسایی و تدقیق شاخصها و متغیرهای قابل سنجش بهره‌وری در شرکت مادر تخصصی و صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- شناسایی، تحلیل و ریشه‌یابی عوامل پیش‌برنده و بازدارنده بهره‌وری در شرکت مادر در راستای افزایش بهره‌وری
- شناسایی، تحلیل و ریشه‌یابی عوامل پیش‌برنده و بازدارنده بهره‌وری در شرکت مادر در صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- شناسایی راههای رفع موانع قانونی افزایش بهره‌وری در شرکت مادر تخصصی و صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی
- ارائه راهکارهای مناسب برای ارتقاء کمی و کیفی فعالیتهای صندوقهای حمایت از توسعه بخش کشاورزی در راستای افزایش بهره‌وری

تقاضامحور - طراحی مدل سنجش و ارزیابی بهره‌وری در دانشگاه‌های ایران

از آنجا که سازمان‌ها معمولاً با منابع محدودی که در اختیار دارند باید به تعامل و رفع نیاز ذی‌نفعان خود توجه کنند و همواره ویژگی منابع سازمانها با ویژگی کمیاب بودن رو به رو است، لذا سازمانها باید در جهت استفاده بهینه از منابع خود برای نیل به اثربخشی در اهداف و خدمات خود تلاش کنند. در این میان دانشگاه‌ها با آنکه غنی‌ترین مراکز علمی و پژوهشی هستند و تولیدکننده دانش و فناوری هستند در تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز نقش کلیدی ایفا می‌کنند. دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در این زمینه در سه حوزه پژوهش، بهره‌برداری از نتایج آن، آموزش و مهارت‌آموزی و به ویژه ایجاد سرمایه انسانی نقش مهمی ایفا می‌کنند. در اقتصاد امروزی و رشد آن در اقتصاد دانش، تولید دانش، انتقال، انتشار و استفاده از دانش مورد توجه است. دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در این زمینه در سه حوزه پژوهش، بهره‌برداری از نتایج آن، آموزش و مهارت‌آموزی و به ویژه ایجاد سرمایه انسانی نقش مهمی ایفا می‌کنند. معضلات و چالش‌های پیش روی نظام‌های آموزش عالی در کشورها به خصوص ایران، این موسسات را ملزم به استقرار تضمین کیفیت و بازراندیشی در ساختار، مأموریتها و اهداف خود نموده است. علی‌رغم ایجاد تمهیدات لازم اما آموزش عالی همچنان با چالش‌هایی مواجه است که از اساسی‌ترین دلایل و موثرترین راهکارها در این زمینه میتوان به عدم پاسخگویی نسبت به برون‌دادها و پیامدهای آموزش عالی اشاره کرد. در این زمینه دانشگاه‌ها نیز تحت تاثیر تغییرات ساختاری قرار دارند تا خود را با نیازهای اقتصاد جهانی سازگار کنند. موسسات آموزش عالی همگام با جهانی‌سازی برای پاسخگویی و مشارکت مستقیم با نگرانی‌های اجتماعی، اقتصادی محلی، ملی و منطقه‌ای بخصوص در کشورهای در حال توسعه مواجه اند که یکی از نگرانی‌های مهم در رابطه با پاسخگویی، کیفیت و کارایی این موسسات است (ملکی، نوه ابراهیم، عبدالهی و زین آبادی، ۱۳۹۹)

در کنار بحث تحقق و ایجاد رشد اقتصادی، از آنجا که سازمان‌ها معمولاً با منابع محدودی که در اختیار دارند باید به تعامل و رفع نیاز مشتریان خود توجه کنند و همواره ویژگی منابع سازمانها با ویژگی کمیاب بودن رو به رو است، لذا سازمانها باید در جهت استفاده بهینه از منابع خود برای نیل به اثربخشی در اهداف و خدمات خود تلاش کنند. این منابع شامل زمین، سرمایه، نیروی انسانی، فناوری، مدیریت و غیره است. در این میان یک نکته حائز اهمیت بحث ساختار در سازمان‌ها است که به عقیده

پيتر دراکر اصلی‌ترین مشکل در عملکرد و اثربخشی سازمان‌ها در جهت نیل به اهداف مربوط به ساختار آنها است و این به این صورت است که معمولاً بیشتر ساختار سازمانها به گونه‌ای سنتی پی‌ریزی شده است که با فعالیت‌ها و شرایط کنونی سازمانها مطابقت ندارد و لذا نیاز است که به مرور زمان روزآمدی لازم در این بخش انجام شود. در این میان نیز دانشگاه‌ها با آنکه غنی‌ترین مراکز علمی و پروژه‌های هستند و تولیدکننده دانش و فناوری هستند در تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز نقش کلیدی ایفا می‌کنند. از این رو برنامه‌ریزی درست و تعیین اهداف مناسب در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و سر فصل‌های دانشگاهی تأثیر مهمی در زمینه خود ایفا می‌کند (احمدشرفی، نظامی، حاتمی و صیادی، ۱۴۰۱).

از بعد اسناد بالادستی، از آنجایی که بهره‌وری یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی موسسات و کشورها محسوب می‌شود، در اسناد بالادستی به آن توجه ویژه وجود دارد. به عنوان مثال بند اول سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله هفتم توسعه کشور، هدف کلی و اولویت اصلی برنامه هفتم با رعایت سیاست‌های کلی مصوب را در پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت با نرخ رشد اقتصادی متوسط ۸ درصد در طول برنامه و با تأکید بر افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید شامل منابع انسانی، سرمایه، فناوری و مدیریت دانسته است. توجه بر بهره‌وری در اسناد بالادستی تا جایی است که به عنوان مثال در سیاست‌های کلی محیط زیست ابلاغ در ۱۳۹۴/۰۸/۲۶ تعداد ۵ بند، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه تعداد ۲۰ بند، در سیاست‌های کلی علم و فناوری، سیاست‌های کلی سلامت تعداد ۲ بند، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تعداد ۸ بند، در سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش تعداد ۲ بند به بهره‌وری اختصاص داده شده است.

بنابراین با توجه به نقش دانشگاه‌ها ایجاد یک مدل مفهومی برای دانشگاه‌ها میتواند علاوه بر تعیین وضعیت موجود، به شناسایی نقاط قوت و ضعف این مراکز در زمینه بهره‌وری و ارائه سند و نقشه راه ایجاد بهره‌وری بیشتر به آنها کمک کند و موجبات توسعه یافتگی بیشتر کشور را فراهم نماید. لذا پژوهش حاضر به دنبال طراحی مدلی در جهت سنجش و ارزیابی بهره‌وری دانشگاه‌های کشور است.

طرح‌های پژوهشی در دست انجام

توسعه مدل شبیه‌سازی تحت وب برای تحلیل و پیش‌بینی جمعیت با قابلیت تست سناریوهای تعاملی

موضوع جمعیت یکی از موضوعات مهم سیاستی کشور است که در چند سال گذشته مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است. کاهش نرخ باروری، پیری جمعیت، توزیع جمعیتی نامتوازن و مهاجرت‌های داخلی و خارجی باعث شده‌اند که موضوع جمعیت به یک موضوع سیاستی مهم تبدیل شود. با توجه به پیچیدگی موضوع جمعیت و عوامل مؤثر بر آن سیاست‌گذاران به ابزارهای نیاز دارند تا فهم بیشتری از موضوع جمعیت کسب کنند تا بتوانند سیاست کاراتری را طراحی کنند. شبیه‌سازی یکی از ابزارهای کلیدی در مدل‌سازی جمعیت به شمار می‌آید و سابقه‌ای طولانی در این زمینه دارد. اهمیت شبیه‌سازی در مدل‌سازی جمعیت ناشی از توانایی آن در بازنمایی و تحلیل پیچیدگی‌های پویایی جمعیت‌ها است. این روش با ایجاد جمعیت‌های مجازی که شرایط واقعی را تقلید می‌کنند، به محققان امکان می‌دهد تا فرآیندهای کلیدی و متغیرهای مؤثر بر رشد و تغییر جمعیت را به صورت سیستماتیک بررسی کنند. سابقه استفاده از شبیه‌سازی در مدل‌سازی جمعیت به دهه‌های گذشته بازمی‌گردد، زمانی که محققان از مدل‌های ریاضی ساده برای تحلیل روندهای جمعیتی استفاده می‌کردند. با پیشرفت فناوری‌های رایانه‌ای و توسعه

مدل‌های پیچیده‌تر، امکان بررسی تعاملات میان متغیرهای مختلف جمعیتی نیز فراهم شد. با توجه به تغییرات و چالش‌های مختلف جمعیتی و نیاز مبرم به پیش‌بینی و تحلیل دقیق روندهای جمعیتی در کشور، دسترسی به ابزاری قدرتمند و کارآمد برای تحلیل داده‌ها و شبیه‌سازی سناریوهای مختلف از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا، ارائه یک مدل شبیه‌سازی تحت وب که کاربران، شامل سیاست‌گذاران، پژوهشگران و عموم علاقه‌مندان، بتوانند سناریوهای مختلف جمعیتی را به سادگی آزمایش کنند و نتایج را مشاهده نمایند، می‌تواند به تصمیم‌گیری بهتر و برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر کمک کند.

ارزیابی بلوغ مدیریت دانش در پژوهشگاه‌های منتخب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

در جهان امروز دانش به عنوان یک سرمایه سازمانی مهم در نظر گرفته می‌شود و مدیریت آن مسئله‌ای کلیدی و شایان توجه است. مدیریت دانش رویکردی نظام‌مند است که به دنبال طراحی و ساخت فرایندی برای کنترل چرخه دانش از خلق و توزیع آن گرفته تا بهره‌برداری از آن است. مدیریت دانش می‌تواند به کارآمدی بیشتر سازمانی و کارایی افراد و فرایندها بیانجامد. به همین دلیل امروزه بسیاری از سازمان‌ها به این موضوع توجه دارند و به دنبال راهی برای پیاده‌سازی آن هستند. اما پیش از اجرای برنامه مدیریت دانش، مطالعه امکان‌سنجی اجرای این برنامه موضوعی حائز اهمیت است. موسسه‌های پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری ایران نیز همانند هر سازمان دیگری می‌تواند با بهره‌گیری از تکنیک‌ها و روش‌های مدیریت دانش کارآمدی خود را افزایش دهند و در این مسیر باید دید که آیا آمادگی لازم برای اجرای این برنامه‌ها را دارند یا خیر. بر این اساس، هدف پژوهش کنونی آگاهی از میزان آمادگی ۱۰ پژوهشگاه منتخب از «مجمع ملی پژوهشگاه‌ها» برای پیاده‌سازی و استقرار مدیریت دانش است.

طراحی و توسعه چت‌بات برای جستجو در سامانه گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

در عصر دیجیتال و با رشد فزاینده حجم اطلاعات علمی، دسترسی سریع به اطلاعات دقیق و مرتبط به یکی از چالش‌های اصلی پژوهشگران و دانشجویان تبدیل شده است. منابع علمی شامل مقالات تخصصی، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، هر روز با افزودن حجم عظیمی از اطلاعات گسترش می‌یابند. در این شرایط، نیاز به ابزارهای هوشمند برای جستجو، تحلیل و ارائه اطلاعات به صورت سریع و دقیق بیش از پیش احساس می‌شود.

چت‌بات یک برنامه نرم‌افزاری است که برای شبیه‌سازی مکالمه با کاربر انسانی به ویژه از طریق اینترنت طراحی شده است. چت‌بات از پردازش زبان طبیعی برای درک ورودی‌های کاربر و ایجاد پاسخ‌های مناسب استفاده می‌کند. چت‌بات‌ها می‌توانند مبتنی بر قانون باشند، جایی که از سناریوهای از پیش تعریف‌شده یا درخت‌های تصمیم‌گیری پیروی می‌کنند، یا مبتنی بر هوش مصنوعی، جایی که از الگوریتم‌های یادگیری ماشین برای بهبود پاسخ‌های خود در طول زمان استفاده می‌کنند. با معرفی و به کارگیری مدل‌های زبانی بزرگ در سال‌های اخیر، چت‌بات‌ها وارد مرحله تازه‌ای از رشد و توسعه شدند و به عنوان یک محصول فناورانه تحولی چشمگیر در نحوه تعامل انسان با اطلاعات ایجاد کرده‌اند. این سیستم‌های مبتنی بر الگوریتم‌های پیشرفته، قادرند با درک زبان طبیعی کاربران، به سوالات آن‌ها پاسخ دهند، اطلاعات مرتبط را استخراج کنند و حتی راهنمایی‌های تخصصی ارائه دهند.

با توجه به اهمیت روزافزون این فناوری و نقش آن در تسهیل بازیابی اطلاعات، بدون نیاز به دانش تخصصی درباره پایگاه‌های داده یا زبان‌های جستجوی پیچیده، در این پژوهش قصد داریم تا چت‌باتی برای جستجو در سامانه گنج پژوهشگاه علوم و

فناوری اطلاعات ایران طراحی کرده و توسعه دهیم. سامانه گنج پایگاه داده‌ای متشکل از فراداده پایان‌نامه‌ها و رساله‌های پژوهشگران داخل و خارج از کشور است که امکان جستجو و مشاهده چند برگ و یا تمام متن اسناد علمی را نیز فراهم می‌نماید. امید است با توسعه چت‌بات هوشمند مبتنی بر مدل‌های زبانی بزرگ بتوان ضمن تسهیل جستجو در گنج، به بازیابی دقیق‌تر و سریع‌تر اطلاعات نیز کمک کرده و رضایت کاربران نهایی را افزایش داد.

تحلیل و بررسی سوبه‌های اخلاقی تأثیر مدل‌های زبانی بزرگ (ال‌ال‌ام‌ها) روی امر پژوهش، و ارائه رهنمودهای اخلاقی

این طرح پژوهشی از نظرگاه اخلاق پژوهش و با چارچوب نظری مطالعات علم و فناوری به بررسی و تحلیل اثرات مدل‌های زبانی بزرگ (ال‌ال‌ام‌ها) روی امر پژوهش می‌پردازد. به عبارتی دیگر، این طرح به این مسئله می‌پردازد که ال‌ال‌ام‌ها چگونه سازوکار پژوهش را متحول می‌کنند و این تحول از نظر اخلاقی چه معنا و اهمیتی دارد، و همچنین چگونه می‌توان با پیامدهای اخلاقاً نامطلوب آن مواجه شد؟ بر این اساس اهداف اصلی این پژوهش استخراج و تحلیل چالش‌های اخلاقی ورود ال‌ال‌ام‌ها به ساحت پژوهش، و ارائه رهنمودهای اخلاقی - سیاست‌گذارانه با توجه به زمینه دانشگاهی ایران است. ما در این طرح پژوهشی، از نظر روش‌شناختی، در وهله نخست به مطالعه آثار پژوهشی برای استخراج این چالش‌های اخلاقی خواهیم پرداخت. سپس آیین‌نامه‌ها و رهنمودهای ناشران بزرگ و کمیته‌هایی چون کوپ در زمینه استفاده از ال‌ال‌ام‌ها را در چهارچوب اخلاق پژوهش و مطالعات علم و فناوری تحلیل و بررسی خواهیم کرد. در نهایت به ارائه یک سری رهنمود اخلاقی برای زمینه دانشگاهی ایران اقدام خواهیم کرد و از طریق گروه‌های کنونی آن‌ها را اعتبارسنجی و اعتباردهی خواهیم کرد. این طرح پژوهشی در بازه زمانی ۱۲ ماهه و در دو مرحله انجام خواهد شد.

ایجاد هستان زبان‌شناسی بر مبنای نقشه مفهومی

در سال‌های اخیر، با افزایش اهمیت میان‌کنش‌پذیری معنایی در نظام‌های ذخیره و بازیابی و مدیریت دانش، زبان‌شناسان به مطالعه طراحی و پیاده‌سازی هستی‌شناسی به عنوان مناسب‌ترین ابزار برای بازنمون دانش تمرکز یافته‌اند. از هستی‌شناسی به عنوان ابزاری معناشناختی یاد می‌شود که قادر است مفاهیم و روابط میان آنها را به صورت دقیق‌تر نمایش دهد. هستی‌شناسی به عنوان ابزاری در وب معنایی و مهندسی دانش نیز مطرح است و برای بیان مفاهیم و روابط معنایی در ایجاد روابط، نمونه‌ها، نمایش تصویری مفاهیم و ساختار مفهومی یک دامنه موضوعی کارکرد اساسی دارد و دارای ویژگی‌های خاصی است که سبب شناسایی مفاهیم، شبکه مفهومی، ترسیم ساختار دانش و کاربردهای دیگری مانند بازیابی اطلاعات در وب معنایی می‌گردد. هستی‌شناسی واژگان و مفاهیم مشترک مورد استفاده برای توصیف یک حوزه از دانش است و می‌تواند مبنایی برای سازماندهی و مدیریت دانش قرار گیرد.

- ۱- مطالعه و بررسی نتایج تحقیقات زبان‌شناختی هستی‌شناسی
- ۲- نمونه‌ای از هستان زبان‌شناسی (Ontolinguistics) بر مبنای نقشه مفهومی با روش مت‌آنتولوژی طراحی و پیاده‌سازی شود، و از زبان او.دبلیو.ال. (زبان وب معنایی) و نرم‌افزار پروتژه نسخه ۵،۵ استفاده گردد.

طراحی و پیاده‌سازی سامانه هوش تجاری ایراندک

طراحی، تولید و پیاده‌سازی هوش سازمانی که قابلیت رصد اطلاعات مربوط به وضعیت پایگاه‌های، فرایندها و عملکردهای بخش‌های مختلف یک سازمان را در نماهای مختلف در اختیار مدیران سازمان قرار می‌دهد و زمینه لازم برای ارزیابی دقیق، تصمیم‌گیری و بهبود را فراهم می‌سازد از ضرورت‌های کسب و کاری سازمان‌هاست، هدف از این طرح طراحی و پیاده‌سازی هوش سازمانی با قابلیت ارائه گزارش‌ها و بصری‌سازی وضعیت به‌روز سامانه‌ها، فرایندها و عملکرد بخش‌های مختلف ایراندک است. این پژوهش در چهار مرحله و مجموعاً در ۹ ماه اجرا خواهد شد و در هر مرحله بخش‌هایی از فرایندها و سامانه‌های ایراندک پوشش داده خواهد شد.

توسعه زیرساخت سخت‌افزاری هوش مصنوعی مقرون به‌صرفه و توسعه‌پذیر برای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)

خرید سرورهای گران‌قیمت که چندین کارت گرافیک را در خود جای داده‌اند، هزینه‌های بالایی را به سازمان تحمیل می‌کند. علاوه بر این، این سرورها انعطاف‌پذیری کمتری در ارتقا و تغییرات دارند. نیاز به یک راهکار جایگزین که هم هزینه‌ها را کاهش دهد و هم امکان ارتقا و تغییرات آسان‌تری را فراهم کند، احساس می‌شود. استفاده از چندین کارت گرافیک سری انویدیا به‌صورت موازی روی یک مادربرد، راهکاری اقتصادی و مؤثر برای افزایش قدرت پردازش گرافیکی و هوش مصنوعی در سازمان است. این راهکار علاوه بر کاهش هزینه‌ها، امکان ارتقا و تغییرات آسان‌تری را فراهم می‌کند و می‌تواند به‌عنوان یک الگوی موفق برای سایر سازمان‌ها و شرکت‌ها مورد استفاده قرار گیرد. همچنین، این زیرساخت قابلیت توسعه آتی و سرویس‌دهی به سایر سازمان‌ها و استارت‌آپ‌ها را نیز داراست. خروجی این پژوهش توسعه‌ای، طراحی و توسعه یک سرور پردازش هوش مصنوعی است.

«بررسی و تحلیل خدمات اطلاعاتی و فناوری مبتنی بر هوش مصنوعی و ارائه راهکار برای توسعه خدمات در

کتابخانه‌های دانشگاهی ایران

کتابخانه‌های دانشگاهی نقش مهمی در ساختار آموزش عالی کشور ایفا می‌کنند. این مراکز علمی-پژوهشی با پشتیبانی از فرایندهای آموزشی و پژوهشی در سطح دانشگاه/دانشکده، منابع و خدمات اطلاعاتی سودمند را برای اعضای هیئت علمی، دانشجویان و پژوهشگران مهیا کرده و در مسیر فعالیت علمی، در کنار آنان هستند. کتابخانه‌های دانشگاهی تلاش می‌کنند تا بتوانند به عنوان نهاد مهمی در ساختار آکادمیک دانشگاه‌ها، منابع اطلاعاتی مرتبط با رشته‌های تحصیلی و فعالیت‌های مطالعاتی را فراهم‌آوری، سازماندهی و اشاعه دهند. در همین رابطه، با توسعه فناوری‌های نوین، خدمات آنها افزایش یافته و از سطح بالاتری نیازهای اطلاعاتی کاربران را تامین می‌کند. با ظهور و بروز هوش مصنوعی و فناوری‌های وابسته به آن، کتابخانه‌ها نیز می‌توانند از این امکان برای توسعه خدمات مؤثر خود بهره گیرند. لذا هدف این پژوهش شناسایی خدماتی در کتابخانه‌های دانشگاهی است که بتوان مبتنی بر هوش مصنوعی ارائه داد. روش پژوهش پیمایشی است. ابزار گردآوری اطلاعات نیز سباه واریس خواهد بود. پژوهش در دو گام اصلی به انجام می‌رسد. در گام نخست، مباحث نظری، پیشینه و زمینه‌های فعالیت هوش مصنوعی و کاربردهای آن در کتابخانه‌های دانشگاهی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در گام دوم، پیمایشی از کتابخانه‌های دانشگاهی کشور به عمل آمده و اطلاعات لازم از طریق سباه واریس و در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر از طریق پرسشنامه

دریافت می‌شود. همچنین خدمات مبتنی بر هوش مصنوعی و ویژگی‌های آن‌شناسایی شده و پیشنهادهای کاربردی برای ارتقا جایگاه کتابخانه‌های دانشگاهی مطرح می‌شود.

شناسایی مصادیق کج‌روی استنادی در زیست‌بوم پژوهش

با آنکه استناد در دهه‌های گذشته به عنوان ابزاری برای بازیابی اطلاعات علمی و منابع اطلاعاتی شناخته شده، از دهه ۱۹۷۰ به بعد به عنوان معیاری برای ارزیابی کیفیت آثار علمی مورد توجه قرار گرفته است. امروزه استناد به عنوان نشانی از اعتبار و کیفیت آثار تأثیری چشم‌گیر بر فرایندهای استخدام، ترفیع و جذب کمک هزینه‌های پژوهشی دارد. فشارهای ناشی از این بافت گاه به کج‌روی‌های استنادی منجر می‌شوند، که شامل استفاده نادرست از منابع علمی و دستکاری آمار استناد می‌شود. این کج‌روی‌ها می‌توانند به اعتبار پژوهشگران آسیب بزنند و به کل زیست‌بوم پژوهش لطمه وارد کنند. هدف این پژوهش واکاوی مصادیق کج‌روی‌های استنادی است. برای دستیابی به این هدف، نخست مطالعه‌های پیشین به شکل نظام‌مند مرور خواهند شد و دستورالعمل‌ها و راهنماهای گوناگون مرتبط با موضوع مطالعه می‌شوند. در گام دوم، فراوانی هر یک از مصادیق کج‌روی‌های استنادی در گزارش‌های مقاله‌های بازپس گرفته شده در پایگاه «اسکوپوس» بررسی و گزارش می‌شود. یافته‌های این پژوهش می‌توانند به آگاهی بیشتر پژوهشگران، نهادهای آموزشی، نشریه‌های علمی، و کانون‌های سیاست‌گذاری در جلوگیری از کج‌روی‌های استنادی کمک کنند.

طراحی و توسعه یک سامانه واژه‌نامه جدید با به کارگیری کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی‌زبان

امروزه انتخاب معادل مناسب برای واژگان و اصطلاحات تخصصی در یک زبان دیگر -به طور معمول فارسی یا انگلیسی- همواره به‌عنوان یکی از دغدغه‌های پژوهشگران مطرح است. از آنجا که این معادل باید رسا، قابل فهم و تا حد ممکن مورد قبول عام باشد، نیاز است جست‌وجوی معادل، ثبت و تصویب آن در سامانه‌ای یک‌پارچه جمع‌سپاری شده باشد. از سوی دیگر، بسیاری از پژوهشگران در زمان تدوین و نگارش پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و همچنین برای انتشار مقالات علمی خود نیاز به انتخاب منبعی مورد اعتماد دارند تا معادل‌های مناسبی را برای واژه‌های تخصصی خود پیدا کنند. یکی از این منابع، واژه‌نامه‌های برخط هستند که به طور مستمر در حال به‌روزرسانی بوده و همزمان با تغییر و به‌روز شدن واژگان، آن‌ها نیز به‌روز می‌شوند و لغات، معادل‌ها و معانی جدید در آن‌ها قرار می‌گیرند. در این زمینه، برخی از انجمن‌ها و مراکز علمی به انتشار واژه‌نامه‌های تخصصی در حوزه‌های موضوعی خود پرداخته‌اند؛ با این حال، با وجود در اختیار داشتن چنین واژه‌نامه‌هایی همچنان چالش‌های زیادی در این زمینه وجود دارد. وجود معادل فارسی عامه‌پسندتر و بهتر برای برخی واژگان و اصطلاحات تخصصی، عدم وجود معادل برای تمام واژگان و اصطلاحات تخصصی به‌ویژه واژگان و اصطلاحات تخصصی جدید، و عدم وجود واژه‌نامه تخصصی برای تمام زمینه‌ها و موضوعات علمی برخی از مهم‌ترین چالش‌ها در این زمینه هستند. از این‌رو هدف این پژوهش، ارائه راه‌کاری خودکار برای استفاده از مجموعه داده‌های غنی موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی ایرانداک برای طراحی و توسعه یک سامانه واژه‌نامه جدید است. در این راستا، پس از بررسی انطباق کلیدواژه‌های گزارش شده در زمان ثبت مدارک با موارد بیان شده در تمام‌متن مدارک، با شمارش فراوانی معادل‌های مختلف به کار رفته برای واژگان و اصطلاحات و نمایش آن به کاربران، امکان انتخاب معادل‌های مرسوم‌تر برای آن‌ها فراهم می‌شود. همچنین، با ارائه امکان

محدودسازی نتایج با استفاده از اقلام اطلاعاتی متفاوتی مانند موضوع، رشته، سال، نام سازمان و ... امکان مشاهده معادل‌های مرسوم واژگان و اصطلاحات تخصصی در رشته‌ها، بازه‌های زمانی، موضوعات و ... متفاوت در اختیار کاربران قرار داده می‌شود. علاوه بر این، در طراحی سامانه جدید، ارتباط آن با سامانه اصطلاح‌نامه‌ها و سامانه واژه‌نامه‌های فعلی ایرانداک نیز در نظر گرفته شده و در صورت وجود ترجمه یک واژه یا اصطلاح در این منابع، این موارد نیز به کاربر نشان داده خواهد شد.

افزایش سطح رویت‌پذیری پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) بر پایه سنجه‌های اندازه‌گیری رویت‌پذیری

موسسه‌های آموزش عالی در طول زمان تحولات چشمگیری را تجربه کرده‌اند. در حالی که نسل‌های اولیه بر تربیت نیروی انسانی متمرکز بودند، نسل‌های جدیدتر به دنبال تاثیرگذاری بیشتر بر جامعه و حل مشکلات آن هستند. امروزه، موسسه‌های آموزش عالی با فشارهای متعددی برای افزایش کارآمدی و تاثیرگذاری مواجه‌اند. در این راستا، "رویت‌پذیری" به عنوان یک مفهوم کلیدی مطرح شده است که به قابلیت یافته شدن و دسترسی‌پذیری یک موجودیت علمی اشاره دارد. رویت‌پذیری پیش‌نیاز تاثیرگذاری است و می‌تواند منجر به افزایش کیفیت پژوهش، استاد، و همکاری‌های علمی شود. علی‌رغم اهمیت این موضوع، بسیاری از موسسه‌های آموزش عالی، به ویژه در ایران، هنوز به آن توجه کافی نکرده‌اند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) نیز از این قاعده مستثنی نیست و نیاز به افزایش رویت‌پذیری خود دارد. هدف این پژوهش، انجام اقدامات عملی برای افزایش رویت‌پذیری ایرانداک است، که می‌تواند به ارتقای جایگاه این موسسه و در نهایت، بهبود نظام علم و فناوری کشور کمک کند.

شناسایی قواعد تبدیل حروف به ارقام فارسی

نرم افزار تبدیل ارقام فارسی برنامه‌ای مفروض است که می‌توان با آن اعداد صحیح ساده و پیچیده فارسی را با حروف فارسی نوشت و معادل عددی آن را به دست آورد. یک مشکل ملی و رایج چه برای افراد کم سواد و چه افراد تحصیل کرده نوشتن ارقام پیچیده فارسی به عدد و رقم است. به مثل بسیاری فارسی زبانان در نوشتن عدد تقریباً پیچیده ای نظیر "چهار میلیارد و هفتاد و شش" در می‌مانند. این مشکل در تکمیل فرم در بانک‌ها و هرگونه سند مالی و در ابعاد کوچکتر در دستگاه‌های ای تی‌ام (خودپرداز) بروز پیدا می‌کند. نرم افزار سابق الذکر قرار است هر عدد غامضی را بی خطا و بی دخالت کاربر به رقم تبدیل کند. هدف از انجام این طرح ساختن برنامه ای رایانه ای برای حل مشکل تبدیل حروف به اعداد است. روش کار به این صورت خواهد بود که فرمول‌های بالقوه ساخت اعداد پیچیده استخراج و به زبانی قراردادی عرضه می‌شود تا بر اساس آن برنامه‌نویسی شود.

تصریح می‌شود که "هدف غایی" از انجام این طرح ساختن نرم‌افزار تبدیل حروف به اعداد در زبان فارسی است و از این رو اطلاعات بند ۲ و بند ۴ بر همین اساس و همین مقصود نوشته شده است. بدیهی است عرضه اطلاعات در این دو بند بدون اشاره به مقصود کلی طرح ممکن نبوده است. در پایان لازم به ذکر است که در این مرحله از طرح صرفاً اطلاعات قواعد اعداد پیچیده استخراج خواهد شد و ساخت برنامه در مرحله بعد طرح انجام خواهد پذیرفت.

شناسایی ویژگی‌های توییتهای با قابلیت تعیین دستور کار برای سیاست‌گذاری فناوری اطلاعات

در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال شناسایی ویژگی‌هایی در پست‌های توییتر است که قابلیت تعیین دستور کار برای حوزه سیاست‌گذاری فناوری اطلاعات را دارا هستند. برای انجام این کار، ابتدا پژوهش‌های پیشین این حوزه با روش مرور سیستماتیک ادبیات، بررسی خواهد شد و ویژگی‌های پست‌های رسانه‌های اجتماعی برای تعیین دستور کار سیاست‌گذاری، شناسایی خواهد گردید. سپس پژوهشگر بر روی یک رویداد خاص حوزه فناوری اطلاعات (انتشار پیش نویس طرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی) در توییتر تمرکز می‌کند و موضع کاربران توییتر را در قالب پست‌هایشان، در این مورد بررسی می‌کند. برای دستیابی به این هدف پست‌های پرنفوذ توییتر (در بخش روش شناسی تعریف عملیاتی شده‌اند) در یک دوره زمانی ۲ ماهه (شاید دوره زمانی کمتری نیاز باشد که در حین پژوهش با بررسی دقیق تعداد داده‌ها [۱] تعیین خواهد شد) در موضوع طرح «صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی»، استخراج و سپس تحلیل خواهند شد. در این تحلیل به شناسایی پست‌های تأثیرگذار و ویژگی‌های محتوایی و ساختاری آن پست‌ها برای ایجاد دستور کار سیاستی در حوزه سیاست‌گذاری فناوری اطلاعات، پرداخته خواهد شد.

ارائه چارچوب ارزیابی مدیران برتر فناوری اطلاعات

یکی از مهم‌ترین خدمات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) در حوزه برگزاری رویدادهای علمی، جایزه ملی فناوری اطلاعات است که پیش‌تر با عنوان همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات برگزار می‌شد. این همایش که تا کنون هفت دوره از آن گذشته است شامل سه نوع جایزه است. در نوع اول به بررسی دستاوردهای حوزه فناوری اطلاعات پرداخته می‌شود و جایزه‌ای تحت عنوان فاب برای این منظور در نظر گرفته شده است. در بخش دوم شرکت‌های تحول‌آفرین در حوزه فناوری اطلاعات ارزیابی شده و جایزه شرکت تحول‌آفرین با این هدف تعریف شده است و در بخش سوم مدیران فناوری اطلاعات ارزیابی می‌شوند و جایزه مدیران برتر فناوری اطلاعات (مبفا) با این هدف شکل گرفته است. تا کنون سه دوره از این همایش به شناسایی و ارزیابی مدیران برتر فناوری اطلاعات پرداخته‌اند، مکانیزم مورد استفاده در این سه دوره برای شناسایی و ارزیابی مدیران برتر صرفاً بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و تعیین تعدادی معیار از منظر دبیر این بخش و در نهایت ارزیابی مدیران بر اساس فرم ارائه شده و نیز دانش دبیر این بخش از مدیر مربوطه بود است. در این پژوهش به دنبال این هستیم تا در یک فرایند کاملاً علمی و منطبق بر تجربیات داخلی و خارجی در این حوزه علاوه بر شناسایی معیارهای ارزیابی مدیران فناوری اطلاعات برتر و تعیین میزان اهمیت این معیارها با استفاده از روش تصمیم‌گیری چندمعیاره و بهره‌گیری از نظرات خبرگان این حوزه، مکانیزم شناسایی و ارزیابی نیز طراحی شود. بنابراین در این پژوهش قصد بر آن است که در مرحله اول معیارهای ارزیابی مدیران برتر فناوری اطلاعات شناسایی شود و نیز دسته‌بندی از مدیران برتر ارائه شود که بر اساس این دسته‌بندی بتوان سازوکار انتخاب مدیر برتر فناوری اطلاعات را در جایزه ملی فناوری اطلاعات طراحی کرد. در مرحله بعد میزان اهمیت هر یک از این معیارها با توجه به دسته‌بندی‌های مختلفی که برای سطوح مدیریتی و نوع مدیران در نظر گرفته خواهد شد تعین شود. در نهایت فرایند شناسایی و ارزیابی مدیران تشریح خواهد شد تا از این پس این رویداد بتواند بر اساس خروجی حاصل از این پژوهش به صورتی نظام‌مند این فرایند را به انجام رساند.

تحلیل و ارزیابی فراداده‌های ۱۵۰۰۰ رکورد اطلاعات پایگاه ملی ثبت پایان‌نامه و رساله در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)

اطلاعات علمی و فنی از جمله عوامل مهم در پیشرفت کشورها به حساب می‌آید. برخلاف گذشته که منابعی چون نفت و دیگر ذخایر طبیعی جز ثروت‌های اصلی ملت‌ها به حساب می‌آمدند، امروزه آنچه که یک کشور را پیشرفته و کشور دیگری را غیرپیشرفته نشان می‌دهد دسترسی درست و استفاده موثر از اطلاعات علمی موجود در پایگاه ملی ثبت پاراسها، موجب افزایش بهره‌وری و کارآیی است. میزان استفاده موثر از اطلاعات و تولید اطلاعات جدید یکی از معیارهای سنجش میزان پیشرفتگی کشورهاست. بدین ترتیب تنها وجود حجم وسیعی از اطلاعات در کنار هم کارساز نیست بلکه این اطلاعات هر چند اندک باید برای دانشمندان، پژوهشگران، دانشجویان و کاربران دیگر قابل استفاده باشد به طوری که همان اطلاعات اندک خود مولد اطلاعات جدید شوند. در سازماندهی اطلاعات، به هر مدرک فراداده و یک یا چند معرف اختصاص می‌یابد که لازم است از استاندارد لازم برخوردار باشند که در نقطه بازایی مدرک در نظام اطلاعاتی از ریزش کاذب یا الودگی اطلاعات جلوگیری شود. سازماندهی و ویرایش فراداده‌هایی که توسط کاربران در سامانه ملی ثبت ارسال می‌گردد بدلیل جلوگیری آلودگی اطلاعات در هنگام بازایی و یا ریزش کاذب اطلاعات دارای اهمیت فراوان است. هدف از این پژوهش بررسی و تحلیل فراداده‌ها و واژگان کلیدی ۱۵۰۰۰ رکورد پایان‌نامه و رساله تحصیلات تکمیلی در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) است تا امکان بازایی و دسترسی به اطلاعات دقیق، صحیح و به موقع فراهم شود. این پژوهش شامل سه گام است. گام اول غربالگری، و انتخاب ۱۵ هزار رکورد اطلاعاتی، گام دوم ۱۵ هزار رکورد منتخب بررسی، ویرایش و اصلاح می‌شود و در گام سوم تحلیل و گزارش نهایی تحلیلی و توصیفی تدوین و ارایه می‌گردد.

طراحی چارچوب تنظیم‌گری پلتفرم‌ها در ایران: با تمرکز بر توسعه ابزارهای سیاستی برای کنشگری سازمان‌های تنظیم‌گر

هدف اصلی این پژوهش، تصویر نظام تنظیم‌گری پلتفرم‌ها در کشور، پیشنهاد ابزارهای سیاستی و رویه‌ها برای پلتفرم‌ها و سپس ارائه چارچوب مداخلاتی سازمان‌های تنظیم‌گر در حوزه پلتفرم‌ها است. برای اجرای این پژوهش، اکوسیستم پلتفرمی شناسایی و تأثیرات آنها بر منافع عمومی مشخص می‌گردد. سپس منطق مداخله، گزینه‌های سیاستی و ابزارهای سیاستی مناسب برای حفظ انواع منافع عمومی ارائه می‌گردد. از این رو این طرح بر اساس چارچوب و روش شناسی تولید شده متناسب با این اهداف، به دسته بندی انواع پلتفرم‌ها، مشخص ساختن ویژگی‌های هر کدام از آن دسته‌ها، شناسایی و تعیین تأثیرات آنها بر منافع عمومی و سپس شناسایی، تولید و انتخاب منطق مداخله، گزینه‌های سیاستی و ابزارهای سیاستی جهت تنظیم آنها خواهد پرداخت. چارچوب معرفی شده در این طرح، ساختار و روشی به سیاست‌گذار پلتفرم‌ها ارایه می‌دهد تا بتواند با هدف حفظ منافع عمومی در حوزه پلتفرم‌ها، به انتخاب منطق مداخله، تدوین سیاست‌ها و طراحی ابزارهای سیاستی مناسب بپردازد.

توسعه سامانه نشریات دسترسی آزاد ایران (دوآجی) با طراحی و پیاده‌سازی خزشگرهای مقاله‌ها و داشبوردهای مدیریتی

پژوهش حاضر با هدف مطالعه، بازطراحی و توسعه نسخه کنونی سامانه نشریه‌های دسترسی آزاد ایران (دوآجی) متعلق به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) انجام می‌گیرد. دوآجی در سال ۱۴۰۲ با هدف ایجاد پایگاهی جامع و

دقیق برای نمایه‌سازی نشریه‌های علمی دسترسی آزاد ایرانی طراحی و پیاده‌سازی شده است. هدف از توسعه این نسخه از سامانه، بهبود نشریه‌های ایرانی برای دریافت نمایه‌های بین‌المللی و افزایش رویت‌پذیری آن‌ها بوده است. این سامانه در حال حاضر در بردارنده اطلاعات تقریباً تمام نشریات علمی ایرانی با دسترسی آزاد (۲۰۱۰ نشریه در سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی) است که توسط ۵۸۸ ناشر منتشر می‌شوند. نکته مهمی که در مورد نشریات نمایه شده در این پایگاه وجود دارد این است که این فهرست تقریباً در بردارنده تمام نشریات علمی ایرانی است. این مهم بدین معنی است که جز مواردی انگشت‌شمار، سایر نشریات علمی ایرانی به صورت دسترسی آزاد منتشر می‌شوند. این مساله در حالی است که تاکنون سامانه‌ای جامع و کارا برای نمایه مقالات منتشر شده در این نشریات و ارائه رایگان آن‌ها به پژوهشگران ارائه نشده است. این مهم در کنار عدم اطلاع پژوهشگران (به ویژه دانشجویان) از امکان دسترسی رایگان به تمام متن مقالات هر نشریه در پایگاه وب آن نشریه، منجر به ایجاد سامانه‌هایی مانند مگیران، نورمگز، سیولیکا و غیره شده که مقالات با دسترسی آزاد را از طریق پرداخت حق اشتراک در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهند. با توجه به چالش‌های بیان شده، پژوهش حاضر به دنبال توسعه سامانه دواچی با هدف اصلی نمایه و اشاعه رایگان مقالات منتشر شده در نشریات علمی ایرانی است. بدین منظور، و با توجه به تنوع موجود در نرم‌افزارهای مدیریت نشریات علمی موجود در کشور، در این پژوهش خزشگرهای مورد نیاز برای جمع‌آوری مقالات فارسی منتشر شده در سطح فراداده و فایل تمام‌متن طراحی شده و با بازطراحی و توسعه دواچی، امکان دسترسی یکپارچه به مقالات فارسی منتشر شده در نشریات نمایه شده در دواچی در اختیار پژوهشگران قرار خواهد گرفت. همچنین، علاوه بر نمایه و اشاعه مقالات، دیگر نیازهای مشخص شده بر اساس این تغییر یا با توجه به زمان سپری شده از راه‌اندازی سامانه دواچی شامل پشتیبانی از زبان انگلیسی در سامانه، اتصال به سامانه احراز هویت یکپارچه ایرانداک و توسعه داشبورد و گزارش‌ساز مدیریتی سامانه در این پژوهش بررسی و برطرف خواهد شد.

ارزیابی کیفیت فراداده پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی در پایگاه گنج

پایگاه اطلاعاتی گنج، از زمره پایگاه‌های معتبر علمی در سطح کشور است که با هدف مدیریت منابع اطلاعاتی علمی و به ویژه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی (پارسا) طراحی و راه‌اندازی شده است. در حال حاضر چالش‌ها، مشکلات و نیز نگرانی‌هایی درباره کیفیت فراداده‌های این پایگاه مهم علمی وجود دارد که شایسته توجه و عنایت بیشتر به منظور ارتقا جایگاه تخصصی و آکادمیک آن است. فراداده‌ها در نقش داده‌های توصیفی شناخته می‌شوند که هدف آن‌ها، شناسایی، دسترسی‌پذیری و برقراری ارتباط با منابع اطلاعاتی موجود در پایگاه داده است. چنانچه کیفیت فراداده‌ها در سطح مطلوب نباشد، امکان بروز برخی مشکلات در بازیابی و دسترسی به اطلاعات وجود داشته که می‌تواند سبب پایین آمدن میزان رضایت کاربران شود. علاوه بر آن، این عامل ارتباط مستقیمی با چالش‌های مهم در مدیریت اطلاعات دارد. ناقص و نادرستی اطلاعات و عدم برقراری پیوند مناسب میان فراداده‌ها با منابع اطلاعاتی می‌تواند بر استفاده موثر کاربران در بهره‌گیری از منابع علمی اثرگذار باشد. لذا توجه به ساختار مهم کیفیت فراداده دارای اهمیت بالایی است. از زمره مزایای ارزیابی فراداده می‌توان به این موارد اشاره کرد: بهبود دسترسی به اطلاعات، افزایش دقت و صحت اطلاعات، تسهیل بهره‌گیری از داده‌ها، افزایش بهره‌وری، توسعه وضعیت حفاظت و نگهداری اطلاعات، همکاری بهتر و اشتراک‌گذاری مناسب اطلاعات، افزایش اعتبار پژوهش‌ها، و

پاسخگویی دقیق به نیازهای کاربران. هدف اصلی پژوهش نیز عبارت است از شناسایی، ارزیابی و تحلیل مشکلات و چالش‌های مرتبط با کیفیت فراداده‌ها و ارائه راهکارهای مناسب برای بهبود آن‌ها تا میزان دسترسی به اطلاعات علمی افزایش یابد. روش پژوهش رویکرد نظام‌مند برای تحلیل و بررسی کیفیت فراداده‌ها در پایگاه گنج است. برای این کار نمونه‌ای هدفمند و متناسب با حجم اطلاعات انتخاب شده و مولفه‌های کیفیت فراداده بر روی آن‌ها مورد مطالعه قرار می‌گیرد. همچنین با بهره‌گیری از روش‌های آماری، تحلیل نهایی انجام گرفته و به ارائه الگوی مناسب کیفیت فراداده منجر خواهد شد. پژوهش در یک گام و به مدت شش ماه به انجام می‌رسد.

طراحی سیستم پیشنهاددهنده محتوا محور توضیح‌پذیر برای پیشنهاد مستندات علمی به زبان فارسی در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

با بزرگ‌تر و پیچیده‌تر شدن سیستم‌های هوش مصنوعی نیاز طراحان و توسعه‌دهندگان این سیستم‌ها به شفافیت سیستم‌ها و تصمیمات اتخاذ شده توسط آنها افزایش یافته و برای پاسخ به این نیاز، مفهوم هوش مصنوعی توضیح‌پذیر یا explainable (XAI) از سال ۲۰۱۶ به صورت جدی مطرح شده است. برای دستیابی به XAI دو رویکرد کلان وجود دارد: بازگشت به مدل‌های ساده‌تر و قابل فهم‌تر و یا بکارگیری سیستم‌های توضیح‌پذیر. در رویکرد نخست، از مدل‌های ساده‌تر با کارایی کمتر نظیر درخت تصمیم استفاده می‌شود و در مقابل در رویکرد دوم، سیستم‌هایی توسعه می‌یابند که توضیح‌پذیر باشند. با کمک چنین سیستمی کاربر می‌تواند تقاضای توضیح کند؛ رفتار سیستم را درک و پیش‌بینی نماید؛ و در نهایت اعتماد او به نتایج افزایش می‌یابد. سیستم‌های پیشنهاددهنده، به دلیل تعامل و ارتباط مستقیم با کاربر، از سیستم‌های هوشمندی هستند که از مزایای پیاده‌سازی سیستم‌های توضیح‌پذیر بهره بسیار خواهند برد. براین مبنا، طرح پژوهشی حاضر با عنوان «طراحی سیستم پیشنهاددهنده محتوا محور توضیح‌پذیر برای پیشنهاد مستندات علمی به زبان فارسی در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)» پیشنهاد می‌شود. براین اساس ابتدا که با کمک آن سیستم پیشنهاددهنده محتوا محور ارائه شده در طرح (زرین‌بال، مجبی، ۱۴۰۲) توضیح‌پذیر شود. به بیانی دیگر، در این طرح ابتدا رویکردهای طراحی سیستم‌های هوشمند توضیح‌پذیر موجود در ادبیات بررسی شده و سپس مدلی برای توضیح چرایی پیشنهادهای ارائه شده به کاربر در سیستم پیشنهاددهنده محتوا محور پایگاه گنج تدوین شده و توسعه می‌یابد. توسعه این سیستم در قالب زبان برنامه‌نویسی Python بوده و از دو مجموعه داده با بیش از ۳۴ هزار داده استفاده خواهد شد. نتایج مدل نیز در دو سطح انسانی و عملکردی ارزیابی می‌شود.

امکان‌سنجی و استقرار سامانه فهرستگان کتابخانه‌های دانشگاهی

با تحول و دگرگونی دیجیتالی، و به پیروی از آنها ایجاد محیط‌ها و رسانه‌های اطلاعاتی با قابلیت‌های منحصر به فرد نسبت به محیط و رسانه‌های فیزیکی، نیازهای اطلاعاتی و انتظارات جامعه کاربران از سیستم‌های اطلاعاتی افزایش یافته است. در همین راستا نسل جدید سیستم‌های نرم‌افزاری مورد استفاده در مراکز اطلاعاتی، کتابخانه‌ها، آرشیوها، و به منظور حداکثر بهره‌وری از قابلیت‌ها و ویژگی‌های محیط و رسانه‌های اطلاعاتی نوین با هدف مدیریت بهینه اشیای محتوایی (فیزیکی و الکترونیکی)، حذف یا کاهش محدودیت‌های زمانی و مکانی دسترسی به منابع دانش، کشف و بازنمود دانش، و گسترش خدمات متنوع در بستر ابزارهای ارتباطی جدید ارائه می‌گردد.

در این بین با اهتمام به مستقل و جزیره‌ای بودن کتابخانه‌های دانشگاهی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به علت استفاده از نرم‌افزارهای مختلف مدیریت کتابخانه، امکان اشتراک منابع وجود نداشته و دانشجویان و پژوهشگران دانشگاهی از منابع موجود در دیگر دانشگاه‌ها بی‌اطلاع و بی‌بهره هستند. در این راستا، توسعه فهرستگان جامع منابع علمی دانشگاهی در دستور کار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) قرار گرفته است.

پژوهش حاضر در راستای حل مسئله فوق، سامانه KDR و مازول فهرستگان آن در بستر سخت‌افزار ایرنداک را استقرار داده و به طراحی و توسعه پروفایل کاربردی اختصاصی ایرنداک می‌پردازد.

طراحی روش ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات مبتنی بر مفهوم ارث‌بری

یکی از کارکردهای مهم مدیریت فناوری اطلاعات، مدیریت مخاطره (ریسک) است که هدف آن ایجاد محیطی امن برای کسب و کارهای الکترونیکی است. سازمان‌ها برای کاهش مخاطرات امنیت اطلاعات از استانداردها و روش‌های مختلف ارزیابی مخاطره استفاده می‌کنند. این روش‌ها به شناسایی، تحلیل و کاهش مخاطرات کمک می‌کنند. یکی از چالش‌های اصلی در این زمینه، عدم ثابت بودن مقادیر مولفه‌های ارزیابی ریسک، مانند ارزش دارایی‌ها و تهدیدات است. این مقادیر به عوامل متغیر مانند فرآیندها و نوع مشتری بستگی دارند، که به این مفهوم "ارث‌بری" گفته می‌شود. پژوهش‌های موجود به این چالش پرداخته‌اند، اما روش نظام‌مندی برای محاسبه و ارزیابی ریسک بر اساس ارث‌بری وجود ندارد. بنابراین، مسأله اصلی این پژوهش، طراحی یک روش ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات مبتنی بر مفهوم ارث‌بری است تا به بهبود فرآیند مدیریت ریسک در سازمان‌ها کمک کند. بدین منظور در گام نخست بر پایه مطالعه کتابخانه‌ای و یکی از روش‌های اجماع، روش پیشنهادی روش ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات مبتنی بر مفهوم ارث‌بری ارائه می‌شود. در گام دوم نیز اعتباریابی این روش بر پایه بکارگیری آن در یک نمونه موردی در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات (ایرنداک) انجام خواهد شد.

بهبودسازی یک الگوریتم نویسه‌خوان نوری برای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی

تبدیل تصویر اسکن شده و یا چاپ شده از یک متن به متن قابل ویرایش توسط کامپیوتر را تشخیص کاراکتر نوری (OCR) یا نویسه‌خوانی نوری می‌گویند. نویسه‌خوانی نوری از موضوعات چالشی در پردازش تصویر و یکی از موضوعات پرکاربرد در کتابخانه‌های دیجیتال است. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) یک کتابخانه دیجیتال است که حاوی اسناد علمی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌های کشور است. در مواردی فایل‌های ارسال شده به گنج به صورت پی‌دی‌اف است و موتور جستجو گنج به متن این فایل‌ها دسترسی ندارد. برای این منظور کتابخانه گنج نیاز است که به یک سیستم OCR مجهز باشد که فایل‌های پی‌دی‌اف را به متن قابل ویرایش تبدیل کند. نویسه‌خوانی نوری در تشخیص و استخراج متن‌های انگلیسی پیشرفت زیادی کرده است و الگوریتم‌ها و روش‌های متنوعی معرفی شده‌اند. کلمات فارسی به صورت پیوسته و شکسته نوشته می‌شود و روش‌هایی که منجر به تقسیم‌بندی و تشخیص حروف در زبان انگلیسی می‌شود در تشخیص حروف فارسی کاربرد ندارند. در این تحقیق ابزارها و روش‌های OCR بررسی می‌شود، سپس روش‌هایی که قابلیت استفاده در زبان فارسی را دارند، مورد

ارزیابی قرار می‌دهیم و یک روش برای تبدیل متن پی‌دی‌اف اسناد گنج به متن قابل ویرایش بهینه‌سازی می‌شود. روش معرفی شده بر روی نمونه آزمایشی داده‌های گنج آزمایش می‌شود.

توسعه سامانه فهرستگان کتابخانه‌های دانشگاهی

با ظهور رسانه‌ها و محیط‌های اطلاعاتی جدید، سازمان‌ها و موسسات علمی به انتشار بروندهای علمی و داده‌های پژوهشی خود در این فضاها روی آورده‌اند. این اقدام محدودیت‌های مکانی و زمانی را برطرف کرده و پژوهشگران را قادر می‌سازد تا بدون نیاز به حضور فیزیکی در کتابخانه‌ها، و از طریق سامانه‌های دیجیتال به حجم گسترده‌ای از منابع علمی دسترسی پیدا کنند. اما انتشار پراکنده داده‌ها در سامانه‌های مستقل، چالش‌هایی ایجاد کرده است. پژوهشگران باید به‌طور جداگانه به هر سامانه مراجعه کرده و داده‌ها را جستجو کنند، که این امر باعث اتلاف زمان و انرژی و عدم آگاهی از برخی منابع می‌شود. افزون بر این، عدم پیوند و تعامل بین داده‌های پژوهشی موجود در سامانه‌های مختلف، مانع از ایجاد شبکه معنایی میان این داده‌ها می‌شود و سامانه‌ها را به ارائه صرف اطلاعات محدود می‌سازد، در حالی که دانش واقعی در تعامل و پیوند میان داده‌ها است.

در این راستا، و با توجه به نقش مهم کتابخانه‌های دانشگاهی در دستیابی به منابع علمی و پژوهشی در بهبود کیفیت آموزش و پژوهش، وجود یک سامانه یک‌پارچه و جامع به محتواهای علمی و پژوهشی کتابخانه‌های دانشگاهی ایران ضروری به نظر می‌رسد. ایجاد فهرستگان کتابخانه‌های دانشگاهی می‌تواند به کاربران کمک کند تا به راحتی از منابع علمی در دسترس آگاه شده و از خدمات مختلف کتابخانه‌ها بهره‌مند شوند. ضرورت ایجاد فهرستگان کتابخانه‌ها از چند جنبه حائز اهمیت است:

دسترسی آسان‌تر به منابع: کاربران می‌توانند به منابع و خدمات مختلف کتابخانه‌ها در دانشگاه‌های مختلف دسترسی پیدا کنند. ارتقای همکاری‌های بین کتابخانه‌ای: کتابخانه‌ها با آگاهی از منابع یکدیگر، می‌توانند در تأمین و تبادل منابع همکاری کنند. بهینه‌سازی و بهره‌وری: این سامانه امکان شناسایی و استفاده بهینه از منابع کتابخانه‌ای را فراهم کرده و هزینه کارهای تکراری و موازی از جمله سازماندهی و پردازش اشیای محتوایی و دشواری ارائه خدمات تحویل مدرک را کاهش می‌دهد.

پشتیبانی از پژوهش‌ها: پژوهشگران با دسترسی به منابع بیشتر، کیفیت پژوهش‌های خود را افزایش خواهند داد. فهرستگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یک دروازه اطلاعاتی است که توسط پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) و با حمایت دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایجاد شده و بر آن است که با توسعه سامانه مذکور، گام‌های موثری در راستای مدیریت و دسترس‌پذیری داده‌های پژوهشی کشور و تأمین نیازهای اطلاعاتی پژوهشگران داخلی بردارد.

طراحی محصولات مبتنی بر هوش مصنوعی برای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

در این پژوهش با کمک یک گروه کانونی، دربردارنده متخصصان موضوعی و مدیران ایراندک، مهم‌ترین محصولاتی که ایراندک می‌تواند مبتنی بر هوش مصنوعی ارائه کند، مشخص خواهند شد. ورودی این گروه کانونی یافته‌های گام نخست پژوهش خواهد بود که فهرستی از محصولات گوناگون در آن به دست آمده است. سرانجام، محصولات پیشنهادی در قالب شناسنامه‌هایی شامل فهرست نیازمندی‌های فنی، تخمینی از منابع مالی مورد نیاز، زمان‌بندی احتمالی توسعه، و فرایندهای لازم برای راه‌اندازی این محصولات در پژوهشگاه گزارش خواهند شد.

یافته‌های این دو پژوهش می‌تواند دید روشنی به سیاست‌گذاران و مدیران ایرانداک دهد که اگر تمایل به بهره‌برداری از هوش مصنوعی و فناوری‌های آن برای ارائه خدمات و دستیابی به مأموریت‌های سازمان دارند، چگونه و به چه شکل باید عمل کنند و چالش‌ها، تهدیدها، فرصت‌ها، و موانع این بهره‌برداری چیست.

شناسایی و تدوین اصول و رهنمودهای اخلاقی برای مواجهه با چالش‌های اخلاقی در هوش مصنوعی

با گسترش و استفاده فراگیر از کامپیوتر و افزایش قدرت محاسباتی در ماشین‌های محاسبه‌گر، دهه ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۰ را می‌توان سرآغاز «عصر طلایی هوش مصنوعی» تلقی کرد. از این رو، دولت‌ها و شرکت‌های خصوصی بزرگ سرمایه‌گذاری‌های کلانی را صرف تحقیقات نظری و کاربردی در زمینه هوش مصنوعی کردند. اما با گذر زمان، برخی دانشمندان استفاده از سیستم‌های خودمختار هوشمند و فراگیری استفاده از آن را تهدیدی جدی برای جامعه بشریت معرفی کردند. در ابتدا، خطرهایی نظیر اشتغال ربات‌ها به جای انسان‌ها، قدرتمند شدن قدرت‌های جهانی، به مخاطره افتادن ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی با جانشینی سیستم‌های هوشمند به جای انسان‌ها و مواردی دیگر مطرح شدند. اما به مرور، طوفان احساسات افراطی و تفریطی درباره توسعه هوش مصنوعی و پیدایش چالش‌های اخلاقی اغراق‌آمیز فرو نشست، و نگاهی واقع‌بینانه و مستدل به توانایی‌ها و محدودیت‌های هوش مصنوعی آشکار گردید. امروزه این نگاه معتدل در قامت حوزه‌ای مطالعاتی، مسائل و چالش‌های اخلاقی مرتبط با هوش مصنوعی را از منظر اخلاق تکنولوژی صورت‌بندی می‌کند، آن‌ها را تحلیل و تبیین می‌نماید، و سرانجام به معرفی و تدوین رهنمودهایی اخلاقی برای توسعه هوش مصنوعی می‌پردازد (عبدخدایی، و همکاران ۱۴۰۰، ۱۵-۱۶). هدف از این طرح پژوهشی شناسایی و تدوین اصول و رهنمودهای اخلاق هوش مصنوعی است. دانش‌افزایی این طرح پژوهشی در گردآوری موضوعات و مسائل اخلاقی، تدوین اصول اخلاقی منسجم، و در نهایت مقوله‌بندی و پیشنهاد کدها و رهنمودهای اخلاقی در حوزه اخلاق هوش مصنوعی ذیل ذینفعا متعددی هم‌چون کاربران، طراحان، سیاست‌گزاران و دیگر کنشگران در این قلمرو است. برای دستیابی به این هدف، در چارچوب مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی منابع متنوع، اسناد و دستورالعمل‌های بین‌المللی مرتبط با چالش‌های اخلاقی مطرح در هوش مصنوعی شناسایی و معرفی می‌شود. سپس، این اسناد و دستورالعمل‌ها با دو معیار روزآمد بودن و معتبر بودن سازمان‌های متولی گردآوری و مبتنی بر روش پژوهش‌های اسنادی بررسی و تحلیل می‌شود. و در پایان، اصول و رهنمودهایی اخلاقی برای مواجهه با چالش‌های اخلاقی هوش مصنوعی تدوین و معرفی می‌گردد.

شناسایی و پیشنهاد چارچوبی برای مدیریت و اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی در موسسه‌های آموزشی و پژوهشی در ایران

هدف علم آزاد دسترسی به داده‌ها و اطلاعات همه مراحل یک پژوهش علمی است تا همه بتوانند از روند یک پژوهش اطلاع داشته باشند و آن را دنبال کنند (رجبعلی بگلو و آخیشیک ۱۳۹۷). در فرایند علم آزاد، دسترسی‌پذیری و اشاعه پژوهش‌های علمی (شامل انتشارات، داده‌ها، نمونه‌های فیزیکی و نرم‌افزاری) در همه سطوح جامعه (از جمله پژوهشگران و دانشمندان) امکان‌پذیر است. مفهوم علم آزاد دربردارنده شش اصل منابع آموزشی آزاد، دسترسی آزاد، مقالات داوری شده آزاد، روش‌شناسی آزاد، منابع آزاد و داده‌های آزاد است. (Woelfe, Oliario and Todd, 2001) از دیگر مزایای باز یا آزاد بودن علم این است که فرایند انجام پژوهش به سرعت پیش می‌رود، پژوهشگران همکاران خود را شناسایی می‌کنند و به صورت خودکار

به توسعه انتشار در وب جهانی یاری می‌رساند. این فرایند به افزایش دانش که از طریق فعالیت جمعی حاصل می‌شود کمک می‌کند و به این ترتیب، دسترسی به اهداف علمی سریع‌تر اتفاق می‌افتد. (Woelfe, Olliaro and Todd, 2001) در علم آزاد دسترسی همگانی پژوهشگران به همه محتوای تولیدی از پژوهش‌ها اهمیت دارد که از طریق به اشتراک گذاری این داده‌ها امکان‌پذیر می‌شود. اشتراک گذاری داده‌های پژوهشی باعث شتاب گرفتن فعالیت‌های پژوهشی و پیشرفت علمی می‌شود و برای ذینفعان مزایای گوناگونی دارد. وقتی پژوهشگران به داده‌های بیشتری دسترسی داشته باشند می‌توانند تحلیل‌های متفاوت و موثرتری در مقیاس کلان انجام دهند. افزون بر این، به اشتراک گذاری داده‌ها، به ساده‌تر شدن پژوهش‌های آینده، انتقال سریع‌تر یافته‌های پژوهش، بهبود بازتولید علمی، شفافیت پژوهش‌ها، افزایش مشارکت و انجام پژوهش‌های میان رشته‌ای و آموزش پژوهشگران و دانشجویان تازه‌کار یاری می‌کند (وزیری و همکاران، ۱۳۹۶).

هسته اصلی فرایند علم آزاد، دسترسی آزاد به داده‌های پژوهشی است. داده‌های پژوهشی قلب فرایند پژوهش را تشکیل می‌دهند و گردآوری داده‌ها زمان و هزینه زیادی را نیز طلب می‌کند. در صورتی که امکان دسترسی به این داده‌ها فراهم شود، می‌توان از مزایای حاصل از آنها نیز به صورت مناسب استفاده کرد. اهمیت داده‌های پژوهشی را می‌توان در چارچوب علم آزاد نیز در نظر گرفت. از جمله ویژگی‌های علم آزاد را می‌توان در دسترس قرار گرفتن یافته‌ها، ابزارها و برون‌دادهای پژوهش دانست که به ساخت و شکل‌گیری دانش آینده کمک کند. به بیان دیگر، پیشرفت دانش مستلزم دستیابی به محتوای تولیدی دانشمندان و پژوهشگران پیشین و مشارکت در بر ساخت عمومی دانش است. (Chan & costa, 2005)

با وجود مزایای متعددی که اشتراک گذاری داده‌های پژوهشی برای پژوهشگران دارد، برخی از پژوهشگران به دلایل گوناگون از انجام آن خودداری می‌کنند و یا منفعلی عمل نمی‌کنند و در فعالیت‌های مربوط به اشتراک گذاری آنها مشارکت چندانی ندارند. نتایج برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد سیاست سازمان‌ها در راستای اشتراک گذاری داده‌های پژوهشی نامناسب بوده و همچنین نیازمندی‌های دسترسی و به اشتراک گذاری این داده‌ها نگرانی‌های را برای جامعه علمی ایجاد کرده است. از جمله این نگرانی‌ها را می‌توان به مواردی نظیر سوء تفسیر و سوء استفاده از داده‌ها، بهره‌گیری از داده‌ها با اهدافی متفاوت از نظر نویسندگان و گردآورندگان، نیاز به انتشار قبل از دسترس‌پذیری، هزینه‌بر بودن آماده‌سازی، محدود بودن دسترسی به داده‌های پژوهش‌های مورد حمایت صنعت، نبود داده‌ها، نیاز به تلاش زیاد برای استخراج اطلاعات از آنها، فقدان حمایت مالی مناسب، از دست دادن یا کاهش فرصت نشر و ارائه فرصت انتشار بیشتر توسط سایر پژوهشگران، ترس از سوء استفاده قرار گرفتن، فقدان پاداش حرفه‌ای، کمبود استانداردها و زیرساخت‌های داده‌ای، و وجود برخی محدودیت‌های اخلاقی و قانونی اشاره کرد (وزیری و همکاران ۱۳۹۶).

یکی از بسترها و حوزه‌هایی که در آن علم آزاد مورد توجه تصمیم‌گیران، سیاست‌گذاران علم و فناوری و متخصصان قرار گرفته دسترسی آزاد به داده‌های پژوهشی حوزه علم و فناوری کشور است که تلاش‌هایی در این زمینه در ایران انجام گرفته است. برای نمونه، شورای عالی فضای مجازی در سندی غیر قابل انتشار «نظام ملی ساماندهی مجموعه داده‌های مورد نیاز علم و پژوهش کشور» را مورد توجه قرار داده است. در این سند، یک کارگروه ملی مسئول سیاست گذاری، هدایت، و نظارت بر توسعه مجموعه داده‌های پژوهشی در نظر گرفته شده که افزون بر شناسایی محورهای پژوهشی و نهادهای متولی مجموعه داده‌های پژوهشی و تعیین برنامه‌های اجرایی آنها و نظارت و ارزیابی نهادهای متولی مجموعه داده‌های پژوهشی با هدف حفاظت از کمیت و کیفیت مجموعه داده‌ها، شناسایی اصول و شیوه‌های بهره‌برداری از مجموعه داده‌های پژوهشی برای همه

دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) در نظر گرفته شده است. برای نمونه، در بند ۴-۵ و ۶-۳ این نظام‌نامه، «تدوین راهبردهای توسعه و بهره‌برداری از مجموعه داده‌های پژوهشی ذیل دانشگاه‌ها و مراکز علمی و تحقیقاتی کشور» و «تثویق اساتید و دانشگاهیان به تاسیس شرکت‌های دانش‌بنیان ارائه‌کننده خدمات داده در پارک‌های علم و فناوری در راستای نظام ملی مجموعه داده‌های پژوهشی» آمده است. همچنین، مصوبه دیگری از این شورا مبنی بر «ایجاد سامانه ملی و جامع داده‌ها» در تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۹ در سامانه مرکز پژوهش‌های مجلس منتشر شده که این شورا به راه‌اندازی «سامانه ملی سنجش و پایش داده‌ای فضای مجازی» موظف شده است.

از سوی دیگر ایرانداک که متولی اصلی دسترسی آزاد به منابع اطلاعاتی از جمله تمام‌متن پارسی کشور و طرح‌های پژوهشی همین سازمان است، برنامه‌ای مشخص و منتشر شده برای مدیریت و اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی خود ندارد. همچنین، با وجود این که ایرانداک بازوی اجرایی وزارت عتف برای امور فناورانه و پژوهشی به شمار می‌آید و نماینده وزارت علوم از سوی ایرانداک برای تصویب نظام‌نامه یاد شده [۳] حاضر بوده است و با وجود تلاش‌هایی که ایرانداک در راستای فراهم‌سازی زیرساخت فنی، پژوهشی، مدیریتی، حقوقی و اخلاقی، و قانونی برای پارسی انجام داده، به نظر می‌رسد خلا نپرداختن به علم آزاد در فعالیت‌های انجام شده چشم می‌خورد و تلاش مهم، قابل توجه و شایسته‌ای در حوزه اجرای علم آزاد در ایرانداک انجام نشده است. همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی پارسی، همچون سایر داده‌های پژوهشی مزایای گوناگونی برای ذی‌نفعان گوناگون در پی دارد. این کار می‌تواند از طریق ضمیمه کردن مجموعه این داده‌ها به گزارش‌های پارسی اجرایی شود (رجبعلی بگلو و آخشیکی ۱۳۹۷).

با توجه به گوناگونی موسسه‌های آموزشی و پژوهشی، تمایز میان فرآیندها و زیرساخت‌های مورد نیاز برای پیاده‌سازی موفق آن و نقش ایرانداک در وزارت عتف در زمینه دسترسی آزاد به منابع اطلاعاتی (از جمله پارسی) پیش‌بینی می‌شود شناسایی نیازمندی‌های اجرایی (زیرساختی، فنی، اقتصادی و غیره)، مدیریتی (فرهنگی، تخصصی و غیره)، و غیره در این زمینه بسته به بافت آموزشی و پژوهشی این موسسه‌ها تفاوت پیدا می‌کند. بنابراین، با توجه به لزوم انجام مطالعه موردی برای شناسایی چارچوب مدیریت و اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی برای یک پژوهشگاه و یک دانشگاه، انتخاب پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) و دانشگاه تربیت مدرس به‌عنوان نمونه برگزیده و مناسب، سودمند و دست‌یافتنی‌تر خواهد بود. از این رو، هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی چارچوبی برای مدیریت و اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی در موسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور خواهد بود. در این پژوهش تلاش خواهد شد داده‌های تولیدشده در فرآیند پژوهش در این دو موسسه شناسایی شود و با مصاحبه با برخی از پژوهشگران و مدیران این دو مؤسسه، نیازمندی‌های اجرایی، سیاستی، مدیریتی، فرهنگی، اخلاقی، و غیره در این دو موسسه شناسایی شود. گفتنی است شناسایی چارچوب‌های بین‌المللی و ملی نیز طبیعتاً جزو فعالیت‌هایی است که در بخش نظری و پیش از مطالعه موردی انجام خواهد شد. این پژوهش تا مرحله شناسایی زیرساخت فنی و نرم‌افزاری مناسب یا پیشنهادی برای موسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور پیش خواهد رفت و بحث پیاده‌سازی فرآیند مدیریت و اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی در این پژوهش دنبال نخواهد شد. چارچوب تدوین شده در برگزیده سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها، رویه‌ها، برنامه‌ها، و شیوه‌نامه‌های پیشنهادی برای مدیریت و به اشتراک‌گذاری داده‌های پژوهشی در موسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور خواهد بود.

طراحی و توسعه چارچوب مدل سازی مشارکتی الکترونیکی با استفاده از نمودارهای حلقه علی

سیاست گذاران در دنیای امروز برای مواجهه با چالش های پیچیده اجتماعی- فنی نیاز دارند تا از رویکردهای نوآورانه و جامع تری استفاده کنند. این چالش ها دنیای امروز که به طور هم زمان حوزه های مختلف علمی را در بر می گیرند، نیازمند راه حل هایی هستند که از پدانش میان رشته ای و میان بخشی بهره ببرند. در این راستا، پذیرش رویکردهای نوین که بتوانند پیچیدگی های سیستم های اجتماعی و فنی را با دقت بیشتری تحلیل و درک کنند، اهمیت بسیاری دارد. یکی از ابزارهای کلیدی در این زمینه، مدل سازی مشارکتی است. این روش بستری را فراهم می کند که در آن ذینفعان مختلف با پیش زمینه ها، رشته های علمی و دیدگاه های متنوع بتوانند به طور موثر با یکدیگر برای فهم بهتر سیستم ها و چالش ها همکاری کنند. مدل سازی مشارکتی درک جمعی از سیستم را تقویت می کند، و با ایجاد شفافیت در فرآیندها و پیامدهای مداخلات، امکان شناسایی تاثیرات بالقوه بر چالشها را فراهم می آورد. با گسترش اینترنت امکان مشارکت گروه های مختلف در مدل سازی مشارکتی و فرایند طراحی سیاست به صورت بالقوه فراهم است، اما در حال حاضر مدل سازی مشارکتی به صورت سنتی با حضور جمع معدودی از کارشناسان و ذینفعان انجام می گیرد. با وجود مزایای فراوان، فرآیند سنتی مدل سازی مشارکتی اغلب با محدودیت های مواجهه است. به عنوان مثال کاهش مشارکت ذینفعان به دلیل موانع جغرافیایی و چالش همکاری در زمان بحران ها که امکان برگزاری جلسات حضوری وجود ندارد. هدف این پژوهش طراحی و توسعه چارچوبی برای مدل سازی مشارکتی الکترونیکی (e-participatory modeling) با استفاده از نمودارهای حلقه علی می باشد که هدف آن تسهیل فرآیند یادگیری، هم آفرینی دانش و تقویت تعاملات میان ذینفعان در تحلیل سیستم های اجتماعی- فنی است. بررسی ادبیات مدل سازی مشارکتی نشان می دهد چارچوبی برای مدل سازی مشارکتی با استفاده از حلقه های علی توسعه داده نشده است. برای دستیابی به این هدف از روش پژوهش علم طراحی استفاده خواهد شد. برای ارزیابی چارچوب توسعه داده شده، دو مطالعه موردی انجام خواهد شد و نتایج آن برای بهبود چارچوب توسعه داده شده مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

مبانی و آثار حقوقی اعمال حق عدول (اصلاح) در اثر ادبی (مطالعه تطبیقی)

در میان حقوقی که دارنده حقوق مالکیت فکری دارد، یکی نیز حق عدول (اصلاح) اثر است. این حق با تعابیر دیگری همچون «حق رجوع»، «حق اصلاح»، «حق استرداد»، یا «حق پشیمانی یا بازستانی» نیز بیان شده است. به موجب این حق، پدیدآور «می تواند اثر خود را پس از واگذاری حق بهره برداری از آن و حتی پس از انتشار، پس بگیرد یا اصلاح کند». علت پیش بینی این حق، بروز اشتباهات اساسی در تدوین یک اثر یا دگرگونی عمیق در اندیشه های پدیدآور است که موجب شکاف میان او و اثرش می گردد و امکان دارد اعتبار و حیث او را از جهات مختلف مخدوش سازد. «البته گفتنی است که در پژوهش حاضر، هم چنان که از عنوان آن بر می آید، منظور از «اثر»، «اثر ادبی» است؛ یعنی نوشته، کتاب، رساله، پایان نامه، طرح پژوهشی مکتوب یا هر آنچه در حوزه حقوق مالکیت فکری، در شاخه مالکیت ادبی به عنوان «مال ادبی» مورد بررسی قرار می گیرد، نه در ذیل مال هنری یا مال صنعتی». «حق عدول یا اصلاح، همانند حق افشای اثر، یکی از مستثنیات اصل لزوم قراردادها تلقی شده است تا از این طریق، و سواهای پدیدآورنده مورد احترام واقع شود. «این حق در حقوق ایران صریحا به رسمیت شناخته نشده و «کنوانسیون برن حاوی هیچ حکمی در این خصوص نیست و به تبع آن، مقررات موافقتنامه تریپس ۱۹۹۴ و معاهده واپو راجع به حق مؤلف ۱۹۹۶ هم حق عدول یا اصلاح اثر را به رسمیت نشناخته اند»، بلکه فقط به شخص پدیدآور تعلق دارد و با در گذشت او از میان می رود.

در پژوهش پیشنهادی کنونی، کوشش می‌شود با توجه به مبانی حقوق پذیرفته شده در حقوق مالکیت ادبی ایران و اصول تفسیری مورد قبول، از طریق مطالعه تطبیقی، مستندات وجود این حق در حقوق مالکیت فکری ایران تبیین گردد و از این راه، خلا موجود در حقوق مالکیت ادبی ایران برطرف شود. از این رو، به اتکای روش اسنادی (کتابخانه‌ای)، ضمن بررسی قوانین و مقررات مرتبط در حقوق ایران و همچنین حقوق فرانسه، به کمک روش تحلیلی - توصیفی، مبانی فکری این حق استخراج و ادله وجود آن در حقوق مالکیت ادبی ایران تبیین می‌شود و عندالاقضاء پیشنهادهای تقنینی نیز در این باره مطرح خواهد گردید. اهداف اصلی پژوهش عبارتند از: (۱) اثبات وجود این حق عدول (اصلاح) در حقوق مالکیت ادبی ایران بر پایه مطالعه تطبیقی، (۲) تبیین خلاءهای قانونی در حقوق مالکیت فکری ایران در باب حقوق پدیدآوران آثار ادبی. در کنار این ۲ هدف اصلی، (۱) کمک به ایجاد مبانی و مستندات حقوقی متقن برای آرای قضایی در حوزه مالکیت ادبی، و (۲) گسترش ادبیات حقوقی تطبیقی مرتبط با مالکیت فکری از اهداف غیر اصلی اجرای این پژوهش است.

فرضیه اصلی پژوهش عبارت است از این که حق عدول (اصلاح) اثر در حقوق ایران نیز جزو حقوق قانونی صاحب اثر است و پرسش‌های عمده عبارتند از: (۱) آیا حق عدول (اصلاح) اثر در حقوق مالکیت فکری سایر کشورها به رسمیت شناخته شده است؟ (۲) آیا این حق در اسناد جهانی مربوط نیز وارد شده است؟ (۳) نظام حقوق مالکیت فکری ایران، با نظام‌های دیگر حقوقی در این حوزه و اسناد جهانی مربوط هم‌داستان است یا خیر؟

مطالعه، طراحی و توسعه پایگاه وب پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

نسخه کنونی پایگاه وب پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶، بر اساس نیازهای آن زمان سازمان و با کمک فناوری‌های آن روز وب در پلتفرم دروپال ۷ طراحی شده است. در سال‌های اخیر، به دلیل به روز نبودن فناوری‌های مورد استفاده و عدم پشتیبانی پلتفرم دروپال ۷ از این فناوری‌های جدید، انجام بسیاری از تغییرات مورد نیاز در پایگاه وب ایرانداک میسر نبوده است. مساله مهم‌تری نیز در حال حاضر ایجاد شده و آن پایان چرخه حیات دروپال ۷ در تاریخ ۱۶ دی‌ماه ۱۴۰۳ است. پایان یافتن چرخه حیات دروپال ۷ علاوه بر تشدید مشکلات قبل، وبسایت پژوهشگاه را در برابر حملات سایبری بی دفاع خواهد کرد. نکته مهم دیگری که در این زمینه وجود دارد ارزیابی‌های دولت الکترونیک است که پژوهشگاه در ارزیابی دور دهم موفق به کسب رتبه ۴ کشوری شده و با توجه به شاخص‌های در نظر گرفته شده برای دور یازدهم، حفظ و ارتقا جایگاه ایرانداک با توجه به وبسایت کنونی ناممکن است. با توجه به توضیحات فوق، پژوهش حاضر به دنبال مطالعه و استقرار نسخه جدید پایگاه وب پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران است. در این راستا، با در نظر گرفتن نیازمندی‌های بی‌پاسخ مانده مدیران سامانه در سالان اخیر و آخرین شاخص‌های دولت الکترونیک، اقدام به طراحی و توسعه نسخه جدید وبسایت ایرانداک در پلتفرم دروپال ۱۰ خواهد شد.

توسعه چارچوبی برای سیاست‌گذاری ملی هوش مصنوعی: مورد کاوی و آسیب‌شناسی سند ملی هوش مصنوعی ایران

هوش مصنوعی به عنوان یکی از تاثیرگذارترین فناوری‌های تحول‌آفرین در عصر حاضر، نقش مهمی در ارتقای بهره‌وری، توسعه نوآوری، و دستیابی به توسعه پایدار ایفا می‌کند. این فناوری، با اثرگذاری بر ابعاد گوناگون زندگی اجتماعی،

اقتصادی، و سیاسی، نیازمند سیاست‌گذاری‌های جامع و موثری است که بتواند مسیر توسعه و استفاده مسئولانه از آن را هدایت کنند. اسناد ملی هوش مصنوعی در بسیاری از کشورها به عنوان نقشه راهی استراتژیک برای مدیریت و توسعه این فناوری تدوین می‌شوند و اصول، اهداف، و استراتژی‌های کلان را برای دستیابی به رشد اقتصادی، رفاه اجتماعی، و حکمرانی داده‌ها ارائه می‌دهند. در ایران، سند ملی هوش مصنوعی با هدف ارتقای توانمندی‌های فناورانه کشور، دستیابی به تمدن نوین اسلامی، و قرار گرفتن در میان ۱۰ کشور برتر هوش مصنوعی تدوین شده است. با این حال، این سند با چالش‌هایی نظیر نبود چارچوب مفهومی جامع، عدم شفافیت در اهداف و اولویت‌ها، فقدان توجه کافی به شرایط بومی، و نبود مکانیسم‌های ارزیابی عملکرد مواجه است. این مسائل ضرورت انجام پژوهش‌هایی برای بهبود سیاست‌گذاری در این حوزه را برجسته می‌سازد. پژوهش حاضر با هدف توسعه یک چارچوب مفهومی برای سیاست‌گذاری ملی هوش مصنوعی و تحلیل سند ملی هوش مصنوعی ایران انجام می‌شود. این چارچوب، با شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های کلیدی سیاست‌گذاری، ابزاری برای ارزیابی قوت‌ها و کاستی‌های اسناد ملی فراهم می‌آورد و به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا استراتژی‌های موثرتری برای مدیریت و توسعه این فناوری تدوین کنند. پژوهش در دو گام اصلی انجام می‌شود. گام نخست، به تدوین چارچوب مفهومی پیشنهادی اختصاص دارد که از طریق روش متاستز و با مطالعه جامع کتابخانه‌ای صورت خواهد گرفت. در این مرحله، منابع نظری و اسناد سیاستی کشورهای مختلف بررسی می‌شوند. این منابع شامل مقالات و گزارش‌های علمی در زمینه سیاست‌گذاری هوش مصنوعی و اسناد سیاستی کشورهای پیشرو، کشورهای در حال توسعه با ساختار مشابه ایران، و کشورهای منطقه‌ای و اسلامی است. در گام دوم، چارچوب پیشنهادی به عنوان ابزاری تحلیلی برای ارزیابی سند ملی هوش مصنوعی ایران به کار می‌رود. با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی، سند ملی هوش مصنوعی ایران مورد بررسی قرار گرفته و نقاط قوت، کاستی‌ها، و ضعف‌های آن شناسایی می‌شود. نتایج این تحلیل به ارائه پیشنهادهایی برای بهبود سیاست‌گذاری هوش مصنوعی در ایران خواهد انجامید.

ترسیم و تحلیل بروندهای علمی حوزه موضوعی علوم انسانی دیجیتال در پایگاه استنادی وب‌آو ساینس

علوم انسانی دیجیتال، هم محتویات دیجیتال‌شده و هم دیجیتال‌بنیان یا دیجیتال‌محور را شامل می‌شود و متدولوژی‌هایی را از رشته‌های علوم انسانی سنتی همچون تاریخ، فلسفه، زبان‌شناسی، ادبیات، هنر، باستان‌شناسی، موسیقی، مطالعات فرهنگی و علوم اجتماعی را دربر می‌گیرد. همچنین شامل ابزارهای ارائه شده توسط کامپیوتر (مانند ابرمتن، ابررسانه، داده آمایی، بازیابی اطلاعات، داده کاوی، آمار، داده کاوی، نقشه‌برداری دیجیتال) و انتشارات الکترونیکی دیجیتالی می‌شود. امروزه، حوزه علوم انسانی دیجیتال بیش از پیش اهمیت پیدا کرده و مورد توجه بسیاری از حوزه‌های علمی قرار گرفته است. حوزه علوم انسانی دیجیتال در عصر اطلاعات و خصوصاً برای حوزه‌هایی مانند علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و علوم کامپیوتر و ... بسیار دارای اهمیت است و در مرکز توجه خود، حوزه علوم انسانی را دارد. به دلیل مشخص نبودن ساختار علمی و گرایش‌های موضوعی مرتبط با حوزه علوم انسانی دیجیتال به طور دقیق و روشن، این پژوهش درصدد است تا با معرفی افراد، مقالات، و مجلات تأثیرگذار، همچنین گرایش‌های موضوعی و موسسات فعال در این حوزه به تعیین و ترسیم ساختار فکری این حوزه بپردازد. ترسیم و تحلیل نقشه علم‌نگاشتی بروندهای علمی حوزه موضوعی علوم انسانی دیجیتال در پایگاه استنادی وب‌آو ساینس هدف اصلی این پژوهش است و به روش پیمایش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از فنون علم‌سنجی انجام خواهد شد. با مشخص شدن ساختار علمی و گرایش‌های موضوعی مرتبط با حوزه علوم انسانی دیجیتال

می‌توان برای توسعه این حوزه موضوعی در کشور برنامه‌ریزی نمود. ترسیم ساختار فکری حوزه‌های موضوعی باعث ایجاد بینش و درک عمیق نسبت به آن حوزه شده و این ساختار، روند و نوع ارتباط حوزه را به تصویر می‌کشد و از طریق آن می‌توان افراد برجسته، مجلات هسته، حوزه‌های مرتبط، سازمان‌های فعال و توزیع جغرافیایی حوزه را شناسایی کرد. دیداری سازی ساختار حوزه علوم انسانی دیجیتال، دید جامعی را نسبت به ماهیت این حوزه نشان می‌دهد و پژوهشگران را در انجام پژوهش‌های آینده در این حوزه راهنمایی می‌کند و با شناسایی روندهای علمی این حوزه به سیاست‌مداران در تصمیم‌گیری‌های مرتبط کمک خواهد کرد.

تقاضامحور و ایجاد زیرساخت نرم‌افزاری و سخت‌افزاری سازماندهی اطلاعات علمی (فاز یک)

ساخت پیکره از منابع علمی فنی-مهندسی امروزه انبوهی از اطلاعات، محیط زندگی ما را احاطه کرده است؛ در این راستا، گردآوری منسجم اطلاعات، کاری زیرساختی و مهم محسوب می‌شود. یکی از روش‌های گردآوری منسجم داده‌ها، تهیه پیکره‌های زبانی است. بسیاری از پژوهش‌های زبان‌شناسی (مخصوصاً حوزه پردازش متن و پردازش زبان) و تصمیم‌گیری‌ها در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های زبانی با استفاده از پیکره‌های زبانی انجام می‌شود. تدوین فرا اصطلاحنامه دو زبانه فارسی و انگلیسی براساس رهنمودهای نظام جهانی اطلاعات علمی (یونیسیست UNISIST) اصطلاح‌نامه را می‌توان از نظر ساختار و از نظر عملکرد و کاربرد تعریف نمود. از نظر ساختار، اصطلاح‌نامه مجموعه‌ای از لغات کنترل شده و پویای یک زمینه خاص از دانش بشری است که به لحاظ معنا و نوع مرتبط‌اند. و از نظر عملکرد اصطلاح‌نامه وسیله‌ای است برای مهار کردن واژه‌ها که در برگرداندن زبان طبیعی مدارک، نمایه‌سازان و کاربران به زبان مقید نظام استفاده می‌شود. نمایه‌ساز زمانی می‌تواند به وظیفه خود عمل کند که از توصیفگرهای استاندارد شده و از زبان مورد قبول محققان و متخصصان یک حوزه خاص بهره گیرد. با توجه به تعریف یونسکو، تدوین کنندگان اصطلاح‌نامه خود را عهده‌دار پاسخگویی به حل این مشکلات می‌دانند که با تعیین واژگان پذیرفته شده در هر یک از حوزه‌های دانش بشری و تعیین روابط بین اصطلاحات، آنها را در قالبی منطقی و مفهومی می‌ریزد و زمینه را برای سازماندهی نهایی اطلاعات فراهم می‌آورد. تولید، ذخیره، بازیابی و استفاده از اطلاعات سه فرآیند مهم در چرخه نظام اطلاع‌رسانی محسوب می‌شوند. بهبود یا اختلال هر یک از این فرایندها به بهبود و یا اختلال کل نظام می‌انجامد. در کشور ما علیرغم تلاشهای صورت گرفته، بازیابی و استفاده از اطلاعات علمی با معضلات و کمبودهای جدی روبروست. بخشی از این معضلات به آشفتگی‌هایی مربوط می‌شود که در مرحله تولید اطلاعات وجود دارد. بخشی دیگر به نابسامانی‌هایی مربوط می‌شود که در مرحله ذخیره‌سازی اطلاعات بوجود می‌آید. یکی از بهترین راه‌حل‌های این مشکلات کاربرد اصطلاح‌نامه است که هدفش برگرداندن زبان طبیعی مدارک به زبان کنترل شده است و بدین ترتیب باعث انطباق زبان تولیدکنندگان و کاربران اطلاعات می‌شود، تا حداقل اطلاعات با کمترین هزینه و نیرو و زمان (جامعیت) و با بیشترین دقت و کیفیت (مانعیت) ذخیره، سازماندهی و بازیابی شوند. بنابراین اصطلاح‌نامه به منظور ارائه ساختار نظام‌مند یک حوزه دانش بشری بر اساس نظام مفاهیم ارسطویی شکل گرفته است که در اصل برای ذخیره و بازیابی موثر اطلاعات آن حوزه تهیه می‌شود.

هدف از این طرح ایجاد انسجام بین اصطلاح نامه ها و واژگان های تخصصی تدوین شده در "ایرنداک" در قالب یک فرااصطلاح نامه است. فرااصطلاح نامه ترکیبی منسجم از زبانهای ساختاریافته یا کنترل شده یا اصطلاحنامه های تدوین شده و فهرست های مستند موجود است که از طریق برقراری پیوند، ادغام و تلفیق آنها به دست می آید. در این سازوکار، به منظور انسجام اصطلاح نامه های تدوین شده، هر مفهوم در یک اصطلاح نامه با کمک نشانگرهایی به نزدیک ترین مفهوم معادل در اصطلاح نامه های دیگر مرتبط می شود. در فرایند ارتباط بین مفاهیم امکان ترجمه پرسش کاربر در قالب یک کاوش نظام مند و فراگیر در پایگاههای اطلاعاتی که توسط اصطلاح نامه های مختلف سازماندهی شده اند، فراهم می شود و بستر افزایش جامعیت در بازیابی اطلاعات فراهم می آید و از ریزش کاذب اطلاعات در جست و جوی پایگاه اطلاعات علمی ممانعت به عمل آید و سرعت دستیابی هدفمند به اطلاعات تخصصی را فراهم سازد.

تقاضامحور طراحی مدل ارتقای جایگاه علم سنجی و رتبه بندی دانشگاه تربیت مدرس

این پروژه در سه فاز تعریف شده است:

فاز اول:

- تشکیل کمیته راهبردی علم سنجی و رتبه بندی دانشگاهها
- برگزاری جلسات کمیته راهبردی
- تعیین مختصات علم سنجی و جایگاه فعلی دانشگاه در نظام های جهانی رتبه بندی و آسیب گاهها
- ...

فاز دوم:

- بررسی جایگاه و رتبه جهانی موسسه هایی که بناسط با دانشگاه تربیت مدرس تفاهم نامه همکاری داشته باشند.
- مشارکت در جلسه ها به تشخیص معاونت مربوطه به فراخور موضوع
- پیشنهاد برگزاری نشست ها و کارگاه های کارآمد
-

فاز سوم:

- ارائه گزارش های سالانه درباره جایگاه دانشگاه تربیت مدرس در نظام های جهانی رتبه بندی
- ارائه مشاوره برای بهبود جایگاه دانشگاه تربیت مدرس
- ارائه گزارش راه کارها و راهبردهای کارآمد برای بهبود جایگاه دانشگاه تربیت مدرس

....

تقاضامحور تدوین و توسعه شایستگی کارکنان شعب بانک کشاورزی با محوریت بانکداری دیجیتال (سانع)

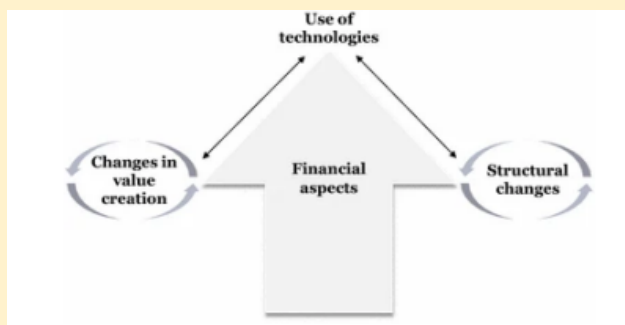
صنعت خدمات مالی، به ویژه بخش بانکداری، یک صنعت پویا با رقابت فراوان در زمینه محصولات و خدمات است. در دوران دیجیتال، بانک ها برای جلوگیری از عقب ماندگی از رقبا، تلاش فراوانی برای توسعه، انطباق و بازسازی ساختار دارند. به گفته سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)، فناوری دیجیتال می تواند به طور قابل توجهی بر رقابت پذیری در

بازارهای مالی تأثیر بگذارد. به همین دلیل، بانکداری به سمت یک پارادایم مبتنی بر پلتفرم و مشتری محور تغییر کرده است که نیازمند تجدیدساختار است.

یکی از انگیزه‌های اصلی برای افزایش رقابت در این صنعت، توسعه سیستم‌های بانکداری دیجیتال است که امکان ارائه خدمات از طریق کانال‌های دیجیتال را فراهم می‌کند (ماچکور و آبریان، ۲۰۲۰). با پیشرفت تحول دیجیتال، پروژه‌های فین‌تک (فناوری مالی) به عنوان یکی از مهم‌ترین پیشرفت‌ها در حوزه مالی به وجود آمده‌اند. با وجود مزایای بی‌شمار این پروژه‌ها، به ویژه با پیچیدگی، سرعت بالا و تغییرات مداوم در محیط کسب‌وکار، چالش‌های جدیدی ایجاد می‌شود.

همانطور که در شکل ۱ نشان داده شده است، تحول دیجیتال تأثیرات گسترده‌ای بر بخش‌های مختلف سازمان‌ها دارد. این سازمان‌ها از تحول دیجیتال به منظور تغییر مسیرهای خلق ارزش استفاده می‌کنند. در این راستا، آنها نیاز به اجرای تغییرات ساختاری و غلبه بر موانعی دارند که ممکن است مانع تلاش‌های آنها برای تحول شود (ویال، ۲۰۱۹).

شکل ۱- ابعاد تغییر در تحول دیجیتال

از دیدگاه کسب‌وکار، استفاده از فناوری‌های جدید اغلب مستلزم تغییراتی در ایجاد ارزش است. با اشکال مختلف خلق ارزش، نیاز به تغییرات ساختاری نیز حس می‌شود تا مبنای کافی برای عملیات جدید ایجاد شود. تغییرات ساختاری به تغییرات در ساختار سازمانی یک شرکت اشاره دارد، از جمله ساختار سازمانی، فرهنگ سازمانی، رهبری، وظایف و نقش‌های کارکنان و مهارت‌ها. سازمان باید هم کارکنان و هم مدیریت را با شایستگی‌های ضروری برای استراتژی تحول دیجیتال آماده کند. شایستگی‌های کارکنان یکی از جدی‌ترین مسائلی است که سازمان‌ها در مورد تحول دیجیتال با آن مواجه هستند. سرمایه انسانی می‌تواند نقش مثبت یا منفی را در کل سیستم بانکی ایفا کند (پوسنایا و همکاران، ۲۰۱۷)؛ فقدان سرمایه انسانی ماهر می‌تواند برای اجرای نوآوری‌های دیجیتال پیچیده و تغییرات دیجیتالی کلی در بانک‌ها یک نقطه ضعف باشد (دینر و اسپاچک، ۲۰۲۱).

به گفته کین (۲۰۱۹)، فناوری سریعتر از آن چیزی که مردم می‌توانند با آن سازگار شوند، تکامل می‌یابد. مشکل واقعی این است که این فناوری‌ها با سرعت‌های مختلف در سطوح مختلف در سازمان جذب می‌شوند؛ در نتیجه اختلالات تکنولوژیکی

رخ می دهد و در این شرایط سازمان باید مفهوم پذیرش فناوری را همانطور که به اشاعه نظریه نوآوری مربوط می شود، درک کند. در اشاعه مدل نوآوری، راجرز (۲۰۰۳) پذیرندگان نوآوری را به نوآوران، پذیرندگان اولیه، اکثریت اولیه، اکثریت دیررس و عقب مانده ها بر اساس نرخ ها و مراحل مختلف طبقه بندی کرد، پذیرش به تفاوت بین نرخ در اینکه کدام فناوری تکامل می یابد و چگونه افراد آن تغییرات را در روال کار روزمره خود ادغام می کنند (راجرز، ۲۰۰۳) معنا می شود. افراد یک ایده، رفتار یا محصول جدید را در نتیجه این پذیرش می پذیرند. از آنجایی که پذیرندگان اولیه بیش از همه مشتاق هستند که زمان و منابع را برای آزمایش نوآوری اختصاص دهند، ممکن است آنها به عنوان بخش استراتژیک نوآوران در نظر گرفته شوند (والدانی و آربور، ۲۰۱۳). از آنجا که پذیرندگان اولیه مبتکر نیستند، می توانند با کاهش میزان عدم اطمینان پیرامون ایده با اجرای آن، به ایجاد انگیزه در عموم کمک کنند (مومانی و همکاران، ۲۰۱۸). پذیرندگان اولیه را می توان به عنوان افرادی در نظر گرفت که می توانند تحول سازمان را رهبری کنند، زیرا آنها آماده تغییر و مشتاق کسب و اجرای ایده های جدید هستند. بنابراین، یک برنامه آموزشی مناسب در طول فرآیند پذیرش دیجیتال مورد نیاز است. این آموزش باید به کارمندان و مدیران کمک کند تا ایده های جدید را بیاموزند و از پذیرش دیجیتال حمایت کنند (ورشنی، ۲۰۲۰). سطح پذیرش متفاوت تحول دیجیتال، سطح مهارت و سطح شایستگی متفاوتی را در افراد مختلف مطالبه می کند. این تفاوت ها نشان دهنده نیاز به تدابیر و برنامه های آموزشی گوناگون برای افراد با اقتباس از مدل نوآوری راجرز (۲۰۰۳) است. از این رو، اجرای برنامه آموزشی مناسب با توجه به نقاط قوت و ضعف هر گروه از پذیرندگان تحول دیجیتال، می تواند به بهبود فرآیند پذیرش و ادغام فناوری های جدید در سازمان کمک کند.

در مطالعه ای، حدازاده و ملکپور (۱۴۰۱) به بررسی اهمیت آموزش و به سازی منابع انسانی با استفاده از مدل شایستگی پرداخته اند. این تحقیق نشان می دهد که افزایش عملکرد و بهره وری منابع انسانی در سازمان به شدت به انتخاب کارکنان شایسته و طراحی برنامه های آموزشی بر اساس مدل های شایستگی وابسته است (شکل ۲). استفاده از مدل های شایستگی به عنوان یک رویکرد نوین در آموزش منابع انسانی بهبود عملکرد سازمان را ارتقاء می دهد.

تقاضامحور مطالعه، امکان سنجی و انتشار یافته های علمی مرتبط با فصلنامه کمیته امداد امام خمینی (ره)

اگر چه همه نهادهای کشور در قبال محرومیت زدایی دارای مسئولیت هستند، ولی کمیته امداد امام خمینی (ره) در این میان نقش پیشران و راهبری را ایفا می کند. بر پایه این وظیفه خطیر، انتظار می رود کمیته امداد امام خمینی (ره) فقر و محرومیت را در جامعه همواره مورد پایش قرار داده و در جهت رفع آن و توانمندسازی محرومین در کشور نقش خود را ایفا نماید. بنابراین می بایست دو مقوله توانمندسازی به عنوان وظیفه عام در جامعه و محرومیت زدایی به عنوان وظیفه کمیته امداد خمینی (ره) مورد توجه قرار گیرند. فعالیت های علمی و ترویجی می تواند کمیته امداد امام خمینی (ره) را در انجام این وظیفه خطیر یاری رساند. یکی از مهم ترین این فعالیت ها، راه اندازی نشریه ای علمی و تخصصی در حوزه توانمندسازی و محرومیت زدایی است. از آنجاکه کمیته امداد امام خمینی (ره) همواره رسالت خود را به خود کفا کردن افراد تحت حمایت با حفظ کرامت انسانی و شخصیت آن ها قرار داده است، لذا ترویج و توسعه ایده های علمی و دقیق در زمینه کارآفرینی، ایجاد اشتغال مولد و پایدار، و طرح های خود کفایی می تواند به کمیته امداد امام خمینی (ره) در انجام این رسالت کمک نماید. از این رو ادامه انتشار فصلنامه علمی - پژوهشی کمیته امداد امام خمینی (ره) با نام «توانمندسازی و محرومیت زدایی» پیشنهاد می شود.

تقاضامحور و طراحی و توسعه سامانه مدیریت اسناد راهبردی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری از جمله مهم‌ترین نهادهای علمی و آموزشی در هر کشوری هستند. این نهادها، نقش مهمی در توسعه علم و فناوری، آموزش نیروی انسانی متخصص و تولید علم و فناوری برای حل مسائل کشور ایفا می‌کنند. این نهادها برای دستیابی مؤثر به اهداف خود نیازمند اسناد راهبردی هستند. این اسناد، باید چشم‌انداز، اهداف و راهبردهای این نهادها را برای آینده مشخص نماید. همچنین به‌روزرسانی اسناد راهبردی با توجه به تغییرات محیطی و قابلیت اجرای آن از طریق ارائه برنامه عملیاتی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در این میان، با توجه به الزام صورت گرفته از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) نسبت به تدوین اسناد راهبردی از یک طرف و نیاز وزارت عتف به کنترل، پایش اسناد و اجرای آن‌ها از سوی دیگر، مؤسسه‌ها (شامل تمامی دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی، مؤسسه‌های پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری) باید پس از تهیه و تدوین اسناد راهبردی خود، آن‌ها را به تایید و تصویب وزارت‌خانه و هیأت‌امنا برسانند. با در نظر گرفتن این مهم که فرایند فعلی برای تهیه و تصویب اسناد به صورت دستی صورت می‌گیرد، نیاز به الکترونیکی کردن فرایند موجود به شدت احساس می‌شود. از این‌رو، به منظور رفع چالش‌ها و مشکلات بیان شده، طراحی و توسعه سامانه‌ای تحت عنوان سامانه مدیریت اسناد راهبردی وزارت عتف در این پژوهش صورت خواهد گرفت. در این سامانه، اعضاء متناسب با نیازها و نقش‌های خود دسترسی‌های متفاوت دارند. مؤسسه‌ها می‌توانند بخش‌های مختلف اسناد راهبردی خود را از طریق کاربرگه‌های مختلف در سامانه وارد کرده و بخش‌های قابل دسترسی عموم را تعیین کنند. مدیران سامانه (مسئولین ستادی وزارت عتف) می‌توانند فرایند ارزیابی اسناد راهبردی را هدایت کرده و وضعیت اسناد راهبردی مؤسسه‌های مختلف را رصد کنند. ارزیاب‌ها می‌توانند به جزئیات اسناد راهبردی اختصاص یافته به آن‌ها برای ارزیابی دسترسی یافته و به ارزیابی آن‌ها بپردازند. کاربران عموم نیز به بخش‌های عمومی اسناد راهبردی مؤسسه‌های مختلف، آیین‌نامه‌ها و منابع کمکی دسترسی داشته و می‌توانند به جستجو بر روی آن‌ها بپردازند.

تقاضامحور و مطالعه قطب‌های علمی و انجمن‌های علمی در کشورهای عربستان، نیوزیلند و استرالیا

این پژوهش با هدف تحلیل تطبیقی ساختار، عملکرد و تشکیلات قطب‌های علمی و انجمن‌های علمی در کشورهای نیوزیلند، استرالیا و عربستان سعودی انجام شده است. ضرورت این مطالعه از نقش کلیدی این نهادها در توسعه علمی، فناوری و نوآوری در سطح ملی و بین‌المللی ناشی می‌شود. در نیوزیلند، شبکه‌ای گسترده و متنوع از انجمن‌های علمی تخصصی و قطب‌های پژوهشی میان‌رشته‌ای وجود دارد که حوزه‌هایی مانند کشاورزی، محیط‌زیست، فناوری‌های پیشرفته، سلامت، علوم اجتماعی و علوم پایه را پوشش می‌دهند. انجمن‌های علمی این کشور تحت سه قانون اصلی فعالیت می‌کنند: قانون مؤسسات خیریه (۱۹۵۷)، قانون انجمن‌های ثبت شده (۲۰۲۲)، و قانون مؤسسات آموزشی (۲۰۲۰). این قوانین چارچوب‌هایی برای شفافیت مالی، معافیت‌های مالیاتی، همکاری با دانشگاه‌ها، و فعالیت‌های تجاری فراهم می‌کنند. قطب‌های علمی، که تحت عنوان قطب‌های پژوهشی (CORES) شناخته

می شوند، با تمرکز بر چالش های کلیدی کشور از جمله کشاورزی پایدار و انرژی های تجدیدپذیر، تحت نظارت کمیسیون آموزش عالی فعالیت می کنند.

در استرالیا، انجمن های علمی به عنوان نهادهای تخصصی غیرانتفاعی نقش مهمی در تبادل دانش، برگزاری رویدادهای علمی، و انتشار نشریات علمی دارند. این انجمن ها تحت قوانین ثبت ایالتی و فدرال فعالیت می کنند. قوانین ایالتی، مناسب انجمن های کوچک تر، شفافیت مالی و فرآیندهای ساده تری ارائه می دهند، درحالی که قوانین فدرال انعطاف بیشتری برای فعالیت های ملی و بین المللی فراهم می کنند. قطب های علمی استرالیا تحت حمایت شورای پژوهش استرالیا (ARC) و شورای ملی پژوهش های بهداشت و سلامت (NHMRC) در زمینه هایی مانند فناوری های نوین، علوم زیستی، و فیزیک کوانتومی فعالیت می کنند. این قطب ها بر تجاری سازی یافته های پژوهشی و گسترش همکاری های بین المللی تمرکز دارند.

در عربستان سعودی، انجمن های علمی تحت نظارت وزارت آموزش و شورای امور دانشگاه ها فعالیت کرده و در حوزه هایی مانند بهداشت، علوم انسانی و میان رشته ای متمرکز هستند. این انجمن ها از قوانین شفاف برای ثبت و فعالیت بهره می برند که بر شفافیت مالی و نظارت قوی تأکید دارند. قطب های علمی این کشور در حوزه هایی همچون فناوری های نوظهور، انرژی های تجدیدپذیر و هوش مصنوعی نقش کلیدی در تحقق چشم انداز ۲۰۳۰ و کاهش وابستگی به منابع نفتی دارند.

نتایج این مطالعه نشان می دهد که نیوزیلند و استرالیا با قوانین شفاف و سیاست های پایدار، الگوهای موفقی در مدیریت انجمن ها و قطب های علمی ارائه داده اند. در مقابل، عربستان سعودی نیز پیشرفت های قابل توجهی داشته اما همچنان با چالش هایی در شفافیت و نظارت مواجه است.

پیامدهای این مطالعه به ارائه الگویی تطبیقی برای کشورهای در حال توسعه کمک می کند تا از تجارب موفق این سه کشور بهره برداری کنند. پیشنهاد می شود کشورهای مشابه، با توجه به زمینه های محلی خود، سیاست هایی برای تقویت نوآوری، حمایت از انجمن ها و قطب های علمی و ایجاد زیرساخت های پایدار تدوین کنند. همچنین، پژوهش های آتی می توانند با گسترش این تحلیل به مناطق دیگر جهان یا تمرکز بر حوزه های میان رشته ای مانند هوش مصنوعی و انرژی های تجدیدپذیر، درک بیشتری از نقش این نهادها در توسعه علمی ارائه دهند.

تقاضامحور استخراج اطلاعات و تهیه گزارش علم سنجی تحلیلی دانشگاه ها، موسسات آموزش عالی و پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ارائه راهکارهای ارتقای کمی و کیفی

شرط اول برای طراحی هر برنامه ارتقاء و توسعه ای، بررسی و تحلیل وضعیت موجود و شناسایی نقاط ضعف و قوت سازمان مربوط است. این امر در مورد دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی، نیز صادق است. بررسی و رصد وضعیت فعلی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی کشور از نظر شاخص های علم و فناوری به ما کمک می کند تا ضمن اطلاع از وضعیت و شاخص های فعلی، به تحلیل روندها و روال ها پرداخته، و نقاط و نکات مورد نیاز مداخله، اصلاح یا ارتقاء را شناسایی کنیم. در طرح حاضر، به بررسی وضعیت فعلی و روند شاخص های علم و فناوری در ۱۵۳ دانشگاه، دانشکده و مرکز آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری براساس ابزار تحلیلی SciVal پرداختیم. شاخص های اصلی پژوهش و فناوری برای هر دانشگاه براساس

Scopus استخراج و پس از انتقال به SciVal تحلیل و سپس گزارش تحلیلی آن به ازای هر دانشگاه در قالب یک مجموعه اسلاید برای ارائه تهیه شد و جهت بهره‌برداری و استفاده در اختیار مدیران پژوهشی وزارت عتف و روسا و معاونین تحقیقات و فناوری دانشگاه مربوطه قرار گرفت.

تقاضامحور ☞ شناسایی، مدل‌سازی، بهینه‌سازی فرایندهای کسب و کار در صندوق

مدیریت اثربخش فرآیندهای سازمانی در رویارویی با تلاطم‌های محیطی و نیل به اهداف سازمانی دارای اهمیتی ویژه‌ای است. ضرورت این موضوع برای صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون که دارای طیف وسیعی از ذی‌نفعان و کاربران گوناگون است دوچندان می‌باشد. در چنین سازمان‌هایی ارتقاء کارآیی، مستلزم بهبود مستمر فرآیندها است. بطور معمول پروژه‌های بهبود فرآیند بمنظور کاهش هزینه و زمان، افزایش اثربخشی عملکردی فرآیندها و دستیابی به رضایت مخاطبان برنامه‌ریزی شده و در این راستا ساده‌سازی فرآیندها، حذف فرآیندهای تکراری و بازطراحی فرآیندها در دستور کار قرار می‌گیرد. تحولات اساسی در عرصه کسب و کارها موجب بروز رخدادهای زیر شده است:

- افزایش عرضه نسبت به تقاضا
- افزایش رقابت (جهانی)
- پیچیده شدن بازارها
- انفجار اطلاعات
- مشتریان خیلی عجول
- تبدیل شدن شرکت‌ها به کشورها
- تغییرات تکنولوژیکی

لازم به ذکر است که در دنیای امروز تغییرات دارای ویژگی‌های زیر می‌باشند.

- فرار (VOLATILE)
- نامعلوم/ غیر قطعی (UNCERTAIN)
- پیچیده (COMPLEX)
- مبهم (AMBIGUOUS)

از این رو و با توجه به ویژگی‌های بیان شده در رابطه با تغییرات، الزامات پیش روی سازمان‌ها به صورت زیر می‌باشند:

- کاهش هزینه‌ها
- بهبود بهره‌وری
- افزایش انعطاف‌پذیری
- کوتاه کردن چرخه توسعه محصولات
- افزایش کیفیت
- تجزیه و تحلیل گسترده عملیات

• استفاده از آخرین فناوری‌ها

از این رو لازم است تا سازمان‌ها مدیریت صحیح و اثربخشی بر روی فرآیندهای خود داشته باشند. در غیر این صورت به راحتی سازمان‌ها در گیر و دار فرآیندهای نامطلوب و غیر کارا گرفتار می‌شوند. برخی از نمونه‌هایی از فرآیندهای نامطلوب عبارتند از:

- شرکت بیمه عمر و حوادث Aetna: انجام درخواست بیمه مسکن تا ۲۸ روز، در حالیکه تنها نیاز به ۲۶ دقیقه کار مفید دارد (همر، ۲۰۱۵).
- شرکت کرایسلر: برای هر قلم خرید (مانند نوشت افزار به ارزش ۱۰ دلار)، انجام هزینه‌های اداری داخلی شامل بررسی‌ها، تاییدها و امضاها نزدیک به ۳۰۰ دلار
- شرکت پپسی: ۴۴ درصد صورتحساب‌های ارسالی به خرده فروشان دارای اشتباه بوده و موجب بحث و گفتگو و تحمیل هزینه‌های فراوان می‌شود.

۳-۴. رساله‌های دانشجویان دکتری

ایراندک از سال ۱۳۹۰ در راستای مأموریت‌های خود دانشجوی دکتری می‌پذیرد. این دانشجویان در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایراندک دوره دکتری خود را می‌گذرانند. در سال ۱۴۰۳ از دو رساله دکتری در دست انجام، یک رساله با موفقیت دفاع شد. آماری از رساله‌ها در نمودار ۲-۷ آمده است.

ارائه مدل بازیابی و اشاعه‌گزینی اطلاعات، با رویکرد "سیستم‌های بافت-آگاه"؛
مورد مطالعه: پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

ارائه چارچوبی برای پرسش و پاسخ تعاملی برای مستندات علمی فارسی

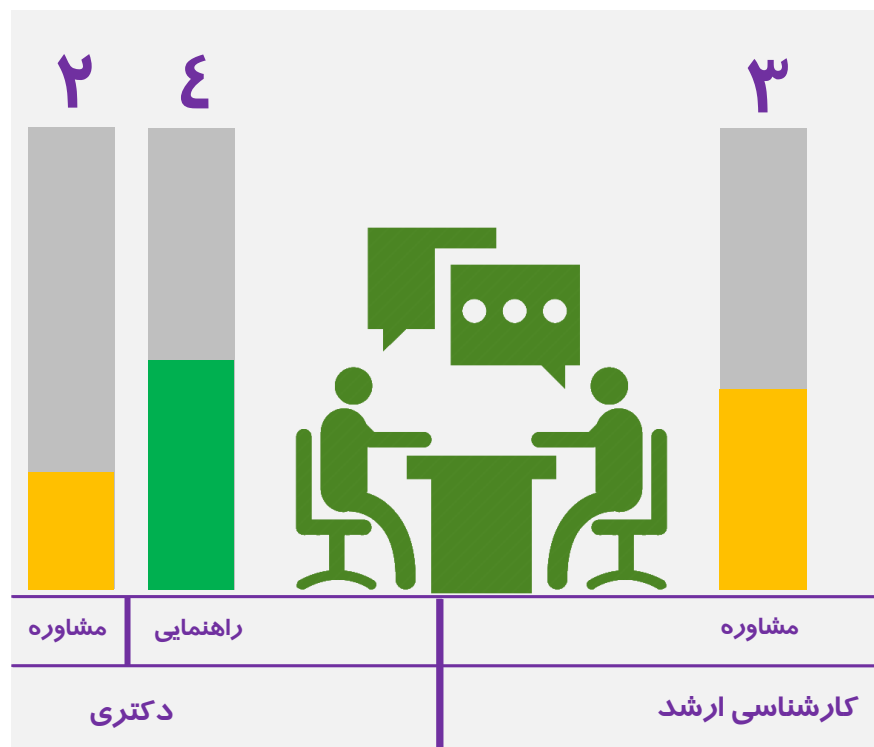

نمودار ۲-۷. دستاوردهای پژوهشی ایراندک: رساله‌های دکتری

۲-۳-۵. راهنمایی و مشاوره دانشجویان

از دیگر کارهای استادان ایرانداک، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در زمینه مدیریت، فناوری اطلاعات، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و دیگر رشته‌های در پیوند است. این راهنمایی‌ها و مشاوره‌ها تنها ویژه دانشجویان دکتری ایرانداک نیست و برخی نیز به دانشجویان نهادهای دیگر داده شده‌اند. آماری از راهنمایی و مشاوره استادان ایرانداک در نمودار ۲-۸ آمده است.

نمودار ۲-۸. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان

۲-۳-۶. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات

از دستاوردهای دیگر ایرنداک مدیریت و برورسانی «پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» است که گزارش پژوهش‌های نوین را در قالب مقاله‌های پژوهشی، مروری، و مطالعه موردی در زمینه نظریه‌پردازی، رهیافت‌های فلسفی، روش‌شناسی، روندپژوهی، آینده‌نگاری، معماری، مدل، الگوریتم، استاندارد، رهنمود، زبان، جنسیت، آموزش، و یادگیری؛ در قلمرو «اطلاعات و دانش علمی و فناوریانه» و در پیوند با محورهای زیر، برای بررسی و انتشار می‌پذیرد:

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۱. پردازش اطلاعات

تولید، فراهم‌آوری، و انتقال
سازمان‌دهی
ارزیابی و تحلیل
مدیریت کیفیت
ذخیره و بازیابی
بازنمایی و دیداری‌سازی
حفظ و آرشیو
ابزارهای زبانی و زبان‌شناختی

۲. جامعه و اطلاعات

۳. انسان و اطلاعات

سیاست‌گذاری
اخلاق و حقوق
اقتصاد، صنعت، و بازار
نهاد و سازمان
نوآوری و کارآفرینی
تعامل انسان و ماشین
رفتار اطلاع‌یابی
رسانه
مشارکت بخش عمومی و خصوصی
دسترسی آزاد، علم آزاد، و داده آزاد
پایش و ارزیابی تأثیر
اشتراک منابع
تجربه و رابط کاربری
سواد (اطلاعات، دیجیتال، محتوا، و رسانه)

۴. فناوری و اطلاعات

سیستم‌های مدیریت اطلاعات و دانش
سیستم‌های هوشمند و پیشنهاددهنده
سیستم‌های جست‌وجو
معماری‌های پلتفرمی
امنیت
اینترنت اشیا
کسب‌وکار الکترونیک
اکتشاف دانش
مدیریت محتوا
تحلیل داده‌های کلان
دیگر زمینه‌ها، موضوع‌ها، و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه

این نشریه در نمایه‌نامه‌های معتبر جهانی و ملی همانند «لیستا»، «ابسکو»، «اسکوپوس»، و «آی. اس. سی.» نمایه می‌شود. هدف این نشریه گسترش پیوند علمی میان پژوهشگران و فناوران با تولیدکنندگان و نیازمندان علم و فناوری، انتشار تازه‌ترین یافته‌های علمی کشور، افزایش مشاهده‌پذیری آثار ایرانیان در

جهان، آگاه‌سازی گروه هدف از گسترش‌های علم و فناوری، ثبت یافته‌های پژوهشی در کشور، شناخت و معرفی پژوهشگران و نوآوران کشور، بهبود دانش و پژوهش در کشور، و گسترش استانداردهای نشر ادواری‌ها در کشور است. در سال ۱۴۰۳ ایرنداک توانسته است شماره‌های سه و چهار از دوره ۳۹ و شماره‌های یک و دو و ویژه‌نامه انگلیسی ۳ از دوره ۴۰ پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات را چاپ و منتشر کند. علاوه بر این، در این سال فراخوان دریافت مقاله ویژه‌نامه انگلیسی‌زبان پژوهش‌نامه با موضوع: Information Processing Frameworks for the Global University Rankings: Theory and Cases منتشر شد که مقالات مربوطه، دریافت، ارزیابی و آماده چاپ شده و به‌زودی به چاپ خواهند رسید. برپایه خروجی آخرین ارزیابی سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور، رتبه پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات همچنان بین‌المللی است که با توجه به این مهم، پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات در میان نشریه‌های هم‌گروه خود بالاترین رتبه را دارد. در راستای افزایش یافت‌پذیری، استانداردسازی فراداده، خودکارسازی ثبت و رصد ارجاع‌ها و ... به مقالات پژوهش‌نامه در سال ۱۴۰۳ کد DOI اختصاص یافت و فرایند اختصاص کد DOI به مقالات سال‌های قبل پژوهش‌نامه نیز در حال انجام می‌باشد.

۴-۱. رویدادهای علمی

۱-۴-۲. سخنرانی‌های علمی

برگزاری پنل و نشست‌های علمی، سخنرانی‌ها، نشست‌های معرفی کتاب و کرسی‌های ترویجی از کارهای کلیدی ایرنداک برای اشتراک‌گذاری دانش و تجربه‌های علمی است. همگان نیز می‌توانند از این سخنرانی‌ها بیشتر به گونه رایگان و آزاد بهره‌برند. در سال ۱۴۰۳، ایرنداک در برگزاری ۲۳ سخنرانی علمی نقش داشت که در جدول ۲-۱ نام این سخنرانی‌ها آمده است.

سنجش تأثیر پژوهش در ایران با سنجه‌های کمی	
نشست رونمایی از کتاب «زیست‌بوم نوآوری هوش مصنوعی: سیاست‌ها، راهبردها، بازیگران و کارکردها»	
کاربست داده رسانه‌های اجتماعی در سیاستگذاری	
مؤلفه‌های اخلاقی سیاستگذاری علم و فناوری کدامند؟ (مورد کاوی نقشه جامع علمی کشور)	
معرفی مدل‌های تضمین کیفیت، ارزیابی رضایت و خطنانپذیرسازی خدمات فناوری اطلاعات	
هوش مصنوعی مولد و صنعت ۵.۰: زمینه‌ها، چالش‌ها و راهکارها	
اخلاق و سیاست هوش مصنوعی	

نقش شاخص‌های ارزیابی در حکمرانی علم و فناوری در ایران	
عصب روانشناسی زبان (Neuropsychology of Language)	
نقشه جامع علمی کشور: دستاوردها، خلأها و چالش‌ها	
حکمرانی داده محور در علم و فرهنگ	
کاربرد هوش مصنوعی در بافت‌شناسی	
کاربست هوش مصنوعی در علم‌سنجی و تحلیل اطلاعات	
اشتراک‌گذاری اطلاعات پژوهشی	
چارچوب ارزیابی شرکت‌های تحول‌آفرین در حوزه فناوری	
پیش‌بینی تدابیر حمایتی فناوریانه (TPM) در سامانه‌های اطلاعاتی کتابخانه‌ها مبتنی بر ارزیابی سامانه‌ها	
معماری بپینه و یکپارچه هوش مصنوعی در صنایع دفاعی	
حباب هوش مصنوعی	
چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار: چالش‌ها و راهکارهای پیاده‌سازی	
جایگاه کتابخانه‌های دانشگاهی در نظام آموزش عالی کشور	
هوش مصنوعی و هستی‌شناسی‌ها	
فرایندهای قضایی در رسیدگی به سرقت علمی در ایران	
نشست رونمایی از کتاب‌های اصطلاحنامه دو زبانه حقوق مدنی ایران و اصطلاحنامه دو زبانه حقوق آیین دادرسی مدنی ایران	

جدول ۲-۱. سخنرانی‌های برگزار شده با همکاری پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲-۲. هشتمین جایزه ملی فناوری اطلاعات

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در راستای پویاسازی حوزه فناوری اطلاعات تاکنون هفت دوره جایزه ملی فناوری اطلاعات را با عنوان «همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات» برگزار کرده‌است. این رویداد به عنوان بزرگ‌ترین و معتبرترین گردهمایی مدیران و فعالان حوزه فناوری اطلاعات کشور تلاش دارد با ارائه دستاوردهای بومی در حوزه فناوری اطلاعات، گامی ارزشمند برای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان مردمی بردارد. در هفت دوره گذشته، نزدیک به ۸۰۰ محصول فناورانه بومی از سازمان‌ها و شرکت‌های گوناگون در سطح کشور به دبیرخانه رویداد رسید و پس از ارزیابی دقیق، در ۳ حوزه «محصولات در قالب جایزه فناوری اطلاعات برتر (فاب)»، «شرکت‌های تحول‌آفرین حوزه فناوری اطلاعات» و همچنین «مدیران برتر فناوری اطلاعات (مفا)» معرفی و از آن‌ها تقدیر شد.

به طور کلی مخاطبان جایزه به شرح زیر می باشند:

- مجموعه ها و شرکت های دارای محصول در حوزه فناوری اطلاعات؛
- مجموعه ها و شرکت های فعال در حوزه فناوری اطلاعات؛
- مدیران فناوری اطلاعات بخش های دولتی و خصوصی؛
- پژوهشگران، اساتید و دانشجویان (ارسال مقاله).

ایراندک هشتمین جایزه ملی فناوری اطلاعات را در هشتم اسفند ماه ۱۴۰۳ در سالن وزارت کشور با اهداف زیر برگزار کرد و به محصولات برتر فناوری اطلاعات (فاب)، محصولات برگزیده فناوری اطلاعات، محصولات شایسته تقدیر فناوری اطلاعات، شرکت های تحول آفرین، و مدیران برتر فناوری اطلاعات (مبفا) جوایزی اهدا شد:

- معرفی دستاوردهای برگزیده در حوزه های گوناگون علوم و فناوری اطلاعات؛
- برقراری پیوند و تعامل میان صاحب نظران و پژوهشگران علوم انسانی و اجتماعی، سیاست گذاری و مدیریت، علوم مهندسی در حوزه ی فناوری اطلاعات و زمینه های مرتبط؛
- بهبود و تقویت نگرش میان رشته ای و چند رشته ای با تمرکز بر هوش مصنوعی در حوزه های گوناگون علوم و فناوری اطلاعات؛
- برگزاری نشست های هم اندیشی در حوزه های گوناگون اجتماعی- فرهنگی، سیاستی- مدیریتی، و علمی- فناوری در راستای کاربست هوش مصنوعی در محصولات و سیاست گذاری ها.

۳-۲. پنجمین نمایشگاه و کنفرانس شهر هوشمند ایران

پنجمین نمایشگاه و کنفرانس شهر هوشمند ایران که از ۷ تا ۹ آبان‌ماه برگزار شد، تلاش داشت تا فراهم‌آورنده بستر تعامل مناسب بین بازیگران شهر هوشمند، مدیران شهری، صنعتگران، اندیشمندان، و صاحب‌نظران و همچنین مجموعه‌های دانش‌بنیان برای تکمیل پازل شهر هوشمند در کشور باشد. در این نمایشگاه و کنفرانس از یک سو فضا برای نمایش دستاوردها، فناوری‌ها، فنون و ابزارهای پیاده‌سازی شهر هوشمند وجود داشت، از سوی دیگر، امکان تحلیل عالمانه و معرفی جدیدترین روش‌شناسی‌ها، یافته‌های علمی و دیدگاه‌های دانشگاهی فراهم شده بود. در این میان، توجه ویژه‌ای به ایده‌پردازی، استارت‌آپ‌ها، و نوآوری‌های نسل جوان به عمل آمده بود. در واقع می‌توان گفت که پنجمین نمایشگاه و کنفرانس شهر هوشمند ایران ترکیبی از علم و عمل را برای ایجاد نقطه عطفی مناسب برای توسعه مفهومی و عملیاتی شهر هوشمند در ایران به نمایش گذاشت.

مسئولیت علمی این رخداد به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) محول شده بود. پژوهشگاه در نظر داشت با ایجاد ارتباط وثیق با جامعه علمی و فناوری کشور، فضای هم‌اندیشی و چاره‌جویی ملی برای چالش‌های مرتبط با شهر هوشمند فراهم کند. چالش‌هایی مانند یکپارچگی اقدامات، بلوغ فناوری، امنیت فیزیکی و معنایی داده‌ها، کاربرپسندی ابزارها و راه‌حل‌ها، چابکی و پاسخگویی ساختارها و فرایندها، آموزش و توانمندسازی مدیران و شهروندان، پروفایل شایستگی متناسب با شهر هوشمند، نقد و روش‌های انتخاب فناوری‌های مناسب و غیره در روزهای کنفرانس به‌بوته بررسی و تبیین گذاشته شد.

دبیرخانه علمی زیر نظر شورای سیاست‌گذاری با دعوت از نخبگان جامعه علمی برنامه‌هایی را در قالب سخنرانی‌های تخصصی، میزگردهای تحلیلی، کارگاه‌های آموزشی، نقد و بررسی فناوری‌ها و ابتکارات، و ایجاد شبکه علمی تخصصی تدارک دیده بود. در هر کدام از برنامه‌ها خوشه‌های مختلف همانند انرژی، حمل و نقل، مدیریت شهری، مراکز دانش و غیره با محوریت هوشمندسازی و بهره‌برداری از فناوری‌های هوشمند مورد توجه قرار گرفت. روند برنامه‌ها به گونه‌ای طراحی شده بود که نتایج هم‌اندیشی‌ها، تبیین‌ها، و نقد و نظرها به شکلی مناسب و سازماندهی شده در اختیار جامعه مدیریتی، اجرایی و علمی گذاشته شود. انتظار داریم که دستاوردهای دبیرخانه علمی به عنوان بخشی از کلیت

نمایشگاه و کنفرانس در دستیابی به شهر هوشمند در ایران مفید و موثر واقع شود از اهداف این رویداد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- بهبود کیفیت زندگی شهری و روستایی؛
- توسعه بازار شهر هوشمند؛
- ارائه آخرین دستاوردهای فن آوری روز در حوزه شهرهای هوشمند؛
- آشنایی با مفاهیم جدید در سازه، طراحی و شهر هوشمند؛
- برقراری ارتباط بیشتر بین نهادهای علمی و اجرایی در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه شهر هوشمند؛
- بررسی مشکلات ساخت و سازهای کشور و ارائه راهکارهای علمی؛
- بررسی مسئله انرژی و آب و ارائه راه حل‌های مناسب در جهت توسعه عمرانی و شهری؛
- بررسی نقش مدیریت ساخت و ساز در توانمندسازی، بهینه سازی و ارائه مدل‌های مناسب در توسعه شهر هوشمند؛
- عقد قراردادهای بازرگانی در زمینه شهرهای هوشمند با شرکت‌های بخش خصوصی؛
- گسترش تعامل با سایر کشورها و استفاده از دستاوردها و تجربیات موفق شهرهای هوشمند؛
- ایجاد انگیزه جهت سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف خصوصی، تعاونی و دولتی در حوزه شهر هوشمند؛
- مدیریت بحران شهرها (سیل، زلزله، خشکسالی، گرد و غبار)؛
- ایجاد بستر مناسب جهت انتقال دانش و فناوری جدید به کشور؛
- جذب و هدایت سرمایه‌های داخلی و خارجی جهت ورود به پروژه‌های شهر هوشمند به منظور ایجاد رونق و توسعه آن؛
- ایجاد فضا و بستر مناسب جهت حضور شرکت‌های دانش‌بنیان به منظور بهره‌گیری بیشتر از علوم و فنون روز و ارتقاء روش‌های علمی شهر هوشمند؛
- ایجاد نوآوری و فضای رقابت با اقتصاد هوشمند؛
- توانمندسازی جامعه و بالا بردن مشارکت اجتماعی در جهت توسعه دولت هوشمند؛

- توسعه زیرساخت حمل و نقل در جهت ترافیک هوشمند؛
- ایجاد منابع پایدار در توسعه محیط زیست.

۵-۲. آیین‌نامه‌های اجرایی

آیین‌نامه‌های اجرایی از اسناد کلیدی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) هستند که برای آسان‌سازی و کارآمدی کارهای اجرایی بررسی و تصویب می‌شوند. در سال ۱۴۰۳ سه آیین‌نامه اجرایی در ایرانداک بررسی و تصویب شدند. نام این آیین‌نامه‌ها در نمودار ۲-۹ آمده است.

بررسی آیین‌نامه «پذیرش کارآموز/کارورز در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)»

تصویب «شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه آموزشی دوره تحصیلی کارشناسی‌ارشد پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)»

بررسی «شیوه‌نامه انتخاب سرآمد(ان) فناوری پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)»

موافقت با راه‌اندازی آزمایشگاه «پردازش زبان طبیعی» با راهبری خانم دکتر الهام علایی ابوذر

موافقت با راه‌اندازی آزمایشگاه «علم آزاد» با راهبری آقای دکتر رضا رجبعلی بگلو

نمودار ۲-۹. آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۶-۲. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش

از آنجا که پژوهش از کلیدی‌ترین مأموریت‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است، دسترسی به منابع اطلاعاتی پشتیبان این مأموریت بسیار ارزشمند است. از این رو، منابع اطلاعاتی گوناگونی برای پژوهشگران در ایرانداک فراهم شده‌اند. در نمودار ۲-۱۰ در آماری از منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در ایرانداک آمده است.

نمودار ۲-۱۰. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۷-۲. شورای پژوهش

«شورای پژوهش» مؤسسه‌های پژوهشی، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در پژوهش هستند و در راستای هدف‌ها و وظایف خود، در کنار بررسی پیشنهادها، پژوهشی دریافتی در نشست‌های تخصصی، دربارهٔ اجرا، اجرا نشدن، یا ویرایش آنها نیز تصمیم می‌گیرند. نظارت بر اجرای طرح‌های پژوهشی، نگارش و پیشنهاد سیاست‌ها، هدف‌ها و خط‌مشی پژوهشی، و فراهم‌آوری و نگارش آیین‌نامه‌های گوناگون پژوهشی از وظایف مشترک شورای پژوهش در مؤسسه‌های پژوهشی است. بر پایهٔ مادهٔ ۱۲ «آیین‌نامهٔ جامع مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی»، شوراهای تخصصی از جمله شورای پژوهش، اولین سطح بخشی مؤسسه است که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را در بخش‌های گوناگون مؤسسه برای هماهنگی کارهای اجرایی و برنامه‌ریزی در بخش در پیوند و پیشنهاد به شورای مؤسسه و هیئت رئیسه انجام می‌دهد. در نمودار ۲-۱۱ نمایی از عملکرد شورای پژوهش در سال ۱۴۰۳ آمده است.

نمودار ۲-۱۱. عملکرد شورای پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۸-۲. خدمات‌های دانش‌بنیان

محصول‌ها و خدمات‌های دانش‌بنیان نقشی کلیدی در زیست‌پذیری نهادهای امروزی دارند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران نیز برای پیشبرد مأموریت‌ها و هدف‌های خود چندین خدمت دانش‌بنیان در یک گروه پژوهش و فناوری (نمودار ۲-۱۲)، برای کاربرانش فراهم کرده است.

اصطلاح‌نامه‌نگاری

نگارش آنتولوژی و هستان‌شناسی

پردازش زبان طبیعی

ساخت پیکره‌های متنی تخصصی بر پایه داده‌های علمی و فنی ایرانداک

آینده‌نگاری علم، فناوری، و نوآوری

راهکارهای هوش کسب‌وکار و ساخت داشبوردهای مدیریتی

شناخت نقشه راه فناوری

مرور سیستماتیک و متاآنالیز

تحلیل لاگ و رفتار کاربران

ترسیم ساختار انتشارات علمی و تحلیل روند پژوهش

تحلیل اطلاعات علمی و فنی

ارزیابی اثربخشی پژوهش‌ها با سنجه‌های جایگزین

طراحی و تحلیل پروتکل‌های رایانه‌ای امن

طراحی و اجرای نظام‌های اشتراک منابع و همکاری سازمان‌ها

طراحی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی تخصصی

پذیرش دانشجوی دکتری برای انجام طرح‌های پژوهشی تقاضامحور

طراحی و ساخت سامانه ثبت اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت سامانه نمایه سازی اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت سامانه اشاعه اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت پایگاه های اطلاعات علمی و فناوریانه موضوعی

طراحی و ساخت دروازه های اطلاعات موضوعی کنترل کیفیت شده

طراحی و بهبود کیفیت داده ها در سامانه های اطلاعات

طراحی و راه اندازی مراکز اطلاعات علمی و فناوریانه سازمانی و موضوعی

تحلیل، طراحی، و ساخت وب سایت های سازمانی

نمایه سازی اسناد و اطلاعات علمی و فنی

اشاعه گزینشی اطلاعات

طراحی و ساخت سامانه های اطلاعات مکانی وب بنیاد

طراحی و ساخت سامانه های پیشنهاددهنده

طراحی و پیاده سازی الگوریتم های یادگیری ماشین در کاربردهای گوناگون

طراحی و ساخت سامانه های تحلیل کلان داده

داده کاوی

هوشمندی فناوری با روش های فناوری کاوی

طراحی و ساخت سامانه های هوش و تحلیل کسب و کار سازمانی

طراحی و ساخت سامانه های تشخیص تقلب

شخصی سازی محیط های یادگیری الکترونیکی

نشر الکترونیکی

طراحی و ساخت شبکه های اجتماعی حرفه ای تخصصی

طراحی و ساخت سامانه های مدیریت اطلاعات آزمایشگاهی

نمودار ۲-۱۲. خدمات های دانش بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری

۹-۲. افتخارات

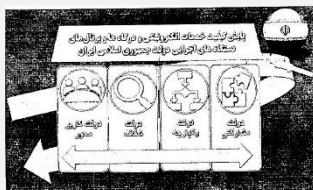
ایرانداک در سال ۱۴۰۳، موفق به کسب چهار افتخار شده که در نمودار ۲-۱۳ آمده است.

انتخاب آقای دکتر محمد حسن زاده، رئیس پژوهشگاه به عنوان یکی از رؤسای برگزیده دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی پژوهشی و فناوری سال ۱۴۰۲ و دریافت نشان سرو علوم، تحقیقات و فناوری

دریافت رتبه چهارم ارزیابی دور دهم پایش کیفیت خدمات الکترونیکی، درگاه‌ها و پرتال‌های دستگاه‌های اجرایی کشور، در میان ۱۶۲ دستگاه اجرایی کشور و رتبه دوم در میان همه دستگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

دریافت گواهینامه استاندارد ISO 22301:2019 از LiberoAssurance برای استقرار سیستم مدیریت تداوم کسب و کار

دریافت رتبه چهارم در میان پژوهشگاه‌ها و مؤسسه‌های پژوهشی هنر و علوم انسانی کشور و رتبه ۲۳ در رتبه‌بندی ملی پژوهشگاه‌ها و مؤسسه‌های پژوهشی کشور برای سال‌های (۱۴۰۲-۱۴۰۱) در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (آی.اس.سی)

رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی ایران

نمودار ۲-۱۳. افتخارات ایرنداک در سال ۱۴۰۳

۱-۲. سامانه‌های پشتیبان پژوهش

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) در راستای دستیابی به برخی از مأموریت‌هایش چندین سامانه را برای پشتیبانی از پژوهش در کشور طراحی و راهاندازی کرده است. کاربران این سامانه‌ها بیشتر دانشجویان و استادان هستند. در ادامه به برخی از آنها اشاره شده است.

پایگاه وب شیوه‌نامه ایران (راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی)

نام	راهنمای استناد به منابع اطلاعات
نام کوتاه	شیوه‌نامه ایران
سال راهاندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	imos.irandoc.ac.ir

درباره شیوه‌نامه

شیوه‌نامه ایران، راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی، یک منبع معتبر و به‌روز برای محققان، نویسندگان و دانشجویان است. این راهنما به شما کمک می‌کند تا به درستی و یکپارچگی منابع خود را در متن و فهرست منابع خود استناد دهید. شیوه‌نامه ایران بر اساس استانداردهای بین‌المللی و ملی تدوین شده و به‌روزرسانی مستمر دارد.

درباره ایرنداک	پایگاه‌های اطلاعات	منابع مرجع
ایرنداک، مرکز تخصصی مدیریت اطلاعات علمی ایران است. این مرکز با هدف ارتقای کیفیت خدمات اطلاعاتی و تسهیل دسترسی به منابع علمی، فعالیت‌های خود را در زمینه‌های مختلف ادامه می‌دهد.	پایگاه‌های اطلاعات علمی ایران (ایرنداک)، مرکز داده (ایرنداک)، پایگاه‌های اطلاعات علمی جهان (ایرنداک)، پایگاه‌های اطلاعات علمی منطقه (ایرنداک).	کتابخانه ملی، کتابخانه مجلس، کتابخانه آیت‌الله خویی، کتابخانه آیت‌الله بهشتی، کتابخانه آیت‌الله مکارم شیرازی، کتابخانه آیت‌الله محمدتقی جعفری، کتابخانه آیت‌الله محمدباقر عابدی، کتابخانه آیت‌الله محمدعلی باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدکاظم باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدتقی باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدباقر باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدعلی باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدکاظم باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدتقی باقری، کتابخانه آیت‌الله محمدباقر باقری.

درباره

پدیدآور هر اثر علمی، کار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که کاربرت گفتار و نوشتار دیگران با استناد به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به‌سادگی سرچشمه آنها را بازشناسند و اگر نیاز بود از آنها بهره‌برند. با چنین رویکردی، روش‌های گوناگونی برای استناد یا ارجاع به منابع پدید آمده‌اند. این روش‌ها اندک اندک ساخت یافته‌اند و در شیوه‌نامه‌هایی با نظام‌های استنادی گوناگون به انتشار درآمده‌اند. کمبود چنین شیوه‌نامه‌هایی به زبان فارسی، مایه کاربرت روش‌های گوناگون استناد در میان ناشران و نشریه‌های گوناگون شده که گاه پوشش بسنده‌ای برای استناد به همه منابع را نیز دربر ندارند. بدین‌سان، افزون بر دشوار شدن کار پدیدآوران و ویراستاران برای پیروی از الگوهای درست در نوشتار فارسی، سرگشتگی آنها را در استناد به منابع گوناگون نیز در پی خواهد داشت. گوناگونی در این الگوها، تحلیل استنادی را هم دشوار می‌سازد. از این رو، داشتن شیوه‌نامه‌ای فراگیر بر پایه روش‌های پذیرفته‌شده گریزناپذیر می‌نماید که راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی برای پدیدآورندگان فارسی‌زبان باشد. با این هدف، شیوه‌نامه ایران (راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی) بر پایه شیوه‌نامه شیکاگو با پیشینه‌ای بیش از یک‌صد سال، تدوین شده است. این شیوه‌نامه روش استنادی نویسنده - تاریخ و الگوهای پایه آن را می‌شناساند که روشی فراگیر و آسان است. افزون بر این، چگونگی استناد به منابع گوناگون چاپی و الکترونیکی و نمونه‌های آن را نشان می‌دهد.

سامانه راهنمای نگارش پایان نامه و رساله (راه)

نام	راهنمای نگارش پایان نامه و رساله
نام کوتاه	راه
سال راه اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	rah.irandoc.ac.ir

درباره

صدها هزار دانشجوی برای پایان رساندن کارشناسی ارشد یا دکتری خود باید پارسا بنویسند. این دانشجویان برای نگارش پارسا از شیوه‌های گوناگون پیروی می‌کنند. یکی از نخستین شیوه‌نامه‌ها را در این زمینه ایرنداک در سال ۱۳۶۶ از یک راهنمای دانشگاهی سال ۱۹۷۶ ترجمه و با نام «راهنمای نوشتن رساله‌های پژوهشی» منتشر کرد. نگاهی به این شیوه‌نامه و مانند آن نشان می‌دهد که برخی از آنها کاستی‌هایی دارند، برخی برافاده‌اند، برخی تنها به بخشی از نیازها پاسخ می‌دهند، برخی به دشواری یافت می‌شوند، و برخی هم بروز نمی‌شوند. این کاستی‌ها و تفاوت‌ها، نگارش پارسا را سخت و کار سازمان‌دهی آنها را نیز با دشواری روبرو می‌کند. راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله (راه) که به سفارش و با نظارت دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی (معاونت پژوهش و فناوری وزارت عتف) درست شده است، یک شیوه یکسان، جامع، و بروز در دسترس همه دانشجویان می‌گذارد که با پیروی از آن، پارسای یک‌دستی نوشته شود.

۱-۲. اخلاق و درستی پژوهش

اخلاق و درستی انجام، بخش جداناپذیر از پژوهش به شمار می‌رود که باید در کانون توجه پژوهشگران، دانشجویان، و استادان باشد. برای پشتیبانی از درستی انجام پژوهش‌های ایرانیان، ایراندک خدماتی طراحی و راه‌اندازی کرده است که می‌تواند در این زمینه کارآمد باشند. در ادامه به یک خدمت کلیدی ایراندک در زمینه اخلاق و درستی پژوهش اشاره می‌شود.

سامانه هماندجو

نام	سامانه هماندجو
نام کوتاه	هماندجو
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایراندک
دسترسی	محدود/آبونمانی
نشانی	tikservice.irandoc.ac.ir

درباره

ایراندک برای اجرای سیاست‌های کلی علم و فناوری و در پاسخ به خواست جامعه علمی کشور برای بهبود اخلاق علمی و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و هم‌چنین پیش‌گیری از بدرفتاری‌های علمی، به‌ویژه سایه‌نویسی و دستبرد علمی در تدوین پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی، سامانه «هماندجو» را با پشتوانه متن کامل و در حال افزایش صدها هزار عنوان از تازه‌ترین پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و دیگر مدارک علمی در سال ۱۳۹۵ راه‌اندازی کرده است. هماندجویی در نوشتار پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، گامی در کمک به نگه‌داشت حقوق پدیدآوران و گسترش علم و فناوری و زمینه‌سازی برای دسترسی آزاد همگان به اطلاعات است. «هماندجو» با

جست‌وجوی خودکار در متن کامل پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و دیگر مدارک علمی در ایرانداک و همچنین در وب، نوشته‌های همانند را بازیابی و اندازه‌ی همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد.

مجلس شورای اسلامی در تبصره نه قانون «پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶، کاربرد این سامانه را برای پیشنهادها (پروپوزال‌ها)، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها در حوزه‌های علمی و همچنین دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی کشور الزام کرده است. پیش‌تر نیز بر پایه آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶ ابلاغ شماره ۱۱/۱۹۸۰۹۷ تاریخ ۱۳۹۵/۹/۷) دو وظیفه ثبت و همانندجویی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها بر دوش دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت عتف گذارده شده بود. در سال ۱۴۰۳ در این پایگاه همانندجویی ۲۰۲۳۲۳ مدرک با میانگین روزانه ۵۵۳ و تا پایان سال ۱۴۰۳ همانندجویی، ۱۸۱۱۸۰۱ عنوان مدرک شامل ۶۷۰۰۰۰ عنوان پایان‌نامه و رساله، ۲۴۶۴۵۷ عنوان پیشنهاد، ۸۹۴۵۹۴ عنوان مقاله و ۷۵۰ عنوان کتاب روی داده است.

سامانه آموزش و اخلاق پژوهش

سامانه آموزش و اخلاق پژوهش	نام	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)
آوا	نام کوتاه	آوا
۱۴۰۲	سال راه‌اندازی	راهشای سامانه
ایراندک	ناشر	وبسایت به سامانه
همگانی / رایگان	دسترسی	تلفن‌پیش
ava.irandoc.ac.ir	نشانی	

درباره

سامانه آموزش و آزمون اخلاق پژوهش (آوا)، در راستای قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، می‌کوشد گامی را در جهت آموزش و ارزیابی اخلاق پژوهش در کشور بردارد. این سامانه با ارائه بسته‌های آموزشی کاربردی کوتاه‌مدتی و صوتی، دانشی پایه و مفید را از مهمترین چالش‌های اخلاق پژوهش که برای اجتناب از بدرفتاری‌های پژوهشی ضروری هستند، در اختیار کاربر قرار داده، و سپس از طریق آزمونی هدفمند، دانش کاربر در این زمینه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پژوهشگرانی که مایل به انجام و انتشار هر نوع محصول پژوهشی از جمله پایان‌نامه/رساله، مقاله و کتاب هستند به گذراندن آزمون دوره‌محور این سامانه تشویق می‌شوند. هر بسته آموزشی این سامانه، متشکل از ۴ بخش است:

توضیحی در مورد چستی چالش مورد نظر (مثلاً سرقت ادبی؛ رضایت آگاهانه؛ و غیره)؛

بحثی درباره جوانب اخلاقی آن چالش؛

ارائه چند مورد تاریخی برای فهم بهتر چالش و ارتباط دادن آن با واقعیت‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ و

معرفی چند منبع مهم برای مطالعه بیشتر.

بر اساس محتوای هر بسته، مجموعه سؤالاتی برای آزمون طراحی شده، و در کل خزانه‌ای از سؤالات متنوع آماده شده است. سامانه در هر آزمون به شکل تصادفی ۲۰ پرسش را از تمام بسته‌های آموزشی به هر کاربر اختصاص می‌دهد. افرادی که با اخلاق پژوهش آشنا هستند و صرفاً مایل به دریافت گواهی اخلاق پژوهش‌اند میتوانند بدون رجوع به بخش آموزش به پرسش‌های آزمون طراحی شده پاسخ دهند.

در طراحی بسته‌ها و خزانه سؤالات از منابع متنوعی بهره برده شده است. بسته‌ها و سؤالات پس از آماده‌سازی اولیه، مورد بررسی گروهی از متخصصان حوزه اخلاق پژوهش قرار گرفته‌اند و در نهایت در شکل کنونی ارائه شدند. با این حال باتوجه به پویا بودن حوزه اخلاقی پژوهش، بسته‌ها و سؤالات در بازه‌های زمانی مشخصی به‌روزرسانی خواهند شد. در طراحی تصاویر تزئینی بسته‌های آموزشی، از تصویرساز بینگ مایکروسافت (image creator from Microsoft Bing) استفاده شده است؛ به این شکل که با ارائه توصیف‌هایی از این تصویرساز خواسته شده تا تصویر یا تصاویری را مطابق با توصیف ارائه‌شده بسازد، سپس برخی تصاویر ساخته‌شده مورد تعدیل و تغییر بیشتر قرار گرفته‌اند.

۱۲-۲. فناوری اطلاعات

۱۲-۲-۱. مرکز رشد واحدهای فناور

به استناد آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی و فعالیت مراکز رشد واحدهای فناور مصوب شورای گسترش آموزش عالی، مجوز فعالیت مرکز رشد واحدهای فناور ایرانداک در سال ۱۴۰۳ برای دو سال صادر شد. چرخه حمایت از ایده‌های نوین و دانشی تا مرحله تبدیل شدن آنها به محصولات یا خدمات فناورانه قابل تجاری‌سازی و عرضه به بازار، رسالت اصلی مرکز رشد پژوهشگاه است. از اهداف این مرکز می‌توان به:

- بسترسازی جهت پیاده‌سازی و تجاری کردن ایده‌های نو مبتنی بر دانش توسط صاحبان ایده؛
- ایجاد زمینه کارآفرینی و حمایت از نوآوری و خلاقیت نیروهای محقق؛
- کمک به رونق اقتصاد محلی و ملی مبتنی بر دانش و فناوری‌های پیشرفته؛
- ایجاد فضای لازم جهت گسترش و رشد واحدهای کوچک و متوسط دانش‌بنیان و فناور فعال در زمینه‌های فناوری؛
- بسترسازی در راستای ایجاد فرصت‌های شغلی به منظور جذب کارآفرینان و دانش‌آموختگان دانشگاهی جهت توسعه فناوری‌های پیشرفته؛
- تولید و توسعه محصولات و فرآیندهای فناوری قابل عرضه به بازار؛

- ایجاد ارتباط بین ایده‌پردازان و سرمایه‌گذاران؛
- کمک به رشد و توسعه ملی و منطقه‌ای؛
- ایجاد فضای مناسب جهت تجاری کردن دستاوردهای تحقیقاتی فناورانه؛
- و ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان کوچک و تخصصی با امکان رقابت در بازارهای داخلی و جهانی اشاره کرد.

۲-۱۲. مأموریت‌های ایرانداک در حوزه هوش مصنوعی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، پیشگام در عرصه هوش مصنوعی مولد و هوشمندسازی است که در سال‌های اخیر چهار مأموریت در حوزه «هوش مصنوعی» تعریف و در برنامه‌های خود قرار داده است.

۱. تأمین محتوای مورد نیاز و ایجاد زمینه برای اهالی کسب‌وکار پژوهش و فناوری: در این راستا «سامانه پیکره‌های ایرانداک» (سپا) و اصطلاح‌نامه‌های علمی و فنی به صورت رایگان در دسترس تمام دست‌اندرکاران هوش مصنوعی قرار گرفته است.

۲. ایجاد زمینه برای ارائه خدمات زیرساختی: با ایجاد آزمایشگاه هوش مصنوعی و توسعه زیرساخت‌های سخت‌افزاری، در مسیر ارائه خدمات زیرساختی به دست‌اندرکاران و پژوهشگران هوش مصنوعی، گام برداشته است.

۳. مشارکت در سیاست‌گذاری این فناوری و در اختیار قرار دادن داده‌های مربوط به روندها و آبروندهای مرتبط با هوش مصنوعی و تحلیل جایگاه ایران: این موارد از شش دهه پیش در ایرانداک جمع‌آوری شده و در اختیار تمام مراجع تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی قرار گرفته است.

۴. آموزش و همگانی‌سازی: در قالب دوره‌های آموزشی و مدارس هوش مصنوعی با حضور افراد خبره و توانمند برگزار شده است. همچنین آزمایشگاه کودکان و فضای مجازی با هدف توانمندسازی ورود نسل جدید به عصر فضای مجازی و هوش مصنوعی راه‌اندازی شده است.

ایرانداک در راستای مأموریت ملی خود تلاش هدفمندی برای ایجاد زیرساخت‌های سخت‌افزاری لازم برای ارائه خدمات پردازش سنگین هوش مصنوعی در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور آغاز کرده است و در افق ده ساله، آینده خود را به عنوان «سرزمین نوآوری علوم و فناوری اطلاعات ایران» قرار

داده است. سالیانه مقدار زیادی از دانشجویان دانشگاه‌های مختلف برای گذراندن دوره کارورزی و کارآموزی از آزمایشگاه‌های ایرانداک بهره می‌برند.

- برگزاری ۱۴۰ دوره آموزشی برای ۵۰۸۰ تن، دربردارنده ۱۳۶ دانشجو، ۵۶۸ همکار ایرانداک، و ۳۸۶ عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛
- پذیرش ۱۹ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون و پذیرش هشت دانشجوی کارشناسی ارشد در رشته زبان‌شناسی رایانشی در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۳؛
- شرکت ۵۶۸ کارمند ایرانداک در ۹۱ دوره آموزشی ایرانداک.

۳. آموزش

آموزش در ایرانداک با طراحی، راه‌اندازی، بازاریابی، و برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، پذیرش و مدیریت دانشجویان دکتری و انجام کارهای در پیوند با آموزش و پژوهش آنها هستند. آموزش در ایرانداک به شکل دوره‌های تخصصی کوتاه‌مدت از سال ۱۳۶۲ آغاز شد، ولی پدید آمدن واحد مدیریت آموزش با مأموریت برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی برای کارکنان پژوهشگاه و متقاضیان بیرون از پژوهشگاه، اجرای آموزش‌های برنامه‌ریزی شده، و انجام امور رفاهی و پشتیبانی‌های غیرآموزشی دانشجویان به سال ۱۳۸۴ باز می‌گردد. این واحد کار رسمی خود را از سال ۱۳۸۵ آغاز کرد و مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، تحصیلات تکمیلی، و کارکنان را بر عهده دارد.

۱-۳. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۶ با دریافت مجوز آموزش کارکنان دولت از «معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری» و «مرکز آموزش و پژوهش استانداری تهران»، امکان آموزش کارکنان سازمان‌های دولتی و غیردولتی را داراست و نیز از سال ۱۳۹۰ موفق به دریافت مجوز از دفتر آموزش‌های آزاد، غیرانتفاعی، و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای برگزاری دوره‌ها گردیده است. همچنین در سال ۱۴۰۱، موفق به دریافت گواهینامه استاندارد ISO 21001:2018 از LiberoAssurance برای خدمات آموزشی شده است.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای بالا بردن سطح علمی مخاطبان، با فراخوان مشارکت استادان توانمند اقدام به نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی کرده است و هم‌اکنون ۲۲۸ دوره آموزشی را در زمینه‌های سامان‌دهی و نشر اطلاعات، فناوری اطلاعات، فنی و مهندسی، مهارت‌های پژوهش و گسترش علم، مهارت‌های آموزشی، و مدیریت و برنامه‌ریزی برگزار می‌نماید و آمادگی دارد بر پایه نیاز مخاطبان (افراد یا سازمان‌ها) برای نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی برنامه‌ریزی کند. همچنین برای بهره‌مندی از دوره‌های تخصصی برای همه دانشجویان و اعضای هیئت علمی تسهیلاتی دیده شده است.

در سال ۱۴۰۳، ۵۶۸ نفر (۲۵۲۵ نفر ساعت) از کارکنان پژوهشگاه از ۹۱ دوره آموزشی در مدیریت آموزش ایرانداک بهره بردند که از این تعداد ۳۹۹ نفر (۱۵۸۹ نفر ساعت) کارکنان و کارشناسان و ۱۲۹ نفر (۵۶۳) مدیران و ۴۰ نفر (۴۰۰ نفر ساعت) از اعضای هیات علمی ایرانداک بودند. گفتنی است همه کارکنان پژوهشگاه می‌توانند بر پایه تخصص خود رایگان در دوره‌های آموزشی در پیوند شرکت نمایند. مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۴۰۳، روی هم رفته، ۱۰۷۳۰ دوره آموزشی با ۲۲۸ عنوان برگزار کرده است. شمار شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی در مجموع ۲۸۰۹۶۰ نفر (۲۰۵۰۶۵۳ نفر ساعت) و میانگین رضایت شرکت‌کنندگان از دوره‌های برگزار شده ۹۰/۳۲ از ۱۰۰ بوده است. در نمودار ۱-۳ دوره‌های برگزار شده ایرانداک با فراوانی بیش از ۱۰ سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۴۰۳ نشان داده شده‌اند.

فراوانی	نام دوره
۱۷۶	نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب‌آوساینس و اسکوپوس)
۱۵۱	کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پایه و پیشرفته)
۱۰۰	نگارش پایان‌نامه و رساله و پروپوزال
۶۵	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا (MAXQDA)
۶۵	نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های علمی فارسی زبان
۶۱	مدیریت اطلاعات علمی با استفاده از نرم‌افزار اندنوت (End Note X7)
۴۴	روش‌شناسی پژوهش: رویکرد کیفی
۴۰	روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده بنیاد)
۴۰	ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و رساله)
۳۵	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی ان ویو (Nvivo)
۳۴	کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «atlas.ti»
۳۳	راهنماهای جستجو و دستیابی به اطلاعات در محیط وب
۳۳	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارای موس AMOS
۳۳	کاربرد نرم‌افزار «Word» در پژوهش
۳۱	کاربرد اینفوگرافیک در بازنمایی داده‌ها و اطلاعات (پایه)
۳۱	استخراج مقاله علمی از پایان‌نامه، رساله، و طرح پژوهشی
۲۶	جستجوی و بازیابی پیشرفته اطلاعات علمی از پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی
۲۵	روش پژوهش: اصول و مبانی
۲۵	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Lisrel
۲۴	سبک‌های سخنرانی تأثیرگذار، فن بیان و ارتباط موثر
۲۰	ساخت اسلایدهای گویا و مؤثر برای سخنرانی: نرم‌افزار «prezi»
۱۹	آشنایی با مفاهیم، ساختار و نحوه ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال
۱۹	مدل‌سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم‌افزار «PLS»
۱۸	آشنایی با آینده‌پژوهی و روش‌های آن
۱۷	مهارت‌ها و فنون مدیریت کلاس درس در دانشگاه

فراوانی	نام دوره
۱۴	مهارت‌های پیش از تدریس
۱۴	فراتحلیل (متا آنالیز): کاربرد نرم‌افزار «STATA»
۱۳	آشنایی با شبکه‌های عصبی و استفاده از جعبه ابزار آن در محیط متلب (MATLAB)
۱۱	سواد اطلاعاتی

نمودار ۱-۳. دوره‌های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۴۰۳ در ایرانداک

مدیریت آموزش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در سال ۱۴۰۳، روی‌هم‌رفته، ۱۴۰ دوره آموزشی را برگزار کرده که نامشان در جدول ۱-۳ آمده است. گفتنی است ۵۲ مورد از این دوره‌ها برای نخستین بار در سال ۱۴۰۳ برگزار شده‌اند که در جدول ۱-۳ با نشان آبی‌رنگ ایرانداک آمده‌اند. افزون بر این، ۱۲ دوره آموزشی نیز بیرون از ایرانداک و به درخواست دیگر نهادها برگزار شده‌اند که در جدول ۱-۳ با نشان سرخ‌رنگ «خروج» آمده‌اند.

جدول ۱-۳. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک در سال ۱۴۰۳

روش تحقیق (پایه)
اخلاق راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه، رساله و نقد و داوری (دانش‌افزایی - ویژه اعضای علمی)
آشنایی با پایگاه اطلاعات علمی چین CNKI
روش‌شناسی پژوهش: رویکرد کیفی
نحوه نگارش پروپوزال و پایان‌نامه
نگارش علمی با ابزارهای هوش مصنوعی (ویژه دانشگاه دزفول)
نحوه استخراج مقاله از پژوهش
نحوه نگارش مقاله فارسی در نشریات داخلی
انتخاب نشریه مناسب برای انتشار مقاله
راهکارهایی برای افزایش شانس پذیرش مقالات
نحوه نگارش مقاله با رویکرد کیفی
نحوه نگارش مقاله در نشریات خارجی
مقاله‌نویسی با استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی
فن بیان و برقراری ارتباط مؤثر
ارتباط مؤثر شناختی (حضور و مجازی)
اخلاق در پژوهش (ویژه پژوهشگاه مواد و انرژی) (حضور)

اصول ممیزی استاندارد ISO 19011:2018 در خصوص سیستم مدیریت تداوم کسب و کار (ویژه همکاران ایراندک حضوری)	
ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان نامه، و رساله)	
روش پژوهش: تحلیل محتوای کیفی	
جستجوی و بازیابی پیشرفته اطلاعات علمی از پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی	
پرپوزال‌نویسی کاربردی	
مدیریت اطلاعات علمی: نرم افزار «End Note»	
ابزارهای تولید محتوای گرافیکی با هوش مصنوعی	
مرور سیستماتیک (ویژه اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد تهران شمال) حضوری	
کار با داده‌های کیفی: کاربرد نرم افزار Atlas. Ti	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب‌آوساینس و اسکوپوس)	
تحلیل آماری با SPSS ویژه دانشجویان دکتر سید رضا رضوی	
نحوه تنظیم و تفسیر قراردادهای تألیف، ترجمه، چاپ و نشر (۵ جلسه ۲ ساعته)	
هماندجوی و جلوگیری از سرقت ادبی (ویژه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا)	
کاربرد نرم‌افزار Word در نگارش پایان‌نامه و رساله	
کاربرد اینفوگرافیک در بازنمایی داده‌ها و اطلاعات (مقدماتی)	
کاربست ChatGPT در تدوین مقالات	
مدیریت زمان از طریق استعاره‌ها	
تکنیک‌ها و ترفندهای جدید و جذاب پاورپوینت برای ارائه‌های تأثیرگذار	
معجزه زبان بدن در ارتباط موثر	
مرور سیستماتیک: روش‌ها، ابزارها، و فرایندها	
چگونگی پیدا کردن ایده/عنوان	
نحوه نگارش پیشنهاد دانشگاهی	
چگونگی جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی علمی	
انتخاب درست برای انتشار برون داده‌های پژوهشی	
ترفندهای Word در نگارش علمی	
اصول ویراستاری علمی	
نحوه نگارش پایان‌نامه/رساله	
نرم‌افزار مدیریت اطلاعات علمی EndNote	
هماندجویی و کشف تقلب	
اصول برگزاری جلسه دفاع: از ارائه تا پذیرایی	

ملاحظات اخلاقی میان استاد راهنما و دانشجو	
کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «MAXQDA»	
نگارش مقاله و پایان‌نامه با نرم‌افزار لاتکس	
مایکروسافت اکسل (Microsoft Excel) (ویژه همکاران امور مالی) حضوری	
نحوه استخراج مقاله از پژوهش	
نحوه نگارش مقاله فارسی در نشریات داخلی	
انتخاب نشریه مناسب برای چاپ مقاله	
پس از انتشار: راهکارهایی برای افزایش رؤیت‌پذیری مقاله‌های علمی	
نحوه نگارش مقاله با رویکرد کیفی	
مقاله نویسی در چاپ نشریات خارجی	
نگارش هوشمند: فنون مقاله‌نویسی با هوش مصنوعی	
تاریخچه هوش مصنوعی و کسب‌وکار	
مبانی یادگیری ماشین	
مبانی یادگیری عمیق	
آموزش مقدماتی پایتون	
پردازش‌های پایه در NLP	
چالش‌های NLP در زبان فارسی	
کاربردهای NLP	
مبانی پردازش تصویر	
شبکه‌های عصبی پیچشی و کاربرد آن در پردازش تصویر	
حل یک مساله واقعی در حوزه NLP	
تفکر طراحی	
روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده بنیاد)	
پرورش صدا در گویندگی	
مهارت‌های نگارش پایان‌نامه تحصیلی؛ ویژه علوم انسانی و اجتماعی (حضوری و مجازی)	
مبانی نظری ساخت پیکره	
زبان‌شناسی پیکره‌ای و کار با نرم‌افزار Annotation	
پیکره و آموزش زبان	
هستان نگاری	
تدوین طرح مفهومی برای توسعه هستی‌شناسی‌ها	
نمایش روابط مفهومی بنیادین هستی‌شناسی در نرم‌افزار پروتژه	
گرافولوژی	

زبان و رسانه	
زبان‌شناسی و مطالعات ترجمه	
زبان‌شناسی و هوش مصنوعی: نیازها، کاربردها و چالش‌ها ۱	
زبان‌شناسی و هوش مصنوعی: نیازها، کاربردها و چالش‌ها ۲	
روانشناسی زبان	
عصب‌روان‌شناسی زبان	
زبان‌شناسی بالینی	
نقش زبان‌شناسی در گفتاردرمانی	
اصطلاح‌شناسی برای مترجمان ۱	
اصطلاح‌شناسی برای مترجمان ۲	
زبان‌شناسی ناشنوایان	
آشنایی با مفاهیم اولیه و برخی ابزارهای هوش مصنوعی (ویژه موسسه سپید)	
پژوهش نظام‌مند از صفر تا صد - چگونه مرور سیستماتیک انجام دهیم؟	
آشنایی با مبانی و مفاهیم هوش مصنوعی (ویژه سازمان بازرسی کل کشور)	
Agent-based simulation	
Agent-based simulation (Netlogo Software)	
System Dynamic simulation	
System Dynamic simulation (Vensim Software)	
Discrete-event simulation	
Discrete-event simulation (Arena software)	
کاربرد روش پویایی‌شناسی سیستم‌ها جهت تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری در سیستم‌های پیچیده	
کاربست مدل‌سازی در حل مسائل حکمرانی؛ آزمایشگاه حکمرانی، چالش‌های به کارگیری شبیه‌سازی در تصمیم‌گیری	
تفکر طراحی	
تجربه مدل‌سازی دینامیکی در مدل‌سازی مسائل پیچیده	
پایتون مقدماتی	
Multiscale Simulation (MSSim Software)	
جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات (ویژه سازمان بازرسی کل کشور)	
سازمان‌دهی و پردازش اطلاعات (ویژه سازمان بازرسی کل کشور)	
استخراج مقاله علمی از پایان‌نامه، رساله، و طرح پژوهشی (ویژه دانشگاه جندی شاپور دزفول)	
نگارش کتاب دانشگاهی (ویژه دانشگاه جندی شاپور دزفول)	

اخلاق در پژوهش ویژه دانشگاه جندی شاپور دزفول	➡
بهره‌گیری از چت جی.پی.تی. در آموزش دانشگاهی (حضور و مجازی)	
برنامه‌نویسی پایتون (مقدماتی) (ویژه اعضای هیات علمی و کارشناسان ایرنداک)	
پیشنهادنویسی طرح‌های پژوهشی و فرایند آن (ویژه فرهنگستان زبان)	➡
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپوس)	
کار با داده‌های کیفی: کاربرد نرم‌افزار Atlas. Ti	
تولید محتوای ویدئویی، گرافیکی و صوتی با ChatGPT و ابزارهای هوش مصنوعی	
آشنایی با سیستم مدیریت تداوم کسب‌وکار (BCMS) بر پایه استاندارد ایزو ۲۲۳۰۱:۲۰۱۹	
نحوه نگارش پیشنهاد دانشگاهی	
نحوه نگارش پایان‌نامه / رساله	
ترفندهای Word در نگارش علمی	
اصول برگزاری جلسه دفاع: از ارائه تا پذیرایی	
چگونگی جست و جو در پایگاه‌های اطلاعاتی علمی	
اصول ویراستاری علمی	
ملاحظات اخلاقی میان استاد راهنما و دانشجو	
نرم‌افزار مدیریت اطلاعات علمی EndNote	
هماندجویی و کشف تقلب	
انتخاب درست برای انتشار برون‌دادهای پژوهشی	
کاربست هوش مصنوعی در پژوهش	
استخراج و انتشار مقاله از پایان‌نامه تحصیلی و طرح پژوهشی؛ گام به گام	
پروپوزال‌نویسی (دانشجویان خارجی) - حضور	
System Dynamic simulation	
System Dynamic simulation (Vensim Software)	
Agent-based simulation	
Agent-based simulation (Netlogo Software)	
Multiscale Simulation (MSSim Software)	
Discrete-event simulation	
Discrete-event simulation (Anylogic software)	
کار با داده‌های کیفی: کاربرد نرم‌افزار MAXQDA	
از بی‌اخلاقی پژوهش تا اجرای پژوهش پاک (انواع سلب اعتبار، سرقت‌های علمی، مجلات یغماگر و کاربرد ابزارهای هوش مصنوعی...): با تأکید	

۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

روی هم رفته، ۵۰۸۰ نفر (۱۹۰۸۲ نفر ساعت) دربردارنده ۴۰۱۲۶ ازدانشگاه‌ها (دانشجو)، و ۳۸۶ نفر از سایر سازمان‌ها (غیر دانشجو) و ۵۶۸ نفر از پژوهشگاه (ایرانداک) شامل ۴۰ نفر از اعضای هیئت علمی و ۱۲۹ نفر مدیران و ۳۹۹ از کارشناسان در سال ۱۴۰۳ در دوره‌های آموزشی پژوهشگاه شرکت کردند. ایرانداک برای همه دانش‌پذیران این دوره‌ها گواهی پایان دوره می‌دهد. در جدول ۲-۳ نمایی از عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک آمده است.

جدول ۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک در سال ۱۴۰۳

فرد	مدت		شمار شرکت‌کنندگان			تعداد / نفر / ساعت شرکت‌کنندگان	تحصیلات شرکت‌کنندگان (تعداد)				میانگین میزان رضایت شرکت‌کنندگان (از ۱۰۰)	شمار سازمان‌های شرکت‌کننده		
	روز	ساعت	دانشجو	غیر دانشجو	دیگر		دکتر و دکترای دانشجو	دانشجو و دانشجوی کارشناسی ارشد	کارشناسی و کارشناسی	سایر		دانشگاه‌ها (دانشجو)	پژوهشگاهها	سایر (غیر دانشجو)
فروردین	۱	۸	۱۶	۰	۰	۱۲۸	۰	۱۶	۰	۰	۹۸	۱۶	۰	۰
اردیبهشت	۱۱	۶۲	۵۸۶	۶۴	۰	۲۳۲۸	۲۲۹	۳۹۱	۳۰	۸۹۰۱۴	۵۸۶	۶۴	۰	۰
خرداد	۹	۴۰	۲۱۲	۱۰	۰	۸۵۶	۱۷۲	۴۷	۳	۹۰۰۲۶	۲۱۲	۱۰	۰	۰
تیر	۱۱	۳۶	۱۳۲	۳	۰	۸۵۶	۴۵	۸۸	۲	۸۹۰۲۷	۱۳۲	۳	۰	۰
مرداد	۱۳	۶۷	۵۷۸	۳۴	۰	۲۷۴۶	۲۰۵	۴۰۴	۳	۸۹۰۲۳	۵۷۸	۳۴	۰	۰
شهریور	۱	۴	۱۰	۰	۰	۴۰	۱۰	۰	۰	۸۳۰۷	۱۰	۰	۰	۰
مهر	۲۱	۹۱	۷۹۱	۵۵	۰	۲۹۱۶	۲۵۱	۵۵۸	۳۷	۸۸۰۲	۷۹۱	۵۵	۰	۰
آبان	۱۹	۱۰۸	۷۸۹	۳۰۹	۲۸۶	۴۰۶۵	۳۸۱	۷۹۰	۲۷۳	۹۱۰۵۴	۷۸۹	۳۰۹	۲۸۶	۰
آذر	۷	۲۸	۱۶۵	۱	۱۰۰	۱۲۷۶	۱۲۹	۷۷	۶۰	۹۲۰۲	۱۶۵	۱	۱۰۰	۰
دی	۱۳	۳۲	۶۲	۱۵	۰	۵۰۰	۳۶	۴۱	۰	۸۸۰۲۲	۶۲	۱۵	۰	۰
بهمن	۷	۶۰	۴۷۰	۴۷	۰	۲۵۶۱	۱۵۲	۲۹۹	۶۶	۸۷۰۲	۴۷۰	۴۷	۰	۰
اسفند	۹	۴۴	۳۱۵	۳۰	۰	۱۰۸۰	۱۵۵	۱۸۲	۸	۹۱۰۶۳	۳۱۵	۳۰	۰	۰
سالانه (۱۷۵ دوره در ۱۵۳ روز)	۱۲۲	۵۸۰	۴۱۲۶	۵۶۸	۳۸۶	۱۹۰۸۲	۱۷۶۵	۲۸۳۳	۴۸۲	۹۰۰۳۲	۴۱۲۶	۵۶۸	۳۸۶	۰

۳-۳. تحصیلات تکمیلی

رشد پرشتاب علم و فناوری، دگرگونی‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی، و هدف‌های بلند برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران شرایطی را پدید آورده‌اند که وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای دگرگونی راهبردی در علم و فناوری و داشتن نگاه پژوهش محوری، به تربیت نیروهای متعهد، متخصص، و ماهر با شیوه‌های گوناگون پذیرش دانشجو در دوره دکترا پرداخته است. دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن پرورش افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های گوناگون علوم و فناوری برای از میان برداشتن نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش می‌کوشند. این دوره به دو شیوه «آموزشی پژوهشی» و «پژوهشی» برگزار می‌شود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با دریافت مجوز از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی از سال ۱۳۹۰، موفق به پذیرش ۱۹ دانشجوی دکتری پژوهش محور در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات (۷ دانشجو)، مهندسی فناوری اطلاعات (۳ دانشجو)، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی (۹ دانشجو) شده است. در این میان شش نفر در رشته مدیریت فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۴۰۰، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ و نه نفر در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و سه نفر در رشته مهندسی فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ دانش‌آموخته شده‌اند. هم‌اکنون ایرانداک دارای یک دانشجو در مقطع دکتری است. همچنین در ابتدای سال ۱۴۰۳ با دریافت مجوز از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، موفق به پذیرش هشت دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد به شیوه آموزشی - پژوهشی در رشته زبان‌شناسی گرایش رایانشی شده است.

- طراحی و راه‌اندازی سامانه انتشارات دانشگاهی (ساد):
- برگزاری هفتمین مجمع عمومی سالانه و یک نشست به دست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی:
- عضویت ایرانداک در سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ آی‌سسکو، مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، اینفوترم (مرکز بین‌المللی اطلاعات اصطلاح‌شناسی)، و ترم‌نت (شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی):
- همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی:
- افزودن ۲۰ تفاهم‌نامه ملی و بین‌المللی تازه به ۱۹ تفاهم‌نامه در دست اجرای پیشین.

۴. همکاری و هماهنگی

بخشی از مأموریت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) به همکاری و هماهنگی با نهادهای دیگر باز می‌گردد و از سویی نیز گسترش کار ایرانداک تنها با پشتیبانی منابع و بازار در اختیار خود شدنی نیست. بنابراین ایرانداک می‌کوشد با همکاری و هماهنگی با دیگران به سطح بالاتری از کارایی و اثربخشی دست یابد. یکی از راهبردهای ایرانداک نیز «دسترسی به بازار و منابع؛ مشارکت و هماهنگی رویاروی» است. همکاری با سازمان‌های دیگر، فراخور چگونگی آن در گروه اشتراک منابع، گروه خدمات دانش‌بنیان، و گروه ارتباطات علمی انجام می‌شود.

۱-۴. همکاری و هماهنگی در اساس‌نامهٔ ایرنداک
بر پایهٔ اساس‌نامه، بخشی از کارها و اختیارهای ایرنداک در پیوند با همکاری و هماهنگی است. در نمودار ۱-۴ به چند مورد از این نقش‌ها و کارها اشاره شده است.

برنامه‌ریزی، اجرا، ارزیابی، و هماهنگی برنامه‌های جامع اشتراک منابع و همکاری میان کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی

هماهنگ‌کنندهٔ برنامه‌های اشتراک منابع و همکاری میان کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشور

مدیریت تأمین و دسترسی به مدارک و اطلاعات علم و فناوری بین‌المللی مورد نیاز پژوهشگران

نمایندهٔ وزارت عتف در مجامع ملی و بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات مطابق ضوابط و مقررات

نمایندهٔ مجامع بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات در کشور و کانون فعالیت‌های منطقه‌ای آنها مطابق ضوابط و مقررات

مشارکت در برنامه‌های همکاری ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی مطابق ضوابط و مقررات

سازمان‌دهی شبکه‌های متخصصان علوم و فناوری اطلاعات مطابق ضوابط و مقررات

نمودار ۱-۴. نقش‌ها و وظیفه‌های ایرنداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه

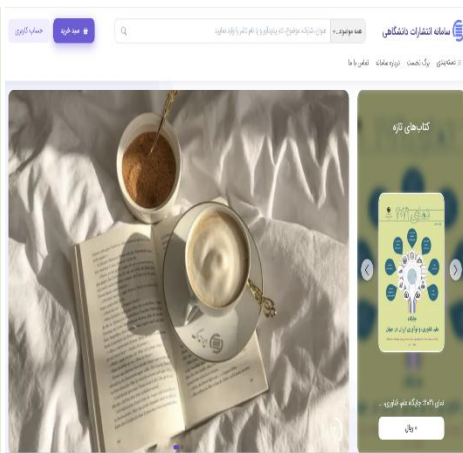

۲-۴. خدمات ایراندک در زمینه همکاری و هماهنگی

سامانه انتشارات دانشگاهی

نام	سامانه انتشارات دانشگاهی
نام کوتاه	ساد
سال راه‌اندازی	۱۴۰۳
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان/آبونمانی
نشانی	sad.irandoc.ac.ir

درباره

سامانه انتشارات دانشگاهی (ساد) با هدف تسهیل در اشاعه و فروش منابع علمی ارزشمند تهیه شده توسط جامعه دانشگاهی طراحی و توسعه یافته است. این سامانه تنها کتاب‌های منتشر شده توسط انتشارات دانشگاهی را در بر داشته و اشاعه و فروش کتاب‌های انتشارات‌های غیردانشگاهی را انجام نمی‌دهد. از مهم‌ترین مزایای سامانه ساد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- استفاده از قالب و نمایش‌دهنده (Viewer) ویژه طراحی شده در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) با امکاناتی مانند امکان تغییر رنگ، اندازه، فونت متن، امکان افزایش فاصله بین خطوط، امکان تغییر تعداد ستون متن، امکان تغییر رنگ پس‌زمینه متن، امکان یادداشت‌گذاری بر روی کتاب و...
- افزایش امنیت کتاب‌های موجود در سامانه با توجه به قالب و نمایش‌دهنده ویژه مورد استفاده.
- ارائه گواهی تعداد فروش کتاب توسط پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) به درخواست ناشر یا نویسنده در صورت درخواست متقاضی.
- صرفه‌جویی در هزینه کاربران با توجه به عدم نیاز به چاپ کاغذی.
- دسترسی رایگان به برخی کتاب‌های دانشگاهی.
- کمک به حفظ محیط‌زیست با چاپ نکردن کتاب‌ها بر روی کاغذ.

۳-۴. شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

برای همکاری، هماهنگی، هم‌راستایی، و هم‌افزایی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین، گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی در راستای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ شورای تأمین منابع مالی بر پایه آیین‌نامه شماره ۱۷۹۳۶۰/ و تاریخ ۱۳۹۳/۹/۲۹ پدید آمد. این شورا دارای سه مأموریت کلیدی است: نخست، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی مؤسسه‌ها در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی خارجی با رعایت صرفه و صلاح و برای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری؛ دوم، گسترش همکاری و اشتراک منابع علمی و یکپارچه‌سازی خدمات منابع علمی در وزارت؛ و سوم، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی در ارائه خدمات منابع علمی به سازمان‌های دیگر در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی. مجمع عمومی شورا از رئیس؛ نماینده معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و نمایندگان مؤسسه‌های عضو پدید می‌آید. مجمع عمومی، هر سه سال یک بار اعضای شورا را برمی‌گزیند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) دبیرخانه این شورا است.

ایجاد هماهنگی و وحدت رویه میان دانشگاه‌ها در زمینه گزینش، تأمین، و دسترسی به منابع علمی، افزایش سطح مشارکت دانشگاه‌ها در تصمیم‌گیری‌های کلان، تمهید راهکارهایی برای پشتیبانی تصمیم‌سازی‌های درست در گستره تأمین منابع علمی نیاز دانشگاه‌ها، نهادینه کردن فرهنگ اشتراک منابع علمی در دانشگاه‌ها و رعایت صرفه و صلاح در خرید اشتراک و بهره‌برداری از منابع اطلاعات علمی از راه گفت‌وگو و انعقاد قرارداد به نمایندگی دانشگاه‌ها با ناشران بین‌المللی از مأموریت‌های اصلی این شورا به‌شمار می‌رود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) از سال ۱۳۸۹ به عنوان دبیرخانه شورا، و ریاست پژوهشگاه رئیس این شورا است. نمایندگان دانشگاه‌های تابع وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، هر دو سال یک‌بار و از میان خود، اعضای این شورا را برمی‌گزینند تا سیاست‌های لازم را بگیرند و بر اجرای درست آن برای صرفه و صلاح دانشگاه‌های ذی‌نفع نظارت کنند. کلیدی‌ترین کارهایی که این شورا انجام داده و می‌دهد به شکل زیر است:

□ برگزاری ۵۷ نشست شورای تأمین منابع علمی از سال ۱۳۹۴ تاکنون؛

- ☐ برگزاری هفتمین مجمع عمومی شورای تأمین منابع علمی در تاریخ ۱۴۰۳/۱۰/۲
- ☐ برگزاری یک جلسه مجازی در سال ۱۴۰۳
- ☐ گزارش‌های شورا به وزیر محترم برای مشکلات ارزی و بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳
- ☐ تقاضای بودجه خرید نشریات و پایگاه‌های علمی برای سال میلادی ۲۰۲۴-۲۰۲۵ به مدیرکل دفتر برنامه، بودجه، تشکیلات و تحول اداری
- ☐ روزآمدسازی گزارش جامع بدهی‌ها (ارزی و ریالی) بر پایه دانشگاه‌ها و مؤسسه طلبکار
- ☐ نشست مجازی و مذاکره با ناشر «الزویر» برای گرفتن تخفیف و پرداخت حق اشتراک جدید ۲۰۲۴-۲۰۲۵
- ☐ نشست مجازی و مذاکره با ناشر "اشپرینگر" برای گرفتن تخفیف و پرداخت بدهی مانده و دسترسی و اشتراک تازه
- ☐ نشست مجازی و مذاکره با ناشر "انجمن ریاضی امریکا" برای پرداخت بدهی مانده و دسترسی و اشتراک تازه
- ☐ مذاکره با ناشر ابسکو برای اشتراک تازه
- ☐ مذاکره با ناشر IEEE برای اشتراک تازه
- ☐ امضای تفاهم‌نامه با شرکت AIC Finance آلمان برای انتقال ارز به Science Direct و Scopus
- ☐ نشست با نمایندگان AIC به صورت مجازی و الکترونیکی و پرداخت قسمت عمده بدهی‌ها تا سال ۱۴۰۲
- ☐ نشست مجازی با مدیران شرکت Knowledge E درباره خرید Zedny
- ☐ امضای تفاهم‌نامه جدید دوجانبه برای خریدهای خارجی و همکاری‌های علمی با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، با امضای دکتر صالحی معاون پژوهشی وزیر عتف
- ☐ برگزاری نشست با نماینده وزارت بهداشت در مورد اشتراک خرید پایگاه‌های Science Direct

و Scopus و Zedny؛

- ☐ دسترسی آزمایشی به پایگاه ScienceDirect و Scopus از تیر تا مهرماه سال ۱۴۰۳؛
- ☐ قرارداد یک ساله دسترسی به پایگاه ScienceDirect و Scopus از شهریورماه سال ۱۴۰۳ برای ۳۴ دانشگاه؛
- ☐ برگزاری چهار کارگاه آموزشی شرکت الزویر برای ساینس‌دایرکت و اسکوپوس AI برای کتابداران و برای استادان و دانشجویان؛
- ☐ برگزاری هفتمین مجمع عمومی شورای تأمین منابع علمی به معاون پژوهشی وزارت عتف؛
- ☐ انتخابات اعضای شورای تأمین مابع علمی در هفتمین مجمع عمومی و تقدیر از اعضای پیشین شورا؛
- ☐ ارسال احکام شورای تأمین منابع علمی اعضای جدید به معاون پژوهشی وزارت عتف جهت امضا؛
- ☐ مذاکره با ناشر Zendy و ابزار هوش مصنوعی ZAIA؛
- ☐ مکاتبه با دانشگاه‌ها برای دسترسی به پایگاه اطلاعاتی Zendy و ابزار هوش مصنوعی ZAIA در اسفند ماه سال ۱۴۰۳؛
- ☐ مذاکره با شرکت چینی CNKI و گرفتن دسترسی آزمایشی برای دانشگاه‌های عضو شورا به مدت دو ماه از ابتدای سال ۱۴۰۳؛
- ☐ برگزاری کارگاه آموزشی پایگاه CNKI چین در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۳؛
- ☐ برگزاری وبینار پایگاه ScienceDirect و Scopus در شهریور ماه ۱۴۰۳؛
- ☐ گزارش‌های شورا به معاون پژوهشی وزیر برای مشکلات ارزی و هم‌چنین ارسال چندین نامه و گزارش تفصیلی؛
- ☐ ارسال گزارش‌های توجیهی به مدیرکل حمایت و پشتیبانی پژوهشی وزارت علوم در مورد قراردادها، پیگیری معوقات پرداختی به ناشران و مشکلات ارزی؛
- ☐ پیگیری بودجه شورا در سازمان برنامه و بودجه و تهیه گزارش برای کارشناسان این سازمان (ادامه سال‌های گذشته)؛
- ☐ پیگیری بودجه از طریق ریاست شورا در وزارت عتف، سازمان برنامه و بودجه و مجلس؛

□ پیگیری دریافت وجه جهت ارسال به ناشران و تفاهم‌نامه‌های جدید بر پایه تخفیف روی بدهی‌های هر ناشر؛

□ روزآمدسازی گزارش جامع مشکلات ارزی برای ارائه به مقامات (وزارت و ریاست‌جمهور گرامی)، و تقاضای دریافت ارز جدید؛

□ به‌روزرسانی حساب‌های سال‌های گذشته؛

□ نشست‌های مجازی با نمایندگان ناشران از کشورهای گوناگون و رفع مشکلات؛

□ گرفتن مصوبات مالی از هیئت امنای برای پرداخت‌های حق اشتراک مؤسسات مختلف وزارت عتف؛

□ ورود به فرایند خرید ارز در مرکز مبادله ارز و طلا در ۱۴۰۳؛

□ گرفتن کارگزار مالی در عمان (Kayser Investment Management) با تأییدیه بانک مرکزی و اداره کل حراست مرکزی وزارت برای ارسال وجه؛

□ توافق‌نامه با شرکت نالچ ای برای خرید Zenda و Zaya برای ۸۴ دانشگاه؛

□ مذاکره برای خرید پایگاه Zenda برای مؤسسات آموزشی و پژوهشی بیرون از وزارت علوم مانند صنایع هوایی، پژوهشگاه قوه قضایی و ...؛

□ دسترسی آزمایشی Zenda برای بیش از ۱۰۰ دانشگاه یک‌ماهه و در ادامه قرارداد قطعی ۸۴ دانشگاه؛

□ دسترسی به پایگاه مجلات Bentham و دسترسی به حدود ۲۵۰ مجله علمی به مدت یک سال تا پایان ماه آوریل ۲۰۲۶؛

□ عضویت اعضای جدید از مؤسسات آموزشی و پژوهشی وزارت عتف و بیرون از آن و رسیدن تعداد اعضای شورا به ۹۴ عضو؛

□ اختصاص ردیف بودجه مستقل برای حق اشتراک پایگاه‌های علمی برای نخستین بار در کشور؛

□ پرداخت بخش عمده بدهی دانشگاه‌ها به ناشران بابت پایگاه‌های علمی بین‌المللی پس از ۱۲ سال و دسترسی دوباره دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های زیر مجموعه «وزارت علوم تحقیقات و فناوری» به

پایگاه‌های اطلاعاتی الزویر شامل پایگاه اسکوپوس و ساینس دایرکت پس از چهار سال؛
 □ گزینش ایرانداک به عنوان دبیرخانه «کارگروه ملی تأمین منابع اطلاعات علمی» به ریاست رئیس
 ایرانداک در پی توافق مابین «وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری» و «وزارت بهداشت، درمان، و
 آموزش پزشکی».

۴-۴. عضویت‌ها

عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای از راهبردهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات
 ایران (ایرانداک) برای پیشبرد هدف‌ها و برنامه‌هایش است. در این راستا، پژوهشگاه علوم و فناوری
 اطلاعات ایران می‌کوشد تا چنین انجمن‌ها و نهادهایی را پیوسته پایش کند و به عضویت انجمن‌ها و
 نهادهای درپوند با مأموریت‌ها و فعالیت‌هایش درآید. در نمودار ۴-۲، کلیدی‌ترین انجمن‌ها و نهادهایی
 که ایرانداک در آنها عضو است آمده‌اند.

سازمان جهانی اسلامی برای آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ آیسکو
(ISESCO)
گونه عضویت: جهانی
سال آغاز عضویت: ۱۴۰۲

مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری
گونه عضویت: جهانی
سال آغاز عضویت: ۱۳۹۸

انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران
گونه عضویت: ملی
سال آغاز عضویت: ۱۳۹۰

انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران
گونه عضویت: ملی / وابسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۸۶

انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی
گونه عضویت: ملی / وابسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۸۵

ایفلا (فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسه‌های کتابداری)
گونه عضویت: جهانی / پیوسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۷۸

ترم‌نت (شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی)
گونه عضویت: جهانی / پیوسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۶۹

نمودار ۴-۲. انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک عضویت آنها را دارد

افزون بر عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای، ایرانداک در کمیته‌ها، کارگروه‌ها، کمیسیون‌ها، و شوراهای گوناگونی نیز نقش دارد که نام برخی از کلیدی‌ترین آنها و نقشی که ایرانداک در آنها بازی می‌کند در ادامه آمده است:

- ☐ عضو کارگروه تخصصی راهبری نمایه‌سازی نشریات علمی وزارت عتف؛
- ☐ نماینده دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی در کارگروه ساماندهی وضعیت استعلام ترجمه کتب، توسط مرکز نشر دانشگاهی؛
- ☐ عضو کمیته راهبردی ترجمان دانش، معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ☐ عضو گروه علمی مطالعات نظری فناوری اطلاعات، اطلاع‌رسانی و کتابداری، چهاردهمین دوره جشنواره بین‌المللی فارابی؛
- ☐ عضو و دبیر کمیته گسترش و برنامه‌ریزی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، شورای گسترش آموزش عالی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ☐ عضو کمیته علوم انسانی و شورای پژوهش، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور؛
- ☐ عضو کمیته داوران جشنواره بین‌المللی فارابی؛
- ☐ عضو کمیته سردبیری و تحقیق و توسعه شورای وب در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور؛
- ☐ عضو کمیته تحول رقومی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۴-۵. تفاهم‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای آغاز یا گسترش پیوند همکاری در زمینه‌های گوناگون علمی و پژوهشی، آموزشی، و اجرایی با دیگر نهادها ۳۹ تفاهم‌نامه در سال ۱۴۰۳ دارد. دوره این تفاهم‌نامه‌ها بیشتر سه سال است و به افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های ایرانداک یاری می‌رسانند. در نمودار ۴-۳ نام نهادهای دارنده تفاهم‌نامه همکاری با ایرانداک آمده است.

پژوهشگاه قوه
قضاییه

پژوهشگاه علوم و دفاع
مقدس شهید سپهبد پاسدار
حاج قاسم سلیمانی

سازمان مطالعه و
تدوین کتب علوم
انسانی دانشگاه‌ها
(سمت)

مرکز نشر دانشگاهی

تفاهم نامه‌های پیشین

سازمان تحقیقات،
آموزش و ترویج
کشاورزی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

انجمن علمی مدیریت
اطلاعات ایران

شرکت پارس آوید

مشاور مقام عالی
وزارت علوم،
تحقیقات و فناوری

شورای عالی علوم، تحقیقات
و فناوری و بانک کشاورزی

دانشگاه ارومیه

پژوهشگاه علوم
انسانی و مطالعات
فرهنگی

پژوهشگاه نیرو	مرکز تحقیقات شهر هوشمند ایران	دانشگاه صنعتی ارومیه	اداره کل پژوهش سیما
موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی	دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری	اداره کل استاندارد استان تهران	
موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی	انجمن فرهنگی ناشران دانشگاهی	میراث فرهنگی	مجمع آموزش عالی لارستان
انتشارات دانشگاه تهران	بیمه کوثر	مؤسسه مطالعاتی سپید توانمندساز متین	سازمان ملی هوش مصنوعی ایران
شرکت خدمات مهندسی پیبود صنعت مهرگان	کشور عراق - دانشگاه الفلوجه	کشور عراق - دانشگاه جابر ابن حیان	کشور عراق - دانشگاه الحمدانیه

تفاهم نامه‌های جدید

کشور عراق -
دانشگاه موصل

کشور عراق - دانشگاه
المستقبل

کشور عراق -
دانشگاه تکریت

کشور عراق -
دانشگاه ابن سینا

پیام‌رسان آی‌گپ

اساسنامه کنسرسیوم
مطالعات هوش آینده -
موسسه تحقیقات سیاست
علمی کشور

کشور عراق -
دانشگاه کوت

کشور عراق -
دانشگاه فراهیدی

نمودار ۴-۳. نهادهای دارای تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

بر پایه نمودار ۴-۳، در سال ۱۴۰۳، ۲۰ تفاهم‌نامه همکاری میان ایرانداک و نهادهای دیگر امضا و به ۱۹ تفاهم‌نامه در دست اجرای پیشین افزوده شدند.

پشتیبانی از سیاست گذاری (۱) اثر چشم ۶ و فناوری

تکهداری و به روزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛

تکهداری و به روزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛

تکهداری و به روزرسانی پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (۱۵)؛

تکهداری و به روزرسانی سامانه آمار کتابخانه ها (آک)؛

تکهداری و به روزرسانی سامانه پایش تأثیر پژوهش در ایران (تأثیر)؛

تکهداری و به روزرسانی سامانه رتبه بندی رؤیت پذیری؛

تکهداری و به روزرسانی سامانه علم سنجی دانشگاه ها و مراکز پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری.

۵. پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

سیاست اطلاعات علمی کشور از روزهای نخست در کانون پژوهش‌های ایرانداک بود و نخستین پیشنهاد در این زمینه در سال ۱۳۵۵ نوشته شد. ایرانداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری داده‌محور؛ سامانه‌های منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)؛ جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)؛ دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (دا)؛ و آمار کتابخانه‌ها را به همراه گزارش‌های سیاستی کاربردی و بروز برای سیاست‌گذاران علم و فناوری مانند شورای عالی عتف؛ شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ وزارت عتف؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری؛ و رئیس‌ان نهادهای علمی مانند دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و فرهنگستان‌ها فراهم کرد. ایرانداک نماینده ایران در شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوسیه («اپین») نیز هست که از سوی برنامه اطلاعات برای همه «یونسکو» هدایت می‌شود.

۱-۵. خدمات ایرنداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری

نام	شاخص‌های پایش و نوآوری
نام کوتاه	شاخص
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	shakhes.irandoc.ac.ir

درباره

تاکنون دربارهٔ ارزیابی جایگاه علمی، فناورانه، و نوآورانه کشور شاخص‌های بسیاری در اسناد گوناگون ارائه شده‌اند. در گزارش‌های سازمان‌های جهانی نیز شاخص‌های بسیاری برای این ارزیابی آمده‌اند. فراوانی و پراکندگی این شاخص‌ها در اسناد و گزارش‌های ملی و جهانی، دسترسی به آنها و گزینش و کاربریشان را برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران دشوار ساخته است. بنابراین دسترسی به این شاخص‌ها از یک درگاه واحد با توان سازمان‌دهی و جست‌وجوی برخط در میان آنها می‌تواند کار کاربران را آسان سازد. بر این پایه، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک)، سامانهٔ شاخص را برای ارائهٔ تصویری از سازمان‌های ملی و جهانی که در این زمینه کار می‌کنند، شاخص‌های ارزیابی و طبقه‌بندی موضوعی آنها، و معرفی منابع کلیدی اطلاعات در این زمینه به پژوهشگران و سیاست‌گذاران راه‌اندازی کرد. این سامانه منابع اطلاعات داخلی شاخص‌ها را نیز معرفی می‌کند. پایگاه دادهٔ این سامانه، جست‌وجوی ساده و پیشرفته را به دو زبان فارسی و انگلیسی فراهم می‌آورد. کاربران نیز می‌توانند با پیشنهاد شاخص‌ها یا منابع اطلاعات به بلوغ و روزآمدی «شاخص» کمک کنند. «شاخص» با افزایش مشاهده‌پذیری و دسترسی‌پذیری شاخص‌ها، سازمان‌ها، و منابع اطلاعات پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری می‌تواند در گاهی ارزشمند برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران این زمینه و تعامل آنها با یکدیگر باشد.

پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

نام	جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان
نام کوتاه	نما
سال راه اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	nema.irandoc.ac.ir

درباره

در قانون رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی نهفته است که ابزارهایی کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران می‌گذارد. امروزه شمار فراوانی از این ابزارها، شاخص‌ها، و سنجش‌های ارزیابی در لایه‌های گوناگون در دست است که داده‌های ارزشمندی را برای هر کشور فراهم می‌کنند و کاربرد آنها می‌تواند کیفیت تصمیم‌ها را بهبود بخشد. افزون بر این، هر کشور می‌تواند خود را با دیگر کشورها در جهان بسنجد و برای بهبود جایگاه خویش بکوشد. با این همه، این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آنها به خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی آگاهی یکپارچه از وضعیت کشور شدنی نیست، گاه آمارهای گوناگونی از یک شاخص گزارش می‌شوند، و گاه برخی شاخص‌ها گزارش نمی‌شوند. این آشفتگی می‌تواند سیاست‌گذاران را از ماهیت و ارزش برخی از شاخص‌ها دور کند یا آنها را به برخی از شاخص‌ها بی‌باور سازد و این دو، نقش داده‌ها و شواهد را در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کاهش دهد و رشد و پیشرفت را در راستای برنامه‌ها و اسناد ملی ناپایدار سازد. برای پاسخ به این نیاز، ایراندک «نما» را طراحی و راه‌اندازی کرد که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد جایگاه کشور در شاخص‌های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است.

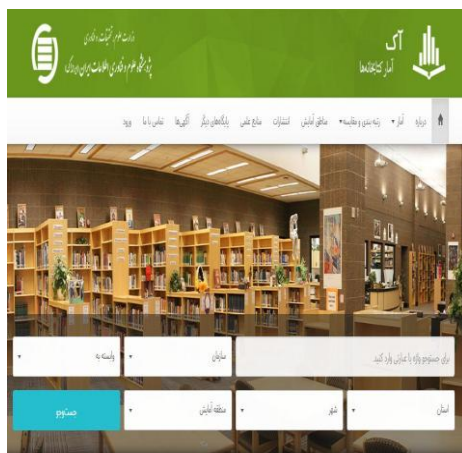

مشارکت ایرانیان در دانش جهان» را طراحی و تاکنون چندین ویرایش آن را منتشر کرده است. نخستین ویرایش «دانش ایران» در سال ۱۳۸۱ چاپ شد و گزارش‌های تحلیلی انتشارات ایرانیان را در پایگاه «واس» در سال ۱۹۹۹ میلادی در بر داشت. از آن زمان، ایراندک گزارش‌های تحلیلی بیشتر و سنجه‌های روزتری را به «دانش ایران» افزوده است تا در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری کارآمدتر باشد. بهبودهای همیشگی در «دانش ایران»، اینک آن را بالنده کرده و به جایگاه نخستین در بازنمایی و تحلیل داده‌های نمایه‌های استنادی جهانی در ایران رسانده است. «دانش ایران» برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی، مشارکت مؤسسه‌های ایرانی در انتشارات علمی، مشارکت علمی ایران در منطقه و جهان، مقایسهٔ شاخص‌های پایه و انتشارات علمی، و تأثیر انتشارات علمی ایرانیان. اگرچه در گزارش‌های دیگری در کشور، آمارهای جداگانه‌ای از انتشارات علمی ایران در «واس» و «اسکوپوس» داد می‌شود، ولی «دانش ایران» برای نخستین بار هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. به یاری فناوری اطلاعات، داده‌ها و گزارش‌های «دانش ایران» در یک سامانه کاربرپسند و تعاملی در دسترس همگان است. کاربران با گزینش فیلترهای گوناگون در این سامانه می‌توانند گزارش‌های دلخواه خود را بسازند و برون‌دادهای بسیاری را از این سامانه بگیرند. در سامانه دانش ایران می‌توان روندهای سالانه انتشارات، مشارکت، تأثیر، و مانند آن‌ها را دید؛ ایران را با دیگر کشورهای جهان و منطقه مقایسه کرد؛ مؤسسه‌های ایرانی را با یک‌دیگر سنجید؛ و گزارش‌های سالانه‌ای برای هر سنجه دریافت کرد. در هر سنجه نیز می‌توان داده‌های پایگاه‌های گوناگون («واس»، «اسکوپوس»، یا هر دو) را فیلتر کرد. اکنون «دانش ایران» با شعار «بگویش که پیوند ما در جهان/ بجویند کارآزموده مهان» (از فردوسی پاک‌تراد) پنجره‌ای تازه به روی سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، پژوهشگران، و علاقه‌مندان علم، فناوری، و نوآوری گشوده است تا در این زمینه بروز بمانند و نقشی کارآمد در پیشرفت علمی ایران و ایرانیان داشته باشند.

سامانه آمار کتابخانه‌ها

نام	سامانه آمار کتابخانه‌ها
نام کوتاه	آک
سال راهاندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	ak.irandoc.ac.ir

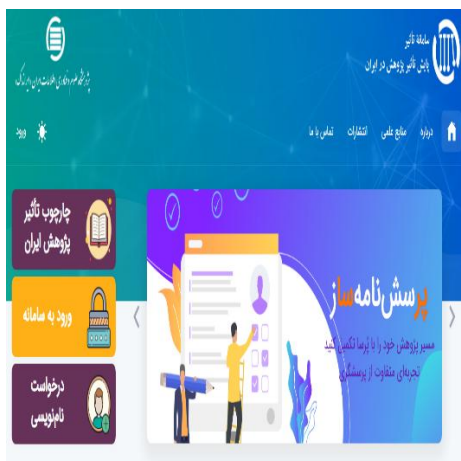

درباره

«گزارش‌هایی از آمار کتب و مجلات کتابخانه معارف» در سال ۱۳۰۷ یا «آمار کارمندان اداره کتابخانه ملی در سال ۱۳۲۴» که هم‌اکنون در آرشیو ملی ایران نگهداری می‌شوند، می‌توانند از نخستین کوشش‌ها در این زمینه به‌شمار روند. ولی «نظری اجمالی به آمار کتابخانه‌های کشور» در شش صفحه، شاید نخستین کار ساخت‌یافته در این زمینه باشد که در سال ۱۳۵۳ چاپ شده است. امروزه آمار بسیاری از کتابخانه‌ها هست که وضعیت آنها را از دیدگاه‌های گوناگون نشان می‌دهند. با کاربرد فناوری اطلاعات در این زمینه، سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) برای گردآوری و گزارش آمار کتابخانه‌ها با کارکردی دو سویه راه‌اندازی شده است. این سامانه آمار و اطلاعاتی را از کتابخانه‌ها به کاربران ارائه می‌کند که بر پایه آن بتوانند از خدمات کتابخانه‌ها بهره‌برداری بهتری کنند. کاربران می‌توانند با جست‌وجوی کتابخانه‌ها بر پایه فیلدهای گوناگون و همچنین فیلترهای چندگانه به اطلاعات آنها دست یابند و برای مراجعه به هر یک از آنها تصمیم بگیرند. این سامانه از سوی دیگر، آماری را از وضعیت روز کتابخانه‌ها و روند آنها در سال‌های گوناگون در زمینه‌های نیروی انسانی، زیرساخت، مجموعه، اعتبارات، و خدمات برای سیاست‌گذاران فراهم می‌سازد. سیاست‌گذاران می‌توانند از این اطلاعات برای تصمیم‌گیری درباره تخصیص منابع یا ارزیابی بهره‌برند. این سامانه نخستین سامانه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) است که آمار را در چارچوب سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران و مناطق ده‌گانه آن نیز در دسترس کاربران می‌گذارد.

سامانه پایش تأثیر پژوهش در ایران

نام	سامانه پایش تأثیر پژوهش در ایران
نام کوتاه	تأثیر
سال راه اندازی	۱۴۰۱
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	rif.irandoc.ac.ir

درباره

علم و پژوهش بیش از هر زمان دیگری، در قرن بیست و یکم، در کانون توجه کشورهای گوناگون هستند و به ابزاری برای نشان دادن قدرت تبدیل شده‌اند. از همین رو، دولت‌ها تلاش می‌کنند روز به روز بر توان علمی خود بیافزایند تا در رقابت جهانی از قافله جا نمانند؛ بودجه بخش پژوهش را سالانه افزایش می‌دهند، افراد بیشتری در این وادی به کار می‌گیرند، در زمینه‌های پژوهشی با هم‌دیگر همکاری می‌کنند، و برنامه‌ها و سیاست‌هایشان را در این زمینه گسترش می‌دهند. بنیان و انگیزه تمام این تلاش‌ها بر این پایه استوار است که علم و پژوهش (شاید) بر بسیاری از عرصه‌های دیگر از فرهنگ گرفته تا اقتصاد تأثیرگذار است. «تأثیر پژوهش» به معنی کاربردهای مثبت و سودآوری است که پژوهش در عرصه‌های دیگری مانند اجتماع، اقتصاد، محیط زیست، فرهنگ، بهداشت، و غیره دارد. بنابراین، نباید تأثیر پژوهش بر این عرصه‌ها را با تأثیر صرف پژوهش بر خود محیط دانشگاهی و پژوهشی (برای نمونه، سنجش عملکرد دانشگاهی) اشتباه گرفت. «تأثیر پژوهش» از دغدغه‌های مهم سیاست‌گذاران و دولت‌مردان نیز به شمار می‌آید، چراکه می‌خواهند ببینند سرمایه‌گذاری در این بخش با بازدهی همراه بوده است یا نه. سامانه تأثیر به دنبال پاسخ به این نیاز تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران در ایران است.

سامانه رتبه‌بندی رؤیت‌پذیری

نام	سامانه رتبه‌بندی رؤیت‌پذیری
نام کوتاه	-
سال راه‌اندازی	۱۴۰۲
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	vrank.irandoc.ac.ir

رتبه‌بندی رؤیت‌پذیری

امروزه بیش از هر زمان دیگری، مؤسسه‌های آموزش عالی متأثر از فشارهای گوناگون برای افزایش کارآمدی و تأثیر خود در فضای علمی، صنعتی، و جامعه هستند. این تأثیرگذاری نیازمند مشارکت بیشتر مؤسسه‌های آموزش عالی در حل مشکلات و مسائل اجتماعی، صنعتی، اقتصادی، بهداشتی، زیست‌محیطی، و غیره است و به این منظور، این مؤسسه‌ها باید به شکل پرننگ‌تری در جامعه و صنعت حضور داشته باشند.

درباره

امروزه بیش از هر زمان دیگری، مؤسسه‌های آموزش عالی متأثر از فشارهای گوناگون برای افزایش کارآمدی و تأثیر خود در فضای علمی، صنعتی، و جامعه هستند. این تأثیرگذاری نیازمند مشارکت بیشتر مؤسسه‌های آموزش عالی در حل مشکلات و مسائل اجتماعی، صنعتی، اقتصادی، بهداشتی، زیست‌محیطی، و غیره است و به این منظور، این مؤسسه‌ها باید به شکل پرننگ‌تری در جامعه و صنعت حضور داشته باشند. با آنکه روش‌ها و شکل‌های گوناگونی برای حضور مؤسسه‌های آموزش عالی در جامعه تا کنون پیشنهاد شده‌اند، ولی یکی از کارآمدترین آنها شکل‌گیری «پارک‌های علم و فناوری» بوده است. امروزه، نقش پارک‌های علم و فناوری در نظام ملی نوآوری تثبیت شده است و به یکی از اجزای کلیدی این نظام تبدیل شده‌اند. انتقال و انتشار فناوری، تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی، و برقراری پیوند میان مؤسسه‌های آموزش عالی، صنعت، و جامعه از کلیدی‌ترین کارکردهای این پارک‌ها به شمار می‌روند. افزون بر این، پارک‌های علم و فناوری از عناصر زیربنایی «اقتصاد دانش‌بنیان» نیز به شمار می‌روند و فضایی فراهم می‌کنند که در آن مؤسسه‌های آموزش عالی، دولت‌ها، و شرکت‌های خصوصی با یک‌دیگر همکاری می‌کنند.

پارک علم و فناوری با اصطلاح‌های گوناگونی نام‌گذاری شده است؛ از «پارک علمی» گرفته تا «تکنوپلیس» و اصطلاح‌های دیگر. در هر کشور، به فراخور بافت و نظام پژوهشی و نظام نوآوری آن، نام‌های گوناگونی برای این پدیده گزینش شده‌اند و بر این پایه، گاه تعاریفی که از این اصطلاح می‌شود هم متفاوت است. برای نمونه،

بر پایه تعریف «انجمن پارک‌های علمی انگلستان»، پارک علمی یک نهاد مالکیت - محور است که پیوندهای رسمی و عملیاتی با دانشگاه(ها) یا دیگر مؤسسه‌های آموزش عالی یا مراکز پژوهشی دارد و به منظور تشویق شکل‌گیری و رشد کسب‌وکارهای دانش محور طراحی شده است. واحدهایی که در این پارک‌ها جاگیر شده‌اند، به شکل فعالانه‌ای به انتقال فناوری و مهارت‌های تجاری کمک می‌کنند. «انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی و مناطق نوآوری» نیز پارک علمی را به عنوان سازمانی تعریف کرده است که توسط متخصصان حرفه‌ای اداره می‌شود و هدف اصلی آن افزایش ثروت جامعه از طریق ترویج فرهنگ نوآوری و رقابت‌پذیری کسب‌وکارها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان است. برای دستیابی به این اهداف، یک پارک علمی به جریان دانش و فناوری میان دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های تحقیق و توسعه، شرکت‌ها، و بازار کمک می‌کند. پارک می‌تواند شکل‌گیری و رشد شرکت‌های مبتنی بر نوآوری را از طریق فرآیندهای زایشی و اسپین‌آف تسهیل بخشد و خدمات ارزش افزوده دیگری را همراه با فضا و امکانات با کیفیت ارائه دهد.

سامانه علم‌سنجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سامانه علم‌سنجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	نام
—	نام کوتاه
۱۴۰۲	سال راه‌اندازی
ایرانداک با همکاری وزارت عتف	ناشر
همگان / رایگان	دسترسی
usid.irandoc.ac.ir	نشانی

درباره

سامانه علم‌سنجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری با هدف استخراج و نمایش به روز شاخص‌های علم‌سنجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی این وزارت‌خانه با همکاری دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) راه‌اندازی شده است. در این سامانه، اطلاعات علم‌سنجی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی، و دانشکده‌ها/ پژوهشکده‌ها و گروه‌های آموزشی/ پژوهشی تابعه با استفاده از پایگاه‌های استنادی ISI، Scopus (Web of Science) و ISC و با توجه به معیارهایی مانند شاخص H، تعداد مقالات، تعداد استنادات، مقالات در نشریات برتر، مقالات پر استناد، مقالات بین‌المللی و ... به صورت مقایسه‌ای و نموداری ارائه شده است.

تهران . خیابان انقلاب اسلامی . چهارراه فلسطین . شماره ۱۰۹۰

صندوق پستی: ۱۳۷۱-۱۳۱۸۵

کد پستی: ۱۳۱۵۷۷۳۳۱۴

دورنگار: ۶۶۴۶۲۲۵۴ (۰۲۱)

تلفن خانه: ۶۶۴۹۴۹۸۰ و ۶۶۹۵۱۴۳۰ (۰۲۱)

وبسایت: irandoc.ac.ir

رایانامه: info@irandoc.ac.ir

IRANDOC

Iranian Research Institute for Information Science and Technology